Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

که یون دی یون دی

(د اروپا یونلیك)

لیکوال

محمد اسمعیل یون

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

کتاب پېژندنه

د کتــاب نــوم:	که یون دی یون دی
لیـــکـــوال:	محمد اسمعیل یون
خـــپـــرنـــدوی:	یون کلتوري یون
چـــاپـشمـــېر:	۱۰۰۰ ټوکه
لـــومـــړی چاپ:	۱۳۸۷ل کال
د لــیـکـــوال	
پرله پسې نومره:	(۲۹)
د خــپرنــدوی	
پرله پسې نومره:	(۲۹)
کـــمـــپوزر:	ضیاالرحمن ضیا

(c) ketabton.com: The Digital Library

نیولیک

ګڼه سرلیک	مخ
یادښت	الف
سریزه	۱
د سفر هدف	۷
د سفر تیاری	۱۱
د دوبۍ پر لوري	۱۴
د فرانکفورت پر لوري	۴۱
د غریب صیب د کور پر لوري	۵۲
د کولن پر لوري	۶۵
کونړ سیند مشاعره	۸۰
د حاجي صیب فضل الرحمن کور	۹۰
د پاریس پر لوري	۱۱۱
د بلجیم پر لوري	۱۳۳
یوه غرمه له باوري صیب سره	۱۴۰
د هالنډ پر لوري	۱۴۸
یوه شپه د مجبور صیب په کور کې	۱۶۲
له ولسوال صیب سره یو سبا ناری	۱۷۰
د ډنمارک پر لوري	۱۷۶

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاوکم یو ساعت په یوه بېړۍ کې ۱۸۱
یوه شپه د هېواد دوست صیب په کور کې ۱۸۷
د ډاکټر شېرشاه مېلمستیا ۲۰۲
د بېکسیارصیب د شاعرۍ په ویاړ یو ادبي ماښام ۲۰۴
د سویډن پر لوري ۲۱۰
په ډنمارک کې د موسیقۍ یوه شپه ۲۱۷
له ډنمارکه د جرمني پر لوري ۲۲۴
د افغانستان معلوماتي مرکز کې یوه ناسته ۲۲۶
له ډاکټرصیب همایون همت سره خبرې اترې ۲۴۲
یوه غرمه له ډګروال صیب حضرت رسول سره ۲۴۶
دوه ساعته دانځور صیب په کور کې ۲۴۷
له فرانکفورت څخه د دوبۍ پر لوري ۲۶۵
له دوبۍ څخه د کابل پر لوري ۲۶۷
د محمد اسمعیل یون پېژندنه ۲۷۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

یادښت

لیکوال خپل نوی تخلیق شوی اثر تر چاپ مخکې یو بل لیکوال ته د یو څه لیکلو لپاره سپاري، چې نږدې دغه کار د ټولو لیکوالو ترمنځ د یو دود بڼه غوره کړې ده. د لیکوال پر قوي لیکنه رایه ورکول، خپل نظر څرګندول، مثبت او منفي ټکي یې په ګوته کول، دا هغه څه دي، چې د اثر لیکوال یې هیله لري. دا هیله باید په پوره انصاف او ژورې کتنې سره ترسره شي، چې د لیکوال باور له زخمي کېدو څخه خوندي شي. ما د خپل ګران ملګري یون صاحب د اوږده او له خاطرو ډک سفر یونلیک د کمپوز پر وخت وکوت او پر دې مهال یې د څه لیکلو په نیت ماته راوسپاره، د پاڼو د سپارلو پر وخت یې راته سپارښتنه وکړه، چې په املا، انشا او ژبې پسې یې مه ګرځه. کېدی شي، چې د یون صاحب به کوم څه په زړه کې ګرځېدلي وي؛ خو ما له ځانه سره وویل، د یون صاحب لکه، چې پر ما یا دومره ډېر کړاو پېرزو نه دی او یا هم کېدی شي، چې یون صاحب په ما کې ددې صلاحیت نه لیده، چې د هغوی په لیکنه کې څه بدلون او یا هم کمی او زیاتی راولم؛ ځکه یون صاحب زموږ د ژبې او ټبر د معتبرو لیکوالو په کتار کې راځي.

په هر حال، یو یا دوه څیزونه، چې ماته د یون صاحب د غوښتنې په توګه څرګند وو، یو دا و، چې زه له ښاغلي یون صاحب سره د سفر تر ټولو ډېر نږدې ملګری وم او یون صاحب دا هیله لرله، چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

کېدی شي د سفرنامې د ليکلو پر مهال ځينې مهم شيان پاتې وي، چې زما په ذهن کې راځي، ورياد به يې کړم او دويم يې د ده لورينه بولم، ځکه ليکوال په ډېره خوارۍ د خپل زړه په وينو ليکلی اثر هغه چاته سپاري، چې باور پرې لري او زه يې مننه کوم.

ما د يون صاحب ليکنه په پوره دقت ټکي پر ټکي ولوستله، په ډېره خوږه او روانه ژبه ليکل شوې وه، له وړيا تجربو نيولې بيا تر ګڼو فرهنګي او سياسي تودو بحثونو پورې، ټوکې او سياسي طنزونه په کې له ورايه ښکاري، چې دا د يون صاحب د ذهن او قلم ظرافت څرګندوي، خو يو نيم ځای په کې تر پولو هم اوښتی، لږ شانتې د اروپايي کولتور تاثير په کې تر سترګو کېږي.

په يونليک کې هغه څه، چې ما د ښاغلي يون د لېونۍ مينې او له خپل وطن سره دده د بې کچې لورينې په توګه وليدل، د يون صاحب پر اروپايانو او دوبۍ والو باندې زړه راښکونکې منظرې او ښايسته ودانۍ نه دي پېرزو ، هر چېرې يې چې ښايسته منظره او ودانۍ ترسترګو شوې؛ غواړي د خپلې لېونۍ مينې په کرين يې اوچتې او بيا د لغمان او يا د هېواد په کوم بل کونج کې کوزې کړي.

دا چې دا کار څومره امکان لري او که نه؟ د هغه نيت زما لپاره د ستاينې وړ دی.

يون صاحب ځکه د ستاينې وړ دی، چې زموږ د ټول سفر په اوږدو کې ما يو ځل هم دی ونه ليد ، چې قلم او کاغذ يې اخيستی وي او د سفر خاطرې او سيمې له ځانه سره د يادښت په توګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوندي کړي. يون صاحب ټول سفر په خپل ذهن کې خوندي کړی دی. د ملکونو او ملګرو نومونه، په غونډو کې خبرې اترې، ټوکې ټکالې، د سيمو حالات، د هېوادونو او سيمو ترمنځ د لارو واټن... بالاخره ټول سفر يې په خپل واړه، خو کاري سر کې ساتلي دي، چې ماته د کمپيوټر د فلش په بڼه څرګند شو او يا هم کېدی شي د لغمان هغه مشهور فلش (...) ورسره مرسته کړې وي او يا خو به يې کوم بل چل کړی وي، ځکه د سفرنامې د لوستلو پر مهال ماته ډېر هغه څه رايادېدل، چې زما له ذهن څخه وتلي وو. د مثال په توګه د لارو فاصلې او د سفر په بهير کې ډېرې پېښې او ښکاره خبرې.

په هر حال د خپل خواږه او ګران ملګري يون صاحب ددې سفرنامې خوږه او روانه ژبه او کمپيوټري ذهن ستايم، چې دا سفرنامه يې له ټولو خاطرو او تجربو سره له کمښت پرته ليکلې. ده ته د نورو داسې له کيسو ډکو سفرونو په هيله.

لوستونکي په مينه او اوسېله د کتاب لوستلو ته وربولم، چې په وړيا توګه د ښاغلي يون صاحب له تجربو نه ګټه پورته کړي.

په درنښت
محمدعاشق غريب

(c) ketabton.com: The Digital Library

سریزه

ژوند یو سفر دی، له بابا ادمه تر دې دمه ژوند تهول په سفر کې روان دی او په سفر کې تېرېږي، که ژوند حرکت او سفر، ونه کړي، ژوند ودرېږي او چې ژوند ودرېد د ژوند پای ځي، د ژوند د پای یو نوم مرګ دی او مرګ هم داسې حق دی، چې: "منکر پرې اعتراض کولای نه شی" که مرګ نه وای ژوند به خوند نه لرلای او که سفر او ستړیا نه وای، سکون او سوکالي به مانا نه لرله، ژوند ددغسې اضدادو یوه مجموعه ده او په پای کې به د الله(ج) د حکم مطابق: ((هر ژوندی د مرګ مزه څکي))، خو ژوند له دومره بې وفایو او بدرنګیو سره سره بیاهم خوږ دی، ارزښت لري او ((ښه خو دا چې د چا نوم په کې یادېږي- په فاني دنیا به نه وي ژوندي تل ځوك)) د ژوند خوږلني هغه وخت زیاتېږي، چې د مینې او عواطفو په مزي وتړل شي او بختور هماغه ځوك دي، چې ژوند يې د مینې خوږلنیو ته وقف کړی دی او که ځوك خپل لنډ تنګ ژوند ته وګوري، نو کېدی شي د کینې پر لمن لاړې تو کړي او د خپل ژوند یوه شېبه هم د کینې او نفرت باد ته پرې نه ږدي. هغه د شاعر خبره:

دا ژوند خو زموږ کم د محبت لپاره هم دی
حیرانېږم چې نفرت ته وزګارېږي خلك څنګه؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه هم د هغو انسانانو په جمله کې یم، چې غواړم د ژوند پر رموزونو او اسرارو پوه شم، له هغې ورځې، چې مې ښې او کیڼ لاس پېژندلای، نو د سکون او خوځون په لټه کې یم، څه شی د انسان د سکون وړ دی، دعقایدو ناپایه او ناڅرګند جهان؟ د کائیناتو د خالق د رازونو ډکه دنیا؟ جغرافیایي حدودو او د قومي احساساتو پالنه؟ او نورو نورو ځیزونو ته پناه ور وړل او پر هغوی ډډه لګول؟ که د انسان او ټولو ژوندیو موجوداتو د ژوند او حق درناوی او نور...؟ انسان که په دې ټولو کې هر یو د خپل ځان د سوکالۍ او د خپل روح د ارامۍ وسیله ګڼي، ګڼي به یې، خو دا پوښتنه به ضرور ورسره پیداکېږي، چې دا کار او زیار او یا هم د مذهبونو په اصطلاح ریاضیت به له کومه پیلوي؟ له نور جهانه او که له خپل ځانه؟ دې پوښتنې ته به هر سړی خپل ځواب لري، خو زه فکر کوم، چې که انسان ځان ته متوجه شي، خپلو خوبونو او تعبیرو ته او بیا هغو ته پام وکړي، نو فکر نه کوم د نورو ځورونې او ټکونې ته وخت پیداکړي. زه د هغو کسانو له جملې څخه یم، چې ډېر سفرونه کوم، هر سفر مې په ژوند کې یوه نوې تجربه را زیاتوي، تجربه د انسانانو د مسلسلو او تکراري عملونو او پېښو یو نچوړ دی او انسان ته په خورا قیمت تمامېږي او کله کله دده د ژوند په نیمایي قیمت. هره تجربه د ژوند له

(c) ketabton.com: The Digital Library

سختو پړاوونو تېرېږي او د پوخوالي پوړۍ ته رسېږي، متلونه، اصطلاحګاني او کنايې د ولس د اوږدو تجربو يو نچوړ دی، ددې تجربو زيان هغه چا اوچت کړی، چې تجربه پرې تېره شوې ده. يوه ورځ له پېښوره د کابل پر سفر وم، د هېواد پر اکثرو سيمو د طالبانو د واك څپې چلېدې، په موټر کې د ژوند سفر او د ژوند د تجربو يو بحث راغی، يوه سړي وويل: ما يوه تجربه په يونيم لك روپو (کلدارو) واخيسته، نورو وخندل، يوه بل وويل: يو نيم لك روپۍ څوك سړی نه اخلي، پاتې لاتجربه، دې وخت هغه لومړي سړي بيا وويل: دا چې دې وطن کې څوك سړی په يوه روپۍ نه اخلي دا خو دا چې دلته د سړي قدر نه شته، خو ماته خپله يوه تجربه په يونيم لك روپو تمامه شوې، سړي وويل: دا کيسه ځکه تاسې ته کوم، چې تاسې باندې داسې کار ونه شي، چې يوه تجربه په دومره لوړ قيمت راونيسئ. سړي ادامه ورکړه: ما خپل يو ډېر نږدې دوست سره يو نيم لك روپۍ د دوو اوونيو لپاره په داسې حال کې امانت کېښودې، چې د بل چا وې او ما بايد دوه اوونۍ وروسته هغوی ته ورسپارلې وای، دوه اوونۍ وروسته چې مې دوست کره ورغلم او د پيسو مې ورته وويل، هغه وويل: والله هغه خو ما پر کار اچولي، لږ صبر وکړه. څو ورځې وروسته به يې درته پيدا کړم، ما ويل دا خو مې ځکه تا سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

کېښودلې، چې دا پردۍ پیسې وې ما ویل، چې پر لاره یې ځوك راځخه ونه وهي دوه اوونۍ وروسته دا خلك راځي، زه باید د هغوی پیسې ورته ورکړم، خو ده بیا ټینګار وکړ؛ ځه بابا خورم خو یې درځخه نه، در به یې کړم، لږ صبر وکړه، دومره یې ګرمه مه خوره، دې کې میاشتې وتې، میاشتې کلونه شول، دا یې ځلورم کال دی، چې د پیسو درك نه شته، دومره یې پیسو پسې ستړی کړم او دومره مې پرې نورې ولګولې، خو پیسې مې را ونه کښلې، دې سړي وویل: دا دکاندار زما نږدې خپلوان دی، خبره زموږ د کورنیو خفګانونو ته ووته، خو پیسې مې خپلې نه شوې، له ما ځخه هغه نور دوستان هم خفه شول او دا دوستان هم او پیسې هم لاړې، نو اوس زه ډېر احتیاط کوم او خپلو خپلوانو سره د ډېرو پیسو معامله نه کوم، خو اوس تاسو ووایاست چې ماته دا تجربه په یونیم لك کلدارې تمامه شوې که نه؟ ټولو وویل: هو والله! دا تجربه هغه سړي ته په دومره پیسو پرېوتې وه، خو په موټر کې ناستو خلکو ته ډېره ګټوره او وړیا ځکه تمامه شوه، چې لګښت یې بل چا پرېکړی و، خو نور به ترې په راتلونکي کې په وړیا ډول ګټه اخلي.

که دغه سړي دا کیسه په سفر کې نورو ته نه وای کړې، نو کېدی شي ددې تجربو د قیمت بار په ژوند کې پر دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نورو هم راغلی وای، نو د سفر یوه ګټه دا وه، چې له دومره لویې تجربې څخه مو په وړیا ډول ګټه واخیستله.

نو زه چې دا کرښې لیکم هم دا هدف لرم، چې د خپل سفر تجربې او په سفر کې د نورو ترلاسه شوې تجربې نورو ته انتقال کړم.

انسان کولای شي بېلابېلو هېوادونو او سیمو ته د سفر له لارې د هغوی له ژوند دود، کلتور، جغرافیایي جوړښت او علمي پرمختیاوو او اندود څخه خبر شي او د بېلابېلو اثارو او یونلیکونو له لارې نور خلک د هغو د ژوند له حالاتو خبر کړي. یونلیکلونه په حقیقت کې د دوو بېلابېلو ټولنو د پېژندنې یوه ښه وسیله ده، د تاریخي یونلیکونو له لارې موږ د بشري تمدن او د هېوادونو پخوانۍ ښه کتلای شو. اوسني یونلیکونه د خلکو ژوند اوسنۍ ښه منعکسوي او طبیعي خبره ده، چې زموږ اوسنی تاریخ د سبا ورځې، منځنی او د بل سبا ورځې پخوانی تاریخ جوړوي.

زما ددې یونلیك غټه برخه په اروپا کې د مېشتو افغانانو فرهنګي ژوندانه ته ځانګړې شوې، ددوی فردي، ټولنیز او فرهنګي ژوند رانغاړي، د هېواد پالنې او ملتپالنې روحیه یې منعکسوي او د ژوند ستونزو ته یې نغوته کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې يونليک ځينې برخې ما د سفر تر ګرځېدو وروسته په الوتکه، ځينې په دوبۍ او ځينې بيا څه مهال (څو مياشتې) وروسته په کابل کې ليکلي، نو کېدی شي ځينې مسلې مې لکه څنګه چې ښايي هغه شان نه وي منعکس کړي، خو دې سره سره هيله من يم هغه څه چې ماليدلي او ليکلي له واقعيت سره منطبق وي او نورو هغو افغانانو ته، چې اروپا ته ځي او راځي د هغو لپاره د رڼا د يوه څرک حيثيت غوره کړي.

په درنښت
پوهندوی محمد اسمعيل يون
ارګ- د جمهوري رياست ودانۍ
د ۱۳۸۷ل کال د کب ۲۶مه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سفر هدف

زه تر دې سفر دمخه دوه ځله جرمني ته تللی یم، خو دواړه ځله په رسمي سفر. یو ځل د افغانستان د اساسي قانون تر جوړېدو دمخه د " افغانستان، اساسي قانون او مدني ټولنه" په نوم په بن ښار کې د یوه اووه ورځني سیمینار او بل ځل د جرمني په ګارمېش ښارګوټي کې د تروریزم په اړه د یوه لس ورځني ورکشاپ ګډونوال وم. خو دا دواړه رسمي سفرونه وو، چې په لومړي کې یې ګڼ شمېر افغانانو او په دویم کې یې څلور تنو افغانانو او د نړۍ د نږدې پنځوسو هېوادونو استازو ګډون کړی و، پر اول ځل مې هم تر سیمینار وروسته څو ورځې تېرې کړې او پر دویم ځل هم، پر لومړي ځل مې په جرمني، ډنمارك او هالنډ کې یو شمېر افغان لیکوالو او فرهنګیانو سره وکتل، خو لا په تفصیل سره خبرې ونه شوې او پر دویم ځل خو مې یوازې انځور صیب، غریب صیب، نجیب احمدزي صیب او ډاکتر شېرولي سره ولیدل او پر ګڼو مسایلو مو خبرې ورسره وکړې، خو نور افغانان مو ونه شو لیدلای. نو لومړی ځل چې ما جرمني ولیده، هم ډېر خفه شوم او هم ډېر خوشاله، خفه په دې شوم، چې زموږ هېواد په کومه کچه دی او دا هېوادونه کوم حد ته رسېدلي دي، د افغانستان کنډوالې، دوړې، وچکالي او ګردونه او د جرمني ودانۍ، شینوالی او پاکي، یو له بله ډېر واټن درلود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو وخت یوه لیکوال موږ ته کیسه کړې وه: جرمني دومره اباد او پاك هېواد دی، چې سړی فکر کوي په اوبو یې مینځلی وي، کله چې زه جرمني ته راغلم، رښتیا هم دې خلکو زیات زحمت کښلی او خدای(ج) ورته هم ښه طبیعت په برخه کړی دی. خدای تعالی خو موږ ته هم ښه طبیعت را په برخه کړی و، دا چې موږ ونه شو ساتلای، ګناه د طبیعت نه، بلکې ټوله ګناه زموږ خپله وه، رښتیا هم جرمني دومره پاك او صفا و، لارې، کوڅې او سړکونه یې دومره پاك وو او داسې ښویې ښکاره کېدل، لکه غوا چې هر سهار خپل بچی څټي او پر وجود یې هېڅ ویښته ببر نه پرېږدي، جرمني هم لکه د غوا د بچي په شان ښویی و. هغه ایډیال چې زما په ذهن کې و او زموږ شاعرانو د خپل وطن د ابادۍ لپاره هغه په شعرونو کې انځورلی، جرمني په همغه شان جوړ و، نو ما ویل، چې ټول مې جګک کړی وای او په خپل وطن کې مې ایښی وای، خو جرمني سره مې رخه او کینه ځکه نه وه، چې له افغانانو سره داسې یو تصور دی، چې جرمنیان خپل نژاد ګڼي او زړه کې ورسره ژوره خواخوږي لري، جرمني هغه هېواد دی، چې د افغانستان په تېر دوه نیم لسیز سیاسي بحران کې ناپېیلی پاتې شوی او د کومې جنګي ډلې ملاتړ یې نه دی کړی، خیر په هر ډول هغه سفرونه داسې وو، چې موږ ډېر څه ونه شو لیدلای او څه مو چې ولیدل، که څه هم ډېر مهم وو خو د هغو د لیکلو چانس پیدا نه شو. له تېرو څو میاشتو راهیسې د ګڼو اروپا مېشتو فرهنګیالو افغانانو، په تېره بیا د المان مېشتو افغانانو له خوا ګڼ شمېر لیکني او ځینې ګړني بلنلیکونه راورسېدل، چې یو ځل

(c) ketabton.com: The Digital Library

بايد هلته سفر وکړم او له نږدې څخه افغان فرهنګيانو سره وګورم. ددې افغانانو د لېوالتيا يو علت دا و، چې په تېرو څو کلونو کې د هېواد له پرمختياوو، په ژوره توګه ځان خبر کړي. له مالي پلوه او هم د سفر د رسمي اسانتياوو له مخې زه په داسې دريځ کې وم، چې د دوی ستونزې مې نه درنولې. له سياسي پلوه هم داسې يو څوک وم، چې دوی ما سره په ازاده فضا کې د زړه خواله کولای شول، نو ځکه خو يې د هېوادنۍ مينې او ولولې پر اساس زما پر ورتګ ټينګار کاوه. يو ځل هالنډ مېشتو افغان فرهنګيانو، د يوه علمي سيمينار لپاره ماته رسمي بلنليك راولېږه، په کابل کې د هالنډ سفارت ته د هغه بلنليك په ورتسليمۍ کې زما له خوا څو ورځې ځنډ پېښ شو، نو ځکه د ويزې امکان پر وخت ميسر نه شو، نو په سيمينار کې د ګډون جوګه نه شوم او خپله ليکنه مې ((د افغانستان اوسنۍ رسنۍ)) تر سرليك لاندې، په هالنډ کې د افغانستان کلتوري ټولنې ته ولېږله او د ډېر هڅاند ليکوال ښاغلي عبدالله احسان له خوا هلته ولوستل شوه.

خو عبدالله احسان او په هالنډ کې نورو دوستانو سره مې ژمنه وکړه، چې کله هم زه د اروپا کوم هېواد ته درشم، ضرور به ستاسې ليدو ته درځم. په جرمني کې د افغانستان کلتوري ودې ټولنې لا پخوا دوه ځله بلنليك رالېږلی و، خو ماته د وخت تنګسيا وه، دا ځل د ډېرو دوستانو هيله وه، چې بهرمېشتي افغانان زياته علاقه لري، د افغانستان له روانو حالاتو که څه هم خبر دي، خو په داسې ډول خبر شي، چې پر واقعيتونو په ناپېيلي ډول رڼا

(c) ketabton.com: The Digital Library

واچول شي ، نو دوی ځکه له ما څخه ډېره هیله کوله، که څه هم زه د حکومت په یو حساس ځای کې کار کوم، خو دوی باور درلود، چې زما دولتي موقف د واقعیتونو د بیان پر وړاندې خنډ نه شي جوړولای او نه زه داسې یو څوک یم، چې د دولت په خوښه د واقعیت پر ترخو پرده وغوړوم. نو اروپا مېشتو افغانانو، په تېره بیا فرهنګیانو ته، په افغانستان کې د تېر اووه کلن بهیر د بریاوو او نیمګړتیاوو څېړنه او ارزونه مهمه وه او په دې اړه د دوی د نظرونو او وړاندیزونو راټولول هم خورا مهم وو، سربېره پر دې په کابل کې یو شمېر روښنفکرو ځوانانو هیله لرله، چې په کورنۍ او بهرنۍ کچه د افغاني میډیا یو داسې سیستم رامنځته شي، چې هم د افغانستان ضد میډیا زهر له منځه یوسي او هم هېوادوالو کې د مینې، صمیمیت، ورورولۍ، هېوادپالنې او ملتپالنې ولولې او روحیې پیاوړې کړي، په دې برخه کې یو څه جزیي کار هم شوی، خو د یوې هر اړخیزې او ځواکمنې میډیا د رامنځته کولو لپاره بهر مېشتو افغان لیکوالو، فرهنګیانو او د نظر د خاوندانو سره سلا مشوره او د هغو د تجربه ییزې او مانیزې پانګې راجلبول، یو ډېر ضروري کار دی، زما لپاره دا خبره هم په دې سفر کې ډېره مهمه خبره وه. نو دغو دوو مسلو د هېواد د حالاتو تشریح او د مثبتې رسنیو رامنځته کول، زما د سفر محتوایي برخه جوړه کړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سفر تياری

کله چې مې د سفر نيت پوخ شو، نو د سفر د امکاناتو پر برابرولو مې لاس پورې کړ، د دفتر له مشرانو سره مې مشوره وکړه، د هغوی موافقه مې ترلاسه کړه، د ۱۳۸۶ل کال وروستيو ورځو ته مې خپل سفر برابر کړ، ما د همدې کال رخصتي هم نه وه اخيستې، خو دفتر زما له قانوني رخصتۍ پرته هم زما له تګ سره ځکه موافقه وکړه، چې له بېلابېلو افغاني فرهنګي کړيو سره ملاقاتونه او د هغو په سيمينارونو او ورکشاپونو کې ګډون زما د کار يوه اساسي برخه ده. دفتر ماته د افغانستان پر بهرنيو چارو وزارت، زما د پاسپورت د تمديد او له جرمني سفارت څخه د وېزې د اخيستلو مکتوب راکړ. مکتوب مې د دفتر د مسئول مامور (عنبري صيب) په لاس بهرنيو چارو وزارت ته ولېږه او ورته مې وويل چې د بهرنيو چارو وزارت دې د جرمني سفارت ته د خپل مامور په لاس مکتوب نه ورلېږي، ځکه زما د سفر دقيقه نېټه معلومه نه ده، عنبري صيب ته مې وويل چې مکتوب تاسې ورڅخه راوړئ، موږ به يې خپله يوسو، هغه همداسې وکړل، يوه ورځ وروسته مکتوب راغی، د مارچ لومړۍ ورځ وه، ما او جمال رحمن چې اوس د جمهوري رياست د مقام په دفتر کې مشاور دی دواړو مکتوب د جرمني سفارت د ويزې دفتر ته ورتسليم کړ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

هلته مو دوه فورمې هم ډکې کړې، هغوی موږ ته وویل چې د ځومره وخت لپاره او پر کومه نېټه ځئ! موږ لیکلي وو: ((د دوو اوونیو لپاره او د مارچ پر (۱۵) نېټه)) هغوی وویل: تاسو چې جرمني کې کومې ټولنې دعوت کړي یاست دهغو ادرس او یو مکتوب هم په کار دی، خو ځومره ژر چې وي وخت کم دی، نو موږ به ستاسو کارونه په جریان کې واچوو، خو تاسې کولای شئ د هغې ټولنې مکتوب دري ځلور ورځې وروسته هم راولېږئ، ما په جرمني کې انځور صیب ته ټلېفون وکړ، چې د افغانستان کلتوري ودې ټولنې یو مکتوب هم په کار دی، هغه وویل: زه خو همدا اوس کابل ته در روان یم، څو دقیقې وروسته مې پرواز دی، خو زه به د ټولنې سرپرست ډاکتر صیب صابر ته ووایم، چې هغه یې په برېښنالیك درولېږي.

د ډاکتر صیب صابر زوی محمد نسیم صابرصیب ماته په ایمیل بلنلیك راولېږه، دا وخت انځور صیب هم کابل ته رارسېدلی و، هغه لاسلیك کړ او د مارچ پر (۳) مه نېټه مو د المان سفارت ته ورتسلیم کړ، د مارچ پر لسمه د المان سفارت د ویزې دفتر موږ ته ویزه راکړه او د مارچ له ۱۲-۲۵ نېټې پورې یې اعتبار درلود. مخکې تر دې چې زه د ویزې کارونه خلاص کړم، بصیر بهرامي چې زما نږدې ملګری دی، جرمني کې اوسي او فعلاً په مالیه وزارت کې د پارلماني چارو مشاور دی، ماته ویلي وو چې د مارچ پر میاشت زه هم ځم، کوښښ وکړه، چې سفر مو سره یوځای شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مارچ پر (۱۵)مه په جرمني کې یوه مشاعره هم وه، نو ځکه باید د مارچ پر (۱۵)مه زه هلته تللی وای. کله چې مې ویزه واخیسته بهرامي صیب ته مې وویل چې دی باید خپل ټکټ بدل کړي، هغه همداسې وکړل، ما مخکې د دوبۍ ټکټ درلود او د جرمني مې نوی واخیست، د دوبۍ ټکټ مې بدل کړ د مارچ پر (۱۲) مه برابر کړ او د مارچ پر (۱۴) مه له دوبۍ څخه فرانکفورت ته د اماراتو په الوتکه کې مې ټکټ واخیست او د مارچ له (۱۴)مې سره مې برابر کړ. د بهرامي صیب ټکټ مو هم له همدې نېټې سره سم کړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دوبۍ پر لوري

د مارچ پر (۱۲)مه له کابله د دوبۍ په نیت وخوځېدو. د مارچ (۱۲)مه سهار دفتر ته لاړم، له دود سره سم مې مېرمن له قران شریفه درې ځله تېر کړم، قران مې په سترګو مچ کړ او له کوره ووتم، سره له دې چې مېرمن مې پر کورنیو او بهرنیو سفرونو نه خوښېږي، خو چاره څه وي؟ په تېره بیا دا چې سفر دې د ژوند یوه برخه شي، سهار دفتر ته لاړم، له ملګرو او انډیوالانو مې خدای پاماني واخیسته، بهرامي صیب وویل: زه درته (۱۲) بجې په پښتني بانک کې له دیاني صیب (د بانك رئیس) سره منتظر یم، له دې ځایه به ځو، زه لس بجې له دفتره د پوهنتون پر لوري د دې لپاره لاړم، چې هلته د علمي ترفیع په باب یوه استاد سره وګورم، یوولس بجې هلته ورسېدم، تر دوولسو بجو مې ورسره خبرې وکړې، دولس نیمې بجې د پښتني بانك ریاست ته ورسېدم، ډوډۍ مو دیاني صیب سره وخوړه، هغه وویل: زه هم دوبۍ ته ځم، جمال رحمن او څو تنه نور مېلمانه هم وو، یوه بجه د هوایي ډګر پر لوري وخوځېدو، د (VIP) دروازې له لارې هوایي ډګر ته ورداخل شو.

خپل پاسپورتونه مو د خروجي ټاپې لپاره یو مامور ته ورکړل، څو شېبې وروسته هغه بېرته راوړل، ویې ویل: تاسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

باید د (VIP) کارت ولرئ، پر دې وخت بهرامي صیب پرې په قهر شو، ته یون صیب نه پېژني، چېرته کار کوي؟ مانه پېژني، چټك یوسه چې اوس به VIP دروښیم، هغه مامور په خندا شو، ژر لاړ او زموږ کار یې په پنځه دقیقو کې خلاص کړ، بیا کله چې د چك له وروستۍ دروازې څخه وتلو د سړي سر پنځه سوه افغاني اخلي، ما زر افغاني ورکړې؛ د دوو کسو، بهرامي صیب وویل پیسې مه ورکوه، زه دلته هېڅکله پیسې نه ورکوم، ما ویل خیر دی پرې چې زموږ د حکومت بودیجه قوي شي.

الوتکې کې کېناستو، تقریباً دوه نیمې بجې مو پرواز وکړ، په الوتکه کې مو هغه د چا خبره ښه ګپ ولګاوه، نږدې دوه نیم ساعته وروسته دوبۍ ته ورسېدو، بهرامي صیب ته مې وویل دوبۍ کې زماهم ډېر انډیوالان دي او ستا هم، خو هېڅوك نه په عذابوو، یو عادي هوټل ته ځو او شپه کوو او که سبا زمینه برابره شوه یو نیم انډیوال به وګورو، هغه وویل: دوبۍ کې نو ستا کار نه شته، هغه زما کار دی، چې چېرته ځو او چېرته نه ځو. کله چې د دوبۍ هوایي ډګر ته کښته شو، میدان ته لا رسېدلي نه وو، ده وخته چاته زنګ وواهه، چې موږ ته اتاق او ځای وزګار کړه، هغه ورته وویل چې کیلي هلته د هوټل له کارکوونکو سره شته، پلاټ خالي دی، نن شپه ټول پلاټ ستاسو په واك کې دی او سبا شپه سهار

(c) ketabton.com: The Digital Library

وختي يو بل څوك هم راځي، چې کېدی شي يو اتاق هغه ته پرېږدئ.

کله چې د دوبۍ هوايي ډګر ته ورسېدو، نو ما ترانزيت ويزه نه لرله، د اماراتو سفارت نه مې ځکه د ويزې غوښتنه ونه کړه، چې يو خو ما يوه دوه مياشتې دمخه يوه ويزه اخيستې وه، د هغې وخت تېر شو، خو زه لاړ نه شوم او بله خبره دا وه چا راته ويلي وو، څوك چې اروپايي هېوادونو ته سفر کوي او تر (۱۲) ساعتونو زيات په دوبۍ کې معطلېږي، نو د پنځوسو ډالرو په مقابل کې وېزه ورکوي، بله خبره دا وه، چې جرمني ته د تګ پرمهال دا معلومه نه وه، چې زه به دلته پاتې شم که نه؟ خو خير په هر ترتيب کله چې د ترانزيت وېزې غوښتنه مو وکړه، نو د يوې شپې لپاره دوی تقريباً يو سلو اويا ډالره محاسبه کړي وو، د دوی دليل دا و، چې دوی د يوه پکيج په شکل ترانزيت وېزه ورکوي. بهرامي صيب که څه هم ډېر استدلال ورسره وکړ، يو څه ځای يې ونيو، خو ډېر نه، په پای کې يې ماته د دوه شپو وېزه ولګوله او يو زردرهم يې راځخه واخيستل، دي پروسې تقريباً دوه ساعته وخت ونيو، له هوايي ډګره بهر شو او د هغه هوټل پر لوري په ټکسي کې رهي شو، چې بهرامي ته په ګوته شوی و. له ميدانه به مو يو شل دقيقې مزل کـــړی وي، ټکسي ته چې وختلو ډرېور يې پښتون و،

(c) ketabton.com: The Digital Library

بهرامي ورسره ګپ شپ شروع کړ، موټروان وویل: موږ چې کله له میدان څخه سورلي اخلو، نو شل روپۍ (درهمه) پرې له میدانه اتومات چارجوو او نور د کیلو میټر په حساب، په یوه کیلو متر یو درهم اخلو، کله چې هوټل ته ورسېدو د کیلو متر ستن

څلوېښت درهمه ښودل، هغه مو ورکړل، هوټل ته ورداخل شو، دا د دوبۍ یو ډېر لوکس هوټل و، چې نږدې نیمایي دوبۍ ورڅخه ښکارېدله. دا هوټل (فیرمونټ) هوټل نومېده، چې په زرګونو پلاټونه یې لرل،له ریسپشن څخه بهرامي صیب، لکه له پخوا چې ورسره پېژني، کیلي واخیسته او په لفټ کې په ډېره ارامه توګه (۲۳) پوړ ته پورته شو (۲۲۰۴) نمبر اپارتمان،دې پلاټ یا اپارتمان د صالون یوه لویه خونه، دوه خوبخونې، یو پخلنځی او د ځان وینځلو درې تشنابونه درلودل. ښه پاك ستره اپارتمان، چې د ژوند

(c) ketabton.com: The Digital Library

څومره اسانتیاوې غواړې، هغه په کې وې. دا اپارتمان ایشان نشنل د افغانستان د یوه سوداګر دی، چې بهرامي صیب سره انډیوالي لري او د بهرامي صیب په وینا یو ملیون ډالر یې اخیستی دی، ماښام تیاره مهال و، ما بهرامي صیب ته وویل، چې زه خو یوه سترګه خوب کوم، بیا به پر ځان اوبه تېرې کړم، بیا به لاړ شو، ډوډۍ به وخورو. هغه هم راسره ومنله، سترګه چې مو غړوله، نږدې لس بجې وې، دمه مو ښه راسته شوه، ما بل تشناب کې ځان ووینځه او بهرامي صیب بل تشناب کې، بهرامي صیب وویل: لاندې هوټل کې به ډوډۍ وخورو، ما ویل ددې هوټل له ډوډۍ سره چې زموږ مزاج برابرېږي ډېر وخت غواړي، ده ویل څه کوې؟ ما ویل د افغانانو هوټل به پیدا نه شي؟ او یا راځه چې د ترکانو او یا هم د ایرانیانو کوم هوټل ته ولاړ شو، خو ده راته وویل: خیر راځه یو ځل د هوټل مهم ځایونه وګورو، ده وویل چې ما په دې هوټل کې ډېرې شپې کړې دي. د عوامو په شان مې د هوټل د منزلو پوښتنه ونه کړه، خو ما د (۴۰- ۵۰) منزلو په شاوخوا کې اټکل کړ. د ساعترۍ، شرابو، کبابو او نڅا ګرو ټولې اسانتیاوې ورسره وې دومره مصنوعي ښکلا یې لرله، چې دفعتاً د یو افغان لپاره د هغه هر څه هضمول شوني نه وو، بهرامي صیب ته مې وویل: زه خو چې هرڅه په بل ځای کې ښکلي وګورم وایم چې له بېخه مې جګ کړي او په خپل وطن کې مې ایښي وای! د شپې مې له همدې تعمیره شاوخوا نور په سلګونو تعمیرونه ولیدل، چې هغه د چا خبره د هر تعمیر ځان ته ننداره کېدله او که له لاندې ورته وګورې، نو د عوامو په اصطلاح خولۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې له سره غورځېدله، بهرامي صيب وويل: د ترکانو ښه هوټل به اوس پيدا نه کړو، خو ځه چې د ايرانيانو يو ښه هوټل دی او ډېره ښه غذا ورکوي، زه له دې هوټل څخه ډېره ښه خاطره لرم، خاطره يې هم ماته ددې لپاره بيان کړه، چې ډېره خوږه وه، خو زه نه غواړم پر هغې دلته څه ووايم، دويم منزل ته پورته شو، موسيقي چالان وه، خو ډېرو کمو خلکو ورته غوږ ايښوده، موږ په يوه ګوټ کې کېناستو، د ډوډۍ مينو يې راوړه، وريجې، مېوه، ترکاري او د مېوې جوس مو راوغوښتل، ډېره خوندوره ډوډۍ وه، له افغاني ډوډۍ سره يې توپير نه درلود، خو په پاکۍ او کيفيت کې ډېره لوړه وه، دومره ډوډۍ مو وخوړه، چې نور نو د خوځېدو نه و، مينې وريجې يې په افغانستان کې تر مينو وريجو ډېرې اوږدې وې او ښې نرمې يې پخې کړې وې، څو شېبې وروسته يې د ډوډۍ بل راوړ، (۲۵۵) درهمه، هغه مو ورکړل او له هوټله بهر شو، بهرامي صيب ته مې وويل: اوس نو لږ پلې ګرځو، چې دا ډوډۍ هضمه کړو، بهرامي صيب وويل: چيرته ځو؟ ما وويل: درې کاله دمخه زه دلته راغلی وم، په کليفورنيا هوټل کې مې يوه اوونۍ تېره کړه، راځه هلته به لاړ شو، که موسيقي اورې، هندي، ايراني او بنګالي په کې شته او که نه تر هغه ځايه به لاړ شو، چې ډوډۍ مو هضمه شي بيا به له هغه ځايه ټکسي کې بېرته خپل ځای ته لاړ شو. په ګرځېدو ګرځېدو ډېر ستړي شو، له يوې کوڅې بلې او له يوه سړک بل ته، خو په پای کې مو پيدا کړ، بهرامي صيب وويل: دا څه پس کوچه يي هوټل دی؟ تا خو ويل چې دا خو لوکس هوټل دی، ما ويل څلور کاله دمخه په دې سيمه کې تر دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښکلی هوټل نه و، خو اوس دوبۍ دومره بدلون کړی، چې دا ټوله سیمه ورته بدرنګه ښکاري، کله چې د هوټل ریسپشن ته وختلو نو خوند یې رانه کړ، بهرامي ترې وپوښتل ایراني موسیقي شته؟ هغوی وویل: هغه بل هوټل کې، څنګ ته نږدې یو هوټل دی هلته تللي، بهرامي ته مې وویل: څه چې څو نور به نو له موسیقۍ نه تېر شو، پښنو کې مو حرکت نه شته، هغه وویل راځه نو دغه هوټل به وګورو که موسیقي وه که نه وه د تازه مېوې جوس به وڅښو نور به څو، ما وویل سمه ده، یو پنځه دقیقې پلی مزل به مو کړی وي، (کینګ ستي هوټل) ته ورسېدو. دننه د موسیقۍ اواز راته، بهرامي ته مې وویل، دغلته تازه جوس راوغواړه، چې ویې څښو او نور لاړ شو، په هوټل کې کېناستو، یو نجلۍ مینو راوړه او وروسته یوې بلې ورسره د تازه مېوې جوس راوړل، فارسي خبرې یې کولې، بهرامي صیب ورسره سم له لاسه شجره وکښله، هغوی وویل: موږ د ازبکستان یو، فارسي مو زده کړې ده د یوې خو لږه پښتو هم زده وه، ارته ارته یې ویله. د جوس تر څښلو وروسته نور نو د خوب څپه راغله، د جوس او مېوې مو تقریباً سل درهمه ورکړل او د اپارتمان پر لوري رهي شو. څلوېښت درهمه مو ټکسي والاته ورکړل او د شپې تر دوو بجو وروسته مو په فیرمونټ (**Fairmont**) هوټل (۲۲۰۴) اپارتمان کې ارامه خوب وکړ.

سهار مو چای په همدې اپارتمان کې وڅښه، په پخلنځي کې د هر څه سهولتونه وو، بهرامي صیب ښه چای تیار کړ، د چای تر څښلو وروسته په دوبۍ کې د افغانستان د سوداګرو د ټولنې رئیس؛ حاجي صیب عبیدالله ټلیفون راغی، بهرامي صیب ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

وویل چې یون صیب راسره راغلی، هغه وویل: زه د هوټل په لومړي پوړ کې ناست یم، تاسې ته انتظار باسم راځئ چای به یوځای وڅښو.

حاجي صیب عبیدالله سره ما په غیاب کې پېژندل، د افغانستان- پاکستان امن ګډې جرګې ته، له دوبۍ څخه د افغان سوداګرو په استازۍ هم راغلی و او نور هم د ښه پاخه ملي او ټولنیز دریځ څښتن دی، هغه د کندهاریانو په اصطلاح پر هر څه یې سرخلاص دی. هغه د هوټل په لومړني پوړ کې ناست و، موږ چې ورغلو تر روغبړ وروسته یې د چای د راغوښتلو لپاره سړی راوغوښت، موږ وویل: چای مو څښلی، هغه ډېر ټینګ ست وکړ، خو موږ وویل چای نه څښو هغه خپل ځان ته څه تازه جوس او د خوړلو څه راوغوښتل او د خوراك څښاك تر څنګ یې موږ سره خبرې اترې هم کولې، ماته یې وویل: یون صیب له لیدو دې ډېر خوښ شوم، په امن جرګه او نورو چارو کې ستاسو له فعالیتونو خبرېږم، مرکې مو اورم ډېر خوښېږم، نه یوازې ستاسو مرکې او فعالیتونه تائیدوم، بلکې د وریندارې (مېرمن ارین یون) مرکې او نظرونه هم زموږ د تائید وړ دي، په امن جرګه کې مو سره وکتل، له جرئت او خبرو یې ډېر متاثره شوم. حاجي صیب عبیدالله په افغانستان کې د تجارت د اوسني حالت، اقتصادي مافیا، د بانکونو حالت او په دې برخه کې د ځینو رسمي او نارسمي چارواکو د لاسوهنو په اړه هر اړخیزه رڼا واچوله او له ځینو اشخاصو یې سر وټکوه، حاجي عبیدالله په افغانستان کې د تصنعي تجارانو او اصلي سوداګرو په باب هم هر اړخیزې خبرې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړې او ویې ویل چې په دوبۍ کې مې د افغانستان سوداګرو د ټولنې ریاست ځکه قبول کړی، چې خلك له دې پوست څخه سیاسي ګټه پورته نه کړي، ده هغو کړیو ته هم اشاره وکړه، چې غواړي د پښتنو سوداګرو پانګه محدوده او له ستونزو سره مخامخ کړي. په کابل کې ترور، تښتونه او وېره د همدې پروګرام یوه برخه ده. د افغاني سوداګرو په هکله د حاجي عبیدالله خبرې ډېرې خوندورې او له معلوماتو ډکې وې، خو هغه وویل چې اوس وخت کم دی نن ماښام زه موټر همدلته درلېږم تاسې دواړه مې مېلمانه یاست او یون صیب سره غواړم د سیاسي او فرهنګي مسایلو په هکله هر اړخیزې خبرې وکړم، ټیک اته بجې به په یو هندي رستورانت کې زموږ او ستاسو وعده وي. ما وویل: حاجي صیب داسې ځای ته مو بوځه، چې ترنګ او ترونګ په کې نه وي، چې خبرې په کې وکړو. هغه وویل همداسې ځای به وي. له حاجي صیب عبیدالله سره مو خدای پاماني وکړه، د سهار لس بجې به وې، بهرامي صیب وویل: راځه پلي وګرځو، چې ستړي شو بیا به ټکسي کې د دوبۍ د هغو ښکلو هوټلونو سیل ته لاړ شو، چې د دنیا تر ټولو ښکلي هوټلونه دي، خو ده وویل راځه چې تر هر څه دمخه یو بانك ته لاړ شو، چې یو څه ډالر په امارتي درهم واړوو، یو بانك ته ورننوتو خو ما ورته وویل چې ماسره تقریباً درې زره درهم دي، پیسو بدلولو ته هېڅ ضرورت نه شته، بهرامي صیب مې له پیسو بدلولو منع کړ. یو څه پلی مزل مو وکړ، ګرمي هم دې حد کې وه، چې پر سړي ښه نه لګېده، د پلي مزله پر مهال مو د سړك له پاسه د اورګاډي هغه لیکه هم ولیدله، چې د سړك له

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاسه د هوايي پله په بڼه جوړېدله او د دوبۍ اکثره برخې يې يوه له بلې سره نښلولې، داليکه به شپږ مياشتې وروسته بشپړېږي او له چلوونکي پرته به په اتومات ډول کار کوي. دوبۍ کې د ترافيکو ګڼه ګوڼه دومره زياته ده، چې د دوه اړخيزو څلور ليکو سړکونو تر څنګ اوس ميترو او د هوايي پلونو په بڼه د اورګاډو منظمو ليکو ته هم اړتيا ليدل کېږي، د دوبۍ د هر لوی تعمير ترڅنګ چې د زرګونو خونو لرونکی دی، د څو ځمکتل پوړو او څو تر ځمکتلو پورته پوړونو تعميرونه هم ليدل کېږي چې د موټرو د پارکينګ لپاره ورڅخه ګټه اخيستل کېږي. په هغه هوټل کې چې تېره يوه شپه مو تېره کړې او د يوې بلې په هيله يو، شاوخوا ګڼ لوړ پوړي تعميرونه ليدل کېدل او د لوړ پوړي ترڅنګ په کابل کې د ساپې لنډمارك (کابل سټي سنټر) په شان يو يا دوه، دمنځنۍ کچې لوړ پوړې ودانۍ هم داسې وې، چې دا يوازې د موټر د پارکنګ لپاره وې، دا چې د دوبۍ ودانۍ به د موټرو د ودرېدو لپاره ځمکلاندې څو پوړونه درلودل دا معلومات راته حاصل نه شول، خو د يوې ودانۍ پوړونه مې ټول حساب کړل، لس منزله وو، په هر منزل کې يې موټر ولاړ و، اخر منزل يانې چت يې هم له موټرو ډك و او د وروستي منزل په چت کې يې د اوبو يو حوض هم ليدل کېده. موږ څو دقيقې پلي وګرځېدو، خو بهرامي صيب وويل: راځه دلته يو ځای دی کښتۍ لري، هغه به مو لږ په بحر کې وګرځوي او د ښار ځينې څنډې به راوښيي، ما ويل څه ورکوه يې کښتۍ نه به تېر شو. تر لږ مزله وروسته بهرامي صيب ټکسي ودروله، ورته يې وويل: جميرا هوټل ته لاړ شه! شل – دېرش دقيقې وروسته هلته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورسېدو، د هوټل هر کليوالو هر کلی ووايه، بهرامي صيب وويل: دې هوټل ته زه يو ځل له خپلو ماشومانو سره راغلی وم، دلته مې تقريباً پنځه لس شپې وکړې، دا اوه ستوريز هوټل دی، ټول بهرنيان او معتبر خلك دلته راځي، ډېره ښه غذا ورکوي، د هر چا د هر کلتور د خلکو په طبيعت برابره، د بوفې سيستم لري، هر سړی په خپله خوښه ځانته غذا را اخلي، خو مخکې تر دې چې

يون ((جميرا)) هوټل ته ورځېرمه

ډوډۍ وخورو، راځه ددې ځای دکانونه وګورو، ما ويل موږ غير له هغې هم څه شی نه اخلو، نو څه کړو دکانونه؟ ده وويل راځه بلد

(c) ketabton.com: The Digital Library

به شيې، هر دکان ته چې وردننه کېدلو، هټيوال يې اکثره ښځې وې، پر شيانو خپل خپل قيمتونه ليکل شوي وو، چنه وهل په کې رواج نـه و، ســاعتونه، قلمونــه، لبــاس، بوټونــه او د ژونــد د

بهرامي ((جميرا)) هوټل ته ورڅېرمه

ضرورتونو اکثره څيزونه په کې وو. بهرامي صيب چې به هټيوالې سره خبرې پيل کړې، په دوه دقيقو کې به داسې ورسره ازاد شو، تا به ويل، چې ټول عمر يې پېژني، زه خو به کله دومره تنګ شوم چې د دکان مخې ته به ورته ودرېدم، څو چې ددوی ((ضروري))

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبرې خلاصې شي. يو دکان ته خو درې ځله ورپسې ورننوتم، يوې هندۍ او يوې مراکشۍ په کې کار کاوه، ده لومړۍ هندۍ سره د خپلې پېژندګلوۍ شجره کښلې وه؛ مراکشۍ ته يې چې د مراکش د څو ځايونو نومونه واخيستل، هغې هم ورسره په خوند خبرې شروع کړې اخر ما ورته ووېل: هر چاته خدای(ج) يو نعمت په برخه کړی تاته يې دا علم درکړی، چې خلکو سره څنګه په څو ثانيو کې مناسبات جوړ کړې اصلاً خو دې له دولتې دندې څخه په دې کې ګټه ډېره ده، چې خلکو سره له کوم لګښت پرته اشنا کېږې، ده ووېل: خارجيان داسې خلك ډېر خوښوي، چې خوشبرخورده وي، بهرامي صيب يو څو نور دکانونو ته هم سر وردننه کړ، خو زما په ټينګار نور له دکانونو رابهر شو، له هوټل څخه يوه لاره لاندې بحر ته غځېدلې وه، يوازې هغو کسانو او کورنيو حق درلود، چې له دې لارې لمباځې او نورو تفريحي ځايونو ته لاړشي، چې په همدې هوټل کې اوسېږي. خو بهرامي صيب په خپلې چالاکۍ د هوټل له سيکورټي اجازه واخيسته او موږ له همدې لارې د بحر تفريحي ځايونو ته لاړو. د هوټل ترمخه د لمبا يو ښکلی حوض و، چې لويان، کوچنيان، ښځې او نارينه په کې لمبلای شي، د ځان وچولو ځايونه، د ملاستې کټونه او نورې ژوندنۍ اسانتياوې يې لرلې، سل ګامه وړاندې بيا د بحر غاړې يوه لوري ته، تفريحي بېړۍ، لمباځايونه او بل لوري ته لمبا ځايونه او لمرناستې ځايونه يا پيټاوي وو، چې ځای ځای يې سر سيوری هم درلود او يو شمېر خلک (ښځې او نارينه) دا مهال هم هلته راغلي وو. اکثره يې د يوې کورنۍ غړي په دې ښکارېدل، چې ماشومان هم ورسره وو، ښځې

(c) ketabton.com: The Digital Library

او نارینه جوړه وو، د پاخه او زاړه عمر ښځې او نر په کې زیات وو، چا اوبو کې لامبل، چا لمر ته ځانونه غوړولي وو او ځوك هم د یو بل د بدن پر غوړولو بوخت و، هغه چا چې د لومړي ځل لپاره یې د بحر غاړه او دا حالت لیدلی وي، د خوند نیمه دنیا ده، خو هغه ځوك چې له داسې لارو څو ځله تېر شوي وي، هغوی ته چندان زړه راکښونکې صحنه نه ده. لږ وړاندې یو غځېدلی سړك دی، چې درې سوه متره په بحر کې وړاندې تللی، یو موټر وار ځای لري، خو یو ډول ځانګړي واړه موټر، لکه دلته چې له امریکایي پوځیانو سره دي، ځینې خلك چې پلی مزل نه شي کولای هغه په کې تګ راتګ کوي او هغه هوټل ته یې وړي راوړي، چې د همدې غځېدلې لارې په وروستۍ برخه کې واقع دی او د بحر زړه ته یې لاره کړې.

دوه پوړیزه هوټل دی، پر دې ورځ یې هوټل پاکوه او په زینه کې فرش شوي لرګي یې په تېلو غوړول، په هوټل کې ځوك نه وو، داسې ښکارېدل چې هوټل یا نن کار نه کوي او یا هم دا مهال یوازې د شپې مېلمانه منلای شي. د هوټل په داخل کې ډول ډول ښیښیي حوضونه وو، چې رنګارنګ کبان په کې ګرځېدل. په ښیښیي ویترین کې د کبانو ډول ډول غذا لیدل کېدله، داسې ښکارېدله چې یوازې کب غذا په کې خرڅېږي. هوټل یو ښه تخت بام هم درلود، چې کټارې ترې راتاوې او څوکۍ په کې ایښې وې او نرۍ د سترګو په لید ټول بحر ترې ښکارېده، له هغه ځایه بېرته راوګرځېدو، د سل مترو په واټن د دوبۍ تر ټولو مشهور

(c) ketabton.com: The Digital Library

تعمير (برج عرب) ته مخامخ کېناستو، دې ځای له برج عرب څخه نږدې د دوه سوو مترو په واټن فاصله لرله.

دا برج د نړۍ له معاصرو شهکارونو څخه يو دی، چې په وروستي پوړ کې د الوتکې د ناستې ځای لري او د نړۍ د سترو واکمنو، پانګوالو او نامتو خلکو لپاره مختص شوی دی، د کينګ نايټ (King Night) (د پاچا شپه) په نامه ځانګړي اتاقونه په کې شته، چې د يوه اتاق کرايه يې د يوې شپې لپاره دولس زرو امريکايي ډالرو ته رسېږي او هوټل والا په دې شپه د مېلمه ټولې غوښتنې او ضرورتونه پوره کوي، هغه خلک چې د ژوند له اساسي نعمتونو بې برخې دي کېدی شي دا شپه په خوب کې هم ونه ګوري او يا يې تصور هم نه شي کړای. وايي چې دې هوټل کې افراط دې حد ته رسېدلی، چې پانګوال کولای شي په شيدو يا پيو هم ځان ووينځي دا چې په پيو ځان وينځل به د شرعيت له مخې څومره مجوز ولري، پر دې ملايان او دينپوهان ډېر ښه پوهېږي، خو په هر ترتيب پر دې سربېره د بشري هوسونو د سرښت ټول سهولتونه دلته ميلاوېدی شي. دې هوټل ته مخامخ مو څو عکسوه واخيستل او د غرمې ډوډۍ لپاره د جميرا هوټل پر لوري رهي شو، په لاره کې مو بيا پر څو داسې صحنو سترګې ولګېدې، چې د ملايانو په اصطلاح ليدل يې مکروه وو. د جميرا هوټل لومړي پوړ کې خوړنځی و، يوه مېز ته کېناستو، شاوخوا ټول هغه بهرنيان وو، چې په دوبۍ کې هم بهرنيان ښکارېدل، يانې اکثره د ژېړو او سپينو وېښتانو او څېرو څښتنان وو، زياتره يې اروپايان

(c) ketabton.com: The Digital Library

او امریکایان ښکارېدل، له ځینو سره خپلې مېرمنې یا انډیوالانې او ځینو سره د کور نور غړي وو، پر یوه مېز کېناستو، سم له لاسه خدمتګار راوړاندې شو او د ډول ډول مشروباتو ست یې وکړ،

موږ د نا الکولي مشروباتو ورته وویل، د مېوې جوس یې راوړل تر څښلو وروسته د ډوډۍ د اخیستلو لپاره لاړو، د بوفې سیستم وو، یو ځای کې ډوډۍ، غوښه، کبابونه، کړایي یا سره کړې غوښه او نور ایښي وو، بل ځای کې ډول ډول وریجې، بل ځای کې ډول ډول قورمې، بل ځای کې رنګارنګ سلات، بل ځای کې تازه مېوې، خو لنډه دا چې د ملایانو په اصطلاح " طعامونه وو لذیذ چې پرې هموار وو هرې خواته" هر چا چې هر څومره له هر دیګ څخه خوړلای شول، خپل قاب یې ورڅخه ډکاوه، بیا خپل مېز ته ته او که اشتها یې وه بیا راتله، ما خو په یوقاب کې لږ

(c) ketabton.com: The Digital Library

سلات، زیتون راواخیستل او یو ډول عربي کباب چې تازه تازه تیارېده هغه مې راواخیست او وچه ډوډۍ مې ورسره راواخیسته، د کابل په نوي ښار کې شینواری کباب هاوس هم دا ډول کباب پخوي، خو هغه د عربي هغو په شان پاك او خوندور نه دي، دا چې مو وخوړل نو ډېر خوند یې راکړ او مور هم شوم، بهرامي صیب وویل: ځه چې نور راواخلو، ما ویل یاره بس دی مور شوم او نور شرم هم دی، هغه وویل: دلته شرم نه شته، دلته څومره چې خورې خوره یې، که لږ وخورې که ډېره پیسې یې همغې دي، راځه چې سمه ډوډۍ وخورو، بیا لاړو، بیا مې همدا عربي کباب راواخیست، بهرامي صیب وویل: راځه لږ وریجې هم راواخلو، لږ وریجې مو هم په قاب کې واچولې، کله چې پر مېز کېناستو، ما چې کله وریجو ته وکتل دومره اوږدې وې ما فکر وکړ چې دا ماهیچې دي، دې سره مې په لغمان کې د یو سړي یوه کیسه هم راپه یاد شوه: «لغمان ته د ماهیچو ماشین نوی راغلی و، یو چا خپل مېلمه دوست ته ماهیچې پخې کړې وې، هغه چې ماهیچې خوړلې وې، نو تر اخره نه و پوه شوی چې ماهیچې دي که وریجې، نو خپل کوربه دوست ته یې ویلي وو، چې وریجې خو ښې وریجې وې، خو دا ووایه چې تخم دې له کومه کړی و؟ چې زه یې هم اینده کې وکرم!» بهرامي صیب ته مې وویل: دا خو د ماهیچو په شان اوږدې دي! هغه وویل: د دنیا تر ټولو ښې او اوږدې وریجې دلته راځي، تر ډوډۍ وروسته مو لږه تازه مېوه وخوړله او خدمتګار ته مو اشاره وکړه، هغه په قاب کې اینښی بل راوړ (۵۵۵) درهمه یې لیکلي وو، هغه مو ورکړل او په ټکسي

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې ېږته خپل موقت استوګنځي ته لاړو، هلته چې لاړو نور نو د خوځېدو نه وو، بهرامي صيب په يوه خونه او زه په بله کې ويده شو، ښه د مزې خوب مو وکړ. تر خوبه وروسته مو پر ځان اوبه تېرې کړې، پر دې وخت د بهرامي صيب يو ايراني انډيوال ټليفون وکړ، چې په لاندې پوړ کې درته منتظر يو، هلته چې لاړو، ايراني سره يې خپله مېرمن هم وه. دی خپله سپين ږيری و خو ښځه يې ډېره ځوانه ښکارېدله، مېرمن يې په جرمني کې اوسېدله او دی خپله زياتره په دوبۍ، جرمني او نورو ځايونو کې پر تجارت بوخت و. خپله مېرمن يې موږ ته معرفي کړه او بهرامي صيب زه هغوی ته. دې ايراني غوښتل چې د ايران د حکومت هغه پيسې ترلاسه کړي، چې افغانستان ته دمرستې لپاره بېلې شوې دي. ده د نږدې (۶۰) مليونو ډالره ادعا لرله، چې ما په افغانستان کې پانګه لګولې او يا يې لګوم، د ايران حکومت بايد ماته ددې پيسو د انتقال جواز راکړي. ده په کابل کې د ځينو وزارتونو اسناد هم لرل، چې دده د پانګې تصديق يې کاوه. ده بهرامي صيب سره په دې اړه خبرې کولې، خو ما پرې چندان سر ونه ګراوه، پر دې وخت بهرامي صيب او د ايراني مېرمن ددې هوټل په باب پر خبرو مصروف شول او ايرانی ما سره سم له لاسه پر سياسي خبرو بوخت شو. اول خو يې دا رانه وپوښتل چې امريکايان څه وخت پر ايران حمله کوي؟ ما ويل نه يم خبر، ده ويل د ايران خلك خو نور له دې اخوندانو نه تر پوزې راغلي دي. ايرانی سخت دملايانو مخالف ښکارېده، ده وويل چې ايران په اقتصادي لحاظ دومره کمزوری شوی، چې يو داخلي انفجار ته نږدې دی، امريکايان ايران دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

حالت ته رسوي، چې کله دوی يو ډز وکړي، نو په خپله له هرې خوا د خلکو بغاوتونه پورته شي، ددې ايراني په وينا د ملګرو ملتونو بنديزونو د ايران پر اقتصاد دومره ناوړه اغېز کړی، چې پر دې باندې يوازې اقتصاد پوهان او هغه څوك پوهېږي، چې تجارت کوي، دده په وينا هره ورځ ايران په سلګونو مليونو ډالره زيان زغمي او دا ټول ددې اخوندانو له لاسه، ده وويل دا د (...زامن) داسې نسخه او ادرس خلکو ته ورکوي، چې هېڅوك ترې ببرته نه دي راغلي، چې صحيح دي او که غلط، خو لنډه دا چې له ايراني اخوندانو يې سخت سر وټکوه او ويې ويل چې د ايران خلك له لوږې مري، دوی افغانستان، لبنان، عراق او فلسطين کې خپلو ګوډاګيانو ته پيسې او وسلې ورلېږي، دی په دې هم ډېر په قهر و، چې ايراني اخوندانو يې تجارت ته سخته صدمه رسولې وه، خو له فکري پلوه هم د اخوندانو څکه مخالف ښکارېده، چې دی يو ازاد طبيعته سړی و او کېدی شي ځوانۍ کې يې ښې شپې تېرې کړې وې، پر دې وخت يې ښځې وويل: راځئ ستاسې اپارتمان وګورو او که خوښ مې شو بيا به پرېکړه وکړم، زړه يې و چې مېړه سره يې مطرح کړي، چې دېته يې هم واخلي.

کله چې په لفت کې پورته کېدلو، نو بهرامي صيب ته مې وويل: ددې اغا او بي بي ترمنځ ډېر تفاوت نه دی؟ هغه وويل: دی وايي چې ښځه مې ده، خو کېدی شي انډيواله يې وي او هلته المان ته چې ځي کېدی شي دې سره اوسي، دی ډېرې پيسې لري، نو کېدی شي د پيسو په خاطر يې ورسره واده کړی وي. موږ ګرد

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره اپارتمان ته وختلو، پخلنځی، صالون او نور اتاقونه یې ټول وکتل، خوښ یې شول، بهرامي صیب ورته وویل چې دا زما یو افغان تاجر ملګري دایمي اخیستی، کېدی شي تر یو ملیون ډالرو په لوړ قیمت یې اخیستی وي. د ایرانۍ مېرمنې خوښ شو ویې ویل " خیلی قشنګ است" لږه شېبه وروسته بېرته لاندې کښته شو، بهرامي صیب ورته د هوټل ځینې نورې برخې هم وروښودلې، پر دې وخت حاجي صیب عبیدالله خان د خپل دفتر یو کارکوونکی او یو ډرېور رالېږلي وو او موږ ته منتظر وو، د ماښام اوه اوه نیمې بجې به وې. لږه شېبه وروسته مو له ایراني او له مېرمنې یې رخصت واخیست او د حاجي صیب عبیدالله موټروان او د دفتر کارکوونکي سره د ټاکلي موخه ځای پر لوري وخوځېدو. اته نیمې بجې به وې چې د دوبۍ ښار په زړه کې د هندیانو یو هوټل ته ورسېدو، حاجي صیب عبیدالله راته د هوټل په ریسپشن کې منتظر و، تر روغبړ وروسته دویم پوړ ته پورته شو، د موسیقۍ غږ راته، ما ویل حاجي صیب دلته خو خبرې نه شو کولای، موسیقي به مو ډېر په تنګ کړي، موږ باید له کم وخت څخه زیاته ګټه پورته کړو، هغه وویل: دا موسیقي ارامه ده سړی نه په تکلیفوي، ډوډۍ به وخورو بیا به لاندې ځای کې کېنو، خبرې به وکړو، د دوی په موسیقۍ کې هم وقفه راځي، خبرې به وکړو، موږ ته یې د موسیقۍ سټیج ته ورڅېرمه ځای ریزرف کړی و، هغه د چا خبره له سندرغاړي سره خوله په خوله وو، د سندرغاړي هندي جامې پر تن وې او تر څنګ یې د موسیقۍ نوره ډله او یوه هندوه پېغله هم ناسته وه، شاوخوا یې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

هندي شاعرانو د شعرونو دېوانونه يو پر بل انبار ايښي وو، له سندرغاړي سره د شعرونو يوه ځانګړې کتابچه وه، چې غالباً دده دخوښې د بېلابېلو شاعرانو شعرونه به په کې وو، هغه د کتابچې له مخې شعرونه ويل (سندرې کولې يې) دوی نړدې ټوله هندي کلاسيکه موسيقي غږوله، لکه د ځينو نورو په شان يې د سرې د غوږونو پردې نه شلولې، د ډېرو مشهورو هندي شاعرانو د شعرونو مشهورې سندرې يې ويلې، خو پېغلې هندوې، چې له څېرې ډېره ښکلې ښکارېده، هندي پنجابي جامې يې پر تن او په هندي ګانه پسوللې وه، فکر کوم د ښکلا په زور چلېدله، هغې هغه سندرې ويلې، چې مخکې تر مخکې د موسيقۍ په يوه اله کې خوندي شوې وې او دې به ورسره يوازې د خولې شونډې خوځولې او د نڅا حرکات به يې اجرا کول، ياني لبسنګ به يې کاوه، د ناستو خلکو اکثره پام نارينه سندرغاړي ته و، چې راساً يې له کتابچې څخه شعرونه انتخابول او سندرې يې ويلې، په ناستو خلکو کې اکثره بهرنيان وو، هنديان په کې ډېر کم ښکارېدل، يوازې همغه خلك هنديان ښکارېدل، چې د هوټل خدمتګاران ګڼل کېدل، نور اکثره اروپايان او نور نا مسلمان بهرنيان ښکارېدل، عربان هم په کې تر سترګو کېدل، ځو عربې کورنۍ هم ورته راغلې وې، پر دوو مېزونو مې عربي کورنۍ وليدلې، چې هندي غذا يې خوړله او ځو ځله يې مېرمنو، هندي سندرغاړي ته د سندرو فرمايش ورکړ، د ځوانانو په انډول دې هوټل کې د زړو او محسنو خلکو تګ راتګ زيات ښکارېده.

حاجي صيب عبيدالله سره د هوټل ډېرو خدمتګارانو پېژندل،

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسې ښکارېدل، چې ده خپلو ډېرو سوداګرو اندېوالانو او نورو ملګرو ته همدلته ډوډۍ ورکړې او مېلمه پالنه يې کړې ده، حاجي صيب راته وويل: د خوراك لپاره څه غواړې؟ ما ويل: هندي ډوډۍ خوندوره ده په هند کې مې ډېره وخوړله، خو د اوبو په زور مې تېروله، ځکه چې دومره مرچ په کې اچوي چې سړی نه پوهېږي مرچ يې په کټغ کې اچولي او که کټغ يې په مرچو کې اچولی. ما ويل تاسو خپله يو څه انتخاب کړئ، خو ډېر زيات نه ځکه چې موږ غرمه دومره ډوډۍ خوړلې، چې نور نو په لاره نه شو تللای. حاجي صيب فرمايش ورکړ، هغوی څو ډوله هندي کباب، کړايي او نور خوراکي شيان راوړل، ما ويل اوبه هم ورسره راوړه چې د مرچو زور کم کړي، هندي پتيرې ډوډۍ بيا لابل خوند لري او که زموږ د لغمان بزګرانو ته يې کېږدې، نو کېدی شي دوه سوه ډوډۍ يې يو خوراك شي. هندي ډوډۍ دومره غټې نه دي، چې دلته يې خلك ګوري، زه او مېرمن مې (ارين يون) تېر کال هندوستان ته تللي وو، کله چې زما ملګري موږ ته هوټل ريزرف کړ، نو ماسپښين وو، وږي شوي وو، هغه وويل: ډوډۍ به راوغواړم، ددې ځای چکن کړايي (چرګ کړايي) مشهوره ده، هغه به راوغواړم، خو څو ډوډۍ ورسره راوغواړم؟ ما وويل: يوه يوه ډوډۍ، هغه وويل يوه کله بس کېږي، ما ويل موږ کور کې په دوو تنو نيمه نه خورو، نو دلته به څنګه تر يوې زياته وخورو؟ هغه چرګ کړايي راوغوښته او شپږ ډوډۍ يې هم راوغوښتې، کله چې مو ډوډۍ وليدله، هلته پوه شو، چې دا ډوډۍ نه ده بلکې مړۍ ده، البته د (ډوډۍ) او (مړۍ) ترمنځ د افغانستان په بېلابېلو

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیمو کې توپیر شته؛ په لغمان کې (ډوډۍ) د وچې ډوډۍ یوې دانې ته وایي او هم په عامه مانا کارول کېږي (مړۍ) د وچې ډوډۍ د یوې دانې څو ومې برخې ته وایي، خو په ځینو نورو سیمو کې (مړۍ) د (ډوډۍ) په عامه مانا کاروي. نو هندي ډوډۍ د لغمانیانو په اصطلاح "مړۍ ګانې" دي نه ((ډوډۍ ګانې)) په هند کې بیا ځینې داسې ډوډۍ شته، چې یوازې یوه یا دوه مړۍ کېږي او ځینې نورې یې بیا لږ غټې دي، چې د غټ سړي دوه یا درې مړۍ کېږي، نو دا یادونه مې ځکه وکړه چې کله هم څوك هندوستان ته ځي او یا چا کره مېلمه وي، چې نهر پاتې نه شي.

تر ډوډۍ خوړلو وروسته مې حاجي صیب ته وویل: د خبرو لپاره به یو بل ارام ځای ته لاړ شو، څو شېبې وروسته لاندې منزل ته کښته شو، په یوه کونج کې د ناستې لپاره څوکۍ ایښې وې، د هوټل ریسپشن هم په همدې پوړ کې و، چای یې راوړ، بیا مو پر یو لړ سیاسي مسایلو بحث پیل کړ، په اوسني حکومت کې مو د بېلابېلو تنظیمونو په اړه خبرې وکړې، حاجي صیب عبیدالله هم د زړه وینې او ما هم د زړه غوښې وخوړې، حاجي صیب عبیدالله وویل: سره له دې چې جمهور رئیس حامدکرزی ښه سړی دی، پر افغانستان باندې یې زړه ډېر دردېږي، خو پر حکومت حاکم نه دی... موږ پر هغو ارقامو او واقعیتونو هم بحث وکړ، چې په اوسني حکومت کې څوك څومره دي، سره له دې چې ځینې کړۍ دا حکومت هم د پښتنو حکومت په نامه نوموي، خو حقیقت دادی چې په دې حکومت کې پښتانه دومره محروم دي، لکه فلسطنیان چې په خپل وطن کې د اسرائیلو تر بریدونو او ظلمونو

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاندې دي. په دې حکومت کې د قومي وېش له مخې (۶،۶۶) فیصده تاجك، ۲۵،۳ فیصده پښتانه، ۴،۳ فیصده هزاره او پاتې نور قومونه دي، نوم په کې د پښتنو بد دی، خو امتیاز یې نور اخلي، مسئولیت پښتنو ته راجع کېږي او نعمت یې نور اخلي، دا ارقام د ټول دولت په کچه دي، په پوځ؛ د کورنیو چارو، دفاع وزارتونو او ملي امنیت ریاست کې حال تر دې هم خراب دی. په دې ارګانونو کې د تاجکانو عمومي شمېر نږدې (۷۱) فیصدو ته رسېږي، خو له دې شمېر سره د هغوی د حقوقو مدعیان بیا هم قانع نه دي او جمهور رئیس حامدکرزی، د " قوم ګرا" په نامه تورنوي، جمهور رئیس، نو چې د دنیا څه امتیازونه لاس ته ورغلي، د جمعیت، نظار شورا او شعیه ګوندونو په خولو کې یې اچولي، خو هغوی یې بیا هم قانع نه کړل، پر دې مسایلو مو ډېر بحث وکړ، خو په پای کې دې نتیجې ته ورسېدو، چې شکایت د حل لاره نه ده، باید داسې یوه حل لاره وسنجول شي، چې اوسنی حالت سمې خواته بوځي.

زموږ د دواړو په نظر د افغانستان د روان حکومت غټه ستونزه له دوو مخالفو جبهو سره پر یوه وخت مخامېدل دي، له مخالفې حکومتي جبهې او له بلې خوا مخالفې نا حکومتي جبهې سره. په کار دي چې په حکومت کې حکومت مخالفه ډله نه وي، حکومت باید یو واحد ټیم وي، که چېرې یوه مخالفه ډله په حکومت کې د تحمل وړ وي، نو بله ډله هم باید له دې حالت نه ګټه واخلي. زموږ په شان د یو شمېر نورو افغانانو تشویش دادی، چې یو شمېر حکومت ضد حکومتي ډلې نه یوازې د حکومت مخالفې دي، بلکې د افغانستان له ملي جوړښت، هویت او ځمکنۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

بشپړتیا سره هم مخالفې دي، نو که چېرې د حکومت نا حکومتي مخالفینو ته په حکومت کې د ګډون او یا هم د سولې عامه بهیر د تطبیق زمینه برابره شي، نو حکومت ضد او افغانستان ضد حکومتي ډله له خپل اوسني زیات واك و ځواك لوېږي او د افغانستان د تجزیې مخه نیول کېږي. زما شخصي نظر خو دا و، چې که چېرې د ګلبدین حکمتیار اسلامي حزب له حکومت سره یوځای شي د افغانستان په شمال کې د زیات مذهبي او قومي بیز له امله کولای شي د افغانستان د تجزیه غوښتونکو ناوړه هیلې له ناکامۍ سره مخ کړي، سره له دې چې زه شخصاً د حکمتیار او د هغه د اسلامي حزب له افکارو، تېرو او یا هم اوسنیو فعالیتونو سره موافق نه یم، خو که چېرې د افغانستان ملي ګټو ته پام کوو، نو سړی باید پر خپلو ذاتي غوښتنو او افکارو هم پښه کېږدي، ما څو ځله له جمهور رئیس حامدکرزي سره په دې اړه خبرې کړې وې او ویلې مې وو، چې زه په افغانستان کې د سولې د یوه عادلانه فورمول پلوی یم. یا دې هېڅ جنګي ډلې او د هغو مشرانو ته امتیاز نه ورکول کېږي او د محاکمې لاره دې ورته اواره شي او که چېرې د مصلحت خبره مطرح وي، نو بیا دې دا فورمول پر ټولو تطبیق شي، دا عادلانه نه ده، چې ځینې تنظیمونه او شخصیتونه چې یو ډول خصوصیت او ماهیت لري، یو دې د جنایت په تور تورن شي او بل ته دې د اتلولۍ او دولتي څوکیو امتیاز ورکړای شي، جمهور رئیس که څه هم زما له خبرو سره موافق و، خو لا ډېرې داسې ستونزې شته، چې د یوې واقعي سولې پر وړاندې پرتې دي. حاجي صیب عبیدالله هم ماته ورته نظر درلود، هغه د حکمتیار نږدې خپلوان

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی؛ خوری یې دی، خو له سیاسي او نظریاتي پلوه د حکمتیار له نظریاتو څخه لرې دی، هغه یو ماډرن، دیموکرات او پراخ نظره سړی ښکاري او په دوبۍ کې خپل سوداګریز کاروبار لري، هغه وویل: زه سره له دې چې د حکمتیار له سیاسي نظریاتو سره موافق نه یم، د هر چا نظریات خپل دي، خو که موږ د افغانستان د خاورې د بشپړتیا غم کوو، نو اوسني حکومت ته په کار دي، چې له حکمتیار سره تفاهم ته ورسېږي، ځکه هغه ډلې چې د افغانستان د تجزیې او ورانۍ غوښتونکې دي، حکمتیار یې پر ایمان ښه پوهېږي، خو زه فکر کوم د اوسني حکومت مشرتوب ددې وس نه لري، چې له حکمتیار او طالبانو سره واقعي خبرې پیل کړي، ځکه هلته اساسي واك له نظار شورا سره دی. زما او د حاجي صیب عبیدالله خبرې ډېرې اوږدې شوې، خو نتیجه دا وه که هر څوك په افغانستان کې د سولې له بهیر سره رښتینې خواخوږي ولري، باید له ټولو ښکېلو غاړو سره د خبرو اترو لړۍ پیل کړي، افغانستان کې باید د یوې سیمې د خلکو او یوې ډلې نامشروع حاکمیت پای ته ورسېږي او هره ډله یا شخص د خپل کمیت او کفایت له مخې په حکومت کې خپله ونډه ولري. ما او حاجي صیب عبیدالله په دې هم خبرې وکړې، چې پر اوسني وخت یو قوي ملي او نړیوال پښتو ټلویزیوني چینل ته اړتیا ده، چې په افغانستان کې د وطن پلورونکو او نورو جنایتکارانو څېرې بربنډې او د ایران د کلتوري او مذهبي یرغل مخنیوی وکړي، ایران دا مهال په افغانستان کې په اصطلاح ازاده میډیا انحصار کړې او ګڼ شمېر چاپي او لیدنیو رسنیو ته پیسې ورکوي، هېڅ هېواد په افغانستان کې دومره پراخه فرهنګي، ژبنۍ او مذهبي

(c) ketabton.com: The Digital Library

مداخله نه کوي، لکه ایران یې چې ترسره کوي. حاجي عبیدالله د داسې یو ټلویزیون د جوړولو لپاره د هر اړخیزې مرستې ژمنه وکړه او ویې ویل چې نور افغان سوداګر به هم دې کار ته وهڅوم.

حاجي صیب سره مو خبرې ښه په خوند پای ته ورسېدې، بیا یې زه او بهرامي صیب تر هوټله پورې ورسولو، د حاجي صیب موټر هم له قیمتي موټرو څخه و، په لاره کې یې وویل: په دوبۍ کې د موټرو طلایي نمبرونه لکه (۱۱۱) او (۲۲۲) او نور یو رقمي نمبرونه ډېر قیمت وي، څو موده دمخه د یو موټر دا ډول یو نمبر په یو نیم ملیون ډالر وپلورل شو. حاجي صیب دا هم څرګنده کړه، چې په اماراتو کې نمبر پلیټونه د شخص په نامه دي، له یو موټره یې بل ته انتقالولای شي او پر بل چا یې هم پلورلای شي، د افغانستان په شان نه دي، چې نمبر پلېټ د موټر د انجن او نورو ځانګړتیاوو تابع وي.

د شپې نږدې ۱۲ بجې وې، چې خپل استوګن هوټل ته ورسېدو، بهرامي صیب له رسپشنست (هرکلیوال) څخه وغوښتل، د سهار پر ۴ بجو مو پاځوي، چې هوایي ډګر ته لاړ شو. اتاق ته د ختلو پر مهال مې بهرامي صیب ته وویل: رایه مه وهه زه خپله د ساعت په شان یم، تیک پر څلورو بجو به دې پاځوم، ټاکل شوې ده سهار وختي همدې اتاق ته یو بل مېلمه افغان سوداګر هم راشي، نو په همدې خاطر بهرامي صیب (هرکلیوال) ته وویل، چې هغه هم راځي، نو خیال ورته وکړه. کله چې اتاق ته ورسېدو، نور نو د حرکت نه وو، زه په یوه او بهرامي صیب په بله خونه کې پر ارام خوب ویده شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د فرانکفورت پر لوري

د مارچ ۱۳مه نېټه وه، سهار له کوک شوي ساعت سره سم شل کم څلور بجې له خوبه پاڅېدلم، په تشناب کې مې پر ځان اوبه تېرې کړې او د ښاریانو په اصطلاح ځان مې (فریش) کړ، دریشي مې واغوستله او ځان مې منظم کړ، پر بهرامي صیب مې غږ وکړ، چې ځان تیار کړه. کمره مې راواخیسته او له همدې ۲۳تم پوړه مې د دوبۍ د رنګینې شپې ځینې تصویرونه واخیستل، بهرامي لا تشناب کې و، چې څلور بجې شوې، له لاندې رسپشنه ټلېفون راغی او د خبرتیا احوال یې راکړ، لږه شېبه وروسته افغان سوداګر هم ور بېرته کړ او له بهرامي صیب سره یې تر روغبړ وروسته ما سره هم ستړي مشي وکړل، بهرامي صیب موږ یو بل ته معرفي کړو. لس شل دقیقې به لا تېرې نه وې، چې ښاغلی افغان سوداګر په کابل کې د افغانستان د سوداګرو پر وړاندې پرتو ستونزو ته اشاره وکړه، هغه وویل: ((په کابل کې د جوزا د (۸) او د (سرینا) پېښې افغان او بهرني سوداګر ډېر اند یښنمن کړل، له ما سره پخوا ګڼ شمېر بهرني سوداګر افغانستان ته لاړل او ټولو هیله لرله، چې افغانستان کې پانګه واچوي، خو اوس اکثره مایوسه دي، خدای دې افغانستان ته خیر کړي...)) لږه شېبه مو نور هم ده سره سیاسي- تجارتي بحث وکړ او بیا مو ورته وویل چې تاسو له کاناډا څخه راغلي یاست ستړي یې، تاسو دمه شئ، موږ به درڅخه رخصت شو، اجازه مو واخیسته، د هوټل مخې ته ټکسي تیاره ولاړه وه، دقیقه په دقیقه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټکسي راځي، پنځه لس دقيقې وروسته ټکسي هوايي ډګر ته ورسولو، د لومړي ترمينل له لارې داخل شو، ګڼه ګوڼه دومره نه وه، زموږ بيکونه هم دومره درانه نه وو، تر لومړي چکه چې په وجود کې د يوې ستنې په کچه اوسپنه هم نه شي زغملای، تېر شو، يوې ولاړې ټلېفوني غرفې ته ورته يوې غرفې ته ودرېدو، بهرامي صيب له ما څخه هغه ټکټ چې ما په کابل کې ترلاسه کړی و واخيست، دا ټکټ يوه سپينه پاڼه ده، چې د ټکټ عمومي نمبر او د شخص خط و سير په کې ليکل شوی، په دې غرفه کې يې زما د ټکټ نومره ووهله، اتومات زما ټکټ راولوېد، چې بشپړ نوم او د څوکۍ نومره په کې ليکل شوې وه، تر لږ ځنډ وروسته له دويم چک څخه هم تېر شو او ورپسې بيا د ترمينل هغې برخې ته لاړو، چې مسافرين ترې بهر وتل، هلته نږدې يو ساعت منتظر پاتې شو. اکثره بهرنيان وو، اروپايان په کې زيات ښکارېدل، پر څوکۍ کېناستو، ترڅنګ مو يوه مېرمنه، چې دوه درې غوټې ورسره وې، هم کېناسته، په درې يې خبرې پيل کړې، ماته يې وويل: ستا څېره راته اشنا ده! چېرته مې ليدلی يې؟ ما ويل کېدی شي، ويې ويل: وظيفه دې، ما ويل په کابل پوهنتون کې استاد يم او د ملي امنيت شورا دفتر کې هم کار کوم، دې وويل: په دې دفتر کې زما يو خپلوان هم دی، نوم يې واخيست، ما وپېژنده، ما ويل اوس لکه چې بهر ته تللی دی، توربخنه جګ قدې مېرمن وه، بهرامي ورسره خبرې شروع کړې، بهرامي لکه چې په پيل کې مې يادونه وکړه، له ښځو سره د خبرو او جذب خاص مهارت لري، د دوی مرکه ګرمه شوه، شجره يې سره وکښله، دا مېرمن په هامبورګ کې اوسېدله، د څو ماشومانو مور

(c) ketabton.com: The Digital Library

وه، څو کاله دمخه له کابل پوهنتون څخه فارغه او بیا جرمني ته راغلې وه، اوس په جرمني کې اوسېدله، نیمچه کابلۍ – مزارۍ وه، بهرامي یې کابل ته د راتګ او ژوند د نورې شجرې پوښتنه هم وکړه، هغې وویل: مور مې وفات شوې وه، نو ځکه کابل ته راغلم، پروسږ کال مې ماشومان هم راسره راغلي وو، خو په تنګ او مریضان شول، نو ځکه ډېر ژر بېرته لاړو.

بهرامي صیب یې د مور پر وفات داسې ژور خفګان ښکاره کړ، لکه د ډېرو نږدې خپلوانو په څېر. دوی پر خبرو مصروف وو، ما پر قدم وهلو پیل وکړ، ښایسته شېبه وخت نور هم تېر شو، چې د الوتنې شېبې راورسېدې. الوتکې ته د ختو پر مهال بهرامي صیب له دې مېرمنې سره د غوټو په انتقال کې مرسته وکړه، تر وروستي چک وروسته الوتکې ته د ختو پرمهال مېرمنې له بهرامي څخه هیله وکړه، چې که څوکۍ نمبر یې له مورږ سره نږدې شي،دې وویل: پنځه شپږ ساعته ډېر مزل دی، زړه مې تنګېږي، بهرامي ورته وویل چې دا اسانه خبره ده، څوکۍ به دې چا سره بدله کړم.

کله چې مورږ پر خپلو څوکیو کېناستو، زه د ښیښې خواته بهرامي صیب مې ترڅنګ د منځ څوکۍ کې کېناست او بیکونه مو پاس په اصطلاح د الوتکې ټول بکس کې کېښنودل، پر دې وخت د بهرامي صیب ترڅنګ څوکۍ والا شخص هم راورسېد، هغه ته یې سم له لاسه وویل: هیله ده څوکۍ دې له هغې مېرمنې سره بدله کړې، هغه لکه همدې خبرې ته چې منتظر وي، بې له کوم سوچ او چورته یې قبوله کړه، بهرامي صیب دا مېرمن راوستله او ترڅنګ یې کېښنوله، ښځه ډېره خوشاله شوله، بیا دواړو ته د شجرې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوږدولو او خبرو د تفصیل لپاره ډېر وخت په لاس ورغی، دوی خپل مجلس کاوه، الوتکې خپل مزل، تر یو څه مزله وروسته پر ما خوب راغی، زما یو عادت دادی، چې په موټر او الوتکه کې راباندې ښه خوب راځي، تر سترپا وروسته لږه شېبه خوب، بیا سترپا او بیا خوب، دې کار زه ددې جوګه کړی یم، چې له کومې ستونزې پرته اوږده مزلونه وکړم. دوه وخته ډوډۍ او کله کله د الوتکې حرکتونو د خوب څپې راماتې کړې، هڅه مې وکړه چې تر ښیښې لاندې څه ووینم، خو څه نه ښکارېدل، زه کوښښ کوم په سفرونو کې لاندې ځمکې او ساحې ووینم او په دې ډول د هغې طبیعي او مصنوعي ښکلا او د خلکو کار او زیار معلوم کړم. یوې ساحې ته ورسېدم، د الوتکې لاربښود ترکیې هېواد ساحه ښودله، لاندې ځمکه لږ لږ ښکارېدله، د جګو غرو لړۍ، ابادۍ، د غرونو ترمنځ د سړکونو او تمدن نښې په کې ښکارېدلې، تر یو څه مزله وروسته ډېره شنه ساحه را څرګنده شوه، د کوم اروپایي هېواد برخه به وه، لاندې تکه شنه بخملي ځمکه او له پاسه د ورېځو پاغوندې، ځای نیم به د ورېځو له لاسه لاندې ځمکه نه ښکارېده، خو وروسته به بیا شنه ځمکه ښکاره شوه، الوتکې ورو ورو خپله ارتفاع کموله، څومره چې ارتفاع کمېدله د ځمکې د لید ساحه زیاتېدله، دشنو نښترو ګڼ ځنګلونه، د برېښنا ستنو او سړکونو غاړه غړۍ او ترڅنګ یې د اورګاډو غځېدلې لارې راڅرګند شول، له الوتکې څخه اټکل کېدلای شو چې خلکو پر لاندې ځمکې څومره کار کړی دی، الوتکه د فرانکفورت نړیوال هوایي ډګر پورې د ټېټېدو په حال کې شوه، د اماراتو ایرلاین الوتکې مسافرو ته د کمر بند تړلو او د ناستې خبر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورکړ، لس پنځه دقیقې وروسته الوتکه د ځمکې پر مخ کېناسته، د معمول په شان نوی باران شوی و، ځمکه پاکه او ښویه وه او د ځغاستې لیکه هم پاکه او سوتره وه. الوتکه خپل ټاکلي ځای ته ورسېده، مسافر په نوبت له الوتکې کښته شول. له یوه چکه تېر شو، د دخولي وېزې ځای ته ورسېدو، تر هغه دمخه پولیس ولاړ وو، یو یو مسافر یې له نظره تېراوه، غنم رنګو او تور وېښتانو ته یې ډېر کتل، تر ما دمخه خو یو ږیرور، چې غالباً مسلمان به و، سم له واره یې ودراوه او پاسپورټ یې ورته چک کړ، زه چې ورنږدې شوم، نو د نورو مسافرو له منځه یې ماته اشاره وکړه، زه که څه هم په دریشي کې وم، ږیره مې هم نه وه، خو د څېرې او وېښتانو له امله دوی ته پردی ښکارېدم، پاسپورټ یې زما څو ځله واړوه را واړوه، عکس ته یې ځیر ځیر وکتل، خو دا چې زه دوه ځله دمخه هم جرمني ته تللی وم او په پاسپورټ کې مې زړې وېزې هم وې، نو د پولیس چک لږ سست شو، زه خو ځکه په ارام زړه ولاړ وم، چې په رسمي وېزه تللم، نو ځکه مې په اوړو کې شګه نه وه، بهرامي صیب ورته رانږدې شو، پولیس ته یې وویل چې زما مېلمه دی، بهرامي صیب خو هسې هم پاو بالاجرمني ځکه دی، چې خپله هم په ښه پخه جرمني خبرې کوي، د هغه هېواد پاسپورټ هم لري او مېرمن یې هم جرمنۍ ده، پولیس بېرته زما پاسپورټ راکړ او ویې ویل: مهرباني وکړئ! د دخولي وېزې دروازو لیکو ته مو ځانونه برابر کړل، د وېزې دوه غرفې یا لارې وې، یوه د بهرنیانو لپاره، یوه هم د جرمنیانو لپاره، د بهرنۍ دروازې په لیکه کې ودرېدو، بهرامي صیب دې بلې کورنۍ لیکې ته لاړ، د کورنیو هغو کار ژر خلاص شو، موږ یو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه دقیقې معطل شو، بهرامي صیب دې دروازې ته ځان راورساوه، ما خپل پاسپورټ د وېزې ښځینه مامورې ته تسلیم کړ، ډېر ژر یې ټاپه کړ، بهرامي صیب بیا ورته وویل: زما مېلمه دی، ښځې یوه خوله خندا وکړه او همداسې له دروازې ووتلو. فرانکفورت هوایي ډګر نه یوازې د المان، بلکې د نړۍ له ډېرو لوکسو هوایي ډګرونو څخه دی، چې نږدې په هره دقیقه کې پرې یوه الوتکه کوزېږي، کله چې څوک سهار یا ماز یګر د فرانکفورت د هوایي ډګر فضا ته ګوري، نو الوتکې داسې لین راروانې وي، لکه د زانېو کتارونه او یا هم لکه په لوی سړک چې موټر تر یوې ټاکلې فاصلې وروسته په منظم ډول راروان وي، دلته هم په هوا کې تر یوې کمې فاصلې وروسته الوتکې یوه پر بلې پسې راروانې وي. دې هوایي ډګر کې د ترانسپورټ او ژوند نورې ټولې اسانتیاوې په پام کې نیول شوي دي. تر ځمکې لاندې څو پوړیز پارکینګونه او په دویم او درېیم پوړ کې د اتومات اورګاډي لیکه، د هوایي ډګر مهم ضرورتونه پوره کوي، دا برېښنایي ګاډی په اتومات ډول له ډېر پرته چلېږي او د لومړي او دویم ترمینل ترمنځ تګ راتګ کوي. اوس لا هم پرې کار روان دی. هوایي ډګر لکه د المان د نورو ودانیو په شان داسې یو نازک پولادي رنګ او بڼه لري، چې د باران پر وړاندې مقاومت لري او د سړي زړه نه وهي، د ډهلي، اسلام اباد او کراچۍ هوایي ډګرونو غوندې نه دی، چې بېلابېل او تېز رنګونه یې د سړي ذهن ستړی کړي، دا یو ارام رنګ دی. څو شېبې هلته پر یوې څوکۍ کېناستو، هغه افغان مېرمنه چې شېبه دمخه یې له موږه خدای پاماني اخیستې وه، بېرته زموږ څنګ ته راغله او

(c) ketabton.com: The Digital Library

بهرامي صيب ته يې وويل: له ما خو لاره غلطه شوې ده. بهرامي صيب ورسره مرسته وکړه، ورسره لاړ، ماته موقع په لاس راغله، د بهرامي صيب له لاسي ټېلېفون څخه مې غريب صيب (محمد عاشق غريب) ته، چې زموږ ډېر پخواني ملګرى او د سختو ورځو يار دى، ټېلېفون وکړ، هغه ته چې انځورصيب لا دمخه له کابله زنګ وهلى و، موږ ته منتظر او تيار پر ماشه سپور و، په ټېلېفون کې مې ورسره روغبړ وکړ، هغه وويل: زه همدا څو دقيقې وروسته دررسېږم، يو وړوکى سوزکي ته ورته موټر راسره دى. دا موټر د غريب د لور (مينې) وړوکى موټر و، چې هغه په کې خپل پوهنتون ته تلله، څو شېبې وروسته بهرامي صيب راغى، ما ورسره ټوکه وکړه، چې دې مېرمنې سره خو دې ډېرې منډې ووهلې څه (کوچ) دې ترې حاصل کړل که نه؟ هغه په خندا شو او يو ډز يې راته په سينه کې راکړ: اى زهر خوره، ډېر وران يې.

بهرامي صيب وويل: اوس به ريل ګاډي کې ځو او له هغه ځايه به موټر کې خپل کور ته ځو، شپه به ما سره کوې، بيا به نور انډيوالان خبروو. ما وويل: نه شپه تا سره نه کوم، ته هم ښه ستړى يې، د ډېر ځنډ مسافر يې، ته به نن خپل کور ته لاړ شې، ماشومان به دې درته په طمع وي او ((شريعت)) به تطبيق کړې، د شريعت پر مانا بهرامي پوهېده، بيا يې په سينه کې يو ډز راکړ، ډېر وران يې ډېر زهر خور يې. ما ويل غريب صيب ته مې ټېلېفون کړى، هغه راځي، زه به هغه سره لاړشم، هغه وويل نه غريب دې پيدا کړ؟ ما ويل هو! ده بيا ويل: ډېر وران يې څنګه دې پيدا کړ؟ ما ويل دغه ستا په ټېلېفون مې ورته زنګ وواهه، ده بيا وويل ته راکړه نمبر يې، ما ويل ستا ټېلېفون کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

شته، هغه بیا غریب صیب ته زنګ وواهه، تر سترې مشي وروسته هغه ورته وویل: زه در روان یم، بهرامي صیب ورته ځای وښود چې دغه ځای کې به ودرېږي (۱۵مه) دروازه. بیا زه او بهرامي صیب دویم پوړ ته پورته شو، اورګاډی راغی، په کې کېناستو، تر څلور پنځه دقیقو مزله وروسته، همغه ټاکلي ځای ته ورسېدو او له میدانه بهر شو. کوم ځای چې غریب صیب موږ ته ښودلی و، هلته ودرېدو، خو د غریب صیب پته نه وه. غریب صیب نو په فرانکفورت او په تېره بیا هوایي ډګر کې دومره بلد دی، چې د چا خبره د میدان مامورین به هم دومره نه وي بلد، ده تقریباً دیارلس کاله له داسې یوې کمپنۍ سره، چې مشر یې یو افغان پانګوال و، کار کړی او د هغو کارګرانو مشري یې کوله یا منیجر و، چې د فرانکفورت د هوایي ډګر او په فرانکفورت کې د ځینو خاصو هوټلونو خدماتي چارې یې پرمخ وړلې، د غریب تخلص غریب دی، خو په مانا کې مقدم دی تر هر چا، نو ډېرو کاریګرو، چې اکثره یې افغانان وو، دده تر لارښوونې لاندې کار کاوه، خو پر دې وروستیو وختونو یې د افغاني غیرت جام ډک شوی و او په نه خبره یې د کمپنۍ مشر سره خبره تاوه کړې وه، مخکې تر دې چې هغه ورته د کار د پرېښودلو ووایي، ده خپله ورته دنده ورپرېښې یې او ځادر یې پر اوږه کړی و، نو دې ورځو کې دی ښه د مزې وزګار و او ماغوندې د فکر او اندېښنې مېلمه یې په پیسو رانیوه، څو شېبې هلته ولاړ وو، بیا مو ورسره په ټلېفون خبرې وکړې، د موټر رنګ او نښانې یې چې وویل، نو پیدا مو کړ، یو کوچنی موټر لکه د اورلګېدو د قوطي په شان، یوازې د موټروان ترڅنګ یو تن او

(c) ketabton.com: The Digital Library

یونیم تن هم شاته ځایپدلای شو، تر اخلاصمند روغبړ وروسته مې غریب صیب ته وویل: دا دې له کومه کړی دا خو دې له موزیم څخه سمپل نه دی راوړی؟ هغه په خندا شو ویې ویل: دا موټر یې د لور (مینې) دی د ا موټر دلته ډېر عام دي، اکثره محصلین همدا موټر کاروي، زه خو اوس وزګار یم، هغه د کمپنۍ موټر مې هم ورتسلیم کړ. تېر کال چې زه جرمني ته د یو سیمینار لپاره تللی وم، نو غریب صیب یو ډېر ګړندی موټر درلود، له (فرانکفورت) څخه تر (ګارمیش) پورې تقریباً اووه-اووه نیم سوه کیلو متره مزل یې ما پسې وکړ، انځور صیب، ډاکتر شېرولي او نجیب احمدزی هم ورسره ملګري وو، هلته راغلل، زه او زما بل د سفر ملګری نجیب طهماس یې، چې په امنیت شورا دفتر کې د بهرنیو چارو رئیس دی، له ځان سره بوتللو، بیا مو نږدې اته سوه کیلو متره مزل په شپه کې وواهه، ډرېوري خپله غریب صیب کوله، داسې د خوند چکر مو وواهه، چې حال د ویلو لایق نه دی، په لاره کې مو د سیاسي، ټولنیزو او ادبي مسایلو په باب تاوده بحثونه وکړل، په زړه کې مو هېڅ خبرې پرېنښودې. هغه د چکر لپاره ښه مناسب موټر و، شاته ټول بکس کې یې ډېر شیان ځایېدل، ښه نوی او کاري موټر و، د ډرېور ترڅنګ یو او شاته درې کسان ځایېدل، خو زه (یون)، ډاکتر شېرولي، نجیب احمدزی او طهماس د جرمني د قانون خلاف (څلور کسان) شاته کېناستو، ما هغه وخت هم هغوی سره یوه ټوکه وکړه، چې افغانستان کې هسې هم دروند سړی نه چلېږي، زه په نیم حساب یم، که ترافیک راغلل جریمه کولو یې، نو هر سړی دې د خپل وزن مطابق جریمه ورکوي، هغوی ټولو وخندل، خو هغه وخت

(c) ketabton.com: The Digital Library

موړ دوه ورځې او دوه شپې په هغه موټر کې وګرځېدلو، ترافیک راباندې برابر نه شول.

دا ځل چې مې د غریب صیب دې موټر ته وکتل، نو د غریبۍ بوی ترې راغی، ما غریب صیب ته وویل: څنګه چل دی؟ موټر کې دې د غریبۍ ځرک لګېږي! هغه وویل: ما خو درته وویل، چې دا موټر د (مینې) دی. هغه په کې پوهنتون ته ځي او د کور لپاره سودا سودا هم راوړي، بس د کور مشکلات پرې حلوو.

غریب صیب د مګړې د کابل انډیوالانو، انځور صیب، باوري صیب، ډاکتر مخان شینواری او نورو پوښتنه وکړه، ما ویل ټول ښه دي، له مېلمستیاوو هېڅ نه وزګارېږي. پر دې وخت بهرامي صیب غریب صیب ته وویل: ما د موټر تمځي ته بوځه، زه درځخه کور ته ځم، غریب صیب ورته ست وکړ، خو ما ورته وویل: دی پرېږده چې ((شریعت تطبیق کړي)) غریب هم د شریعت پر مانا پوهېده، ویل یې ((ځه نو چې دی عمومي حمام ته هور اچوي)) نو بیا یې تر خپل کوره رسوم. عمومي حمام ته اور اچول هم یوه کیسه لري، چې که وخت یې راشي بیا به یې بیان کړم. بهرامي صیب که څه هم ټینګار وکړ، چې زه خپله ځم، خو غریب صیب پر موټر خپله پښنه کېکاږله، د بهرامي صیب کور نږدې اتیا کیلو متره لرې و، غریب په یو سلو شلو کې روان و، څه کم ساعت مزل یې وکړ، خو موږ دومره په ګپ شپ کې مصروف وو، چې ګرد سره بېخي پوه نه شو، چې څنګه او چېرته روان یو. دې کې د بهرامي صیب کور ته ورسېدو، د بهرامي صیب او د هغه د خسر کور په یوه کوڅه کې و، لومړی یې د خسر کور ته لاړ، چې د خپلې مېرمنې او زوی پوښتنه وکړي، خسر یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

راووت، بهرامي صيب موږ ورته معرفي کړو، سپين ږيرى جرمنى د شاتو او ګلانو شوقي سړى و، موږ سره تر روغبړ وروسته يې ست وکړ، موږ ويل ځو، ويې ويل خير لږه شېبه صبر وکړئ، کور ته ننووت، دده د خپلو روزل شويو مچيو دوه بوتله شات يې راوړل، غريب صيب ته يې ورکړل، چې دا زما له خوا ستاسو د ماشومانو لپاره دي، د مننې ترځنګ مو ترې خداى پاماني هم واخيسته، د بهرامي صيب کور د کوڅې بل سر کې و، هغه ته لاړو، د بهرامي صيب په ډېر ښکلي ټينګار د هغه کور ته ورپورته شو، دوه پوړيزه ودانۍ وه، مېرمن يې وظيفه کې وه، خو کوچنى زوى يې، چې (۸-۱۰) کلن به و، په کور کې و، ور يې موږ ته ښېرته کړ، بهرامي صيب خپل زوى په غېږ کې ونيو، ښکل يې کړ، پلرنۍ مينه يې پرې ماته کړه، خو زوى يې هغسې نه و لکه د افغانستان ماشومانو په څېر، چې له مور او پلاره ګرد تاوېږي. زوى يې موږ ته لومړى خپله پيشو وښودله، چې يوه درې پوړيزه اوسپنيزه زانګو يې ورته جوړه کړې وه او په هر پوړ کې يې ورته نرم ځاى جوړ کړى و، په وروستي پوړ کې پيشو لکه د کور د مېرمن په شان ناسته وه، بيا بهرامي صيب موږ ته دخپل کور بېلابېلې خونې او وړوکى کتابتون را وښود او د تازه مېوې جوس يې راوړ، هوا يخه وه، نو ځکه جوس د چاى په شان خوند نه کاوه، څو شېبې بهرامي صيب سره کېناستو زوى يې له پلاره اجازه واخيسته او پورته لاړ، زه او غريب صيب د غريب صيب د کور پر لوري رهي شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د غريب صيب د کور پر لوري: تر نږدې يوه ساعت مزلـه وروسته هېڅ پوه نه شو، چې د غريب صيب کور تـه څنګـه ورسېدو، په سفر کې چې د طبعې يـاران وي او د سياسي داستان يوه لړۍ شروع کړي، نو پر مزله نه پوهېږې. غريب صيب لا مخکې تر مخکې کور ته خبر ورکړی و، دی د فرانکفورت په مربوطاتو کې و، پـه يـوه درې پوړيز کـور کـې اوسـېده، پـه دې سـيمه کـې اکثـره کورونه دوه پوړيز وو، داسې ښکارېده، چې نوي نه دي جوړ شوي او کېدی شي پنځوس شپېته کاله پرې تېر شوي وي، خو داسې هم نه لکه د انځور صيب کور، چې په تاريخي ابداتو کې حساب شوی او تـر سلو کلونـو زيـات عمر يـې خوړلی دی. پـه جرمني کـې هـره ودانـۍ چې سل کالـه پـرې واوړي، پـه تـاريخي اثـارو کـې شـمېرل کېږي، ښاروالي نه يوازې هغه نه ورانوي، بلکې د ساتنې او پـالنې لپـاره يـې لګښت هم ورکـوي. غريـب صيب هم لکـه د نـورو ګڼـو افغانانو په څېر پـه کرايي کـور کې ژوند تېـروي، کـه څـه هم د کـور کرايه يې لوړه ده، خو دده د استوګنې اړتيـاوې يـې پـوره کـړي دي، غريب صيب د مياشتې (دولس سوه) يـورو کرايـه ورکـوي، چې دا د افغانستان په انډول لوړه کرايه ده، جرمني کې ډېر افغانان له لـوړې کرايـه سر ټکوي، افغانستان کې هم هغـه مـامورين چې پـه کرايـه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کورونو کې ناست دي، همدا فرياد کوي، چې د معاش مياشت ژر نه رارسېږي، خو د کرايې هغه ژر ژر راځي. په جرمني کې افغانان چې څه پيسې ګټي، هغه ترې بيا څه په کور کرايه يا هم برېښنا لګښت، څه ترې په بيمه کې او نورې په نورو ډول ډول ټکسونو کې لاړې شي، د مياشتې په پای کې ورته يوه ټنګه هم پاتې نه وي، په افغانستان کې بيا ځينې خلک داسې فکر کوي، چې اروپا کې ځوړندې ډوډۍ دي بس خوره او څښه حساب مه منه، خو په اروپا کې بيا يوه اصطلاح غوندې ده، چې: ((دلته پيسه د فيل تر پښې لاندې ده.)) يانې يو انسان بايد څومره زور ولري، چې د فيل پښه پورته کړي او پيسه ترې راجګه کړي، هلته خو کار هم د افغانستان په شان ازاد نه دی، له دې ځايه چې د متوسط عمر يو افغان هلته لاړ شي، تر څو چې ژبه زده کوي او د قانوني کار ليسانس ترلاسه کوي، په خوله کې به يې يو غاښ پاتې نه وي.

غريب صيب کره ورسېدو، مېلمستون کې کېناستو، ورينداره، (سمين) د غريب صيب زامن او لونې ټول سترې مشي ته راغلل، د کابل د ټولو دوستانو او زموږ د کورنۍ د حال او احوال پوښتنه يې وکړه، په تېره بيا زما د مېرمنې (ارين يون) تپوس يې وکړ، ويل يې مرکې يې په راډيوګانو او ټلويزيونونو کې اورو، ډېر پرې خوشالېږو او وايو دخدای شکر دی داسې څوک شته، چې زموږ د پښتنو غم ورسره دی، خو کاشکې هغوی دې هم راوستي وای اوس خو ژمی دی، پارلمان هم رخصت دی، ما ويل موږ دواړه يوځای سفر نه شو کولای، يو بايد کور کې يو او يو بهر کې، ماشومان مو يوازې دي، هغوی کېدی شي بيا په خپل رسمي سفر راشي، چې دلته راغلل،

(c) ketabton.com: The Digital Library

ضرور به ستاسې پوښتنې ته راځي. څو شېبې وروسته چای راوړل شو، وطني چارمغز، کشمش او د کابل نوره وچه مېوه ورسره مله وو، چای مو وڅښه دمه مو ډېره راسته شوه، مخامخ د لرګي يوه الماری وه، ډېره ښکلې عيناً لکه له وطني لرګي څخه چې جوړه وي، خو ډېره ډبله هم ښکارېدله، د کور انتيک شيان او نور لوښي په کې له ورايه ښکارېدل، ښي لاس کې ټلويزيون ايښی و، کله چې يې ټلويزيون چالان کړ، نو اريانا ټلويزيون په کې بل شو، غريب صيب وويل: دلته اوس يوازې همدا اريانا نړيوال چينل نيسي، ملي ټلويزيون او نور لاتراوسه نه دي پيل شوي، خو داسې اوازه ده، چې ملي ټلويزيون به هم ژر پيل شي، د اريانا ټلويزيون په ليدو سره طبعاً د وطن يو څه مينه ماتېږي، خو په اريانا نړيوال چينل کې زياتره خبرونه د بيات صيب د مرستو په باب وو، البته نور خبرونه هم په کې وو، خو ددې خبرونو سپېرونی يو څه زيات و. غريب صيب وويل: اريانا ټلويزيون دلته ډېر ليدونکي لري خو زياتره پروګرامونه يې په فارسي ژبه دي، ما ويل هلته خو يې په خپرونو کې د پښتو او دري ژبو که توازن نه وي، نو تناسب خو يې تر يوه حده ساتلی، خو غريب صيب وويل چې موږ هم همدا هيله لرله، چې دلته به هم همغه شان وکړي، خو دلته داسې نه ده، د دوی نړيوال چينل له داخلي چينل سره توپير لري، نړيوال چينل ته همغه مطالب را اخلي، چې اکثره په دري ژبه وي، بيات دلته په افغانانو کې ښه نوم ګټلی دی، خو که دلته پښتانه دا احساس کړي، چې دی هم لکه د نورو په شان د تعصب پر مرض ککړ دی، نو بيا کېدی شي پښتانه ورته په هغه درنه سترګه ونه ګوري، لکه اوس چې يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

درناوی کوي. څو شپې لا په دې خبرو کې وو، چې له کولن څخه د غریب صیب ټلیفون ته د حاجي صیب فضل الرحمن ټلیفون راغی، تر روغبړ وروسته یې زما پوښتنه وکړه، غریب صیب ورته وویل: دادی خبرې ورسره وکړه، حاجي صیب سره مې ستړي مشي وکړل او د کور د ټولو غړو ورو پوښتنه مې وکړه او هغه هم زما د کورنۍ او په کابل کې د ټولو دوستانو هر یو پوښتنه وکړه، راته یې وویل: موږ خو دا دوه ورځې کېږي درته په تمه یو، تشویش مو شو چې ولې رامعلوم نه شوئ، ما وویل: دوه ورځې په دوبۍ کې پاتې شو او دا دی نن ماسپښین قضا راغلو، حاجي صیب وویل: شېرولي دې متواتره پوښتنه کوي، هغه اوس په دنده دی (روغتون) کې نوکري دی، ماته یې وویل چې هر وخت دوی راورسېدل ماته به خبر راکړې، دا دی زه اوس ورته ټلیفون کوم، ما وویل: اوس ورته تکلیف مه ورکوه، سبا ته به سره وګورو، حاجي صیب وویل: سبا ضرور غونډې ته راشئ، ټول تاسو نه خبر شوي، ډېر به درته خوشاله شي، ټول درته منتظر دي، شېرعلي خان، عبدالولي او نور ټول دې پوښتنه کوي. حاجي صیب فضل الرحمن د کونړ له مطرحو سیاسي، قومي او ټولنیزو شخصیتونو څخه دی، د ځمکې، جایداد، فکر او نظر خاوند دی، نږدې شل کاله کېږي، چې زه ورسره انډیوالي او ملګرتیا لرم، شېرولي په خوشال خان لېسه کې زما ټولګیوال و، د یوه اتاق او یوه ټولګي ملګري وو، درس یې کم وایه، خو لیاقت یې زیات و، لیک یې ډېر ښایسته و، په خوشال خان لېسه کې یې شعرونه هم لیکل، خو بیا چې کله طب پوهنځي ته لاړ، نو شاعري یې پرېښوده، په خوشال لېسه کې به مو کله کله

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ټولګي کې مشاعره کوله، ده به د مشاعرې د دود پر خلاف، کله چې شعر وایه، نو ددې پرځای چې موږ ورته ووایو: بیا یې ووایه، ده به په خپله ویل چې بیا یې ووایم؟ موږ ویلې نه اول ځل دې مزه نه وه ته یې لا بیا وایې او کله چې به موږ ورته وویل چې یو ځل بیا یې ووایه، نو ده به ویل: ولې مو اول غوږ نه ایښوده، چې اوس یې بیا راباندې وایئ، نو په دې ډول به مشاعرې طنزي بڼه غوره کړه، شېرولي نو زما داسې ملګری و، چې د ملګرتوب ډېر رازونه مو ورسره شریک وو، ښه مې په یاد دي یوولسم ټولګي کې وو، دی هغه مهال پر هغه چا مین و، چې اوس یې د ژوند ملګرې ده او نږدې خپلوانه یې وه او ډېر ارمان به یې ورپسې کاوه، ویل به یې یاره چې دا کار وشي، نو څومره خوند به وکړي، ما ویل کېږي وارخطا کېږه مه، تراوسه لا کوچنی یې ډېر وخت درته پاتې دی، نو کله چې به ښار ته ووتو، چکر به مو واهه نو ده به د مینې ځانګړې ترمینالوژي کاروله، ده به ویل یوه مینه ده، چې هغه ډېره پاکه وي او یوه یارانه ده، په یارانه کې خو هر څه روا دي، خو په مینه کې نه! ولې نه دې دي اورېدلي چې په یارانه کې بنګړي ماتېږي، دا نو د ځوانۍ د وختونو شېبې وې اوس چې یې سرې یادوي ځان ته یې خندا راشي، لکه په یوه خلا او خوب کې چې روان وي. حاجي صیب بیا راته وویل: سباته ګورئ پر خپل وخت راشئ، چې د (کونړ سیند) مشاعره ده. ما وویل: ضرور به درځو، څو شېبې لا وتې نه وې، چې شېرولي هم ټلیفون وکړ، تر روغبړ وروسته یې راته وویل: سره له دې چې ما دنده نوې پیداکړې، خو بیا هم د دندې دومره کیسه کې نه یم، زه هوایي ډګر ته درتلم، خو چې خبر شوم غریب صیب

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپسې ورځي، نو ما ویل څه هغه هلته هم نږدې دی او هم ښه بلد،
نو درنغلم او بل دې نوې دندې والاته به هم ډېر بې مسولیته ښکاره
نه شم، نن شپه نوکري یم، سهار وختي کور ته ځم، سبا مو ږ ټول
درته په طمع یو، چې پر خپل وخت راشې. غریب صیب ته پوره
ادرس معلوم دی، ما ویل سمه ده درځو، ټوکه مې ورسره وکړه، چې
له کونړ سیند نه مو هلته څه خیر لیدلی، چې اوس یې لادلته هم
یادوئ، هغه بیا ویل د لغمان تر سینده خو ښه دی، نور یې څه
کوې؟ دا مشاعره د کونړ د ځوانانو په نوبت جوړه شوې، چې دلته
یوه ځانګړې کلتوري ټولنه لري، ما وویل ډېره ښه ده درځو. د خان
ولي او عبدالولي پوښتنه مې وکړه، دا دده کشري ورونه دي خو په
فرهنګي، اجتماعي او ملي مسایلو کې خورا فعال او د اور بڅري
دي، ده ویل خان ولي فرانسې ته تللی د ستاژ پړاو یې دی او
عبدالولي همدلته دی.

کله چې د شېرولي ټلېفون خلاص شو، نو څو شېبې وروسته
ډوډۍ هم تیاره شوه، ډوډۍ لپاره دسترخوان وغوړېده، له کوچ
څخه پر ځمکه کېناستو، پر دسترخوان د ملایانو خبره: «هر ډول
طعامونه وو لذیز چې پرې هموار وو هرې خواته» زموږ
ورینداري موږ ته کټ مټ افغاني غذا (سپیني وریجې، قورمه،
غوښه، افغاني ډوله ترکاري) تیاره کړې وه، د تازه مېوې خو هېڅ
کمی نه و، سرې ته یې د کابل د معتبرینو مېلمستیا یادوله، خو تر
هغې هم صفا او پاکه. په جرمني او نورو هېوادونو کې چې چاته د
خپل وطن خوراک برابر شي، نو دا خو بیا بختور سړی دی،
ورینداري او د غریب صیب ټولو اولادونو موږ سره په ګډه ډوډۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وخوړه، ما داسې احساس ونه کړ، چې زه په بهر کې یم، فکر مې وکړ چې په کابل کې د خپلوانو په کوم کور کې یم. تر ډوډۍ او مېوې خوړلو وروسته یو ځل بیا چای تیار شو، د غریب صیب د ټولو اولادونو پوښتنه مې وکړه چې څوک څه کوي او په کوم ټولګي کې دي. غریب صیب وویل:

ـ مینه د فرانکفورت پوهنتون په حقوقو پوهنځي کې محصله ده.

ـ اورې د فرانکفورت پوهنتون په حقوقو پوهنځي کې محصله ده.

ـ سلګۍ د فرانکفورت پوهنتون په انجنیري پوهنځي کې محصله ده.

ـ سور ګل د ۱۲ ټولګي زده کوونکی دی.

ـ بابر د ۹ ټولګي زده کوونکی دی.

ـ حمید جان د ۲ ټولګي زده کوونکی دی.

یوازې زه او مور یې څه نه لولو او د کور کارونه کوو. غریب صیب وویل: مینه او اورې شعرونه هم لیکي، څو موده د مخه یې (ښځې) ته یو شعر لیکلی دی، پر دې وخت یې (مینې) ته غږ کړ، هله بچیه! یون کاکا ته دې خپل شعر راواخله، هغې خپل شعر واوروه، ازاد شعر و، خو ډېره ښکلې او نوې محتوا یې درلوده، شعر یې ماته قرائت کړ، ډېر ښکلی او طبیعي و، ما ویل که چاپ کړی دې نه وي، نو ماته یې راکړه، چې چاپ یې کړم، بیا مې غریب صیب ته وویل: ډېر به ځان غریب غریب نه تراشې، پرېږده چې دوی هم خپل تحصیل وکړي او هم شاعرۍ ته دوام ورکړي، په پښتو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښځینه شاعرۍ کې موږ ډېر کمی احساسوو، نو پربېږده، چې همدا خویندې په خپل استعداد دا کمی پوره کړي، تر دې موږ اوچتې تحصیل کړې پښتنې نه شو پیدا کولای، چې زموږ د ادبیاتو نیمګړې خواوې بیا راپوره کړي، هغه وویل: زه تنګنظره نه یم، زه ددوی استعدادونو د غوړېدو لپاره هڅه کوم، زه هغه څوک نه یم، چې د منفي کلتور د اسارت له امله د خپلو اولادونو استعدادونه وژني. موږ باید دا منفي کلتور مطلق بدل کړو، څو شېبې مو ددې شعر په باب بحث وکړ او بیا مو چای وڅښه، د چای تر څښلو وروسته غریب صیب ماته وویل: که ستړی نه یې راځه موټر به واخلو، لاړ به شو د فرانکفورت ښار ځینې برخې به وګورو، سبا هسې هم کولن ته ځو، بیا خدای خبر چې وخت درسره پیدا کېږي او که نه؟ فرانکفورت په شپه کې ډېر خوند کوي، دلته خو هسې هم د شپې او ورځې توپیر نه شته او بل تاسو باید ماته خپل پروګرام هم راکړئ، چې زه د سفر لیکه او وخت وسنجوم، بیا همغسې خپل مهالوېش برابر کړو. ما وویل: وګورو چې په اروپا کې څومره ځایونه یا ملکونه کتلای شو، اصلي هدف مې د اکثرو افغان فرهنګیانو لیدنه کتنه ده او له دې سره د راتلونکو فرهنګي کارونو او ستراتیژۍ په اړه بحث او خبرې اترې دي. فرانسې ته باید لاړ شو، هلته زما اخښی (فیصل محمدي) په سفارت کې کار کوي، هغه په فرانسه کې د ستمیانو له فعالیتونو څخه ډېر تشویش څرګندوي، هغه باید وګورو او همدارنګه استاد روستار تره کی او که وشول ډاکټر اکبر وردګ او نور افغان لیکوال، ډنمارک ته باید لاړ شو، بېکسیار صیب، هېواد دوست دوست، ممتاز ارمان او نور ملګري

(c) ketabton.com: The Digital Library

بايد وګورو، مشوره ورسره وکړو او که نورو ځايونو؛ هالنډ، بلجيم او سويډن ته تللای شو، ښه ده که نه ددې ځای د فرهنګيانو احوال به هم په يوه نه يو ډول واخلو، ښه به شي، بيا خدای خبر زموږ او د دوی ديدن کېږي که نه؟ وخت هم ټول څه کم لس ورځې دی.

غريب صيب چې زما نظريات واورېدل، نو ويې ويل: دا اوږد سفر دی او وخت هم کم، خو زه درته يو پلان جوړوم، ته به په کې څه نه وايې، ځکه چې ددې ځای پر کارونو زه ښه پوهېږم، د پروګرام منيجر به زه خپله يم، ته به فقط د يوه مېلمه په شان چلند کوې، اوس نو راځه چې وځو، هم به چکر ووهو، هم به په موټر کې د سبا ورځې پلان جوړ کړو. له کوره يې د کور هغه وړوکی موټر راواخيست، چې د موټروان په شمول ايله دري تنه په کې ځايېږي، د اورلګېدو ډېې غوندې و، خو ښه ښايسته او اتيېک، که افغانستان ته راشي، هر سړی به ورته ګوري، اوس خو سړکونه ښه شول که پخواني سړکونه وای نو مجبور دا به دې پر اوږه کاوه او تر جمپونو به دې اړوه، ځکه که شګه يې هم تر ټاير لاندې کېدله، د اوښتو امکان يې و. لکه دمخه مو چې يادونه وکړه دا د غريب صيب د لور موټر و، چې پوهنتون ته د تګ لپاره هم کارېده او د دوی د کور اړتيا يې هم پوره کوله، فکر کوم لګښت يې هم ډېر لږ و، خو تګ کې ښه ګړندی و.

غريب صيب کور کې وويل: چې د کور د لويې دروازې کيلي د دروازې تر مخې فرش لاندې کېږدئ، هر کله چې موږ راغلو، تاسې به بېغمه اوسئ! هلته کورونه داسې نه وي، چې څلور دېوالونه ترې تاو وي، ځينې هېڅ انګړ نه لري او تر ځينو د لرګيو يوه کټاره تاوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وي، چې هم د انګړ او هم د پارکینګ کار ورکوي، د غریب صیب تر کوره هم د لرګیو یوه نازکه کټاره تاوه وه، چې موټر همدلته ولاړ و، له کوره ووتو، ټوله ځمکه باران وینځلې وه، هوا پاکه سوتره، خو لږ شان یخه وه، چې موټر کې ناست یې پر یخنۍ او ګرمۍ نه پوهېږې، غریب صیب وویل: د فرانکفورت د بېلابېلو ځایونو تر څنګ د فرانکفورت سیند، چې د ښار له منځه تېرېږي او ښار ته یې ډېره ښکلا ورکړې، د هغه پر غاړه به وګرځو، ځینې ودانۍ به وګورو، څه به وخورو او که ډېر یخ دې نه کېده، یو څه به پلې هم وګرځو، هر کله چې ستړي شوې بیا به بېرته راځو، ما وویل: د کار منیجر خو ته یې، زه خو اوس مېلمه یم. د ښار په بېلابېلو واټونو کې وګرځېدو، ډېرې لوړ پوړې ودانۍ مو ولیدې، پاکې سوتره لکه د سګرټ قوطۍ چې دې څنګ په څنګ ایښې وي، خو دا لوړ پوړې ودانۍ په ټاکلي واټن یوه له بلې څخه جوړې شوې وې، د دوبۍ په شان نه دي چې پر یوه لیکه په لسګونو لوړ پوړې ودانۍ جوړې شوې وي. غریب صیب نه مې وپوښتل، چې دلته لوړ پوړې ودانۍ شته، خو د دوبۍ په شان زیاتې او یوه له بلې سره نږدې نه دي، علت یې څه دی؟ غریب صیب وویل: د دوی هر کار په پلان دی، فرانکفورت نه یوازې د جرمني، بلکې د دنیا یو لوی تجارتي مرکز دی، د دنیا ډېره غټه بانګه دلته پرته ده او فرانکفورت کې د دنیا لوی هوایي ډګر دی، خو دا سنجش دوی کړی، چې دلته څومره بانګه ده؟ څومره خلک کار و بار لري؟ او د څومره خلکو کار پر څومره وخت خلاصېږي؟ دې خلکو اداري بیروکراسي یا کاغذ پراني ختمه کړې، نو ځکه د چا کار ډېر نه ټالېږي او په ښار کې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګڼې ګوڼې سبب نه ګرځي، مانا دا چې دوی له دغو ودانيو څخه پر ډېر کم وخت ځو ځله کار اخلي. د فرانکفورت له منځه تېر شوی سيند مو وکوت، ډېر ارام و، د شپې خو يې د حرکت مسير هم ښکارېده، چې کومې خواته روان دی، ما غريب صيب ته وويل: چې دلته د دوی سيندونه هم ډېر سړيتوب لري، وګوره هېڅ ورانی نه کوي، ده وويل: دلته سيندونه طبعاً هم يو څه ارام دي، خو دوی خپله هم مهار کړي او ارام کړي دي، نو ځکه يې اوس د خطر احتمال ډېر کم دی، د سيند پر دواړو غاړو وګرځېدو، شپه هم داسې وه لکه ورځ، ان په سيند کې دې خپل تصوير هم کتلای شو، د موټرو رڼاګانې خو په کې داسې تېروېېر کېدلې، تا به ويل چې خپله موټر په کې ځغلي، غريب صيب د فرانکفورت د نورو ځانګړنو ترڅنګ دا هم وويل چې دا د دنيا د هغو ښارونو له جملې څخه دی، چې ډېره ازادي په کې ده، نو ما غريب صيب ته وويل، چې يو افغان پر ډېرو سختو لارو تر ډېرو کړاوونو وروسته جرمني ته راغلی و، هلته هم ډېرې لوږې او فقر ځپلی و، نو کله چې جرمني ته راغلی و، څو ورځې وروسته يې د لوبو پر يوه شنه چمن سترګې لګېدلې وې، چې شنه جلګه په کې تو کېدلې او باران هم ښه وينځلې وه، نو دده ورته سخته اشتهاه راغله او په اصطلاح د فقر جذبې پرې غلبه وکړه، نو د ځنګ ملګري ته يې وويل: «ياره دې جلګې ته چې سړی غويی وای...»

نو د فرانکفورت ازادي هم د هغه چا لپاره ده، چې ډېرې پيسې ولري، ځواني يې وي، د شريعت حدود او بنديزونه ونه پېژني، د دوزخ لمبو ته ځان تيننګ کړي او سل و زر خطرونه نور هم پر ځان

(c) ketabton.com: The Digital Library

ومني، هر څوک داسې کارونه نه شي کولای، هغه مرغه چې ښکار کوي مېښوکې يې چنګکې وي، غريب صيب وويل: له ازادۍ څخه زما مطلب افراطي ازادي ده، هر څه کې چې افراط تر حده زيات شي، خوند يې له منځه ځي او د هغې موضوع ارزښت کمېږي، ما وويل: نه داسې بې بريده ازادي، چې دلته ده او نه هم هغسې بنديزونه چې هلته د مذهب په نامه د خندا وزرونه هم درباندې تړي. دا افراط او هغه تفريط دواړه د نورمال ژوند پر وړاندې ستونزې راولاړوي. يو بل کار که شوی وای، چې هغه زموږ افراطي ملايان يې د دې ځای له دې افراطي بلاوو سره مخامخ کړي وای، معلومه شوې به وه، چې کوم طرف يې ماتوه، فکر کوم کېدی شي ملايانو ته يې زيات زيان اړولای وای، ځکه چې د هر مسلمان پر څټ يو شيطان لاس ايښی وي او ځينې ملايان وايي، چې د ملا شيطان هم ملا وي يانې تر ټولو هوښيار او چالاکه وي، نو که د هغه ځای ملايانو شيطان، له دې انساني شيطانانو سره لاس يو کړي، نو بيا خو هر ملا ته دوه شيطانان رسېدل او د دوو شيطانانو وړاندې پر يوه وخت مقابله اسانه نه برېښي، خو که دا افراط او هغه تفريط سره يوځای شي، ددې ټکر په نتيجه کې کېدی شي يو څه اعتدال رامنځته شي، هغه د يوې کليوالې ښځې خبره چې ژمی او اوړې ډېره په تنګ کړې وه، نو ويل يې: «خدايه له قدرتونو دې ځارېږم که دې اوړی او ژمی سره يوځای کړي وای، نو څه نرم موسم به تر ې لاسته راغلی وای» تر يو څه ګرځېدو وروسته غريب صيب وويل: راځه يوڅه وخورو لږ قدم به ووهو، بيا که دې زړه و لږ به نور هم وګرځو، که دې زړه نه و نور به ځو، استراحت به وکړو، سباته بيا

(c) ketabton.com: The Digital Library

سفر لرو، په يوه ځای کې مو د موټر پارکينګ پيدا کړ، کښته شو يو سل متره مزل به مو کړی وي، چې يخ راباندې بد ولګېده، غريب صيب ته مې وويل: همدومره چکر مو بس دی، هغه ويل لږ صبر وکړه، چې لږ ګرم چپس پيدا کړم، موټر ته به يې يوسو بېرته به ګرم شو او نور به ځو، هغه همداسې وکړل، چپسو له پيپسي سره په موټر کې ډېر خوند وکړ او همداسې د کور پر لوري رهي شو، تر نيم ساعت ځنډ وروسته به کور ته رسېدلي يو، غريب صيب له ټاکلي ځايه کيلي راواخيسته او د خوب ټاکلې کوټې ته د استراحت لپاره لاړو، سهار تر چای څښلو وروسته مو د سفر ترتيبات ونيول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کولن پر لوري

د مارچ ۱۵مه نېټه وه، په سیمه ییز وخت به یوولس بجې وې، چې زه (یون)، غریب صیب او سیمین وریندار له کوره ووتو او د بارګین پر لوري رهي شو، غریب صیب له بارګین څخه زموږ د خلکو په اصطلاح یو غواګۍ (سراچه) ډوله موټر کرایه کړ، خو د کرایې څومره والی یې له ما پټ کړ، زه او غریب صیب په موټر کې کېناستو او ورینداري (د غریب صیب مېرمن) څخه مې خدای پاماني واخیسته، د موټر د حرکت پر وخت هغې پر غریب صیب غږ وکړ، چې موټر ورو چلوه او په لاره کې ډېر احتیاط وکړئ! ما و غریب صیب حرکت وکړ، باران ټوله ځمکه داسې وینځلې ده، چې د ګرد څرک هم چېرته نه ښکارېده، ډېره صافه او پاکه هوا وه. غریب صیب وویل: راځه داسې د سیند پر غاړه به لاړ شو، که څه هم دا لاره ډېره اوږده ده، نو زما او ستا څه کار دی، هم به چکر ووهو او هم به دا سیمې وګورې، ما ویل ښېخې سمه ده. په ژوند کې خوږې او ترخې خاطرې د سړي نه هېرېږي او همدارنګه په ژوند کې خاص پړاوونه او خاص ملګري، د عسکرۍ، سفر، زندان، ښوونځي او پوهنځي انډیوالان د سړي له یاده نه وځي، غریب صیب هم د سفر ښه ملګری، ډېر خدمتګار، غریبیار او غریبنواز دی. د سفر بله ځانګړنه یې داده، چې ډېر ښه موټر چلوي، که څه هم ډېر تېز یې چلوي، خو د قانون مطابق یې ځغلوي او سړی ورسره د وېرې احساس نه کوي، په ادرس پیداکولو کې هم تر ډېره حده دقیق او پر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځان باوري دی، که څه هم کله کله تېروتنه کوي، خو بيا هم د چا خبره نه مني او پرځان باور يې نور هم غره کوي. کله چې د ښار له ځنډو عمومي اتوبان يا لويې لارې ته ووتو، نو يو ځل مو د سياست د غيبت باب پرانيست، د سياست يو پړاو مو لا څېړلی او ځنډلی نه و، چې نږدې سل کيلو متره مزل مو وهلای و، د جرمني په اکثرو سړکونو کې اعظمي سرعت قيد نه دی، احتياط کاری ډرېور هم په يوسلو شلو کې روان وي، کله چې مو د سياست څپرکی تر يوه حده ورسوه، نو هغه باب راڅخه خطا شو، د سيند پرغاړه دواړو خواو ته پر ونو او بوټو چې مو سترګې ولګېدې، نو د سياست کرغېړن بحث يې له موږ هېر کړ.

د راين پرغاړه: د سياسي بحث تر شلېدو وروسته مو د راين سيند ته پام شو، داسې چې تا به ويل، هېڅ حرکت نه کوي، لويې او وړې بېړۍ په کې دواړو لوريو ته په حرکت کې وې، غريب صيب ته مې وويل: يو ځای کې يې ودروه، چې دا سيند وګورو، چې کومې خواته روان دی؟. غريب صيب وويل: لږ صبر وکړه چې کوم خوراکه پلورنځی يا هوټل پيدا کړو، چې څه ترې را واخلو، ما ويل ځه لږ به پلي هم وګرځو، چې پښې مو هم وغوړېږي، يو ځای يې د سيند پرغاړه په يو وړوکي بازار کې موټر پارکينګ پيدا کړ، کله چې کښته شو، نو د هوټل پر دروازه ليکل شوي چې دولس بجې خلاصېږي، څه مو پيدا نه کړل، خپل مزله ته مو دوام ورکړ، غريب صيب وويل: اوس ژمی دی، په اوړي کې ددې سيند پرغاړه پرتو هوټلونو کې د پښې ايښودلو ځای نه وي او د دنيا او جرمني له

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوټ ګوټ څخه دلته خلک راځي او د رخصتۍ شپې ورځې تېروي، هغه مهال دا هوټلونه څلېریشت ساعته خلاص وي، خو اوس ګوره پر ټاکلي وخت بېرته کېږي. لږ نور هم وړاندې لاړو، د سیند پر غاړه یوې کاپۍ ته ودرېدو، یو وړوکی خو ښکلی هوټل و، زموږ د اشتها ګراف هم ښه پورته شوی و. غریب صیب وویل: ته پر څوکۍ کېنه، زه به یو څه راواخلم، چپس او همبرګر یې له پیپسي سره را واخیستل، پر خوراک مو پیل وکړ، خو دې سره سره مو د سیند پر غاړه د سیند ننداره هم کوله، هلته پوه شوم، چې سیند کومې خواته روان دی! په لسګونو کښتۍ په کې کښته او پورته کېدلې، په لویو کښتو کې د ډېرو سکاره او نور درانه مواد بار وو، ځینې کښتۍ له کانتینرونو ډکې وې، د بار وړونکو کښتو ترڅنګ د سورلۍ او سیاحت کښتۍ هم په کې ښکارېدلې، ما چې دا سیندنی ټرانسپورټ ولید، نو د جرمنۍ ځمکنۍ او هوایي ټرانسپورټ مې له یاده ووت، دې سره نه هوایي او نه هم ځمکني ټرانسپورټ سیالي کولای شوه.

ما غریب صیب ته وویل ګوره که نه د دوی سیند هم پر سرېتوب پوهېږي، وګوره څومره ارام روان دی، هېڅ ورانی نه کوي، زموږ کونړي سیند ته خو وګوره، چې څومره په شتاب تېرېږي، تر ګټې یې زیان زیات دی، په همدې خاطر خو ورته کونړي خونړی وایې نه ژوندنی؟ او دا وګوره څومره ارام دی. دومره اوبه چې زموږ په سیندونو کې وای، وطنونه خو به یې لاندې کړي وو وطنونه! غریب صیب وویل: ددې ځای طبیعت همداسې ارام دی، دلته هر څه ارام دي، خو د طبیعت ترڅنګ ددې ځای خلکو او حکومت هم ډېر کار

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړې او دا سیندونه یې هم رام کړي دي، دلته د هر څه لپاره یو قانون شته، همدې قانون دا ټولنه مهار کړې او لانرمه کړې ده. دوی ددې سیند شاوخواوې داسې جوړې کړي، چې خطر نه پېښوي او د

یون د «راین» پر غاړه

سیند په ځینو برخو کې یې هم داسې کار کړی، چې او به شله کېدو ته نه پرېږدي.

په همدې بحث کې مو چېس او برګر ښه په مزه وخوړل او بېرته مو د سفر لمن ونیوه، په لاره کې مو د سیند پرغاړو پر جګو غونډیو ځای ځای د ډېرې تاریخي ودانۍ ترسترګو کېدلې، چې د یوه پخواني مدنیت او ځایي پاچاهیو اثار یې په ګوته کول. غریب صیب وویل: دا ودانۍ چې ګورې دا اکثره د منځنیو پېړیو ودانۍ دي، پر دوی باندې هم په منځنیو پېړیو کې د جګړو او وحشت یوه څپه تېره

(c) ketabton.com: The Digital Library

شوي، خو نه لکه زموږ په شان چې هر څه يې پوېناه کړل، دا ودانۍ ګورې، اکثره يې اوس هم جوړې دي او بيا بيا ترميم شوي دي. دا نه يوازې همغه وخت د وړو پاچايانو او شهزادګانو ماڼۍ وې، بلکې داسې جوړې شوي، چې د جنګي او عسکري چوڼيو کار هم ترې اخيستل کېږي. نو ځکه يې د ځينو ځينې برخې د همغه وخت د جګړو له امله ويجاړې شوي هم دي.

غريب د ((راين)) پر غاړه

په همدې بحثونو کې مو خپل مزل هم لنډوه. دا مهال غريب صيب په تېرو پنځو کلونو کې په هېواد کې د فرهنګي بهير په باب پوښتنه وکړه، چې څنګه دي حالات، کارونه څنګه روان دي، څوک کار کوي، څوک خبرې، څوک قرباني ورکوي، څوک غيبتونه او شخصي رقابتونه؟ ما ورته وويل: سره له دې چې په هېواد کې په ځينو برخو کې تيت و پرک پرمختګونه رامنځته شوي، خو لکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

څنګه چې په سياسي برخه کې عدالت نه شته، دغسې په فرهنګي برخه کې هم د پښتنو برخه خواره ده او نه يوازې دا چې د ودې لارې چارې ورته نه برابرېږي، بلکې په ځينو برخو کې يې په قصدي ډول هم مخه نيول کېږي. په مجموع ډول په فرهنګي برخه کې د حکومتي او ځينو بهرنيو ځواکونو نيت پښتنو ته ښه نه دی. پښتانه هم په ټوليز ډول داسې کوم منظم پلان او دقيقه ستراتيژي نه لري، چې د هغو پر بنسټ خپلې فرهنګي غوښتنې او ضرورتونه مطرح کړي او پرمخ لاړ شي، ځينې يې په شخصي غرضونو او مرضونو هم ککړ دي او کوم د کار پښتون چې پيدا شي، د هغه هم پښې وهي. زه خپله خو پر دې تېرو څو کلونو، زيات پر سياسي چارو مصروف وم او يا پر دې چارو اخته کړای شوم، خو اوس ګورم چې خپلې ژبې ته څه کولای شم، خو هغه شان منظم کار، چې موږ پخوا په پېښور کې کاوه او په جرمني کې د افغانستان د کلتوري ودې ټولنې او نورو فرهنګي ټولنو کتابونه مو د يو منظم پلان له مخې چاپول، هغه لړۍ اوس هغه شان نه شته، خو بيا هم ځينې فرهنګي ټولنې او اشخاص لګيا دي، خپلې هلې ځلې کوي، خو څومره ازادي او امکانات چې اوس شته، ددې امکاناتو په اندول فرهنګي کار په ډېر خوند روان نه دی، غريب صيب وويل، د فرهنګيانو د شخصي مشکلاتو او عقدو يادونه دې وکړه، پښتانه خو همدغو بدمرغيو تباه کړل، ددې علت څه دی دا ولې نه اصلاح کېږي، بلاخره دوی څه غواړي او څه کوي؟

ما ورته وويل: علتونه خو به يې ډېر وي خو اساسي علت دا دی چې دا ډول خلک کوم اساسي فطري او کسبي استعداد نه لري،

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې په روان فرهنګي بهير کې خپل ځان په جوت ډول مطرح کړي، نو ځکه پر دې دعوو دنګلو وخت تېروي، د نورو مخه هم نيسي او خپل وخت هم ضايع کوي. دوی نورو ته د زيان په انډول، ځان ته ډېر زيان پېښوي، د دوی د کينې زهر خپله دوی ته ډېر خطرناک دي. د اروا پوهنې په کتابونو کې راغلي دي: ((ماران چې کله له سختۍ او تنګسيا سره مخامخ شي، لوږه او تونده يې ووهي، نو په خپل وجود کې يو ډول غوسه او قهر توليدوي، مار ددې قهر د زېرمې لپاره يو ججوري يا کڅوړه لري، چې هلته يې راټولوي، دا ججوری په خوله کې له غاښونو سره ارتباط لري، د مار په غاښونو کې بيا نري نري سوري دي، کله چې مار انسان وچيچي، نو د غاښونو له همدغو سوريو څخه بيا هغه قهر، چې زهر ګڼل کېږي، د انسان بدن ته انتقالوي او انسان ته سخت زيان رسوي. پوهان وايي چې انسان هم لکه د مار په شان زهر او قهر لري، خو انسان ورته لکه د مار هغه غوندې ججوری يا کڅوړه نه لري، چې زېرمه يې کړي، نو ځکه دا قهر يا زهر د غم، غوسې، خپګان او تنګسيا پر وخت د انسان ټول وجود ته لېږدي او هغه کمزوری کوي)).

اروا پوهان د کينه ګرو اشخاصو په باب همدا نظر لري او وايي چې د دوی زيان تر نورو خپل ځان ته زيات دی، نو دا ډول په اصطلاح ځينې ليکوال چې موږ لرو، د ليکوالۍ اثارو او کار يې څرک نه لګي، خو چغو، فريادونو او منفي شهرت يې بيا دنيا نيولې وي. زموږ په فرهنګي چاپېريال کې ددې ډول اشخاصو شمېر د ګوتو په شمار دی، خو فرهنګي محيط ته يې څه نا څه زيان اړولی او خلک فکر کوي، چې ټول فرهنګيان پر دې ناروغۍ اخته دي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو حقيقت کې داسې نه ده، که دا ټول راټول کړو، نو يو دوه تنه په ننګرهار کې، يو نيم په خوست او يو نيم په کندهار کې تر سترګو کېږي، نور اکثره پښتانه ليکوال خپل ملي او کلتوري مسوليت ته متوجه دي او خپل کار کوي. زه خپله په دې نظر يم، چې دې ډول خلکو ته هيڅ توجه ونه کړم او خپل وخت پرې ضايع نه کړم، له دې خلکو څخه د خلاصون لاره داده، چې ښه ډېر فرهنګي او علمي کار وکړو، خپل ځانونه ښه ورسوو، چې زموږ د فرهنګي چاپېريال دوستان ډېر خوشاله او دا ډول کينه ګر نور هم د خپلې کينې په اور کې وسوزي. پر دې وخت غريب صيب وويل: زما هدف همدا و چې دا مرضونه د څو تنو کينه ګرو ترمنځ محدود پاتې شي او نورو پښتنو ليکوالو ته سرايت ونه کړي. غريب صيب زياته کړه: له دې ډلې څخه يو تن، چې د سواد کچه يې ماته ډېره لوړه نه ښکاري، په پېښور کې زموږ او ستاسو د ګډ فرهنګي کار په بهير کې همدا شکايتونه کول، ليکونه به يې رالېږل، ايميلونه به يې کول چې تاسو اروپا مېشتي فرهنګيان څه کوئ؟ دلته پېښور کې يو تن ته مارکونه او ډالرې ورلېږئ، هغوی پرې عيش او عشرت کوي، دا پيسې بايد يوې کمېټې ته لاړې شي، د هغوی تر چاڼ وروسته په شفاف ډول مصرف شي، داسې خو نه کېږي، چې تاسو دلته پيسې رالېږئ او هلته يې يوازې يو څوک مصرف کړي. دا ليکونه او احوالونه دومره ډېر شول، چې موږ يې نور تر پوزې راوستلو، اخر مو ورته وويل چې وه سړيه، نه موږ سره دومره پيسې شته، چې چاته يې ولېږو او نه هلته څوک داسې دي، چې په دې پيسو عيش و عشرت وکړي، دا پنځه پنځه لس لس مارکه چې موږ ټولوو، دلته

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې هم حساب او کتاب معلوم دی او هلته هم ، نو که ددې دومره فرهنګي کار ترڅنګ په دې پيسو عيش او عشرت کېږي، نو خو راشه دا عيش او عشرت ته وګوره، خو همداسې کار به کوې لکه دا اوس چې روان دی، موږ ته هغه وخت ددې ډول شخص يا اشخاصو پته لاښه ولګېدله، چې ده به په هر ليک او هر احوال کې د پيسو خبره يادوله، نو موږ پوه شو، چې دی بېچاره اقتصادي فقر ځپلی او غواړي په دې شکل خپله اقتصادي عقده مرفوع کړي، پر پيسو باندې دده ډېر ټينګار، دده د اقتصادي عقدې زېږنده و، خو دی بېچاره پر دې نه پوهېده، بيا مو تر هغه وروسته ټولو جرمنې مېشتو افغان ليکوالو ته ووېل، چې زموږ فرهنګي کار بايد ددې ډول عقده منو اشخاصو د عقدې ښکار نه شي، موږ به خپل همدې راپيل کړي فرهنګي کار ته دوام ورکوو او همداسې مو وکړل، نتيجه يې هغه ده تاسو خپله وليدله چې ډېره مثبته وه او پر دې دومره لنډ و تنګ وخت دومره کتابونه چاپ شول، چې ان په دومره لنډه موده کې حکومتونو هم نه دي چاپ کړي. نو له دې خبرو څخه مې هدف دا دی، چې تاسې هلته خپل فرهنګي کار کوئ، د چا په کيسه کې مه اوسئ! ما ويل نه بابا موږ ځان ته يو هدف او ستراتيژي ټاکلې، هغه د افغانستان ژغورنه، هر اړخيزه بيا ودانونه او د خلکو سوکالي ده، په دې لاره کې مو د غټو خنډونو پر وړاندې مبارزې ته ملا تړلې ده، يو نيم کس خو به دلته او هلته خامخا پيداکېږي، په هره ټولنه کې هر ډول مکروبونه وي، زموږ په فرهنګي چاپېريال کې هم دا يو ډول مکروب دی، خو په زيات فرهنګي کار، زغم او لويو ارمانونو ته په ډېر کار سره وقايه کېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زموږ یو ځوان لیکوال افضل ټکور چې یو وخت له دې ډول ستونزې سره مخامخ شوی، نو بیا یې نورو لیکوالو ته نصیحت کړی چې: «که غواړئ پښتو ژبې او ادب ته کار وکړئ، نو مخکې به ځئ او مخکې به ګورئ، که دې شاته وکتل نو له څټه دې رانیسي...» نو دا خبره ډېره پخه او د کاڼي کرښه ده، ددې پرځای چې په دغه او یا هغه ولایت کې له یو نیم نیمچه لیکوال او یا هم شفاهي لیکونکي سره خپله انرژي ولګوو، هغه باید د هېواد د دښمنانو او هغو اشخاصو پر وړاندې وکاروو، چې همدا اوس زموږ ملت ته خطرونه زېږوي، دسیسې جوړوي او د هېواد د ملي هویت او ځمکنۍ بشپړتیا مخالف دي.

غریب صیب فرهنګي بحث نور هم وغځاوه او ویې ویل: اوس په فرهنګي برخه کې څه کول په کار دي؟ څه باید وشي چې موږ لویو فرهنګي هدفونو ته ورسېږو؟ ما ورته وویل: دا عامه او لویه پوښتنه ده چې اوږد ځواب غواړي، خو زه دومره وایم که موږ غواړو زیات فرهنګ کار وکړو او هېواد د پردیو له دې رنځوونکي فرهنګي تاثیر څخه وژغورو، نو اساسي لاره یې خو داده، چې سیاسي برلاسی او یاواک ترلاسه کړو. تر هغه چې موږ دې مرحلې ته ونه رسېږو، ډېره سخته ده، چې موږ اساسي کار وکړو. د پښتنو د یو سیاستوال په وینا: «سیاست قومندان دی»، چې امر کوي او امتیاز اخلي او واک ورسره دی، ترڅو چې په یوه ټولنه او هېواد کې سیاسي واک درسره نه وي، لویې ملت جوړونکې او هېواد رغاندې پروژې نه شې عملي کولای. لیکوال به د زړه وینې وخوري، قلمونه به ستړي او فکرونه به ویلي کړي، خو کله چې د سیاست یوه څپه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرې راغله، ټوله خواري به يې پر سيند لاهو شي او ټول ثمر به يې له لاسه ووځي. استاد قيام الدين خادم وايي: عالم په يوه کرونده کې کښت وکړي، شاعر يا ليکوال هغه په خپلو خولو خړوب کړي، ويې پالي خو کله چې يې د ثمر وخت راشي، نو وړی يې سياستمدار يوسي. نو که موږ غواړو اصلي ثمر ترلاسه کړو، بايد سياسي واک او د سياسي واک کيلي مو په لاس کې وي. د سياسي کار او ليکوالۍ هڅې د پښ او زرګر مثال لري، پښتو کې متل دی «زر ټک د زرګر يو ټک د اهنګر» خو په پښتنو ليکوالو کې اوس مشکل دادی، دوی ته چې د سياست نوم واخلې، نو ګبنۍ يې ونيسي، ته به وايې چې دا کومه بلا ده که څنګه؟ که څه هم د دوی په خپلو شعرونو او ليکنو کې تر هر چا زيات سياست او سياسي رنګ ځلېږي، خو چې کله د عملي سياست خبره ورته وکړې، نو يوازې دا چې مني يې نه، بلکې مخالفت يې هم کوي. زموږ پر ځينو ليکوالو هغه خبره ښه تطبيقېږي، چې: «د جنګ خبرې خوږې دي خو عمل يې ډېر تريخ دی» دوی هم سياسي خبرې او هم سياسي ليکنې کوي، سياسي محتويات او نظريات خپروي، خو کله چې د عملي سياست وخت راشي، نو بيا يې سور کفر ګڼي، د وېرې او وهم دغه شمال له نږدې د ډېرشو کلونو راهيسې زموږ پر فرهنګيانو خور دی، خو تراوسه لا موږ په پښتنو کې دا وهم نه دی مات کړی. که څه هم دا اوس بيا هم پښتانه له سياسي ژغورنې پرته بله لاره نه لري، خو اکثره پښتانه په تېره بيا پښتانه ليکوال د سياست د پيل پر پړاوونو سم نه پوهېږي، مرحوم استاد قيام الدين خادم ته يوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبره منسوب ده، هغه وايي: ((پښتانه سياست په خلکيتوب شروع کوي، ليکوالي په شعر او... په... زده کوي)).

نو تر څو چې پښتانه د ټولنې د کنټرول اساسي کونجي ترالاسه نه کړي، په دا زرګري جنګونو موږ خپل هېواد نه ساتلای او نه کنټرولولای شو. که څه هم هر شی پر خپل ځای او پر خپل وخت ضروري او ګټور دی، خو داسې چې د ټولنې عمومي بستر جوړ او مصئون وي، چې بيا دا نور څېزونه په همدې جوړ چاپېريال کې وده او پرمختګ وکړي. که څه هم له بابا ادمه تر دې دمه چې موږ د پښتنو - افغانانو شاهان او واکمن ګورو، نو اکثره يې د تورې ترڅنګ د قلم څښتنان هم وو، يانې دا چې هم ليکوال وو او هم سياستوال: امير کروړ، سوري، غوري، لودي شاهانو، پير روښان، خوشال خان، ميرويس نيکه، احمدشاه بابا او تر دې دمه نورو اکثرو توره او قلم دواړه چلولي دي، خو په وروستيو څو لسيزو کې ځينو پښتنو ليکوالو سره داسې يو تاثر پيداشوی، چې ليکوال بايد له سياسته لرې وي، په دې کې د ځينو علت شايد دا وي، چې دوی نه غواړي، خپلې هنري پنځونې (تخليقات) يې د سياست تر سيوري لاندې راشي او مېوه يې پيکه شي، خو که دلته دا کار د هنر د ابتذال دمخنيوي په خاطر وي او يو شاعر نه غواړي ((شعر)) يې د ((شعار)) تر سيوري لاندې راشي، نو دا خو بيا ښه نظر دی، چې شاعر او ليکوال يوازې شاعري او ليکوالي وکړي او په عملي سياست کې ګوتې ونه وهي، د خپل هنر له لارې د خلکو ذوق او شوق خړوب او د خلکو د فکر کچه اوچته کړي، خو که خبره د ټولنې هر اړخيزه وده او ټولنيزه سوکالي وي، نو دا بيا له سياسته

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرته یوازې په څو نورو چارو نه شي ترسره کېدلای. زما په فکر یوه عمومي غمیزه دا ده، چې پښتانه د پخواني شوروي په یرغل سره ډېر وځپل شول، نه یې په سیمه کې دوست پیدا شو او نه په نړۍ کې، د هېواد په داخل کې هم یو شمېر نور مصنوعي سیمه ییز پوځي او سیاسي قوتونه ورته جوړ شول، اقتصاد یې هم کمزوری شو او له تحصیلي پلوه هم په ډېر خراب دریځ کې واقع شول، د مذهب د ناوړه تعبیر پر اساس یو شمېر داسې مذهبي ګوندونو چې په سر کې یې پښتانه وو، هغوی د پښتنو ملي او خپلواکه روحیه له مذهبي افکارو سره د تصادم په پلمه وځپله، نو په نتیجه کې پر ټولنې یو ډېر ناسم حالت حاکم شو. لیکوال چې د خپلې ټولنې او محیط بچی دی، طبعاً په ټولنه کې له دې حاکم بهیر څخه خپل تاثر اخلي، نو ځکه خو په نتیجه کې داسې یو حالت رامنځته شو، چې پښتانه په پیل کې په دفاع او وروسته بیا تر هغې نه هم ټیټې کچې ته راپرېوتل، دې حالت د پښتنو د سیاسي جرئت وزرونه کمزوري کړل، نو که اوس په کې یو نیم هم د سیاست له لارې د ډېرو سترو کارونو د سرته رسونې هیله لري، د نورو له ښکاره او پټو، مستقیمو او نا مستقیمو مخالفتونو سره مخامخېږي...

د سیاست دې بحث موږ څخه د لارې په اوږدو کې ښکلې منظرې پناه کړې وې، موږ فکر نه کاوه، چې د جرمني پر ښکلو سړکونو سفر کوو او یا هم د راین سیند پرغاړه روان یو، جرمني او نوره اروپا داسې نه ده، چې په لاره کې دې کومه یوه ودانې مخې ته راشي او یا هم کوم ښکلی ځای، نو بیا لکه څنګه چې زموږ په هېواد کې دې هغه ځای په همغه نامه یادېږي، هلته ټول وطن ودان

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی، نو ته به يې کوم يو ژر ياد کړې، سړکونه يې داسې جوړ کړي، لکه د لاس ورغوي په شان پاک صفا ښکاري، څرنګه چې هلته وخت پر وخت باران کېږي، نو د اوبو د وتلو لارې يې تولې په پام کې نيولي، د اور ګاډي پټلۍ، پلې لارې او د بايسکل سورو لارې ټولې په پام کې نيول شوې دي. د اکثرو لويو لارو په دواړو څنډو کې د شل متره په واټن کې داسې اوسپنيزې جالۍ غځول شوي، چې سړک ته د حيوان د راوتلو، ډبرو د لوېدو او نورو احتمالي خطرونو مخنيوی کوي، مانا دا چې په ارام زړه سفر کولای شې، سړکونه يې داسې ښکلي جوړ کړي، چې مزل درته په کې خاص خوند درکوي. لنډه دا چې څه دې په زړه کې ګرځي چې خپل هېواد په ايډياليز يا تصوري لحاظ هغسې جوړ کړې، هغه ټول کارونه دوی کړي دي، په زړه او ذهن کې دې داسې څه نه پاتې کېږي، چې ته ووايې داشی نيمګړی دی. پر داسې سړکونو نو سفر عجيب خوند کوي، هغه هم چې غريب صيب غوندې د طبعې يو ملګری هم درسره وي. غريب صيب به نو موټر ته پښه ورکړه، خدای خبر، چې په څوو کې به يې ځغلوه، خو موږ دواړو سياسي بحثونو دومره ګرم کړي وو، چې لارې او موټر ځغاستې ته مو هډو خيال نه و، زموږ خبرې لاخلاصې شوې نه وې، چې غريب صيب وويل، نور نږدې شوي يو، ودرې چې يو ځل ټلېفون وکړم، چې پروګرام چېرته او څو بجې دی؟ غريب صيب پوښتنه وکړه د مشاعرې تنظيمونکو وويل، چې مازيګر د څلور بجو شاوخوا کې مشاعره شروع کېږي، اوس يو څه وخت شته، ما ويل څه تر هغه به موږ ټک و پک کارونه وکړو، ما پر دې مهال د کونړ ولايت والي ښاغلي سيد فضل الله وحيدي ته ټلېفون

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړ او ورته ومې ویل چې نن د کونړ د ځوانانو په نوښت دلته ((کونړ سیند)) مشاعره جوړېږي، نو که تاسې څه پیغام لرئ، چې هغه ورته ورسوم! وحیدي صیب وویل: پر سلامونو او نېکو هیلو سربېره مې ورته دا پیغام ورسوه، چې المان مېشتي کونړیان باید له کونړ مېشتو کونړیانو سره هر اړخیزه مرسته وکړي، په تېره بیا په فرهنګي ډګر کې، وحیدي صیب زیاته کړه: په کونړ کې یو شمېر مثبت پرمختګونه راروان دي، له هغې جملې څخه، ده وویل: پر راتلونکي ، ۱۳۸۷ل کال به په کونړ کې تر شلو ښوونځیو د زیاتو هغو ودانۍ جوړې شي، د کونړ پر سیند به څلور لوی پلونه جوړ شي، دغه راز د څو کلنیکونو، روغتیایي مرکزونو او د برېښنا د څو پروژو یادونه یې وکړه، په هر حال د کونړ والي د کونړ پرمختګونو ته هیله من او خوشاله برېښېده. پر دې وخت د کافۍ یو دکان ته ننوتلو، چای مو وغوښته، غریب صیب خپل ټلېفون چارج ته کېښوده، نیم ساعت به دلته ناست وو، چای مو وڅښه، ستړیا مو ښه ووته او د غریب صیب ټلېفون هم چارج شو. پر دې وخت د مشاعرې له تنظیموونکو څخه یو تن موږ پسې راغی، غریب صیب ورته همدا ځای ادرس ورکړی و او هغه سره یو ځای د مشاعرې هال ته لاړو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کونړ سیند مشاعره

له معمول سره سم د پښتنو دا ډول ادبي غونډې پر خپل وخت نه پیلېږي، خو موږ ته دا وخت هم ښه غنیمت په دې و، ډېر دوستان چې کلونه کلونه له ماخخه لادرک وو، هلته مې ولیدل او ډېر زیات پرې خوشاله شوم.

په تېره بیا د خوشال خان لېسې د زده کړو په بهیر کې زما هغه کونړي ملګري، چې موږ ورسره په خوشال خان لیلیه کې ډېرې خوږې شپې ورځې تېرې کړې وې. په خوشال خان لېسه کې زما ډېره ناسته پاسته له همدې کونړیو ورونو سره وه. ان ځینو لا دا توپیر هم نه شو کولای، چې زه د کوم ولایت یم، د کونړ که د لغمان؟ یوه ورځ یوه کونړي او یوه لغماني په خوشال خان لېسه کې په دې شرط تړلی

(c) ketabton.com: The Digital Library

و، لغماني ويلي وو چې زه (اسمعيل) د کونړ يم او کونړي ويلي وو چې اسمعيل د لغمان دی، خو په پای کې لغماني شرط بايلولی و.
په خوشال خان لېسه کې به مو د شپې تر کورنۍ دندې وروسته د کونړ د پېچوالو پر ((هوښياری)) او د لغمانيانو په ((سادګی)) ډېرې ګپې شپې سره ويشتلې، هغه شپې چې اوس راپه ياد کړم، نو لکه د خوب په شان راته ښکاري. پر دې وخت ماسره ګڼ شمېر هغه دوستان راټول شوي وو، چې زموږ د تعليمي دورې د ګپ او شپ ملګري وو. د کونړ سيند مشاعره د کونړ د ځوانانو په نوښت جوړه شوې وه. کونړ ځوانان په رښتيا هم ډېر بيداره ځوانان دي، ان په فرهنګي او نورو ټولنيزو چارو کې د کونړ مېشتو ځوانانو لاسنيوی هم کوي، په کونړ کې ځو چاپ شوي کتابونه او د مجلو ځو ګڼې د همدې ځوانانو په مرسته چاپ شوي دي. د (کونړ سيند) مشاعرې جوړېدل هم ددې ځوانانو يو بل نوښت و. په دې مشاعره کې نه يوازې يو زيات شمېر المان مېشتو افغانانو او فرهنګيانو ګډون کړی و، بلکې د جرمني له ګاونډيو هېوادونو، ډنمارک، بلجيم، ناروې، هالنډ او سويډن څخه هم يو شمېر افغان ليکوالو برخه اخيستې وه.

مشاعره له معمول سره سم د قرآن کريم دځو مبارکو ايتونو په تلاوت پيل شوه او تر هغه وروسته ځو تنو خبرې وکړې او زه يې هم د خبرو لپاره وبللم، ما پر تېرو ځو کلونو په افغانستان کې پر ترسره شويو فرهنګي پرمختياوو رڼا واچوله او هم مې په کونړ ولايت کې دتعليمي ډګر غوړېدو ته اشاره وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شور صيب، غريب صيب، مجبور صيب، يون او حاجي صيب فضل الرحمن د مشاعرې په لومړۍ ليکه کې.

وروسته مشاعره پيل شوه، چې نړدې شلو کسانو په کې خپل شعرونه ولوستل. په داسې مشاعرو کې شعرونه طبعاً يو څه شعاري رنګ لري، دلته د شعار ډولو نظمونو بېلګې وې، ان ځينې شعرونه چې د کونړ سيند په اړه وو، څه کمزورۍ هم په کې ليدل کېدلې، يوه نظم کې کونړسيند له بنامار سره تشبه شوی و، سړی نه پوهېده چې په دې نظم کې د کونړ سيند ستاينه کېږي که غندنه؟ خو دې سره سره د مجبور صيب شعر، د غريب صيب شعر او دوه درې نورو شعرونو ماته خوند راکړ. ما فکر نه کاوه، چې مجبور صيب هم شعرونه ليکي، دا اول ځل و، چې ما د هغه شعر واورېد. تر دې دمخه هم ما مجبور صيب پېژنده، خو د يوه سياسي، پوخې شخص او قومي مخور په توګه. مجبور صيب زما د خسر متقاعد ډګروال

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالله خان محمدي ډېر نږدې ملګری و، کله چې بندي و نو د زندان د سختو شپو کیسې یې زما خسر ماته ټولې کړې دي.

مجبور صیب زما خسر سره نږدې ځلوبښت کلنه انډیوالي لري، د عسکری انډیوالان د سرې هېڅکله نه هېرېږي، نو دا زما درېیم ځل دی، چې جرمني ته راځم، نو هر ځل ما باندې ډګروال عبدالله خان محمدي ډېر ټینګار کوي، چې مجبور به حتماً ګورې او زما سلامونه او احترامونه به ور رسوې. مجبور صیب چې کله خبر شوی و، زه جرمني ته راغلی یم او دې مشاعرې ته راځم، نو له هالنډه یې ځان رارسولی و. د مشاعرې په بهیر کې مجبور صیب ماته وویل: هالنډ ته به ضرور راځې او زه درته سترګې په لاره یم، ما ویل ملګرو سره به مشوره وکړم. د مشاعرې په پای کې څو تمثیلي ټوټې وړاندې شوې، چې خپله کونړ ځوانانو یې په تمثیل کې برخه اخیسته، دې ټوټو اکثره ټولنیز انځورونه کاږل، سیاسي مسایل په کې ډېر مطرح نه وو، د سرې هنري تونده یې ماتوله، په دې تمثیلي ټوټو کې یو لوبغاړی ښاغلی خسرو و، چې د تحصیل پر وخت ما سره په مرکزي لیلیه کې یو ځای اوسېده، خسرو د تحصیل پر وخت هم د درس دومره مېړنی نه و، خو له تمثیل او هنر سره یې هغه وخت هم زیاته علاقه وه، د کونډې زوی سریال په کومه صحنه کې هم لکه د بربښنا په شان ظاهر شوی و، نو په دې خاطر هغه مهال د راډیو ټلویزیون تمثیل ځانګې ته معرفي کړی و.

تر تمثیلي ټوټو وروسته، د موسیقۍ وار راورسېد، څو اماتورو سندرغاړو سندرې وویلې، په سندرو کې یې وطني احساسات ډېر زیات وو، نو ځکه یې پر خلکو تاثیر وکړ، که څه هم له هنري پلوه په

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې طبعاً نیمګړتیاوې ښکاریدلې. د موسیقۍ تر پیل د مخه ښاغلي ډاکتر ملکزي خپل څلور کلن زوی د سټېج مخې ته ودراوه، ډاکتر ملکزی د روښانه ذهن او ضمیر خاوند دی، هغه وویل: پښتانه موسیقي خوښوي، خو خپل اولاد نه پرېږدي، چې موسیقي زده کړي او سندرغاړی شي، خو زه د هغو پښتنو په شان نه یم، چې د خپل اولاد ذوق ومروړم. څه شی چې د دوی زړه غواړي زه ورته د هغو زمینه برابروم، راشئ وګورئ، که مور د خپلو اولادونو د استعدادونو مخه ډب نه کړو، نو دوی د دنیا هر لوري کار ترسره کولای شي، بیا یې د موسیقۍ یوه آله راوړه، چې غالباً (ارګن) یې بولي، پر مېز یې کېښوده، دې ماشوم چې پر هغې ګوتې کېښودې، نو یوه خوږه نغمه یې ترې پورته کړه، ټولو حاضرینو ورته چکچک وکړ، لږه شېبه وروسته یې بله سندره هم په کې وغږوله، دا هم ډېره ښکلې وه، که څه هم دوه لنډې سندرې یې په کې وغږولې خو ډېرې خوږې یې وغږولې، هغه وخت زما پر زړه دا خبره وګرځېده چې زموږ په هېواد کې به د څومره ماشومانو او ځوانانو هنري استعدادونه تر خاورو لاندې شوي وي او څومره نور به ناسپړلي پاتې شوي وي!؟ مشاعره، تمثیلي ټوټې، موسیقي او نور پروګرامونه ټول پای ته ورسېدل، د مشاعرې له حال سره سمه مناسبه ډوډۍ هم ټولو ته ورسېده، تر هغه وروسته نو بیا هغو افغانانو ما سره روغبړ وکړ او ستړي مشي یې راکړل، چې تر دې دمه مې ورسره ستړي مه شي نه وو کړي، ډاکتر صیب شېرولي او حاجي صیب فضل الرحمن، چې د مشاعرې په پیل کې مې لیدلي وو، لا په پیل کې یې راته ویلي وو، چې د شپې چا سره وعده ونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړئ، کور ته ځو، نور پلان به بیا له هغه ځایه جوړوو. له هاله ووتو، قدرمنې خور زرغونې ژواک سره مې وکتل، هغې په مشاعره کې هم شعر ولوست او هم یې په کې خبرې وکړې، زما په ذهن کې یې د مرحوم ژواک صیب یاد تازه کړ، ژواک صیب پښتو ادب ته تر خپلې وروستۍ وسې خدمت کړی، په یوه دودیزپاله ټولنه کې د کلتوري پرمختګ لپاره هر څه چې یې له وسه وو ویې کړل، د هغه ، هغه خبره مې تراوسه په یاد کې ده، چې د کونډې زوی سریال کې یې دمنفي کرکټر د رول اداکولو په برخه کې کړې وه،چا ورته ویلې وو، چې د ډېر منفي کرکټر رول دې اخیستی دا دې ښه کار نه دی کړی. ژواک صیب ورته ویلي وو: «زه یو سنت شکن یم، زه چې دا منفي دود مات نه کړم څوک یې نه شي ماتولای، نو ځکه مې دې رول ته غاړه کېښوده...» ډېر دوستان زما څنګ ته راغلل، ډاکتر صیب ملکزی راغی، ګیله یې وکړه او ماته یې وویل چې کابل ته درغلی وم، په ټلیفون کې مې درسره خبرې وکړې، خو ودې نه پېژندم.

ما ویل ټلیفون کې خو تراوسه لاڅېره نه راځي، له غړه د ټولو خلکو پېژندل ګران دي، ځان به دې معرفي کړی و، خو کله چې پوه شو، چې ما رښتیا نه دی پېژندلی بیا یې وویل: «اوس مې نو د زړه غوټه اواره شوه ما ویل هسې نه چې اوس غټ سړی شوی وې او موږ نه پېژنې...» ما ورته ویل نه بابا: لکه ونه مستقیم په خپل مکان یم. تغیر مې نه دی کړی او بل داسې خاص موقف کې هم نه یم یو ماموړګی یم، ځم راځم، نور نو کوم واک و ځواک نه شته، دا چې کوچنی ماشوم دې موسیقۍ ته تشویق کړی و او د ژواک صیب په

(c) ketabton.com: The Digital Library

شان د حاکم منفي کلتور د تنګ ذهنيت د بوالونه دې نړولي دي، مننه درڅخه کوم، هغه هم ډېر خوشاله شو. دې وخت کې حسن شور صيب، ډاکتر صيب شېراغا حرکت او څو نور دوستان راغلل، راته يې وويل، بيا به دې پيدا کړو که نه، ښه به وي، چې دلته يو څو دقيقې د پښو پر سر ودرېږو او لږ پر سياسي مسايلو هم بحث وکړو.

يون او ډاکټر صيب ملکزی

ما ويل دا ځای به د بحث لپاره مناسب نه وي، ډاکتر صيب يحی وردګ راته تر مشاعرې دمخه وويل، ښه به وي د سياسي مسايلو او د افغانستان د کورنيو پرمختګونو په اړه دده په دفتر (افغان معلوماتي مرکز) کې يوه غونډه جوړه کړو، هلته به ددې خبرو ټولو افغان مينوالو ته بلنه ورکړو، نو که د چا خوښه وه، هلته به راشي، ازاد بحث به وکړو، ما ورسره ومنله، خو د وخت په باب مې وويل چې هغه به له نورو ملګرو سره په مشوره ترتيب کړو. نو ځکه مې

(c) ketabton.com: The Digital Library

حرکت صیب ته وویل، چې که هلته پر دې مسایلو بحث وکړو، ښه به وي، خو دوی وویل چې دلته به هم څو دقیقې خبرې وکړو. ما ویل سمه ده، څلور پنځه تنه سره ودرېدو.

یوځنګزنی بحث: ډاکتر شېراغا حرکت، حسن شور، ډاکټر صیب صابر او یو دوه تنو نورو دوستان په دې بحث کې راټاله وو. دا ډول بحثونه، لکه څنګه چې د دې شپېږو کلونو په بهیر کې د دې حکومت پر کړنو باندې له انتقاده راپیلېږي، بیا هم پر حکومت په تېره بیا پر جمهور رئیس کرزي باندې له انتقاده پیل شو، یو تن وویل: کرزي نو په دې تېره موده کې څه وکړل؟ ټول یې همغه غله او داړه ماران راوستل، چې کابل یې لوټ کړی و ، حرکت صیب هم دې ته ورته نظر درلود خو په لږه نرمه ژبه، خو په دې بحث کې ټول ولاړ کسان په یو نظر نه وو. یوه بل وویل که کرزی صیب غواړي په افغانستان کې رښتیا سوله راشي، نو اوسني امنیتي ارګانونه دې ټول بدل کړي او د پخواني حکومت ټول صاحب منصبان، چې تجربه لري بېرته دې پر کار وګوماري او ټول صلاحیت دې هغوی ته ورکړي، نو هله به له دې غلو څخه خلاص شي. په دې منځ کې نور لوی او واړه انتقادونه هم وشول، خو د انتقادونو غټه برخه همدا وه، چې د دې تېرو څو کلونو په بهیر کې کوم اساسي کار نه دی شوی او ان هېڅ نه دي شوي، امنیتي ارګانونه هم باید ټول د پخواني حکومت (ډاکتر نجیب الله) د حکومت پوځیانو یا صاحب منصبانو ته وسپارل شي او...

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی ته ما دومره وویل: دا یو اوږد او هر اړخیز بحث دی، زه نه غواړم، ستاسې پوښتنې رد یا تائید کړم، دا سمه ده زه د جمهوري ریاست په یوه دفتر کې کار کوم، خو زه نه غواړم زما دنده د حقایقو د تحریف سبب شي. زه په لنډیز سره دومره وایم، چې د تېرو څو کلونو په ترڅ کې د افغانستان په سیاسي، ټولنیزو، کلتوري او د خلکو د ژوندانه په بېلابېلو ډګرونو کې یو لړ پرمختګونه رامنځته شوي، خو دا پرمختګونه د متوازن پرمختګ پر اصولو ولاړ نه دي، په سیاسي برخه کې هم څه پرمختګونه شوي، خو دلته عدالت تر زیاته حده تر پښو لاندې شوی دی. اوسنی حالت ایډیال حالت نه دی، که له ډېر سیاسي تدبیر څخه کار اخیستل شوی وای، نو د افغانستان حالاتو تر دې ډېره ښه وده کولای شوه، د تدبیر په برخه کې نړیواله ټولنه او د افغان دولت ټول لوړ پوړي چارواکي طبعاً مسولیت لري، خو په اوسني حکومت کې دا پرله پسې نیمګړتیاوې په هېڅ وجهددې مانا نه لري، چې موږ او یا په مجموع کې د افغانستان خلک، تر دې دمخه بیا تر (۱۳۵۷ ل کال) پورې د کوم حکومت ارمان وکړي. دا چې په پوځ کې دې داسې چورلټ بدلون راوستل شي او ټول پخواني صاحب منصبان دې بېرته پر کار وګومارل شي، جهادي او نیمه جهادي ډلو ته دې په کې هېڅ برخه ور نه کړل شي، دا هم همغه شان یو نظر دی، چې افغانستان کې یې جهادي ډلې او ځینې نور اشخاص یې لري، یانې ددې برعکس نظر. که موږ غواړو خپل هېواد اباد کړو اول باید دغه ذهني فاصله ختمه او د انطباق حد ته ورسوو. موږ په تېر دېرش کلن بهیر کې د رفع کولو او دفع کولو ښې پخې تجربې لرو، موږ باید دا تجربې بیا

تکرار نه کړو. اوس افغانستان د ګرمو ذهنونو او نظرونو د سرېښت په مرحله کې دی، دا بېړۍ باید په ښه ډول خپله لاره ووهي او تر دې وروسته د یو ایډیال نظام د جوړولو په فکر او لټه کې شو. دولت جوړونه او د هغه استحکام یوه اوږده پروسه ده، چې باید په دقت

د مشاعرې د برخوالو یو یادګاري انځور

وارزول شي.

زموږ ددې بحث په بهیر کې په لسګونو نورې مختلفې، همشکله او هم مانا پوښتنې مطرح شوې، خو ددې بحث سرخې تر ډېره حده همدا وه، چې پورته مو ورته نغوته وکړه. موږ لاد سیاسي بحث له دې ګرم حالته نه وو راوتلي، چې ډاکتر شېرولي غږ کړ: یون صیب راځئ چې څو ډېر ناوخته شو. ددې بحث ملګرو برخوالو څخه مو هیله وکړه، ښه به وي دې ډول بحثونو ته په افغان

(c) ketabton.com: The Digital Library

معلوماتي مرکز کې چې ډاکتر صیب یحیی وردګ یې مشري کوي، دوام ورکړو، ټولو وویل سمه ده.

د حاجي صیب فضل الرحمن کور: لکه څنګه چې دمخه مې یادونه وکړه، حاجي صیب فضل الرحمن د کونړ یو مخور سیاسي، ټولنیز او قومي شخصیت دی. رسمي دندې یې هم اجرا کړې او ازادې بوختیاوې یې هم لرلې دي. د ډاکتر نجیب الله د واکمنۍ پر وروستیو کلونو یې د کونړ د مرستیال والي په توګه هم دنده اجرا کړې، خو د رسمي کارونو په انډول دی په ولسي او ټولنیزو چارو کې زیات مصروف پاتې شوی دی.

حاجي صیب فضل الرحمن او یون

په کونړ کې د ښې ځمکې، شتمنۍ او نامه څښتن دی، خو جرمني کې هم پر دې بریالی شوی، چې ځان ته د پېښوریانو په اصطلاح یوه «فقیرخانه یا اشیانه» جوړه کړي. د حاجي صیب د ژوند د بري راز د هغو په اوږدو تجربو کې نغښتی دی. خو ددې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترڅنګ يې که د شېرعلي خان، ډاکټر شېرولي، عبدالولي او خان ولي په شان د څلورو تحصيل کړو زامنو منظم ژوند پلان او اندود نه وای، نو خدای خبر چې حاجي صيب به په يوازې ځان په جرمني کې دومره ستر کارونه کړي وای، خو که د حاجي صيب مدبرانه ژوند، ولسي پوهه او د ټولنيزو چارو سمبالښت نه وای، نو څلورو غبرګو زامنو يې هم دومره منظم او اوډلی ژوند نه شو جوړولای. د حاجي صيب په زامنو کې مشر؛ شېرعلي خان تر ۱۳۵۸ل کال وروسته جرمني ته مهاجر شوی و، فکر کوم دی دهغو لومړنيو مهاجرينو له جملې څخه دی، چې دا مهال جرمني ته راغلي وو، شېرعلي خان تر دې دمخه د جمهوري رياست په کومې برخې کې کار کاوه، کله چې جرمني ته راغی، نو ورو ورو يې پر تجارت پيل وکړ، تقريباً پنځه لس کاله وروسته، چې په افغانستان کې حالات نور هم خراب شول، نو حاجي صيب فضل الرحمن له خپلې کورنۍ سره جرمني ته مهاجر شو، تر مهاجرت څو کاله وروسته يې بيا دا کور واخيست، چې همدا اوس په کې اوسېږي. دا کور تقريباً شل کوټې لري او د حاجي صيب ګڼ غړې کورنۍ او د هغه همېشنيو مېلمنو ته ايله که کفايت وکړي. دا کور که څه هم نږدې څلوېښت کاله دمخه جوړ شوی، خو په دومره عصري ډول جوړ شوی، چې ته فکر کوې کال دوه دمخه جوړ شوی دی. ګڼې کوټې، لمبا حوض، د کور شنه ساحه او ګڼې اسانتياوې لري، ټوله ساحه يې نږدې دوه جريبه ځمکه کېږي. په جرمني کې کورونه او دکانونه ډېر ټکس لري، کله چې څوک په خپل کور کې اوسي، ددې ټکس کم راځي، خو که څوک بيا همدا کور په کرايه ورکوي، ټکس يې طبعاً زياتېږي، دا ټکس بيا

(c) ketabton.com: The Digital Library

دومره زیات وي، چې که کور خاوند یې همداسې حکومت ته پرېږدي، نو هغه د چا خبره ورته په ګټه پرېوزي. ددې کور لومړني خاوند دا کور هغه وخت پر خپله ځمکه د ځان لپاره جوړ کړی و، چې د غړو شمېر یې زیات وو، لونې او زامن یې ورسره اوسېدل، کله چې هغوی لوی شول او پر خپل کور شول، نو دومره لوی کور ساتل او ټکس ورکول، ده ته ګران شول، همغه و، چې د خرڅون په لته کې شو. حاجي صیب فضل الرحمن بیا دا مهال همداسې یو کور ته اړتیا لرله، چې خونې یې زیاتې وي او دده یوه کورنۍ چې اوس واقعیت کې څو کورنۍ وې، سره یوځای په کې ژوند وکړي، د تقدیر کارونه دي، دا کور دوی واخیست، اوس دوی ټول په کې راټول دي او ښه لوی او پراخ کور دی، نه یوازې د حاجي صیب کورنۍ په کې سوکاله ده، بلکې دیوه فرهنګي مرکز کار هم ورڅخه اخلي، په جرمني کې چې د پښتني فرهنګ د ودې لپاره کوم کارونه شوي او یا کوم پلانونه جوړ شوي، نو نقشې او طرحې یې اکثره له همدې او د انځور صیب له کوره جوړې شوې دي. حاجي صیب فضل الرحمن، چې کله په جرمني کې استوګن شو، نو بیا یې د یوه ځانګړي پلان له مخې د کونړ ځوانانو ته خاصه پاملرنه وکړه، هغو ځوانانو او د هغو کورنیو سره یې مرسته پیل کړه، چې یا جرمني ته د تګ پر لاره وو او یا هم په کونړ کې وو، خو غوښتل یې جرمني ته لاړ شي، د هغو لپاره یې په احسن پور د پیسو پیدا کول، بیا په جرمني کې د هغو کنټرول او له بې لارۍ څخه د هغوی مخنیوی، له خپلو کورنیو سره د هغوی د ارتباط ټینګښت، په کونړ کې د هغو کورنیو ته د پیسو انتقال، دا ټول یې د یوې ستراتیژۍ له مخې پلان

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړل او د دې ټولو کارونو لاربښونه دده پر غاړه وه. په نتیجه کې ګڼ شمېر کونړ ځوانان جرمني ته لاړل، په تېره بیا له (وټه پور) کلي څخه، خبره ان دې حد ته ورسېده، چې د انټرویو پر وخت به جرمنیانو فکر کاوه چې ((وټه پور)) کوم لوی ښار یا ولایت دی او کونړ د هغه کومه وړه برخه، نو بیا به یې چې چانه پوښتنه وکړه، چې د کوم ځای یې؟ هغه به چې له افغانستانه کونړ او بیا له کونړه وټه پور ته رسېده، د مرکه کوونکي به تلوسه وه چې ورته ووایي: په وټه پور کې د کوم ځای یې؟ د کونړ یې که د بل ځای؟ هغوی ملامت نه وو، د وټه پور د لویوالي او ښار ګڼلو لپاره قرینه هم موجوده وه، لکه بهاولپور، هرېپور او داسې نور. اوس چې جرمني کې څوک د افغانستان د ټولو ولایتونو د خلکو ټېر محاسبه کوي، نو د کونړ شمېر په کې زیات ښکاري، په تېره بیا په کولن کې. کولن ته ببخي د کونړو ښار ویل کېږي، په تلفظ کې هم کولن او کونړ سره نږدې دي، تر دې نږدې پنځه کاله دمخه زه جرمني ته تللی وم، همدې کولن ته، د اختر ورځ وه، د اختر لمانځه لپاره د ترکانو یو جومات ته لاړو، تر لمانځه وروسته د خدای په فضل دومره کونړیو سترې مشي او اختر مبارکي راکړل، چې ما فکر نه کاوه، زه په جرمني کې یم. کله چې له هغه ځایه رخصت شو، نو د حاجي صیب تر کوره پورې تقریباً په نیم ساعت کې ورسېدو، حاجي صیب لاتر موږ دمخه راغلی و. زه (یون)، غریب صیب او شور صیب له شېرولي سره کور ته راغلو، په مېلمستون کې له حاجي صیب سره تر روغبړ وروسته ډوډۍ تیاره شوه، د افغانستان پر وخت به د شپې یوولس بجې وې، حاجي صیب د کور د ټولو لویو ورو، په افغانستان کې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپلو انډیوالانو او نورو حالاتو پوښتنه وکړه، څه کم یو ساعت به ناست وو، حاجي صیب وویل: ځئ تاسې لاړ شئ، استراحت وکړئ، ستړي به یئ، نور مجلس به سباته سره کوو. بیا شپږولي موږ خوبخونو ته بوتلو، خو خوب ته یې پرې نښودو، هلته مو نو هغه ګپ چالان کړ، چې د سپین ږیرو او رسمي خلکو مخکې نه کېده. موږ فکر کاوه، چې بیا یا خوشال خان لېسه ده او یا هم کابل پوهنتون، غریب صیب سره خو پخوا بلد وم، خو ما فکر کاوه چې شور صیب داسې غلی غوندې سړی دی، دی به ډېر ګوز موزی وي، خو چې کله یې مجلس ته کېناستم، داسې سړې او مړې ټوکې به یې کولې، چې سړی یې ورو ورو خندوه، دی شور و خو یو غلی شور. (غلی شاتته انقلاب دی بدلوي د زمانې رنګ) د ده ګپ به ورو ورو د مجلس رنګ بدلاوه، شورصیب ته مو وویل: انډیواله هر چېرته چې یې زموږه یار یې، خو تر څو چې زه دلته یم، له موږ جلا کېدلی نه شې، هغه وویل: زه مو کله پرېږدم، ته خو داسې یې لکه د پوډریانو درمل، یو ځل چې څوک درسره کېني، بیا لکه معتاد درنه خلاصېدی نه شي، موږ دې اوس په خپل مجلس معتاد کړي یو، فقط یوازې سبا راته اجازه راکړئ، چې زه هلته خپل کارونه منظم کړم او رخصت واخلم، بیا نو چې څو دلته یې زه در سره یم. ما ویل سبا خو غریب صیب هم ځي؛ سفارت کې یې د بچو د پاسپورټونو مسله ده، هغه خلاصوي بل سبا بېرته راځي، شور صیب وویل، زه خو فکر کوم، چې تاسو هالنډ ته هم حتماً راځئ، ځکه مجبور صیب سره دې هلته وعده وکړه، زه به درسره هلته یوځای شم. موږ وویل بښخي سمه ده. همدې ګپ ګپ کې مو شپه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوب ته جوړه کړه. سهار تر چای مهال وروسته غریب صیب په خپله مخه لاړ، شور صیب په خپله، شېرولي خپلې دندې ته لاړ، خو ماته يې وويل: چې تاپسې لږه شېبه وروسته سيداغا ماما راځي، هغه به دې ښه وګرځوي، مازيګر ماښام به زموږ (هالې) ته راشې، هغه ځای به هم وګورې، موږ ټول بيا هلته يو، تر هغه چې سيداغاماما راځي، حاجي صيب به درسره وي.

د کولن ښار د ځينو برخو کتنه: ما لاحاجي صيب سره خپلو خبرو ته دوام ورکاوه، چې ګلالۍ خور د (ډاکتر شېرولي مېرمن) مېلمستون کې زماسترې مشي ته راغله او زما د مېرمنې او ماشومانو پوښتنه يې وکړه. ګلالۍ خور وويل چې ټلېفون کې مې ځو مياشتې دمخه ارين (مېرمن يون) سره خبرې کړې وې، هغې ويلې وو، چې ماشومانو سره يوځای درځو، کاشکې ټول مو راوستي وای، ما ويل ټول په منډو رامنډو کې يو، دواړه همزمان بهر ته سفر نه شو کولای، يو تن بايد کور کې وي، ماشومان مو هم يوازې دي، نو ځکه خو مې هغوی رانه شو وستلای. حاجي صيب سره مې مجلس کاوه، هغه وويل، زه هم په نږدې ورځو کې پېښور او بيا کابل ته درځم، بيا به سره وګورو، ما ويل بېخي ښه ده، پر همدې وخت سيداغا ما ما راغی، تر روغبړ وروسته يوه شېبه کېناست، چای يې وڅښه، ما ته يې وويل که تيار يې نو ځه چې ځو! ما ويل زه خو تيار يم، حاجي صيب نه مې رخصت واخيست او له کوره ووتلو!

سيداغا ماما وويل: چېرته دې زړه دی چې لاړ شو؟ وخت لرو، ما ويل هر چېرته چې ستا زړه وي، هغه وويل نه زه ستا لپاره راغلی

(c) ketabton.com: The Digital Library

یم، شېرولي خان نوې وظیفه اخیستې، هغه ماته ویلي چې زما تر راتګه پورې یون صیب درنه یوازې پاتې نه شي او نه یې چې چاسره پرېږدې، نو چېرته چې دې زړه غواړي، هملته ځو، ما ویل خیر نو چې داسې ده، که له دې ښاره ووځې د کلیو او اطراف پر لوري لاړ شې، ښه به وي، ځکه د دوی ښارونو کې خو د (خو) خبره نه شته، چې دا کلیوالي ژوند یې هم وګورو، چې دا څنګه دی؟ ده ویل ښېخي سمه ده.

نیم ساعت مزل به مو کړی وي، باران خو د معمول په شان پر تږوله ځمکه ورېده، تږوله ځمکه یې داسې پاکه او صفا وینځلې وه، لکه ښیښې چې په لاس پاکې کړې، ژوند په ډېر سرعت سره پرمخ روان و، په دقیقه او ان په ثانیه کې دې موټر له څنګه تېرېده، سیداغا ماما وویل: راځه لومړی دغه وړاندې ځای ته لاړ شو، دلته یوه تاریخي ودانۍ ده، لومړی به دا وګورو.

یون د تاریخي ماڼۍ مخې ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ودانۍ ته نږدې لاړو، موټر مو د ودانۍ ترمخه پارکنګ کې پارک کړ، کله چې موټر نه کښته شو، نو یخ وشښنولم، ما ویل دا خو والله سخت یخ دی، موږ موټر کې وو، نه پوهېدلو، سیدا غاماما راته خپل بالاپوښ راکړ، هغه وویل زما یخ نه کېږي، زه د دې ځای له اب و هوا سره اشنا یم، دا مې ستا په خاطر د احتیاط لپاره

سید اغا ماما د تاریخي مانۍ مخې ته

راواخیست. بالاپوښ مې واغوسته، ځان مې په کې ډېر راحت احساس کړ، د ودانۍ مخې ته لاړو عیناً لکه د دارالامان مانۍ، جوړښت یې دا شان و، خو رنګ یې لکه د کابل د شاه دوشمشېره مسجد په شان ژېړ او سپین و. ودانۍ نسبتاً پر لوړ ځای جوړه شوې وه، شاوخوا یې د اوبو لوی نهرونه ایستل شوي وو، کېدی شي د منځنیو پېړیو د تاریخي ودانیو به دا عامه ځانګړتیا وه، چې پر ودانۍ باندې د یرغل د مخنیوي لپاره د دښمن د عسکرو پر وړاندې دا ډول مورچلې جوړې کړي. اوس یې هم شاخوا له اوبو ډنډ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وه، خو اوس هرڅوک له کومو وسایلو پرته له دې نهرونو څخه تېرېدلای شي، ودانۍ ته ورڅېرمه د نهر پر سر دوه واړه پلونه جوړ شوي وو، غالباً دا به ډېر وروسته جوړ شوي وو.

سیداغا ماما وویل: دا ډول تاریخي ودانۍ په جرمني کې ډېرې زیاتې دي او دوی یې ښه ساتنه او پالنه کوي. د ودانۍ یوې مخې ته، لکه په هند کې د لودیانو، سوریانو، غوریانو او مغلو د وخت لویو ودانیو مخې ته چې د اوبو حوضونه او فوارې وي، دلته هم همدا شان یو حوض و او ګڼې فوارې وې.

څو دقیقې دلته وګرځېدو، شا خوا ځنګل موهم وکوت او بیا رهي شو.

ترهغه وروسته سید اغا ماماوویل: راځه د راین غاړو ته لاړ شو.

یون د ((راین)) پر غاړه

ما ویل موږ خو د همدې راین پر غاړو راغلي وو، هغه وویل: راین سیند همداسې دډېرو ښارونو له زړه څخه تېر شوی، هلته به لړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وګرځو ما ویل سمه ده. تر لس شل دقیقو مزله وروسته مو موټر د سیند تر څنګ د عمومي سړک تر خوا په یوه فرعي کوڅه کې پارک کړ، همداسې د سیندپر غاړه مخ په بره روان شو. راین تر مورګو ډک و او په لسګونو وړې او لویې بېړۍ په کې په داسې ارامۍ ښکته او پورته روانې وې، چې غږ او غوږ یې د سړک تر غاړې هم نه رسېده.

سل دوه سوه متره به لا بر نه وو تللي، هغه هوټل مې تر سترګو شو، چې مونږ نږدې پنځه کاله مخکې، د یوه سیمینار لپاره راغلي وو او په همدې هوټل کې دېره وو؛ (میرټن هوټل) همغه وخت ددې هوټل مخې ته د افغان- المان دوستۍ یو وړوکی یادګاري ځلی هم جوړ شو او په الماني ژبه یې یوه کوچنۍ لوحه ورته پر تیږ نصب کړه. نږدې پنځه کاله وروسته مې هغه ځای او هغه شېبه کټ مټ په ذهن کې ژوندي شول، سیداغا ماما ته مې وویل: دا هغه هوټل و، چې زه اول ځل جرمني ته د راتګ پر مهال دلته یوه اوونۍ اوسېدم او هغه ځلی چې ښکاري، هغه هم همغه مهال جوړ شوی و. د همدې سیند پر غاړه هغه وخت زه او عبدالمالک کاموي صیب، چې دا مهال مونږ سره د همدې سفر ملګری و، څو ځله پلي ګرځېدلي یو. یو سل متره زیات و کم نور هم پورته لاړو،خو یخ لږ په تنګ کړو،سیداغا ماما وویل: فکر کوم یخ په تنګ کړې، راځه چې لاړ شو، هغه ځای کې، چې موټر مو ودروه، د هغه دوه کوڅې شاته یو کلیوال بازار دی، هلته به لږ وګرځو، چای به وڅښو، که څه دې خوښ شول وابه یې خلو، تر نږدې لس دقیقې پلي مزله وروسته همغه ځای ته ورسېدو، ښه پاک ستره بازار و، یو دوه د وېښتانو جوړولو

(c) ketabton.com: The Digital Library

صالونونه مو مخې ته راغلل، دومره پاک وو، ان داسې چې د سړي ورته اشتیا هم راتله، چې وېښتان په کې جوړ کړي، که وېښتان يې ډېرکم یا نوي جوړ شوي هم وي، زما يې هم وېښتانو جوړولو ته زړه وکړ. لږ نور وړاندې لاړو، سیداغا ماماوویل: راځه دې هوټل کې به لږ چای وڅښو. وړوکی هوټل و، لس پنځه مېزونه په کې ایښي وو، ډېر ارام و، سیداغا ماما وویل: چې دلته په اوړوي کې ډېره ګڼه ګوڼه وي، خو اوس ژمی دی، ځکه ارامي ده، ماویل ما هم همدا فکر وکړ، که په دې شکل يې چلوي فکر نه کوم که کرایه هم پوره کړي، نور څوک په کې نه ښکارېدل، یوه زړه ښځه په کې ګرځېدله، خو ډېر تندرسته او غښتلې شخه پخه معلومېده، سیداغا ماما ورته د شنه چای وویل، لږه شېبه وروسته يې چای راوړ، چای مې وڅښه، فکر کوم ټولې لس پنځه لس ایرو يې واخیستلې، سیداغاماماوویل: داسې به وکړو،چې لاړبه شو، هغه ځای او هغه هوټل ته چې د بن کنفرانس په کې جوړ شوی و،ما وویل، هلته څوک پرېږدي ا وکه نه؟ ده وویل: هر څوک پرېږدي، خو اکثره ورته رسمي او دولتي مېلمانه راځي، دا هوټل زموږ د وطن په اصطلاح پر یوه جګه غونډۍ او د المان د خلکو په اند پر لوړ غره جوړ شوی و، چې د چا خبره نیم المان ورڅخه ښکارېده، سیداغا ماما وویل: موږ به د همدې غونډۍ سرته وخېږو، هوټل به له نږدې وګورو او نور به بېرته راځو. ماویل سمه ده، دې غونډۍ ته د ختلو دوه لارې وې، خو هغه لنډه لاره، چې موږ غوښتل پرې ورشو، ترافیکې اشارې پرې ځړېدلې وې او تګ يې منع کړی و، سیداغا ماماوویل: څنګه په هغه بله لار نه ځو؟ ما وویل راځه تېر به شو

(c) ketabton.com: The Digital Library

تـرې، ددې کنفـرانس هـم ډېـره مـزه ګـې نـه وه، داسـې خلـک ورتـه راغلي وو، چې دا ځای به يې هم ګنده کړي وي. ځـه مـخ پـر کـولن، همداسې مو په خوند حرکت وکړ، موټر په ډېر سرعت کې روان و، د هغه ځای سړکونه دومره خوندور دي، چې د سړي موشم پـه کـې نـه خرابېږي،د موشم کیسه رایاده شوه، زموږ د یوه ولایت د یو مهال د نالوستي چـارواکي يـاد دې پـه خير وي، لـه عجـايبو پـور مـامور و، ددې ولايت ټول اوسېدونکي يې کسب وکمال سره اشنا دي، هغه لـه خپل ډرېور سره په موټرکې يوه ورځ لـه يـوه بـل ولايـت ځخـه د خپـل ولايت پـر لاره روان و، هغـه وخت سړکونه ټول خـراب او کنډ وکپـر و،خو کوم ځای کې يو کيلو متر سړک داسې و، چې موټر پـه کـې ښـه ځغاسته کولای شوه، موټروان چې پر دې لاره ښه بلد و، نو پر همـدې ځای يې پر موټر ښه ټينګه کړې وه، کله چې موټر ښه پـه سـرعت کې راغـی، نو پـر دې وخت لـه کوم کـورو کلـي چرګـې سړک تـه يـو ناڅاپـه منـډه کـړې وه او نـږدې وه، چـې د مـوټر تـر ټـاير لانـدې شـي، موټروان يو دم ډېر سخت بريک ونيو، دې سره يې لـه خولـې ووتـل، کـوردې د خاونـد ړنـګ شـه ټـول موشـم يـې رابانـدې خـراب کـړ. چـارواکي صـيب پـر دې وخت فکـر وکـړ (موشـم) لکـه چـې د مـوټر دکومې پرزې نوم دی، ژر يې موټر وان ته له جېبه پيسـې را وکـاږلې، ورته يې وويل: واخله خدای دې خـوار کـړه، ژر يـې جـوړ کـړه، ګـوره چې بيا داسې بې احتياطي ونه کړې!

دا چارواکی نور عجايب او غرايب هم لـري، يـوه ورځ چـا ورتـه د ختم کارت ورلېږلی و، چې پـه ختم کې ګډون وکـړي. دا کـارت يـې ساتونکي ده ته ور وړی و، ده فکر کاوه، چې دا د چـا کومـه عريضـه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده، ژر یې امضا کړی و، ساتونکي ته یې ویلي وو: واخله خدای مو خوار کړه ټول غیر قانوني شیان راباندې امضا کوئ! یوه بله انتیکه یې داده، چې یوه ورځ په کابل کې خپل یو سیمه وال مېلمه کړی و، دا د استاد رباني د پاچاهۍ شپې ورځې دي. کوربه هم د پخواني حکومت صاحب منصب و، رتبه یې هم جګړن وه، اوس یې هم په حکومت کې کار کاوه، دا مهال استاد رباني په جهاد کې د سربښندونو په ویاړ دې چارواکي صیب ته د تورن جنرالۍ پوړۍ هم ورکړې وه، د ډوډۍ پر مهال ده له کوربه څخه پوښتنه وکړه، چې ستا دا هغه (رتبه) څه شی ده، هغه ورته وویل: زه ((جګړن)) یم. پر دې وخت دی رباني ته سخت په قهر شو. ((د ده داسې داسې وکړم جهاد موږ وکړ جګړني یې ده ته ورکړې ده...)) ده فکر کاوه، چې جګړن له جګړې څخه اخیستل شوی نو دا پوړۍ به تر تورن جنرالي لوړه وي. همداسې نورې ((نوې او زړې انتیکې)) چې عقل به ورته ګوته په غاښ شي.

خو د جرمني سړکونه داسې محفوظ دي، چې نه ورته چرګه را الوتی شي نه چرګ، نه حیوان او نه انسان، نو د موټر وان موشم په کې نه خرابېږي، نږدې یوه ګړۍ مزل به مو کړی وي، چې سید اغا ماما وویل: دلته د ترکانو هوټل دی، دلته به لږه ډوډۍ وخورو، بیا به ځو، ماویل که ډوډۍ هملته شېرولي خان دوی سره په هاله کې وخورو، ښه ګه به وي؟ هلته خو غیر له هغې هم ځو، سید اغا ماما وویل: هلته ایله نهه بجې ډوډۍ تیاره شي، اوس خو دلته ځو ، ډېره پاکه ډوډۍ ده. د هوټل ترڅنګ یې موټر ودراوه، هوټل ته پورته شو، ډېرو وړوکی یو پوړیز هوټل و، خو ښه د مزې پاک و، ترکان په

(c) ketabton.com: The Digital Library

جرمني کې تر بل هر قوم زيات دي، تر دويمې نړيوالې جګړې وروسته، چې د کارګرانو او نورو مهاجرو په توګه دلته راغلي، همدلته پاتې شوي دي، وايي چې تر دويمې نړيوالې جګړې وروسته اروپايي هېوادونو له افغانستانه هم د ګڼو کارګرانو د لېږلو هيله کړې وه، خو هغه وخت د افغانستان حکومت دا د ځان لپاره سپکاوی ګڼلی و.

په جرمني کې اوس د ترکانو شمېر نږدې څلور مليونو ته رسېږي، په هر حال ځانته خپل مسجدونه، هوټلونه او کلتوري مرکزونه لري. په دې ځای کې دې پر ترکانواو ايرانيانو هم د افغانانو مينه ماتېږي،سيداغاماما ، چې څه غوښتي وو، هغه يې راوړل، عيناً لکه دافغانانو ډوډۍ، پاکې سوتره وريجې او کباب. ډوډۍ مو په خوند وخوړه او دحاجي صيب فضل الرحمن د هال پر لوري روان شو.

د حاجي صيب فضل الرحمن هال: دوی ورته په رسمي ډول ((د خوشالۍ هال)) وايي خو زه ورته ځکه د حاجي صيب هال وايم، چې دده په تدبير او هلو ځلو جوړ شوی، که څه هم شېرعلي خان، شېرولي خان،عبدلولي خان، خان ولي او دده د کورنۍ نورو غړو او خپلوانو به په کې ډېرزحمت ګاللی وي،خو چې اوبه له سره پاکه نه وي، تر دې ځايه ربې نه رسي، تر شل دقيقې مزله وروسته به دې هال ته رسيدلي يو، کله چې هال ته ورسيدو، نو ډاکتر شېرولي، شېرعلي خان، عبدلولي، د شېرولي ماماګانو او نورو ګڼو ځوانانو زموږ هرکلی وکړ،ټولو وويل: ډېر وخت مو تېر کړ. ما ويل مخکې تر دې، چې زه نورې خبرې وکړم، زه هال ګورم شېرعلي خان ته مې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وویل: ماته دا هاله ټوله را وښایه، دوی هال ته ((هاله)) ویله، کېدی شي جرمني تلفظ یې همدا وي. په کابل کې دې ته د واده یا غونډو صالون وایي، شېرعلي خان، شېرولي خان او عبدالولي ته وویل، چې لاړ شئ یون صیب پر ټولو ځایونو او کوټو وګرځوئ. عبدالولي خان پر دې وخت غږ کړ، لالا صبر وکړه، چې زه خپله کمره هم راواخلم، عبدالولي خان تر شېرولي خان کشر دی، په خوشال خان لېسه کې و، هغه وخت ډېر کوچنی و، څنګه چې له شېرولي خان سره زما ورورې وه، شېرولي ته یې لالا ویل، نو ځکه ما ته هم لالا وایي. هغه خپله کمره را واخیسته، ما وویل: څنګه دلته خو عکاسي نه کوې؟ هغه وویل، ولې نه، دلته د واده،علمي او ادبي غونډو عکاسي زه کوم،ما ویل مفته یې کوې او که په پیسو، هغه ویل نه بابا فیس اخلم، د ودونو پروګرامونه ټول زه خپله عکاسي کوم اوبل چا ته اجازه هم نه شته، چې زموږ له اجازې پرته عکاسي وکړي، که واده والا څوک هم راولي، نو هغه فرعي عکاسي کوي، ما وویل: د ودونو په منځ کې هم ته ګرځې؟ هغه وویل هو، د ناوې او شاه ټول عکسونه وېډیویي او چاپي زه اخلم، ما وویل: بیاخو نو چې پیسې هم در نه کړي، همدا وړیا سیل دې بس دی، هغه په خندا شو، ویې ویل نه یوازې دا فلمونه ورته بیا ایډېټ او صفا کوم، بلکې عکسونه یې هم چاپوم، له دې لارې هم پیسې راته پاتې کېږي، بیا ما ورته وویل، چې تر شېرعلي خانه خو د تا ګټه ډېره ده.

ګپ ته مو همداسې ادامه ورکړه، هغه لومړی پر لوی هال وګرځولم، رښتیا هم خدای (ج) دې له بدو سترګو ساتي، د جرمنې په کچه هم ډېر ښکلی او لوکس هال و، تقریباً اته نهه سوه کسان په

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې پر یوه وخت ځایېدل. په ښکلو قندیلونو سینګار شوی و، مېزونه او څوکۍ یې هم ډېر ارامه وو، ځمکنی فرش پرې

د هال یوه برخه

غوړېدلی و، څوکۍ یې داسې وې، چې د کېناستو پر وخت یې کښېنښ نه کاوه، تر هغه وروسته یې پخلنځی راوښود. رښتیا هم ډېر پاک و، بیا یې ستور یا زېرمتون راوښود، چې دوی ورته مواد راوړي او هلته یې زېرمه کوي،تر هغه وروسته یې اداري خونې هم راوښودې، چې څلور پنځه اتاقونه په کې وو او تر څنګ یې یو جومات، چې نږدې دوه سوه لمونځ کوونکي پر یوه وخت په کې ځایېدلی شي. تر هغه وروسته یې په دویم پوړ کې یو بل منځني هال ته بوتلم،چې لاندې پوړ کې یې څو لوی اتاقونه وو او له دې سره همشکله څو اتاقونه چې دفتري کار تر اخیستل کېدلای شو، په دې منځني هال کې د اوږده مېز شاوخوا څوکۍ اېښودل شوې وې، پر یوه وخت پنځوس، شپېته کسان په کې ځایېدلای شي. ډاکټر شېرولي وویل: اوس موږ د کلتوري ټولنې اکثره غونډې همدلته

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوو، استاد عبدالله بختانی خدمتګار او استاد حبیب الله رفیع چې راغلي وو، هغوی ته مو همدلته ځای جوړ کړی و، هغوی همدلته ډېر خوشاله ځکه وو، چې دا ځای ډېر ازاد دی،بیا عبدالولي لاندې پوړ ته کښته کړو، چې هلته څو ښکلي اتاقونه وو، د ټلویزیون د سټوډیو لپاره ډېر ښه ځای و. عبدالولي خان وویل: لالا ته چې له خیره ټلویزیون جوړ کړې، نو زه به ورته دلته سټوډیو جوړه کړم، له ټولې اروپا څخه بیا ته بېغمه شه، دومره کار درته وکړم،چې ته هم ورته حیران شې، ما ویل څه خدای به خیر کړي، انشاالله چې همداسې یوې ورځې ته به ورسېږو، اوس خو یوازې یو هیله ده، تعقیبوو به یې. پر دې وخت ډاکټر شېرولي وویل: راځئ چې لاندې لاړشو، هلته ډوډۍ تیاره ده، ډوډۍ به وخورو بیا به څو. پر یوه اوږد مېز ډوډۍ تیاره وه، پنځه لس، شل کسان پرې راټول شو، ما ورته وویل چې دا زموږ لپاره ده که نه هره ورځ همدا حال وي؟ هغوی وویل: نه بابا هر وخت دلته همدا حال وي، نن دلته د واده پروګرام و،کله چې د واده یا کومې غونډې پروګرام وي، زموږ ورځنۍ کار کوونکي خو راځي،هغه نور چې موږ سره دلته د محفلونو پروخت کار کوي،هغوی ته هم خبر ورکوو، په دې ډول کارونه ښه پر مخ ځي. پر دې وخت به یو یو ځوان، چې ځېری یې راته ډېرې اشنا ښکارېدې، راته او ماته به یې سترې مه شي راکول، شېرولي ماته وویل: چې دوی نه پېژنې، ما وویل، نه والله، ده وویل پلانکی دی که نه، ښه ما ویل دا خو څلور پنځه کاله مخکې ډېر کوچنی و او اوس دادی ځوان شوی، خپله افغاني ډوډۍ مې وخوړه، شېرعلي خان راته وویل: له خیره چې زموږ او ستاسې خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټلویزیون جوړ شي، دلته به ډېر کار وکړو، په دې حالت کې مې مسکینیار صیب ته پروګرام جوړ کړی و، ډېرې پیسې ورته ټولې شوې او ټلویزیون ته یې ډېره ګټه ورسېده، نو یو ځل چې له خیره سره تاسې خپل کار پیل کړئ، بیا انشاالله کار نه معطلېږي، څو شېبې نور هم ناست وو، شېرولي هغوی ته وویل: زه او یون صیب درځخه ځو، تاسو نو بیا راځئ، هغوی وویل: تاسې ځئ موږ هم خپل کارونه دادی راټولوو او درځو.

زه او شېرولي په موټر کې کېناستو، یو ځل بیا یې د کور د ټولو غړو د روغتیا پوښتنه وکړه، د هېواد مېشتو لیکوالو جلا جلا تپوس یې وکړ،د ژوند ، اقتصادي حالت او امنیتي ستونزو ټولو پوښتنه یې وکړه. ما د ټولو ډاډ ورکړ، ومې ویل: چې ژوند مې ډېر ښه دی، اقتصادي مشکل نه لرو، یو څه سپما هم کولای شو، خو بیا هم ارامه او خوشاله نه یو، علت یې دادی، چې افغانستان کې سیاسي عدالت تامین نه دی، نه یوازې دا چې له خپلو حقوقو برخمن نه یو، ځپل کېږو هم او ملامت هم ګڼل کېږو. ډاکټر شېرولي په زېر وزبر سره د هېواد د ټولو حالاتو پوښتنه وکړه، که څه هم زماتوضیح او تشریح هغه ته څه ډېره نوې ځکه نه وه، چې هلته افغانان د رسنیو له لارې او هم د ټلیفون له لارې په ډېر ښه ډول د هېواد پېښې تعقیبوي،خو بیا هم هغه مسایل، چې لاهم د رسنیو تر خولې نه وررسېږي،ده ته جالب وو، زه او دی دواړه په دې هم نظره وو، چې د دې ډول محرومیتونو انعکاس لپاره تر ټولو مهمه وسیله داده ، چې ټلویزیون فعال کړو، او س خو موږ ځپل کېږو هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ملامتېږو هم ، له دې حالت څخه د راوتو لاره داده، چې رسنۍ مو په لاس کې وي.

همدې خبرو خبرو کې شېرولي دښار پر څو واټونو ورګرځولم، خو په سياسي خبرو اترو کې دومره ډوب وو، چې دښار ښکلا ته مو هډو پام نه شو، هلته خو د بدرنګۍ هېڅ سوال نه پيدا کېږي، خو بيا هم تر ښکلو ډېرې ښکلې ودانۍ د سړي زړه راکاږي، کله چې له سياسي خبرو لږ په دمه شو، نو شيرولي ته مې وويل: ته وګوره ودانۍ چې څنګه ښکلې يې جوړه کړې ده، فقط لکه دسګرټو قوطۍ چې يې ودرولې وي، هغه هم داسې پاکه او سوتره چې هېڅ پلاستيک دې ترې هم نه وي لرې کړی، کاشکې چې ټايرونه يې درلودلای او يا انتقالېدلای شوای، چې د ټولې مو افغانستان ته وړې وای،هغه وويل: تعميرونه خو به يې يوسې، خلک به يې څنګه کړې؟ په څو ورځو کې به يې درته بېرته د خاورو ايرو ځلی کړي، تر څو چې خلک اصلاح نه شي او ټولنه کې ذهني اعمار رامنځته نه شي، دا ډول ودانۍ به جوړې شي، خو بيا به ړنګې شي. ماويل رښتيا هم واقعيت دادی ترڅو چې د خلکو په ذهنيت کې مثبت بدلون را نه شي، ډېره سخته ده، چې واقعي، مستحکم او نا متزلزلې پرمختيا ته ورسېږو، وګوره د افغانستان سړکونه په دې نږدې څو کلونو کې اکثره بېرته جوړ شول، خو خلک يې جو ړنه شول، د کابل – جلال اباد سړک ښه ښکلی جوړ شوی، په منځ کې يې سپينه ليکه په دې خاطر اچول شوې، چې د هرچا خپل بريد او خط السير معلوم وي، خو دا د نه سړي زامن خپل خط پرېږدي، او پر دې بله ليکه به روان وي، ځينې ډرېوران دومره سپين سترګي

(c) ketabton.com: The Digital Library

وي، چې د سړي د اوسېلې پوکانۍ راتنګه او انفلاق ته نږدې کړي، ماسره خو چې هر ډرېور وي، لکه د دوک غونډې يې په لار سمومه، خو کوم يو به ژر سم کړې، يو هم د سړي زوی نه دی، که سړی نه وايي له خوارۍ. هغه د کابل پوهنتون د يوه استاد خبره ډېره سمه ده، چې چا ورڅخه پوښتلي وو: ((افغانان به څه وخت سړيان شي؟ هغه ورته په ځواب کې ويلي وو، دوی چې ترڅو سړيان کېږي، موږ نه به يې خره جوړ کړي وي.)) اوس سړک جوړ شو، خو ډرېوران ذهناً جوړ نه شول، نو په دې خاطر ستا خبره مهمه ده، چې ذهني اعمار ډېر مهم دی.

همدې خبرو کې وو، چې شېرولي دوی د کور لار ته مستقيم او نږدې شو، پنځه لس، شل دقيقې وروسته کورته ورسېدو. د شپې دولس بجې وې، يوه شېبه حاجي صيب سره کېناستو، هغه د نن ورځې ګزارش وغوښت او ما ټوله کيسه ورته وکړه، دهالې مبارکي مې ورته هم ورکړه، هغه وويل: خوښه دې شوه، ما وويل، والله ډېره ښايسته وه، بيا لاړ وخوبخونې ته.

دريشي مې بدله کړه، جامې مې واغوستې، شېرولي راسره څو شېبې نور هم مجلس وکړ، بيا يې راته وويل: سبا مو پروګرام څه دی؟ ما وويل: غريب صيب راځي، هغه سره به پروګرام جوړوو، که ممکنه وه، پاريس ته ځو، هلته زما اخښې فيصل د افغانستان په سفارت کې کار کوي، هغه به هم وګورو او که ممکنه وه، استاد روستار تره کی به وګورو، د درناوي سړی دی.

ډاکټر شېرولي وويل: زما زړه همداسې تخنېږي، زړه مې دی، چې تېر شم دې وظيفې نه او سر له سبا تاسې سره لاړ شم. دا

(c) ketabton.com: The Digital Library

چکرونه خومې يوازې پر تاسې نه لورېږي! ما وويل: ته دې خپل کار کوه، غريب صيب نور وزګار شوی، پرېږده چې هغه راسره وګرځي، هغه په اروپا کې غير له هغه هم دومره بلد دی، لکه د معاملاتو لارښود، هر ځای ورمعلوم دی. ته دې سبا وختي خپلې وظيفې ته ځه او موږ به خپل کارونه خلاصوو. ده وويل کله چې غريب صيب راغی، نو بيا دې له هالې هر موټر چې زړه غوښته بودې ځي او يا به عبدالولي در ته ښه نوی موټر ونيسي، سفر مو ډېر اوږد دی، چې په تکليف نه شئ، ما ورته وويل: ځه ته دې خپل کار کوه، تر تا دلته زما واک زيات دی، عبدالولي ته چې مې وويل په ټي ثانيه کې موټر پيدا کوي. پر همدې خبرو مو خوب ته پناه يوړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دپاریس پر لوري

د مارچ ۱۸مه نېټه د سه شنبې ورځ وه، غریب صیب له خپلې وعدې سره سم د مارچ پر اتلسمه نېټه سهار نږدې یوولس بجې په کولن کې د حاجي صیب فضل الرحمن کورته ځان راورسوه، مونږ چای څښلی و او همده ته منتظر وو، تر څو شېبو دمې وروسته یې راته وویل: څنګه دې پروګرام؟ ما ویل پروګرام خو نو ستا په لاس کې دی، هغه وویل: تصمیم ستا دی، فقط ته یې ووایه، چې بیا پلان ورته جوړ کړو، ما ویل تصمیم هم ستاسو په لاس کې دی، ده وویل که یوازې پاریس ته ځې، خو تلای شو او که ته وایې، چې د استاد روستار تره کې لیدو ته هم لاړ شو او بیا به بېرته سبا ته بلجیم او هالنډ ته ځو، نو دا ناممکنه ده، مونږ یوازې کولای شو پاریس ته لاړشواو هلته فیصل سره وګورو او سبا سهار بېرته وخته راشو، نو داممکنه ده، ځکه چې دې ځای نه تر پاریسه پورې نږدې نهه سوه زر کیلو متره لاره ده، همدا سې پر بلجیم به تېرېږو او بیا له پاریسه، (لیون) ته هم ډېره لاره ده او بېرته راګرځېدل هم غواړي، دا ټول به ونه کړای شو او بل استاد روستار تره کې سره خو مونږ خبره هم فکس کړې نه ده، چې هغه شته او که نه او که وي هم، مصروف دی که وزګار؟ خیر په هرصورت له ډاکټر صیب تر ه کي به تېر شو، یوازې ستا اخښې فیصل جان به وګورو او که وشول ډاکټر اکبر وردک او ځینې نور دوستان ... ما ویل سمه ده، همداسې به وکړو، هغه سم له لاسه فیصل ته ټلیفون وکړ، ورته یې وویل: مونږ درځو،

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه خپل ادرس ورکړ او څو ځله يې خپل ادرس ورته دقيق کړ، چې احياناً غلط نه شي. غريب صيب ادرس وليکه او ځان سره يې خوندي کړ، عبدالولي او حاجي صيب سره مو مشوره وکړه، حاجي صيب وويل: دلته خو موټر ډېر دي وګورئ کوم چې تاسو ته په کارېده، همغه واخلئ، عبدالولي وويل: دا موټر ښه دي، خو د دومره لرې سفر لپاره نه دي، چې بلجيم فرانسې، بيا بېرته بلجيم، هالنډ او ډنمارک ته دې تګ راتګ وکړي. چېرته به درته پاتې وي، بيا به څه کوئ؟ ښه به دا وي چې بارګين ته لاړ شو، هلته ښه نوي موټر وي، ارزانه يې هم ورکوي، د يوې اوونۍ لپاره به يې کرايه کړو، چېرې چې خراب شو، هملته به يې پرېږدئ، هغوی مجبور دي هملته بل موټر درته درکړي ، حاجي صيب وويل، بس چې څرنګه پوهېږئ! حاجي صيب نه مو اجازه واخيسته، زه (يون) او غريب صيب له خپلو بيکونو سره د عبدالولي په موټر کې کېناستو او دبارګين پر لوري مو حرکت وکړ، نږدې شل دقيقې وروسته بارګين ته ورسېدو، عبدالولي، لکه له پخوا نه چې ورسره ښه بلد و دفتر ته ور دننه شو، په دفتر کې دوه ځواني ښځې ناستې وې، خو ډېرې مصروفې ښکارېدې، نوره داسې چوپتيا وه، چې تا به ويل دلته هېڅ انسان کار نه کوي، عبدالولي ورته دکرايي موټر وويل، يوې مېرمنې وويل: شته، عبدالولي ته يې وويل چې دده پېژند کارت، کرېډټ کارت او همدارنګه څوک چې موټر چلوي د هغه دډرېورۍ ليسانس په کار دی. موټر خو غريب صيب چلاوه، نو ځکه يې خپل ليسانس ورکړ، د دفتر شاته بارګين و، په منظم ډول په کې موټر ولاړ وو، نږدې شل پنځه ويشت ډول ډول موټر، غريب صيب په کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسې موټر خوښ کړ ، چې ښه تفريحي موټر و، نه پوهېږم څه نوم به ورته اخلي، خو درې تنه په وروستي سيټ او يو تن له ډرېور سره په مخکني سيټ کې قانوناً ځايېدلای شي.

شاته ټولبکس يې هم ښه پراخ و، غريب صيب هم د همدې ټولبکس له خاطره خوښ کړ، ويل يې چې بيا نور ملګري هم راسره ملګري کېږي، نو همداسې لوی ټولبکس په کار دی، غريب صيب ټول موټر داسې معاينه کړ، لکه دالوتکې ټيکنشن چې الوتکه ګوري، يوازې يوه ځای کې يې په کې لږ نری داغ پيدا کړ، غريب صيب په دې ډول موټر کې ډېره تجربه لرله، ويې ويل چې څه ډول يې مونږ ته راکړی وي، په هماغه ډول يې بايد بېرته ورتسليم کړو، موټر ښه نوی و، تر اوسه يې لاکيلومتر زرو ته نه و رسېدلی. موټر مو خوښ شو، بېرته دفتر ته راغلو، غريب صيب ورته د داغ وويل، هغوی وويل: سمه ده، مونږ ته معلوم دی، بيا يې له عبدالولي څخه کريډټ کارټ وغوښت، هغه خپل کريډټ کارټ ورکړ، د هغه کارټ کې پيسې خلاصې شوې وې، بل کريډټ کارټ يې ورکړ، هغه کې هم پيسې نه وې، خپله جيب کڅوړه (بټوه) يې ډېره وکتله، بل کريډټ کارت يې پيدا نه کړ، بيا يې شېرعلي خان ته ټليفون وکړ، ځکه د هغوی هال نږدې و، چې د هغه کريډټ کارټ راوړي، هغه تصادفاً د خپل جيب ټول شيان په کور کې له ياد ه ويستي وو، هغه وويل ان د جيب پيسې هم ورڅخه هېرې شوي دي، که وخت لرئ، خو لاړ شئ له کوره يې ژر راوړئ، تر کوره پورې تګ راتګ نږدې يونيم ساعت وخت نيوه، پر دې وخت مې عبدالولي ته وويل: دغه دې ماسره پيسې شته، نو کريډټ کارټ ته هېڅ اړتيا نه شته،

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه له جیبه پیسې راوویستلې، پیسې، خو دغه دي ماسره هم شته، خو دوی نغدې پیسې نه غواړي، کریډټ کارټ غواړي، چې اتومات پیسې د دوی خپل حساب ته لاړې شي. دوی وایي، دلته بانک نه لري او نه دومره وخت لري، ، چې دا پیسې تحویل کړي، کریډټ کارت څخه خو اتومات د دوی خپل حساب کې جمع کېږي، پر دې وخت ده وویل: ما دا کارتونه مصرف کړي وو، خو حساب یې را نه هېر و، ته ودرې چې زه خپل دا جیبونه وګورم، ماسره یو بل کریډټ کارټ هم و، کاغذونه یې چې واړول راواړول که ګوري، چې یو بل کارټ هم پیدا شو، ډېر زیات خوشاله شو، ښځې ته یې دا کارټ ورکړ، ورته یې وویل: چې وګوره ستا حساب پرې پوره کېږي که نه؟ هغې چې کریډټ کارټ له کمپیوټره تېر کړ، نو ویې ویل: هو حساب پوره شو. پر دې وخت یې موږ ته کیلي او د پېښوریانو په اصطلاح د موټر چیټ راکړ، عبدالولي وویل: نېکمرغه یو، چې ډېر مو ارزانه واخیست، هغه وویل: شنبه او یکشنبه په کې رخصتي راغله او تر هغه مخکې هم یوه ورځ رخصتي ده او بل موږ مکمل دیوې اوونۍ لپاره ونیو، یو خو د یوې اوونۍ لپاره یې قیمت راټیټېږي او بل رخصتي، چې په کې راشي قیمت یې نور هم راټیټېږي، وروسته مو، چې چیټ وکوت، نو (۳۹۰) ایرو یې په کې لیکلي وو. چې د ورځې نږدې پنځوس یورو راتلې، د نورو ورځو په انډول موږ ته ډېر ارزانه وبرېښېد. موټر مو چې چالان کړ، نو ټانکۍ یې فول (ډکه) وه، قانون دا دی، چې په همدې معیار او مقیاس به ورته بیا د تسلیمې پر وخت ټانکۍ ډکوې. عبدالولي وویل، چې دا موټر جي پي ایس (GPS) (لارښود)

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه لري، په لار کې به ډېر په تکليف شئ، ښېرولي لالاهم ډېر ټينګار کاوه، چې له (GPS) پرته لاړ نه شئ، ځکه چې څو هېوادونو ته ځئ، نو بايد جي پي ايس حتمي درسره وي، عبدالولي وويل: کور ته ځو هلته په بل موټرکې جي پي ايس نصب دی، هغه به راخلاص کړو او دې موټر کې به يې وتړو، همداسې د کور پر لوري روان شو، نيم ساعت وروسته به رسېدلي يو، عبدالولي له بل موټر څخه جي پي ايس راخلاص او په دې موټر کې يې نصب کړ، غريب صيب جي پي ايس چالان کړ او له همدې ځايه يې په پاريس کې د فيصل ادرس په کې ورکړ، جي پي ايس کار وکړ، له همدې ځايه مو له عبدالولي څخه اجازه واخيستله او حرکت مو وکړ، لارښود خپله لاره ښودله (GPS) يا لارښود داسې يوه اله ده، چې د وړوکي کمپيوټر د وسيلې ښه لري او پر سکرين باندې درته په غږ او هم په اشاره لاره ښيي، کله چې خپل ټاکلی ادرس په کې ثبت کړې، نو ترهماغه ځايه دې لارښوونه کوي. کوم ځای کې چې لار درنه غلطه شي، نو درته وايي، چې لار دې غلطه کړه اوبيا درته دا هم وايي چې پر دې لاره، پر دې څلور لارې او تمځي راګرځېدلای شې او خپلې ټاکلي لارې ته سيخ‌ېدلای شې. په اروپا کې اکثره موټر جي پي ايس کاروي، دا دستګاه له سپوږمکۍ سره تماس لري او ټوله لارښوونه له هماغه ځايه اخلي. په جرمني کې ټول جرمني شموله او اروپا شموله (جي پي ايسونه) کارول کېږي، کوم ځای کې چې په لاره کې ټکر شوی وي، يا ګڼه ګوڼه وي او يا هم لاره بنده وي، جي پي ايس درته خبر درکوي، چې لاره کې دغه مشکل دی او دغه متبادله لاره خلاصه ده، لنډه دا چې په داسې ښارونو او هېوادونو کې جي پي ايس

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسې وي لکه درانده د لاس امسا. څو کيلومتره مزل چې مو وکړ، نو جي پي ايس اعلان وکړ، چې پاريس کې تر غوښتل شوي ځای پورې (نږدې اته سوه) کيلومتره لاره او په دومره (نږدې اتو ساعتو کې) هلته رسېږئ. البته د وخت او فاصلې دا معيار او بريد ټاکنه د موټر په سرعت پورې اړه لري، څومره چې سرعت زياتېږي د وخت ګراف راټيټېږي. تر نږدې يو نيم ساعت مزل وروسته به مو نږدې دوه سوه کيلومتره لاره وهلې وي، چې د جرمني له خاورې تېر شو او د بلجيم خاورې ته دا خل شو، کله چې د بلجيم خاورې ته داخلېږې، نو که کوم څوک بلدي درسره نه وي او درته ونه وايي، چې دا بلجيم دی، نو نه پوهېږې چې دا بلجيم دی. البته زه يو ځل دمخه هم بلجيم ته راغلی وم، او ګران نجيب احمدزي سره مو غوړه غرمه کړې او يوه ماښامنۍ تېره کړې وه، هغه وخت هم بلجيم د اروپايي ټولنې غړی و او سرحدونه يې رنګ شوي وو، دا ځل چې بلجيم ته راورسېدو، نو غريب صيب راته هغه پخوانۍ خونې او غرفې وښودې، چې د دوارو هېوادونو په بريد کې وې او هغه مهال د بلجيم سرحدي ګرګ ګنل کېده، د بلجيم سړکونه هم د جرمني په شان ښايسته دي، کوم خاص توپير په کې نه ليدل کېده، خو ما غوندي سړي ته چې کله هم چېرته ښکلی سړک او ودانۍ وګورم، نو زړه مې غواړي، چې خپل هېوادته يې يوسم او يا هم هيله لرم، چې زما هېواد هم په همدې ډول لويې لارې ولري. دپخو سړکونو خو زه ځکه شوقي يم، چې ما د خامه سړکونو کړاو ليدلی، د طالبانو او تر هغه دمخه نظامونو کې چې د افغانستان اکثره سړکونه کنډوکپر وو او اوږدو سفرونو د سړي لړمون خوړيناوه، زه به چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه وخت ډېر زيات کابل او پېښور ته تلم، نو د لين دډرېور په شان راته د سړک کړلېچ او جمپونه معلوم وو، د دوړو پر ضد خو مې څه له لاسه نه کېدل، د کابل له تنګي به مې چې پټو پر سر راکاږه، نو تر تورخمه به مې نه لرې کاوه او تر همدې پټو لاندې به مې دا هيله، خوب او خيال په ذهن کې ګرځېدل، داسې وخت به هم راشي، چې زموږ په هېواد کې سړکونه پاخه شي، او يا خو لږ ترلږه له کابله تر جلال اباده په پاخه سړک او پاک موټر کې لاړ شم، ماته د ډرېورانو په څېر د پنچرۍ ځايونه هم معلوم وو، ان تر پټو لاندې مې هم پيدا کولای شول، هغه وخت د کابل- جلال اباد سړک او د هېواد نور سړکونه دومره خراب وو، چې عادي موټر په کې پر ساعت لس کيلو متره مزل کولای شو، ځای پرځای به پنچري وه او د لارې د هوټلونو تمځايونه. وايي چې له استاد محمد اصف صميم څخه، چې ډېر سفرونه کوي، چا پوښتنه کړې وه، چې له کابله- جلال اباد ته څومره لار ده؟ هغه ورته ويلي وو: درې په کې پنچرۍ محاسبه کړه، دوه وخته په کې ډوډۍ، څلور په کې لمونځونه او نوره پاتې لار، چې دا نږدې لس دولس ساعته وخت نيسي. زما دا يو ارمان خو پوره شو، هم دکابل او تورخم لويه لاره پخه شوه، او هم د هېواد نور سړکونه پاخه شول ، اوس زه خپل شخصي موټر هم لرم او دولت هم ښه ګاډۍ راکړې، نو کله چې د هېواد پر پخو سړکونو سفر کوم، فکر کوم چې اروپا کې ګرځم.

غريب صيب ته مې وويل: ځينې خلک تر انصاف لرې انتقادونه کوي، خو زه که يوازې دا سړکونه هم له تېر وختونو سره پرتله کوم نو زړه مې پرې باغ باغ شي. غريب صيب وويل: ددې سوکالۍ او

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرمختګ په خوند هغه سړی پوهېږي، چې پخوا یې سختۍ لیدلې وي، زه د جهادیانو په پړاو کې پر دې لاره تللی یم، داسې یې ځپلی یم، چې تر اوسه مې له هغه سفره بدې راځي، نو کله چې ځینې خلک انتقاد کوي، دوی د افغانستان پخوانی حالت نه دی لیدلی. غریب صیب ته مې وویل: د طالبانو پر وخت زه (یون) انځور صیب او غضنفر صیب له کابله کندهار ته لاړو. څلور سوه کیلو متره لار مو په (۲۲) ساعتونو کې ووهله. هغه وخت زموږ په خیال کې هم نه ګرځېدله، چې دا سړک به پوخ شي، خو یو وخت بیا داسې هم راغی چې سړک پوخ شو او زه له همدې لارې په پنځو ساعتونو کې کندهار ته ورسېدم. نو زه چې کله د بلجیم سړکونو ته ځیر شوم، د جرمني هغه پرې ښکلي ښکارېدل، نو څکه خو مې د خپل هېواد لپاره په تخیل کې د جرمني په شان سړکونه غوره وبلل، مزله ته مو دوام ورکاوه، اروپا خو ټوله خدایي شنه ده، خو دوی هم په کې ډېر زحمت ایستلی دی، د زحمت او طبعیت د ګډ امتزاج له برکته اروپا نن دې ښکلي حالت ته رسېدلې ده. که څه هم زما دهېواد طبیعت هم تر چا کم نه دی، خو څه موږه خپله ځان خراب کړ او څه هم ګاونډیانو خراب کړو، هغه د ملوک رغون ماما خبره چې ویل یې: ((زموږ په کلي کې یو سړی و، ډېره ښه او ښایسته ښځه یې لرله، ګوزاره یې هم ډېره ښه وه، مینه او محبت یې زیات و، خو کله چې د ګاونډیو له ښځو سره ددې ښځې ناسته پاسته زیاته شوه نو د هغوی پسپسکو پرې تاثیر وکړ، د وخت په تېرېدو سره د ښځې او مېړه ترمنځ خوابدي زیاتېده، بله ورځ چا ترې پوښتنه وکړه، چې څنګه ده ښځه دې، هغه ورته وویل، ښه ښځه مې لرله، خو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګاونډيو مېرمنو را نه خرابه کړه...» ملوک رغون ماما به ویل: افغانستان ښه ښکلی وطن دی، خو ګاونډيانو خراب کړ. د بلجیم پر شنو جلګو مې ځای ځای اسونه، غويي او نور څاروي لیدل، چې ښه تر وتازه وو او ښه په مینه څرېدل، ډېر خوشاله برېښېدل، ماویل چې حیوانات یې دومره خوشاله دي، نو دانسانانو به یې څه حال وي؟

په همدې بحث کې روان وو، چې د ماښام تیارې نورې دومره راخورې شوې، چې شاخواو ځمکې یې مو نه شوې لیدلای، دسړک په دواړو غاړو کې د ستنو رڼاګانو سړک روښانه کړی و، تر دې وروسته نو زه د رڼاګانو د شمېر په لټه کې شوم او ځای ځای مې د موټر جي پي ایس ته کتل، مقصد مې دا و حساب وکړم، چې دوی په یو کیلو متر کې دواړو خواوو ته څومره برېښنا ستنې ودرولې دي. خو داحساب به رانه ګډ وډ شو، اخر په دې لټه کې شوم، چې په رڼا ستنو کې کومه یوه داسې پیدا کړم، چې ګروپ یې جوړ نه وي او یا نه وي لګېدلی، خو پر داسې ګروپ یا ستنې مې سترګې ونه لګېدې، غریب صیب وویل: څه ته متوجه یې؟ ماویل هسې ناجوړه ګروپ پیدا کوم، هغه وویل: لکه چې پیدا دې نه کړ، پر دې وخت ما ورته وویل: څنګه کوو، باوري صیب ته زنګ نه وهې؟ هغه وویل: که زنګ دې وواهه، نو ځان دې په غضب ککړ کړ، هغه خو لکه زرې غوندې درپورې نښلي، غیر له هغه مو ورسره سبا ته وعده ده له اخوا پرې راګرځو، او ځان سره یې بیایو، اوس یې لاړه هم بچ ده، جي پي ایس چې ماته کوم وخت راکوي، نو ایله یوولس بجې د فیصل جان ځای ته ورسېږو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

الحاج محمد امین باوري زموږ ډېر تکړه فرهنګي ملګری دی، په بلجیم کې اوسېږي، د ارزګان د دهراوت ولسوالۍ دی، په اصطلاح د مشر ملا صیب کلیوال دی او د مشر باوري صیب؛ عبدالرسول باوري ورور دی، یا په بله وینا هغه دده ورور دی، ښه پوخ حج یې هم کړی، خودګپ شپ له تخت وتاجه لانه دی غورځېدلی، زه اوس هم پوره باوري نه یم ، چې خپله به حج ته تللی وي او یا که چا به بیولی وي، لکه ډاکټر صیب مخان شینواری، چې په وچ زور ښاپېرۍ خور حج ته بیولی و او اوس چې څوک ورته حاجي ووایي نو ځان ورته بل قسم ښکاره شي، ډاکټر صیب ماخان ته چا هسې په ګپ کې حاجي صیب ووایه. نو ده ورته په ځواب کې وویل: چې حج یو فرض دی ادا مې کړ، لکه لمونځ چې کوم، زه دا فرض د خدای لپاره کوم، زه لمونځ هم کوم، نو ته به ماته لمونځ غاړی صیب وایې؟ هغه بیا ورته له قصده وویل: حاجي صیب دلته راشه کېنه ده هم ورته وویل ښېلماځه صیب دلته راشه کېنه، هغه سړی ورته ډېر په غوسه شو چې ته ولې ماته ښېلماځه وایې؟ ما حج کړی ته ماته حاجي وایې. ته لمونځ نه کړې نو ځکه زه درته ښېلماځه وایم. هغه تردې وروسته ډاکټر صیب مخان ته حاجي صیب ونه ویل، نو د الحاج باوري صیب ازاد نظر، ګپ شپ ته چې ګورې، ده او حج تر منځ لاډېره فاصله پاتې ده. په همدې خاطر موږ ورته وویل چې په شعرونو او لیکنو کې دې له ځان سره حاجي مه لیکه، په (امین باوري) کې دې هم ډېر اسلامي قوت پروت دی، همدا چې عملي کړې هم بس دی، باوري صیب ډېر ښه هرمونیه هم غږوي او ډېر خوږ اواز هم لري، ماویل چې په دې درباندې مشر ملا صیب

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبر شي، چې هم حاجي يې هم امين يې او هم ارمونيه غړوې، بيا به نو د ژوند څکه هم ترې ونه کړې،! لنډه دا چې امين باوري صيب ډېر خوږ اود مجلس سړی دی، مېلمه خو په بيه اخلي، نو په دې خاطر ما او غريب صيب پاريس ته د تګ پر وخت تر ځان غلنی تېر کړ. سفر ته مو دوام ورکاوه، يو خت مې کتل چې د رڼاګانو څرکونه کمېدل، غريب صيب ته مې وويل، ولې د سړک د غاړې رڼاګانې کمې شوې؟ هغه وويل: د فرانسې خاورې ته داخلېږو. ما ويل فرانسه کې څه برق نه شته که څنګه؟ دلته خو به ستر جنرال تورن اسمعيل خان دبرق وزير نه وي، هغه وويل نه خبره داسې ده، چې فرانسويان پر جرمنيانو باندې خاندي او هغوی ساده ګان ګڼي،وايي د سړک د غاړې برېښنا ستنو ته څکه ضرورت نه شته، چې موټر خپله رڼاګانې لري، نو بله رڼا هسې يو زياتي لګښت دی، کله چې فرانسې ته داخل شو، نو پرته له دې چې د سړک پر غاړه رڼاګانې کمې شي نور، نو په سړک کې څه بدلون رانغی، خو موټر په بلجيم کې نرم حرکت کاوه، جي پي ايس وښودله، چې تر نږدې دوو ساعتونو وروسته به هدف ته ورسېږو، غريب صيب ته مې وويل: دلته خو هېڅ شی نه ښکاري، سبا به بېرته ځو، موږ باندې هم د هغه کانه وشوه، کوم سړی په فلم کې د مړي رول کې کار کړی و او په تابوت کې يې تېر کړی و، نو موږ هم په شپه کې په فرانسه تېر شو، اول ځل چې جرمني ته راغلی وم، همداسې په شپه کې هالنډ ته لاړم، او ټکور جې سره مو ټوله شپه په ګپ او شپ کې تېره کړه او سهار ته بېرته جرمني ته لاړو. دا و زما د هالنډ ليدل، فرانسه به هم فکر کوم همداسې شي. غريب صيب وويل: احتياط کوه، جي

(c) ketabton.com: The Digital Library

پي ايس ته ګوره چې لاره بيا غلطه نه کړو، کله چې له جرمني راوتلو نو دجي پي ايس له لارښوونې سره سره موټر پر بل عمومي سړک سم شو، د جي پي ايس په مرسته تر نږدې د ېرش کيلومتره واټن وروسته بېرته اصلي مسير ته ولوېده، ماويل د خوب ځپه هم راباندې راځي، هغه ويل خوب راځخه نه شي کولای، پر تا چې خوب راغی پر ما هم راځي، بيا به نو هغې دنيا کې ګورو، پر دې وخت به يې په زوره غاړه صافه کړه او زما د خوب مرغۍ به يې ټولې والوزولې، څومره چې د پاريس ښار ته نږدې کېدو، نو رڼاګانې زياتېدلې، د پاريس ښار له زړه نه يو سيند تېر شوی او تر مورګو ډک دی. د ښار ښکلا يې څو ځله زياته کړې، پاريس رښتيا هم ډېر ښکلی دی او د نړۍ (د ښارونو ناوې) نوم يې هسې نه دی ورکړی، کله چې د پاريس ښار او د هغه په منځ کې ډک سيند له کابل ښار او کابل سيند سره پرتله کړو، نو د ځمکې او اسمان توپير په کې ليدل کېږي، هلته سړی پوهېږي، چې دنيا څو پتيرې ده. هدف ته ډېر نږدې شو، لس کيلومتره واټن پاتې دی، وخت څه کم يوولس بجې دي، پر دې وخت ما چې جي پي ايس ته په ځير کتل اشاره راکوي، چې په چپ لاس وګرځئ، خو غريب صيب بيا د جي پي ايس په کيسه کې نه شو او همداسې مستقيم لاړ، بيا پرموږ غږ وشو ، چې لار مو غلطه کړه، بېرته يې راته لارښوونه وکړه، چې دغسې وګرځو، دويم ځل غريب صيب جي پي ايس ته ښه ځير شو، نو ځکه يې لاره هم غلطه نه کړه، خو تېرې تېروتنې زموږ لس دقيقې وخت تر ستوني تېر کړ. په پای کې همغه تعمير ته ورسېدو، چې فيصل په کې اوسېده، جي پي ايس همدلته صفر شو، مانا دا چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروستی ادرس همدا دی. موټر مو دګڼې ګوڼې له املـه پـه ډېر تکلیف یو ځای کې پارک کړ. د عمومي دروازې کېڼ لاس ته نومونه لیکل شوي، خو هلته مود فیصل نوم پیدا نه کړ. د دوانۍ داخل ته لاړو، یو اوږدو تعمیر و، مخې ته یې دوه ښځې ولاړې وې، غریب صیب ورڅخه پوښتنه وکړه، هغوی وویل: د دهلیز دروازه کې نومونه لیکل شوي، ماغریب صیب ته وویل، ټلیفون وکړه، هغه ټلیفون وکړ، خو ټلیفون هم کار ورنه کړ، د دهلېز دروازه کې یې نومونه چک کړل، د فیصل نوم نه و، د محمدي و. ما ویل همدا دی، کله چې مو زنګ وواهه، نو څو شېبې وروسته فیصل راغی، د دهلېز دروازه یې بېرته کړه، تر سترګې مه شي او روغبړ وروسته یې وویل: ډېر ځنډ مو وکړ، زه خو تقریباً دوه ساعته د مخه درته منتظر وم، مورې وویل: ځای مو غلط کړی و، په کوچني او تنګ لفټ کې درې واړه پورته شو، داسې تنګ لفټ و که مورې دواړه غټ وای، نو بیا به ځانته ځانته پورته کېدلای، خو د وجود ډنګروالي دغسې ځایونو کې په درد خوري.

دریم پوړ ته پورته شو، فیصل ټول ټال دوه اتاقه او یو پخلنځی درلودل. یوه کې یې د خوب چپرکټ و او بل کې څوکۍ مېزونه ایښي وو، خو ډېر ښایسته او پاک تشنابونه یې درلودل، فیصل ته مو وویل چې څومره کرایه ورکوې، کرایه ته ورکوې او که دولت؟ هغه وویل: سفارت یې ورکوي، د برېښنا، ګاز او اوبو ټول لګښتونه یو زر یورو کېږي، فیصل وویل: ما غوښتل بازار نه درته ډوډۍ راوړم، خو تاسو فکس ټایم معلوم نه کړ، نو که اوس سترې نه یئ نو ځئ چې ځو هوټل ته لاړ شو. مورې وویل: دلته څه تیار لرې،

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده وویل دلته هم هرڅه شته، خپله یې ژر ژر تیار کړل، لږ څه قورمه، هګۍ او رومیان چې زما زیات خوښېدل او همدا رنګه بولاني یې تیار کړل، څرنګه چې ډېر وږي شوي وو، نو ډېر خوند یې وکړ، سم له لاسه مو وروسته چای وڅښه، بیا مو د سیاسي او یو لړ نورو مسایلو په اړه ورسره خبرې وکړې، د افغانستان په اړه سیاسي وضعه دلته ډېره مثبته نه ده، د فرانسې حکومت اوس زیاتره په هماغه پخواني حساب د نظار شورا ملاتړ کوي، او دا

تاثیرات یې لاتر اوسه هم شته، دلته هېڅ داسې مثبت تغیر نه دی راغلی، چې هغه د افغانستان د ملي منافعو خیال وساتي، نږدې پنځه لس کاله کېږي، چې دا سفارت د جمعیتیاتو په لاس کې دی، د سفارت ټول عایدات دوی لوټول، له هغې ورځې چې زه راغلی یم، د سکرتر په توګه، نو پر یوه کال مې د افغانستان حکومت ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپېته زره یورو بانک کې تحویل کړي دي، مخکې موږ حتی بانکي حساب نه درلود، د حکومت مال دوی خپل مال ګڼه، نوځکه خو دلته ټول ماسره داسې مخالفت کوي، چې حد نه لري.
غریب صیب وویل: څنګه غونډو او میټینګونو ته هم ورځې! فیصل وویل: هو ځینو غونډو کې ګډون کوم، خو هرکله چې خارجیانو سره کېنم، نو د افغانستان واقعي تصویر ورته وړاندې کوم، د

یون او فیصل محمدي

هغوی ځینې یې د افغانستان له حالاتو خبر دي او ځینې یې سم خبر نه دي.

ما وویل: دلته څومره افغانان اوسېږي او له فکري پلوه څنګه دي؟ فیصل وویل: فرانسه کې د افغانانو شمېر د نورو اروپایي هېوادونو په تناسب کم دی، او بیا د پښتنو خو بیخي کم دی، په مجموعي ډول د (۵۰۰۰) شاوخواکې افغانان دلته اوسېږي، چې اکثره یې همدې ستمي- جمعیتي ډلو او نظار شورا پورې تړلي

(c) ketabton.com: The Digital Library

کسان دي. دلته پښتنوته ډېره کمه سياسي پناه ورکړل شوې او هغه پښتانه هم داسې پښتانه نه دي، چې پښتنو کې حساب شي، هغوی هم د پښتنو پر ضد دي.

ما وويل تبليغات يې څنګه دي؟ فيصل وويل: يوشمېرسايټونه يې فعال دي، چې نه يوازې پښتنو، بلکې ټولو افغانانو ته کنځلې کوي، هغوی هېڅ شی نه مني، اسلام مني، نه افغانستان مني، نه هويت مني، څه يې چې په خوله راځي هغه چټيات وايي، خو اوس دلته يو نيم سايټونه فعال شوي، چې هغوی ورته ځواب وايي.

څو شېبې نور هم فيصل سره ناست وو، کله چې مو ستړيا رفع شوه، نو فيصل ته مو وويل: موږ خو ترهمدې ځايه راغلي يو او سبا بېرته ځو بلجيم ته، هغه وويل نه نو تر دومره لرې ځايه راغلي ياست، بيا خو يو څو شپې ضرور وکړئ، دلته به مو ښه وګرځوم، زه فقط سبا سهار يو ځل وظيفې ته ځم، چې د خلکو د وېزې کارونه دي، هغه ژر ژر خلاصوم او بېرته درپسې راځم، بيا به ووځو، ښه به مو وګرځوم، موږ ويل نه ځو د ښار څو مهم ځايونه همدا اوس ګورو، سبا تر چای وروسته موږ درځخه ځو. پر همدې مو اتفاق وکړ.

د پاريس د ښار څو ښکلي ځايونه: کله چې له اتاقه راوتلو، نو غريب صيب ته مې وويل: ته راځه وګورو، چې دين محمد غمخوار سندره رښتيا هم صدق کوي که نه د پېښوريانو په خبره هسې بکواس يې ويلي دي. غمخور صيب يوه سندره جوړه کړې، چې رښتا هم ډېره مشهوره ده او پر ډېرو خلکو ښه لګي، دا چې له واقعيت سره سمون خوري او که نه، هغه بېله خبره ده، خو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزړه له کومې يې ويلې ده او ننګرهار والي ګل اغا شېرزي لاچاته ويلي وو، چې ددې شعر کمپوز هم ده تيار کړی دی، لکه څنګه چې دی وايي دوه ګانې يې د ديوداس فلم ته هم تيارې کړي دي.

کابل په دې دنيا جنت يادېږي
لکه د سرو ګلونو هار ښکلی دی
لندنه تا باندې يې نه ورکوم
ښار د پاريس نه ننګرهار ښکلی دی.

پنځه دقيقې مزل به مو کړی و، چې د ښار منځ واټ ته ورسېدو، دا د پاريس ښارمنځ دی، چې له دې ځايه دښار اکثره ودانۍ ښکاري اوښه دسيل ځای دی. فيصل وويل: د دوی لويې

غريب صيب او يون

رسمي غونډې لکه جشنونه او نور هم په همدې ځای کې کېږي. دلته ودانۍ پر داسې لوړ ځای جوړې شوي،چې نور اکثره ښار ترې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښه ښکارېده، ودانۍ يې لکه په هند کې د لوديانو او مغولو د دورې په شان پر لوړو ځايونو جوړې وې، خو په دې توپير، چې دا د هغو په شان تاريخي نه ښکارېدې او عصري بڼه يې لرله، يو څو دقيقې دلته پلې وګرځېدو ،نيمه شپه وه، خال خال باران ورېده، زما ډېر يخ وشو، غريب صيب ته مې وويل: پاريس پر ما ښه ونه لګېد، راځئ چې ځو، هغه وويل: اوس خو راغلي يو، لږ به وګرځو، ماويل زما همدومره عياشي بس ده، نور نه غواړم د عياشۍ کيسه راباندې وشي. د عياشۍ کيسه د يوه نر پشي د مينې داستان دی، چې دلته نه غواړم کيسه يې بيان کړم، نو ځکه غريب صيب ډېر وخندل، يو څو قطعې عکسونه مو واخيستل، له همدې ځايه د (ايفل برج) چې د نړۍ په سترو عجايبو کې شمېرل کېږي، هم ښکارېده، غريب صيب وويل: راځه چې دا برج وګورو، بيا که بېرته تلو نو هم پروا نه کوي، ما ويل سمه ده.

تر شلوريښتځه دقيقې مزله وروسته هلته ورسېدو، رښتيا هم د عجايبو خبره ده، ډېر لوړ او په ډېر تکليف يې جوړ کړی دی. دا برج (۳۰۰) متره لوړوالی لري. فرانسوي نوم يې La Tour Eiffel دی، دا دينجرې يو لوړ شهکار او د فرانسې د عظمت سمبول ګڼل کېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایفل برج

دا برج د هغه جوړونکي ګوستا ایفل په نامه نومول شوی او تراوسه پورې په سوونو ملیونه خلک یې لیدو ته راغلي دي. ددې برج اساس پر ۱۸۸۹م کال ایښودل شوی دی. څه باندې دوه کاله پرې (۳۰۰) تنو کارګرانو کار کړی. د پولادو (۱۸۰۰۰) فلزي ټوټې د دوه نیم (۲,۵) ملیونو ټنو په واسطه وتړل شوې. د فلزي کارول شویو برخو وزن یې (۷۳۰۰) ټنه دی. د ټول برج وزن (۱۰۱۰۰) ټنه دی، په دې ترڅ کې د لفټ سیستم، هوټلونه څېړنیز مرکزونه او نورې اسانتیاوې شته.

کله چې سړی له لاندې پورته برج ته ګوري، نو هغه د چا خبره خولۍ یې له سره لوېږي، یو څو شېبې یې څنګ ته ودرېدو عکسونه مو واخیستل، فیصل وویل: اوس دا تړلی دی، د ورځې خلک ټکټ اخلي او هلته پورته کېږي او ټول پاریس تر ګوري، نوکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاسې پاتې شوئ، د لته به بيا راشو، غريب صيب ته مې وويل: دين محمد غمخوار رښتيا ويلي چې: ښار د پاريس نه ننګرهار ښکلی دی، هغه وويل ببښکه، ماوويل ته يې منې؟ هغه وويل خلک يې وايي نو... ته يې منې هم يوه کيسه ده، چې دلته لي ليکل ضرور نه دي، خو دځينو خلکو لپاره ښه مصداق ګرځېدلی شي. غريب صيب ته مې وويل، زه خو ډېر سرېچن يم، بس نو دا مزه خو هم وشکله، نور به ځو نو، هغه وويل: ځئ چې ځو. فيصل موږ خپل ځای ته تر تګ دمخه په نورو لارو هم چې ښکلي ځايونه يې لرل هم وګرځولو، خو لنډه داچې د شپې يوه نيمه بجه بېرته اتاق ته ورسېدو.

د سړک غاړې پارکينګ هم ډک و، يوازې يو ځای مو پيدا کړ، چې که سهار پر وخت ترې موټر ونه باسو نو جريمه به زغمو. بيکونه

يون او فيصل محمدي

(c) ketabton.com: The Digital Library

مو له موټره واخيستل، اتاق ته چې لاړو، نو ښه د مزې سترې شوي وو، غريب صيب ته مې وويل: په هغه بله خونه کې ويده شه، موږ ځو دقيقې نور هم کېنو، هغه لاړ ويده شو، موږ تر ډېره ناست وو، فيصل بيا د کور د ټولو لويو وړو پوښتنه وکړه، هغه دا درېيم کال دی، چې له کوره لرې دی، هيله او سوله (زما لوڼې) سمسور او ودان (زما زامن) د ټولو پوښتنه يې وکړه: ودانی (ودان) څنګه دی، ماويل ښه دی، ده ويل اوس غټ شوی که نه؟ ماويل هغه اوس ښه دی غټ شوی. فيصل چې کله فرانسې ته، ته ، نو ودان ډېر کوچنی و، دوه کلن به و، بيا مې ورته هغه البوم ورکړ، چې زما د لور او دده خورزې (هيلې) د کليزې له عکسونو ډک و. هيله دا وخت يوولس کلنه او شپږم ټولګي کې وه. په دې کليزه کې د فيصل مور او پلار، ورور (مروان) او خويندې او زموږ د کور ټول غړي شامل وو. د ټولو عکسونه په کې و، هغه ته مې دا البوم ورکړ، هغه ډېر زيات پرې خوشاله شو او هر عکس يې ځو ځله وکوت، مسافري ډېره سخته ده، لږ لږ يې په رنګ کې تغير راغی، سترګو کې يې د اوښکو رنګ ښکاره شو، خو لکه له ماڅخه چې وشرمېده، ځان يې ټينګ کړ. ما ورته وويل: ځه دا البوم ستا شو، په قراره يې بيا وګوره، نور مې په افغانستان کې د حکومت ټول جوړښت او حالات ورته تشريح کړل او ده په فرانسه کې دافغانستان د سفارت حالات راته ښه واضح کړل او هم يې د هغو افغانانو او د هغوی داندود په هکله بشپړ معلومات راکړل، چې په فرانسه کې اوسېږي، په تېره بيا د هغو افغانانو په هکله چې له فرانسې څخه افغانستان ته راغلي او په حکومت کې دندې لري، يانې دوه کوره دي، فيصل راته د ځو تنو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نومونه واخیستل، چې د افغانستان تر ملي ګټو د فرانسې ګټو ته زیات وفادار دي، نو باید ډېر احتیاط ورسره وشي، د دوی فکرونه یې دلته داسې وینځلي، چې افغانیت یې ورڅخه بېخي لرې کړی دی، زه حیران یم، چې د افغانستان حکومت څنګه پر دوی باندې باور کوي، ماوویل: اوس افغانستان د بحران په حالت کې دی، دې حالاتو کې شفافیت او دا ډول حساب و کتاب ممکن نه دی، هغه هم په داسې حکومت کې چې بهرنیان پرې خپل تاثیر لري. ساعت دوه به نور هم ناست وو، یو وخت و، چې ساعت ته مو وکتل، نو پر محلي وخت (۴) بجې وې، فیصل ته مو وویل: څه نو یوه سترګه خوب؛ وکړو، سبا بیا موږ سفر لرو، څه خبرې به بیا سبا سهار وکړو، فیصل همالته پر ځمکه غوړېدلي فرش او ما په کوچ کې خوب ته ځان تیار کړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دبلجیم پر لوري

د مارچ ۱۹مه نېټه وه، پر سیمه ییز وخت سهار اته بجې مو د حرکت ترتیبات ونیول، فیصل وویل: چای به تیار کړم، موږ وویل: چای نه څښو، هغه وویل: که زما منئ همدلته ارام او استراحت وکړئ، زه یو ځل وظیفې ته ځم، چې د ډېرو خلکو د وېزې کار راته بند دی، هغه خلاصوم، لس یوولس بجې بېرته راځم، بیا به ووځو، ښه چکر به ووهو، موږ وویل: تا تر سفارته رسوو، تا به هلته کښته کړو، سفارت به هم وګورو، بس پر همدې مو توافق وشو، لس پنځه

فیصل محمدي او یون په پاریس کې د افغانستان سفارت مخې ته

لس دقیقې وروسته به سفارت ته رسېدلي یو، په لاره کې فیصل موږ ته وویل: د افغانستان سفارت په ډېر ښه ځای کی موقعیت لري، دا سیمه د پاریس ښار ډېره قیمتي سیمه ده او دا تعمیر ډېر

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاریخي دی، دا سیمه د ناپېلیون د وخت دښار زړه دی او اوس هم تر دې قیمتي ځا ی نه شته، څو ځله دلته د فرانسې حکومت او ځینو اشخاصو یادونه کړې، چې که افغانستان دا تعمیر خرڅوي، نو موږ یې تر دوه سوو ملیونو ډالرو پورې اخلو، ماوویل: رباني له دې خبرې خبر نه و که څنګه؟ فیصل وویل: هغوی دې کار ته وخت پیدا نه کړ او بل دا د هغوی سیاسي مرکز و، له دې ځایه هغوی ځانته ډېرې مرستې راجلبولې اودایې د مشروعیت یو ځای هم و، نو که دایې خرڅ کړی وای، بېخي به شرمېدلي وای. د سفارت مخې ته کښته شو، یوه زړه تاریخي څلور پوړیزه ودانۍ، چې دواړو خواو ته یې تر دې نورې دنګې ودانۍ جوړې شوې وې، خو دا په کې په خړ رنګ او قد له ورایه بربښېدله، د ډېرې پخوانۍ زمانې ودانۍ وه، د سفارت مخې ته مو یادګاري عکسونه واخیستل، فیصل وویل: ځئ چې ځو سفارت هم وګورئ او چای به هم وڅښو، ما اوغریب صیب وویل: نه موږ به درنه لاړ شو، ته ورځه یو خو موږ له باوري صیب سره د غرمې وعده کړې، بل سفارت ته ورتګ هم چندان خوند نه کوي، اوس به هم دستمیانو بوی ترې راځي، همدا یو ته ښه یې چې دلته کار کوې، ته خو مو دادی ولیدې، همدې کې مو له فیصل نه خدای په اماني واخیسته، (جي پي ایس) ته مو په بلجیم کې د باوري صیب د کور ادرس ورکړ او حرکت مو وکړ، دښار هوا ډېره صافه او پاکه وه، باران تعمیرونه او ښار داسې وینځلی وو، چې هېڅ ډول ګرد او خیری یې پرې نه ووپرې ایښي، لکه غواګانو چې خپل بچي څټلي وي، پر څو داسې کوڅو تېر شو، چې لاهم تیږې په کې غوړېدلې وې، غریب صیب وویل: دا ډېر

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاريخي سړکونه دي، ان د ناپېليون له وخته همداسې پاتې دي، ما ويل د دوی هر څه نرم دي، وګوره دا موټر هم پر دې کاواکه تيږو ګرځي، خو خرابېږي نه، نور مو نو چې ښار ته کتل يوه ودانۍ تر بلې ښکلې وه، د ښار په دې مرکزي برخه کې اکثره ودانۍ هماغه تاريخي ودانۍ وې، نوې ودانۍ په کې ډېرې کمې وې او بله خبره دا وه، چې د يوه ځانګړي کلتور ښکارندويي يې کوله، يو ځانساتي کلتور يې تمثيلوه. غريب صيب وويل: فرانسويان دژبې او کلتور د ساتنې په برخه کې د دنيا تر ټولو قومونو افراطي دي. له دې ودانيو داسې ښکاري، چې له فرانسه يې انجنيرانو پرته بل چاته جواز نه شته، چې د نورو ملکونو په شان ودانيزې نقشې جوړې کړي، خو د دوی تاريخي ودانۍ هم داسې پاکې او سوتره وې ، چې تا فکر کاوه، همدا يو څو کاله مخکې يې جوړې کړي، د ښار هره کوڅه او هره څنډه په ليدلو ارزېدله، خو بيا هم زما تر پاريس په مجموع کې تر فرانسې جرمني زيات خوښېږي، دې کې کېدی شي په ناشعوري ډول په تېرو څو لسيزو کې له پښتنو ضدډلو ټپلو سره د فرانسې د حکومت همکاري زما پر احساس د ناخوښۍ دا ډول اغېز کړی وي، خو دا چې پاريس زما خوښ شو که خوښ نه شو، دا بېله مسله ده، خو پاريس په واقعيت کې ښکلی دی، غريب صيب ته مې وويل: پاريس رښتيا هم ښکلی دی ته يې منې؟ هغه وويل خلک يې وايي... دې کې مو وخندل، دې کې مو بيا د غمخور صيب سندره رايادە شوه، : ښار د پاريس نه ننګرهار ښکلی دی... غريب صيب ته مې وويل: غمخور صيب دلته پاريس

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته راغلی که نه؟ هغه وويل ګومان مې نه شي چې راغلی به وي، خو سندره يې راغلې ده.

همدې خبرو کې وو، چې د پاريس تر ښځنډو تېر شو، کله چې تر ښاره ووتو، نو د لارې په اوږدو کې مو نوي نوي تعميرونه تر سترګو شول، چې تاريخي لرغونتيا يې نه لرله، خو نور ډېر ښايسته وو، تر شل ډېرشو کيلومترو واټن وروسته غريب صيب وويل: دلته د دوی هوايي ډګر دی، دا سړک هم ددوی د هوايي ډګر تر سينې لاندې تېرېږي، لږ چې نور ورنږدې شو، نو پر سر يې څو الوتکې د الوتنې په حال کې وې. په لنډو د اوږده او سورور پله تر سينې ووتو، غريب صيب وويل: دا پل چې دې وکوت پر دې هم د الوتنې ليکه تېره شوې ده. د سړک دواړو غاړو ته د سترګو په ليد سره چې کومې ځمکې ښکارېدلې، دومره اباده او ښېرازه وې، چې داغ په کې نه معلومېده، ځای ځای يې چې د کښت لپاره کولبه کړی و، همغه سوربخن ښکارېده، خاوره يې داسې سره بخنه وه، لکه د ننګرهار د سره ډېوال (سرخ ديوال) خاوره او يا هم د سره رود خاوره، چې د پخو خښتو لپاره ډېره مساعده ده او لسګونو بټۍ په کې همدا اوس فعالې دي. غريب صيب ته مې وويل، وګوره عجيبه خاوره ده، هيڅ شګه نه لري، دې که به څومره ښه زراعت کېږي، کاشکې دې ته سړی دهقان وای، څه خوند به يې کړی و، وګوره عجيبه خاوره ده، د کلالۍ ښه منګي ترې جوړېږي، رنګ هم تک سور دی، رنګ ته هم اړتيا نه لري او بله دا چې د تناره لپاره ډېره ښه برابره خاوره ده، غريب صيب ته مې وويل: تا به کلالي نه وي ليدلې، زه چې کوچنی وم، نو له نورو انډيوالانو سره به د کلالانو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښنګ ته ورتلم، عجیب رقم رقم لوښي به يې جوړول، بیا به يې لمر

ته ایښودل چې وچ شي، تر هغه وروسته به يې په داشونو کې پخول
او بیا به يې ډېر مقاومت کاوه، د لغمان په مرکز کې خو يو مکمل
کلی پر همدې کار اخته و، (چل متې) به يې ورته ويل، نو هغه
خلک چې دلته وای، والله چې ټولې دنيا ته خو به يې منګي ورکړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

واى. همدې خبرو کې وو، چې موټر کې د تېلو کمی احساس شو. غریب صیب وویل: موټر کې جي پي ایس چې کله ټانک راپه ګوته کړي، تېل به هم واچوو او چاى به هم وڅښو، ما ویل ښېخي سمه ده، لس کیلومتره وروسته یو تېلو ټانک ته ودرېدو، یو ښه هوټل یې هم ترڅنګ و، هلته د لویو لارو پر سر دتېلو ټانکونه داسې جوړ شوي وي، چې ورسره یو سوپر مارکیټ ته ورته مارکیټ هم ودان وي او ټول مهم ضرورتونه په کې پوره کېدلاى شي. د لویو لارو پر سر جوړشوي ټانکونه دا ټول معیارونه لري، خو ځینو کې بیا ځانګړي هوټلونه هم وي، موږ لومړى هوټل ته پورته شو، وړوکى، خو ښایسته هوټل و، کارکوونکي یې اکثره ښځې وې، ښه خوندوره ناشتا مو وخوړه، د بوفي په شان سیستم یې و، څه شی چې دې خوړل همغه دې راخیستل، یوازې هګۍ یې غوړو کې تازه پخولې نور هر څه تیار وو. نیم ساعت به ناست وو، دمه مو ښه جوړه شوه، بیا مو د موټر ټانکۍ ډکه کړه، غریب صیب ژر جیب ته لاس کړ، ما وویل یو شرط دى، ویل څه؟ یا به تخلص بدلوې یا به پیسې ورکوې، تا چېرې کوم غریب سړى لیدلى، چې د موټر د تېلو پیسې ورکړي، هغه وویل ته مېلمه سړى یې، مېلمه دې کله لیدلى چې د موټر د تېلو پیسې ورکړي! ما ویل دا خو فرانسه ده، جرمني خو نه دى، دلته خو ته هم مېلمه یې او زه هم ، مېلمه دې په مېلمه مساوي وي او غریبي دې پر خپل ځاى پاتې، نو ځکه ته حق نه لرې، چې پیسې ورکړې، زما زیات ټینګار هغه مجبور کړ، چې ماته اجازه راکړي، اتیا یورو مې ټانک والاته ورکړې او حرکت مو وکړ، څو دقیقې وروسته مې غریب صیب ته وویل: خپلو مجاهدینو

(c) ketabton.com: The Digital Library

(انډیوالانو) ته ټلیفون وکړه، چې موږ در روان یو، هغه وویل باوري ته خو مو سهار هم ویلي وو، خو اوس به بیا هم زنګ ووهم، د باوري صیب ټلیفون رخ شو، هغه په زوره چغې وهلې، اوهو چېرته دي مجاهدین! موږ ویل در روان یو، غریب وویل: یو ساعت وروسته انشاالله در رسېږو، هغه وویل: هغه بل مجاهد (نجیب احمدزی) مې هم راغوښتی، را روان دی. موږ وویل بېخي سمه ده، نجیب احمدزی زموږ بل تکړه فرهنګي ملګری دی، چې مخکې په بلجیم کې اوسېده او اوس له کورنۍ سره یو ځای لندن کې اوسي. زموږ د ګپ شپ او فرهنګي مبارزې ښه ملګری دی. یو ساعت مزل به مو کړی و، چې جي پي ایس د باوري صیب د کور مخې ته پر صفر (۰) ټکي ودرولو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه غرمه له باوري صیب سره:

د مارچ یوویشتمه نېټه د غرمې دولس بجې وې، چې د باوري صیب د کور مخې ته، تېلو ټانک سره مو موټر پارک کړ، دا د تېلو ټانک هم د باوري صیب و، متصل یې ورسره کور هم و، دغه دی، چې باوري صیب له کوره راووت، په ډکه خوله خندا، ((مجاهدین)) دې په خیر راشي، مولامو راوله، زه خو مو له انتظاره ستړی کړم، لومړی یې ماته غېږ راکړه، بیا یې غریب صیب ته او راساً یې بېټک ته، چې یوه دروازه یې همدغه تېلو ټانک ته وه، دننه کړو، په یوه خونه کې، چې ښه اوږدې څوکۍ او کوچونه ایښي وو او په دېوال کې یې یوه اوږده الماري نصب وه، کېناستو، درې تنه نور مېلمانه هم ناست وو، له مېلمنو سره مو روغبړ وکړ، ژر مې په الماري کې پر ګڼو کتابونو سترګې ولګېدې، باوري صیب وویل: ته راځه کېنه چې اوس خپل ګپ ولګوو، کتابونه میتابونه اوس پرېږده، بیا به یې وروسته وګورې، زه او غریب یوې خواته، باوري صیب او درې تنه مېلمانه بلې خواته کېناستو. باوري صیب وویل: تاسې خو به دوی ته نه معرفي کوم، ځکه چې له ټولو تکبیرونو سره دې پېژني، خو دوی به درته معرفي کړم، دا یو (ډاکټر تاج محمدوزیري) نومېږي،دلته په بلجیم کې اوسي د طب ډاکټر دی او ښه لایقه سړی دی. زموږ د ډېر قدرمن جنرال صیب دولت محمد وزیري زوی دی. ماویل ډېره ښه ده، د وزیري صیب مرکې مې له بي بي سي څخه ډېرې اورېدلې، ښه ملي او دکار سړی دی. ښه نو ډاکټر صیب ته او ستاسو کورنۍ ټول ښه دي؟ هغه وویل: ټول ښه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي، پلار مې اوس په کابل کې دی دفاع وزارت کې مقرر شوی او هلته دنده اجرا کوي ، ما ویل ډېره ښه ده، زه لاتراوسه خبر نه وم، ما ویل چې هغه به په لندن کې وي.

پر دې وخت باوري صیب دویم مېلمه رامعرفي کړ، باوري

صیب وویل: انجنیر صیب حضرت په بلجیم کې زموږ فعال فرهنګي ملګری دی، چې له خپلې کورنۍ سره په بروکسل کې اوسېږي، ښه د کار سړی دی، انجنیر صیب حضرت راته په بلجیم کې د افغانانو د ژوند او فرهنګي کار په باب لنډه رڼا واچوله.تر دې وروسته باوري صیب درېیم مېلمه معرفي کړ، دا استاد (بازمحمد) نومېږي، دکونړ دی، ډېر وخت يې په مسکو کې تېر کړی، اوس هم کله کله ورځي، دی دلته په بلجیم کې اوسېږي، دوی درېواړه زموږ د فرهنګي بنډار غړي دي، دلته زموږ فرهنګي ټولنه ډېر غړي لري، که خبر شوي وای، چې ته راځې، ټول درته راتلل، خو ما له هغوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

څخه خبره پته کړه او دا دربواړه داسې دي، چې خلاصی مې ترې نه شته او بل ستاسې پروګرام هم داسې ذيق دی، چې سرې چا سره وعده پرې نه شي کولای. ترتعارف او ستړي مه شي وروسته د افغانانو له دود سره سم سياسي بحث پيل شو. ډاکټر صيب تاج محمد راته وويل: يون صيب مرکې دې اورم او ليکنې دې ګورم، هغه څه چې زما په زړه کې ګرځي هغه ستا په خبرو او ليکنو کې وي، پر همدې خاطر نه يوازې پر ما، بلکې زموږ د کور پر ټولو غړو او مجموع کې پر هغو افغانانو، چې دو طن درد او احساس لري، پر ټولو ګران يې، ژوند ته دې خيال کوه، موږ پښتنو کې ډېر کم خلک لرو، چې پر حساسو ملي مسايلو پوه دي. که زموږ د ملت د شعور سطحه اوچته وای، نو زموږ هر مشکل به ډېر په اسانۍ سره حلېده، وګوره همدا بلجيم به مثال ورکړو، دلته هم دا مشکل شته، خو دوی ورته قانون جوړ کړی او په قانوني شکل يې تر ډېره حده دا لانجه حل کړې ده، بلجيم کې هالنډي ژبې، الماني ژبي او فرانسه يي ژبي درې واړه اوسېږي ۲۰% هالنډي ژبي دي، ۳۳% فرانسه يي ژبي او ۴% الماني ژبي. خو هر څوک چې د صدراعظم په توګه ټاکل کېږي، بايد پر دې درې واړو ژبو پوه وي، يو وخت دلته فرانسه يي ډېره حاکمه وه، خو پاچا ورته قانون بدل کړ، دلته ژبه په اقتصاد، سياست او کلتور درې واړو مسايلو کې مهم رول لري. پر دې وخت بازمحمد استاد وويل: دوی خود منطق او قانون له مخې مشکل حل کړ، خو موږ درې سوه کاله وډزوله، دې مشکل ته مو د حل لاره را ونه کښله، هلته اوس هم د يوه اقليت ژبه پر يوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اکثریت حاکمه ده، علت یې دا دی، چې مونږ قانون نه تطبیقوو او نه هم د خپل ملت د رایې پروړاندې مسولیت احساسو.

ما له دوی څخه پوښتنه وکړه، چې د بلجیم ټول نفوس څومره دی؟ ډاکټر تاج محمد وویل: بلجیم ټول (۱۲) ملیونه نفوس لري، چې له دې جملې څخه دوه(۲) ملیونه بهرنیان دي، په دې کې (۷) زره تنه افغانان دي. مونږ لاد سیاسي او کلتوري خبرو په همدې بهیر کې وو، چې د باوري صیب له زامنو(باوري ګروپ) څخه یو تن ښکلی ځوان راغی، او ویې ویل پلاره! ډوډۍ تیاره ده. دې سره سم له لاسه دسترخوان وغوړول شو او دملایانو خبره لذیذ لذیذ طعامونه پرې هموار شول... د ملایانو طعام او کلام سره ډېره جوړه وي، ((یو ملا لا یوه ورځ دا هم وویل، په جنت کې چې د جنتیانو لپاره دسترخوان اوار شي، نو یوازې بر یې ۷۰زره متره دی.)) باوري صیب ته مو وویل: مونږ درته څه ښکاره شو، نهالګر او که ختېګر څنګه؟ هغه وویل نه بابا خورو به یې که نه! ما ویل: وزیر صیب محمدګل خان مومند کندهار د خلکو جامې او ننګرهار کې دخلکو ډوډۍ ځکه کنټرول کړې، چې د خلکو په اقتصاد کې سپما راشي. یو وخت ځینو خلکو په کندهار کې له شپاړسو مترو ټوکر څخه یوازې پرتوګ جوړاوه او په ننګرهار کې د کامې خانانو چې به یو تن مېلمه کړ، نو د شلو تنو ډوډۍ به یې ورته تیاروله، وزیر صیب هلته کندهار کې خلکو ته وویل، چې په جامو کې به دومره ټوکر نه لګوئ او دکامې خلکو ته یې وویل، چې مېلمه ته به دومره، اصراف نه کوئ! په همدې خاطر پښتانه نه په تن پټېږي او نه په نس مړېږي، مولانا صیب سیفي نه چا پوښتنه کړې وه، چې پښتانه

(c) ketabton.com: The Digital Library

جاموته ولې (کالي) وايي، هغه ورته ويلي وو،چې په کال کې يې يو ځل کوي، نوځکه ورته کالي وايي. پښتنو ته په مړه خېټه ډوډۍ نه رسېږي، ځکه هرڅه يې مېلمه ته ساتلي وي او په هغه يې خوري، پروفيسور رسول امين وايي: د پښتنو کور مېلمه خراب کړی دی. پر ډوډۍ خوراک سربېره د وخت خيال هم نه ساتي او کوربه مجبور دی، خپل کارونه پرېږدي هغه سره کېني. يونيم پښتون، خو چې لږ څه په ګېډه موړ شوی، نو هغه بيا راساً پارسي ته اړم شوی ځکه خو «د مړې خېټې پاړسي» اصطلاح پيدا شوې ده، سرمحقق عبدالله بختانی خدمتګار صيب همدې نزاکت او زموږ د ټولنې واقعيت ته متوجه شوی، نو ځکه خو وايي:

لـــه اسمـــانـــه سهـار داسې اواز راغی
چې دا ځمکه په همت باندې خواړه شي
پـــه پـــيسو پـــسې پـښتو پـښتو خبرې
پښتانـه هم پاړسي وايي چې ماړه شي.

نو زه خو دغو ټولو دلايلو ته په پام سره، ددې ډېر مخالف يم، چې مېلمه ته زيات لګښت وشي، البتـه د مېلمـه پالنې مخالف نه يم، خو د کوربه د زيات لګښت مخالف يم. له مېلمه څخه هيله لرم، چې له کلتوري نزاکت څخه ناوړه ګټه پورته نه کړي او د کوربه د رسمي او نارسمي وخت د زياتې ضايع کېدنې سبب نه شي. موږ او تاسې اوس د کمپيوټر په زمانه کې ژوند کوو، اوس کـه مـوږ غواړو، چې د زمانې له دې ګړندي بهير سره سم حرکت وکړو، نو بايد د وخت پر ارزښت پوه شو او لکه څنګه چې وايي: وخت لکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره زر دی، باید د زرو په سترګو ورته وګورو. ډوډۍ مو ښه په خوند وخوړه، په اروپا کې چې چاته خپله افغانۍ ډوډۍ پیدا شي، خولۍ دې اسمان ته وارتوي.

د ډوډۍ پر وخت مې باوري صیب ته وویل: چېرته دی ټول باوري ګروپ؟ هغه وویل: تر ډوډۍ وروسته ټول راځي، ټولو ویل یون کاکا ګورو او عکسونه ورسره اخلو. تر ډوډۍ وورسته بېرته پر خپلو ځایونو کېناستو، باز محمد استاد ته مې وویل: ښه نو اوس د مسکو کیسه کوه، هغه لږ موسکی غوندې شو، که ژوند و نو د مسکو و، دا د بلجیم ژوند ورته هسې نقل ښکاري. غریب صیب او باوري صیب چې له باز محمد استاد سره یې ښه پېژندل، وویل: دده هلته ځانته پاچاهي وه، نوځکه یې داسې ارمان کوي، ما ویل اوس هم کله کله ځې که څنګه؟ هغه وویل: خود ځم، کله مې طاقت کېږي، ماوویل: ښه د دوستۍ تار دې شته، ده وویل: ښه محکم، ما وویل: بیا خو تر ببرک کارمله ته دې دوستۍ ته ډېر وفادار یې، هغه وویل: کارمل څه دی بابا! خو زه د کارمل په لین کې نه یم، زما او د هغه لین فرق کوي، ماوویل: ښه تر هغه هم ستا لین مستحکم دی. د هغه یوازې دوستي وه، ستا لکه چې خېښي هم وه، که څنګه؟، دې کې ټولو وخندل. بازمحمد هم وخندل ویې ویل: همداسې یې درواخله! ما وویل، د دوستۍ او خېښۍ به درته کیسه وکړم: ((زموږ له لغمان څخه یو څوک د روسانو د حاکمیت پر وخت، د کابل په یوه دولتي فابریکه کې کارګر و، خو زوی یې شوروي اتحاد ته د تحصیل لپاره تللی و او هلته یې له یوې شوروۍ سره واده کړی و، که څه هم دی یې له زوی سره په پیل کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر دې کار موافق نه و، خو دا یې د زوی کار و،د کار په بهیر کې به هره ورځ د اولیه سازمان منشي ورپسې راته، چې حزب ته لاړ شه، او غړیتوب واخله، خو ده به ځان په یوه او بله پلمه تېراوه او نه یې غوښتل، چې حزب ته لاړ شي. بله ورځ د اولیه سازمان منشي ورته یوه توطیه جوړه کړه او داسې رپوټونه یې برابر کړل، چې دی، د شوروي اتحاد مخالف دی او دهغوی دوستي نه مني،انقلاب سره یې جوړه نه ده، نوځکه باید له کار یا دندې وا یستل شي. د اولیه سازمان منشي دی دسازمان دفتر ته وروغوښت، هلته یې ورته وویل: ګوره پر تا داسې راپورونه دي، چې ته د شوروي اتحاد ضد یې او دهغوی دوستي نه منې، که دا راپورونه زه د فابریکې رئیس ته ولېږم او بیا مشاور هم خبر شي، نو تا همدا نن له کاره باسي، خو زه بیا هم تاته یو چانس درکوم، راځه حزب ته راشه، له دې تورونو به هم خلاص شې او موږ به یوه درجه هم درلوړه کړو. هغه بیا ورته وویل: د څه شي تورونه؟ د شوروي د دوستې ضد تورونه! کارګر ورته وویل: عجیبه ده منشي صیب: ((تا ورسره دوستي کړې او ما ورسره خپښې کړې، نو ته د شوروي دوست شوې او که زه یې دوست شوم)) همدې خبرې سره هغه سړی له جنجاله خلاص شو. نو کله چې ما کیسه تر دې ځایه راورسوله، نو دوی ټولو ښه په خرپ وخندل، خو باز محمد ته یې ډېر خوند ورکړ، د بازمحمد له خبرو داسې ښکاریدله چې ښه ساعتیری سړی و، زړه کې کوم ارمان او خیری نه پرېږدي. دوی سره موږ خپل ګپ ته دوام ورکاوه، چې باوري ګروپ یو درجن (دشیطان غوږونه دې کاڼه وي) راننووت، ټولو ما او غریب سره ستړي مه شي وکړل، باوري صیب راته ټول

(c) ketabton.com: The Digital Library

معرفي کړل، هغوی لاوخته خپله کمره راوړې وه، تر چای څښنلو وروسته يې له ما څخه هيله وکړه، چې يادګاري عکسونه ورسره واخلم، ټولو سره مې عکسونه واخيستل، ماهم په خپلې کمرې عکسونه واخيستل، دخدای په فضل ښه بشاش او ځيرکه هلکان

يون د باوري صيب له زامنو (باوري ګروپ) سره

معلومېدل. باوري صيب ته مې وويل: ته خو ډېر ديموکرات يې، دوی څنګه دي؟ اندړ کنټرول دي که نه؟ هغه وويل: بېخي اندړ کنټرول دي. ما ويل نه ټول باوريان دي که نه؟ ده وويل بې له شکه. څو شېبې نور هم ناست وو، د بل سفرترتيبات مو نيول، پر دې وخت ډاکټر وزيري راته په کاغذ کې تاو کړې يو څه راکړل، ويې ويل: زماله خوا تاسو ته يوه کوچنۍ ډالۍ، ما ويل حاجت يې نه شته، هغه ډېر ټينګار وکړ، په لاره کې مې چې ببرته کړه، نو يو قلم په کې و، يوه داسې بوخښکۍ (بټوه) چې پيسې او نور ويزيټ کارتونه په کې اېښودل کېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هالنډ پر لوري

د مارچ ۱۹مه نېټه وه، د مازيګر څلور بجې وې، چې د باوري صيب له کوره ووتلو، باوري صيب ډېر ټينګار وکړ، چې د هغه لوی موټر ځان سره یوسو، خو موږ وويل: بل موټر نه پکارېږي، همدا سم دی. هغه وويل: نور مجاهدين هم راسره ملګري کېږي، موږ وويل: هر چېرته چې تعداد زيات شو، بيا به هلته ګورو، غريب صيب ورته وويل: ستا هغه خو موټر نه دی، هغه خو ژرنده ده، هغه خو، لکه د ژرندې ناوې په شان تېل خوري، باوري صيب وويل: په همدې خاطر خو مې دادی د تېلو ټانک جوړ کړی، غريب صيب وويل: ته خو به نو ښه ګټه وکړې!؟ باوري صيب ته مو وويل: بالانور ټينګار مه کوه، رابالاکېږه چې ځو، باوري صيب هم راپورته شو، موږ وويل: څه يو ځل له کوره اجازه راواخله،! هغه وويل: زه درته څه دومره بې جرئته ښکاره شوم، زه خو څه غريب نه يم، زه باوري يم، غريب صيب وويل: بېشکه باوري صيب، باوري صيب وويل: ډېره بخشه غواړم، مقصد مې ته نه وې هغه بل غريب و، پر دې وخت ټولو وخندل او غريب صيب موټر ته پښه ورکړه. ترڅو کيلومتړو مزله وروسته باوري صيب وويل: صبر چې زه احمدزي صيب ته ټليفون وکړم، چې چېرته دی، ټليفون رخ شو، هغه وويل: زه په اورګاډي کې يم، يوه ساعت کې به در ورسېږم، باوري صيب لاوار دمخه ورسره په بروکسل کې داورګاډي عمومي سټېشن ادرس ټاکلی و، نجيب احمدزی او باوري صيب خو په بلجيم کې دومره

(c) ketabton.com: The Digital Library

بلد دی، چې په کابل کې هم نه دي بلد ،نو موږ ترهمغه ځایه همدومره وخت درلود ، چې پر خپل وخت وورسېږو. غریب صیب به د مزې مزل کاوه، د معمول په شان باران ورېده، خو هلته بارانونه دموټر سفر ته مزاحمت نه پېښوي، ځکه هلته هر وخت باران وري او سړکونه یې داسې جوړ کړي، چې ځاځکی اوبه په کې نه ایسارېږي، شاخوا ټولې سیمې یې داسې پاکې وینځلې وې، چې د سړي مینه پرې راتله،باوري صیب ته مې وویل: دا ځای به ښکلی وي که دهراود ، هغه وویل: ددی ځای خلک چې هلته لاړ شي او دهغه ځای دلته، نو بیا دهراود ښکلی کېږي او دا ځای بیا همغه شان کېږي. د باوري صیب مقصد دا و، چې وطن زموږ ښکلی دی، خو دخلکو مو مزه نه شته، خپل وطن خپله ورانوي او خپل ځان خپله خرابوي، ما باوري صیب ته وویل: زموږ په کلي کې یو سړی و، چا ورځخه پوښتنه وکړه، چې ځنګه ده ګوزاره مو؟ هغه ورته په ځواب کې وویل: چې پلار مو ژوندی و ((ګورزان)) ((ګوزاره)) مو ښه نه و، خو چې پلار مو مړ شو، نو ((ګورزان)) مو ښه شو، یانې داچې فساد یې ټول په پلار کې و، زموږ وطن هم همداسې دی. که اولادونه یې د سړي زامن شي، نو رښتیا چې جنت نشان به وي. باوري صیب ته مې وویل چې که مشر ملا صیب ((امیرالمومنین)) دې دلته راوستی وای، چې هم یې داخلک سم کړي وای او هم دا باران ودرولی وای او یا دې خلکو هغه سم کړی وای نو ځنګه به و؟ هغه ټوکو کې وویل: د ملا صیب د اصلاح نور ځایونه هم شته، خو... دې کې ټولو وخندل. غریب صیب لاره لنډوله، پاو باندې یو ساعت مزل به موکړی وي، چې مقصود منزل ته ورسېدو، د ریل

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګاډي دا عمومي تمځای د بروکسل ښار په منځ کې دی، کله چې غریب صیب موټر ودروه، نو پر احمدزي صیب د باوري صیب سترګې ولګېدې، ویې ویل هغه دی مجاهد ولاړ دی. د مجاهد

باوري صیب، یون او نجیب احمدزی صیب په بروکسل کې

اصطلاح کله کله زموږ ملګري یو بل ته کاروي، کله کله په اصلي مانا ، خو اکثره وخت په مجازي مانا ، د مجاهدینو په اول پړاو کې یو قوماندان د ننګرهار پوهنتون د ریاست پر څوکۍ ناست و، هغه وخت د جهاد کیسه ډېره ګرمه وه، ده سره یو زیات شمېر نور مجاهدین هم، دده په خپل امر پرته له دې، چې د پوهنتون قانوني مراحل تېر کړي، مقرر شوي وو، په پوهنتون کې له پوهیالي نه نیولې تر تر پوهاند پورې، دبېلابېلو رشتو پخواني استادان پر تدریس بوخت وو، که څه هم دا استادان اکثره بې طرفه وو، خو دوی ټولو ته د کمونیستانو په سترګه کتل، نوي مقرر شوي مجاهدین په تقرر کې له دوی سره مساوي شول، خو په اول کې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوهنتون ددې نوي رېئس علمي رتبو ته پام نه و، نو کله چې يې د ېته پام شو، خپل مجاهدين يې ټول راوغوښتل او ورته يې وويل: کله چې په پوهنتون کې يو بل سره مخامخېدلئ، نو په لوړ غږ به پر يو بل غږ کوئ او وايئ به چې: ((پوهاند صيب په خير)) چې کمونيستان يې واووري او دا فکر ونه کړي، چې په مجاهدينو کې ((پوهاند)) نه شته، نو زموږ يو شمېر فرهنګي جهادي او ناجهادي انډيوالان هم دا اصطلاح کله کله په همدې مانا کاروي. زموږ يو انډيوال وويل: موږ ځکه ټول مجاهدين يو، چې مجاهد په لغت کې هغه چاته وايي، چې زيات زيار و زحمت کاږي، هڅه او هاند کوي او موږ ټول دا کارونه کوو. بل حقيقي مجاهدين غلا نه کوي او نه بد فعلونه او دا ټول خصوصيات موږ کې شته، د تنظيمونو د پاټکيانو تر جهاده خو زموږ جهاد زرچنده ښه دی.

د احمدزي صيب هم پر موږ ستر ګې ولګېدې، دوه پلاستيکي کڅوړې يې په لاس کې وې، يوه کې يې خپلې جامې وې او يوه کې څه د خوراک شيان. کڅوړې يې د موټر ترځنګ کېښودې او موږ هر يوه ته يې غېږ راکړه، ټولو وخندل، ومو ويل چې اوس نو څلور ياران (چار يار) پوره شول، کله چې موټر کې کېناستو، نو د څلورو يارانو کيسه مې نورو درې يارانو ته وکړه: په ننګرهار کې يو سپين ږيری دی، ښه چالاکه، خو ډېر غوړه مال دی، هغه چې د هر زورور غوړه مالي کوي، نو د هغه لپاره يو وجه شبه پيدا کوي، يوه ورځ يې د قومندان حاجي حضرت علي په ستاينه کې وويل: ((دا چې د حاجي نوم حضرت علي دی، دا څه تصادفي خبره نه ده، حضرت علي د رسول د خدای څلورم يار دی او دا چې څلورم يار دی دا هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه تصادف نه ده، وګورئ اسماني کتابونه څلور دي، د پيغمبر صيب ياران څلور دي، دنيا څلور کونجه ده، د کټ بازوګان څلور دي، په اسلام کې د ښځو وروستی حد څلور دی او داسې نور...»
دی دومره ماهر و، چې د خپلې هر ستاينې تر شا يې څلور پنځه داسې پاخه عددي دلايل اينښودل، چې نه يوازې خپل موصوف يې تېر ايسته، بلکې نور خلک يې هم تر تاثير لاندې راوستلای شول.

نو موږ څلور ياران هم پر همدې ځای پوره شو، باوري صيب وويل: راځئ لومړی بروکسل کې لږ وګرځو، بيا به ځو. د بروکسل د ليدلو څو لارې کوڅې يې رابانديې وکتلې، څو يادګاري عکسونه مو واخيستل، بروکسل د ناټو سياسي مرکز دی، له اقتصادي او سياسي پلوه ډېر اهميت لري، د ښار په منځ کې دنګې ودانۍ د بلجيم د پرمختګ، قوت او عظمت ښکارندويي کوي. احمدزي صيب لا په کڅوړه کې بسکټ، چپس او جوس راوړي وو، هغه مو هم په موټر کې په ارامه وخوړل او غريب صيب ته مو وويل: نور نو کش ورکړه، ساعت ته چې مو وکتل، نو پنځه بجې وې. باوري صيب وويل: ايله يوولس دولس بجې ورسېږو. ټولو کمربندونه، چې غريب صيب ورته ملاتړ وايي، وتړل او مخ پر هالنډ مو حرکت وکړ. دا مزل نو ټول په شپه کې و او له باران سره ملګری، که څه هم هلته د شپې او ورځې توپير نه کېږي، خو بيا هم شپه داسې وي، چې تر سړک لرې ودانيو او طبيعي منظرو ليدنه ممکنه نه وي، يوازې کوم ځای کې، چې رڼا څراغونه لګېدلي وي، هغه کتلای شې، نور نو څه نه ښکاري، په تېره بيا، چې شپه هم باراني وي او شېبه په شېبه باران د موټر ښيښې لمدوي او د باندې ځای د ليدو مانع ګرځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلته نو د بهرني سيل پر ځای موږ د پټه ښه وزګار شو، چې خپل ګپ ته دوام ورکړو، کله خو به مو دومره وخندل، چې غريب صيب ته به مو وويل: ته احتياط کوه، چې نن سخته دنده درپه غاړه ده، د مرګ او ژوند پر پوله ولاړ يې، موټر نو همداسې په ۱۳۰ او ۱۴۰ کې روان و، باران هم زور لګولی و، شپه توپاني غونډې وه، احمدزي صيب هغه د وکيل شينواري مثال را په ياد کړ، چې په يوه باراني او توپاني شپه له چک جمهوريت څخه جرمني ته په ګړندي ګاډي کې يوازې راروان شوی و، ډرېوري يې خپله کوله، ځرنګه چې هغه په تن چاغ نه دی او همېشه په کې جامې ازادې وي، نو څه د موټر قوت او څه هم د باد قوت، موټر يې په دومره سرعت روان کړی و، چې ترافيکو ته دی هم نه ښکارېده، نو ځکه په جي پي ايس کې اعلان راغی، چې له چک څخه يو موټر له ډرېور پرته را اوښتی او ډرېور هم په کې نه شته، نو ډېر احتياط ورڅخه کوئ او له ټکره يې ځان ژغورئ. غريب صيب ته مو وويل: ته هم ګوره احتياط کوه، چې تاپسې هم داسې اعلان رانه شي، چې څلور غريبان راوتي او توپان پسې اخيستي. غريب صيب احمدزي ته وويل: ته خو غړېږه مه چې ((راچخه خرابېږي))، ((ماچخه خرابېږي)) يوه کيسه لري، تېر کال ما (يون) غريب صيب، انځور صيب، احمدزي صيب او ډاکټر شېرولي ته يو ځای دا کيسه هغه وخت کړې وه، چې زه د جرمني ګارمېش ته راغلی وم او دوی ټول ما پسې هلته راغلي وو او زه يې ځان سره فرانکفورت ته بوتلم، پر لاره مو ډېر ګپ ولګاوه او دا کيسه مې هم ورته وکړه، د لغمان په محلي لهجه کې د ((راڅخه)) پر ځای ((راچخه)) کارول کېږي. کيسه داسې وه، چې: ((يو وخت يو

(c) ketabton.com: The Digital Library

لغماني ملا د یوې لرې سیمې په یوه مدرسه کې مدرس یا د مدرسې منتظم شو، مدرسه له طالبانو ډکه وه، کله چې دا ملا دلته دېره شو، نو پر همغه شپه د طالبانو تېښته شروع شوه، دوه میاشتې لا وتې نه وې، چې مدرسه له طالبانو تشه شوه، د کلي خلکو چې دا حالت له نږدې څاره، سره جرګه شول او ملا پسې لاړل، ملا ته یې وویل: ملا صیب دا څه خبره ده، دلته چې موږ هر ملا دېره کړی، نو مدرسه له طالبانو ډکه شوې. ملا صیب یو دوره طالبان فارغ کړي، د فضیلت پګړۍ یې ورته په سر کړي، بیا نو که په خپله خوښه تللی، تللی دی که نه موږ څوک نه دي رخصت کړي؟ خو ته چې راغلې مدرسه په تښېدو ده، پنځه طالبان هم په کې پاتې نه دي. علت یې څه دی؟ ملا ته چې خپل عیب او کمزوري معلوم وو او د مدرسې د تښېدو مسولیت یې هم نه شو منلای، نو خلکو ته یې ورو وویل: ((ما چخه خرابېږي))، نو هغه وخت مو هم د لغماني ملا د مسولیت نه منلو دې مهارت ته ډېر وخندل او غریب صیب چې یو ځل بیا رایاده کړه، نو بیا مو وخندل، په هغه ځل خو موږ دوه شپې یوځای پاتې شو، خو احمدزي صیب تر اخره د غریب صیب له لاسه خبره ونه کړه، نه یې سیاسي خبرو ته پرېښوده او نه هم ادبي خبرو ته، غریب صیب دا هم وویل، چې دا ټوکه زما ملکیت دی او زه یې چاته د استعمال حق هم نه ورکوم، ځکه چې لومړی ځل ما خبره کړې، ان لندن کې یې ډاکتر طارق رشاد ته ټلیفون وکړ، چې خبردار دا ټوکه زما ملکیت دی، نو دا ځل یې بیا ماته وویل چې کومه نوې ټوکه نه شته، ما ویل یوه ګریس بند شته، هغه د ((وهلو)) او ((نه وهلو)) فعل د استعمال په باب ده، چې کله د قهر او کله د خندا پر

(c) ketabton.com: The Digital Library

وخت د سړي فکر نه وي او يوه د بلې پر ځای کاروي، دلته د ((وهلو)) کلمه ((دنه وهلو)) او ((نه وهلو)) کلمه د ((وهلو)) مانا ورکوي، مانا يې سرچپه کېږي، د استعمال پر وخت ورته د چا فکر نه کېږي، خو لږ وروسته ورته سړی متوجه کېږي، په دې برخه کې مې ورته د ((ګل اغا شېرزي))، د کامې ((د مولوي صيب عبدالشکور))، د کونړ ((د وکيل هاشم مشوانی)) د يوه شينواري او دره نوري درې ځلور نورې بېلابېلې بېلګې راوړې، دوی تر دې حده وخندل، چې له سترګو يې اوښکې راغلې، هغه ټوکې د کاغذ پر مخ د ليکلو نه دي، که نه نو ستاسې تشي به هم ورته له خندا نه شنه شي، باوري صيب، غريب صيب ته وويل، چې موټر ودروه چې نور طاقت نه شم کولای، غريب صيب چې خندا شين کړی و او ټوخی هم ورغلی و، يو دم وويل: صبر صبر غوږ شئ يون صيب چې هغه تېر کال راغلی و، هغه ټوکه ما ونيوله او احمدزي صيب افسوس وکړ، کاشکې ما نيولی وای چې غريب ته مې هر وخت يادولای، دا دی زه له دې نوې ټوکې تېر، دا ټوکه دې د احمدزي صيب وي، دې سره موږ ټولو بيا دومره وخندل، چې پخوانۍ خندا مو له ياده ووته. ځکه دا ټوکه بيا د احمدزي صيب پر ضد تمامېدله، نه يوازې د احمدزي پرضد وه، بلکې پر پورته ياد شوو کسانو باندې، چې دا ټوکه عملاً تېره شوې، ټولو ته په زيان تمامه شوې ده.

د خندا ځپه چې لږ شان غلې شوه، نو احمدزي صيب وويل: زمانه سرچپه شوه، ((ملګری)) لاګوره او دومره چالاکه، دومره چې چالاکه وئ، پاچاهي به درنه تله نه. ((ملګري)) اصطلاح څخه د

(c) ketabton.com: The Digital Library

احمدزي صیب هدف د غریب صیب پښتواني سیاسي بګراونډ و، پر دې وخت باوري صیب وویل: ملګری نه دی، میداني دی میداني، نه دې دي اورېدلي صد لغماني یک پغماني، صد پغماني یک میداني! دا همغه میداني دی، اوس میدان ورډګ والا ډېر چالاکه شوي دي. دې کې بیا ټولو وخندل. ما ویل دا اوس هسې مشهوره شوې خبره ده، چا په واقعیت کې ازمویلي نه ده، چې رښتیا هم داسې ده که نه؟

دوی وویل څنګه؟ ماویل زه چې لغمان ته ګورم او بیا دې نورو سیمو ته ((ډېر تفاوت شته په انسان کې د مانا په لحاظ)) دا سمه ده چې اوس د لغمان په انډول د نورو سیمو خلک په کمپیوټر او تخنیکپوهنه کې ډېر رسېدلي او ډېر هوښیار شوي هم دي، خو بیا هم (نقل هېڅکله د اصل مطابق نه وي.) سره له دې چې په ځینو مکتوبونو کې کله کله لیکي: ((نقل مطابق اصل است)) پروفیسور امین صیب ګپ لګوي وایي: ((لغمانیان هغه وخت هوښیار وو، چې کونړي سادګان وو، اوس چې کونړي بیدار شوي لغماني یې ګرد ته هم نه رسي.)) د امین صیب دې خبرې هغه وخت مصداق پیدا کړ، چې زموږ له لغمان څخه یو سرتمبه سړی چې په هر څه کې به یې جنجال کاوه، یو څو کاله دمخه په کونړ کې واکمن شو. په کونړ کې له ماشومه نیولې تر قومي مخوره ټولو سره یې د لاس او خولې جنګ وکړ، په هر څه کې به یې جنجال کاوه، کونړیانو به ویل: ((لغمان او داسې سرتمبه سړی، دا خو والله که جوړېږي، عقل یې نه مني)) خو د خدای کارونه دي، هغه سړی له دندې ګوښه شو او کونړیانو ایله دمه ووهله، کال لاوتی نه و، چې له کونړه یو سړی په

(c) ketabton.com: The Digital Library

لغمان چارواکي شو، دده د سرتمبګۍ درجه، په کونړ کې تر هغه لغماني واکمنه څو درجې اوچته وه، ده د جنګ او سرتمبګۍ تر څنګ ستغې سپورې هم کولې، خو لنډه دا چې خلک یې په ډېره کمه موده کې تر پوزې راوستل، د دواړو واکمنو په سرتمبګۍ کې هېڅ شک نه و، خو یو مثبت او ګډ خصوصیت یې دا و، چې دواړو هېڅ لمونځ نه قضا کاوه. یوه ورځ په ننګرهار پوهنتون کې د یوه کونړي او یوه لغماني محصل ترمنځ د شعور پر مسایلو همداسې بحث وشو، لغماني کونړي ته وویل: کونړو! ډېر هوښیار شوي یاستئ، یو کال مو هم موږ ته صبر ونه کړ؛ یو سرتمبه واکمن مو درلېږلی و کال لا نه و پوره شوی، چې یو بل سرتمبه مو راولېږه او له موږه مو په یوه کال کې خپل غچ واخیست. دوی چې دا دواړه واکمن صاحبان پېژندل، نو سخت یې ورته وخندل، پر دې وخت باوري صیب وویل: د کونړو کیسه خو دې وکړه، د میدانو هغه دې ونه کړه. ما وویل: یوه ورځ ډاکتر صیب فاروق وردګ راته په ټوکو ټوکو کې وویل: اوس هغه پخواني لغمانیان پاتې نه دي، چې په هر څه کې به یې پر موږه چل کاوه او موږ یې هوښیارۍ ته تسلیم وو، اوس ډېرو خلکو ځانونه ورسول، اوس زموږ وردګو ستاسې ځای نیولی دی، دا وردګ چې ګورې پوهنځي یې لوستي، کمپیوټر باندې پوهېږي، ژبې یې زده کړي، هر ځای ته چې لاړ شې دوی په کې ناست وي، دا ټول د وردګو د پوهې او زیارکښۍ نښه ده. ما وویل: ډاکتر صیب دا ټولې خبرې درسره منم، وردګ پر ما تر لغمانیو هم ډېرګران ځکه دي،چې په پښتونولۍ کې ډېر ټینګ دي،زه چې کله دپوهنځي په ټولګي کې پوښتنه وکړم،چې څوک دکوم ولایت دي،نونیم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټولګې لاسونه پورته کړي، چې مور د میدان وردګو یو، نو دې کې زما زړه باغ باغ شي او دا هیله مې هم په زړه کې وګرځي، چې کاشکې ټول افغانان د وردګو په شان تعلیم ته مخه کړي، خو تر کومه ځایه چې خبره د چل، هنر، مهارت او محیطي پوهې ده، دې کې د انځور صیب په اصطلاح لږ تامل په کار دی. وردګ صیب ته مې وویل: داسې نه کېږي، چې ته له میدان وردګو یو ډاکتر راولې او د لغمان له یوه نالوستي بزګر سره یې پرتله کړې، داسې به وکړو، چې ته له میدان وردګو یو ډاکتر او یو بزګر او زه به له لغمان څخه یو ډاکتر او یو بزګر راولم دواړه به سره کېنوو ګپ و شپ به سره ولګوي، دې کې ډاکتر صیب وردګ په خندا شو ویې ویل: ((نه نو دې کې خو یې تاسې ګټې، تاسې چالاکه یاستئ چل کوئ!)) ما ویل چل به څنګه نه کوو، لغمان کې هره خبره په چل شروع کېږي، ان که سړی هم مړ شوی وي، دوی داسې نه وایي چې څه خبره یا څه پېښه ده؟ دوی وايي: ((څنګه چل دی)) تر سلام دمخه هم وايي څنګه چل دی تر سلام وروسته هم. په لغمان کې سهار نه تر غرمې پورې خلک وايي: ((څنګه چل دی)) او تر غرمې وروسته بیا وايي: ((نور څنګه چل دی)) ډاکتر صیب وردګ راته وویل: بس منو دې، دې چلونو ته تسلیم یو. باوري صیب چې وايي، صد لغماني یک پغماني او صد پغماني یک میداني، ددې لپاره کوم مستند دلیل نه شته، هر کله که غریب صیب او یا نورو میدانیو ((لغمان چل)) پر ((میدان چل)) بدل کړ، بیا یې نو منو.دې کې بیا ټولو وخندل، باوري صیب وویل: باور مې نه شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

موړ په ټوله لاره همدا ټوکې وکړې، یوازې یو ځای کې یې په جرمني کې موټر د څو دقیقو لپاره ودروه، چې خپلې پښې وغوړو، دا د جرمني هغه سیمه ده، چې ډېر زیات انګور په کې کېږي او دوی ورڅخه ډول ډول مشروبات جوړوي، خو د شپې دا باغونه نه ښکارېدل. د سړک پر غاړو اوږدې توږل شوې یا صیقل شوې تېږې لګېدلې وې، غریب صیب وویل: دا یوه تیږه تر دې ځایه دوی ته نږدې لس یورو تمامېږي، ما ویل کاشکې موږ سره یې سرحد لرلای، څومره تیږې، چې یې په کار وې ورکړې به مو وې، زموږ ځمکه د غرونو له وزن څخه نوره ستړې شوې ده.

زموږ مجلس لاګرم روان و، چې باوري صیب وویل: موږ نور نږدې شوي یو، خو اول باید شور صیب، چې مخکې مو وعده ورسره کړې وه راواخلو او بیا د مجبور صیب کور ته ورشو، د مجبور صیب کور شور صیب ته معلوم دی. د شور صیب کور ته ورسېدو، مخې ته یې یو لوی پارک دی، چې ونو پوښلی، د ده کور په دویم پوړ کې دی، مخې ته یې سړک دی، ده لکه چې تیار سړک څاره، موږ یې چې ولیدو، نو راکښته شو، ډېر ټینګ ست یې وکړ، خو موږ وویل، لکه څنګه چې خبر یې مجبور صیب سره مو وعده ده، نو هلته ځو، دی مو هم ځان سره راپورته کړ، نور نو په موټر کې ټول سیټونه پوره شول، شور صیب ته مې په موټر کې وویل: ست خو دې ټینګ وکړ، خو ماته هغه د یوه لغماني ست راپه یاد شو، ده وویل: څنګه دې ست کې به هم څه چل و؟ ما وویل خود یو چل خو په کې دی، چل یې دا و: زموږ په کلي کې یو سړی دی، ډېر هوښیار دی. غریب صیب وویل: دا خو نو د تعجب خبره نه ده، که دې ویلای

(c) ketabton.com: The Digital Library

وای چې کم عقل دی نو بیا د تعجب خبره وه، شور صیب وویل: کیسه کوه! ما وویل: دا سړی سره له دې چې ډېر هوښیار دی، خو ډېر شوم هم دی. دی وایي که غواړې چې مېلمه له سره تېره کړې یانې تېر یې باسي، نو داسې یو چل وکړه، چې ست د (نه) او (هو) پر جملې پایته ورسوه، دا ست ظاهراً ډېر ټینګ دی، خو په حقیقت کې ډېر سست، ټینګ په دې دی، چې که ته مېلمه ته ووایې: (که هر څومره درته ټینګ شم نه پاتې کېږې؟) نو دلته د (ټینګ) په کلمه مېلمه خوشالېږي، چې والله دومره ټینګ ست راته کوي، خو مېلمه هېڅکله دا اخلاقي او کلتوري جرئت نه لري، چې ووایي: ((هو))، د کلتوري دود دستور او فشار له مخې مېلمه مجبور دی په ((نه)) ځواب درکړي، نو په دې ډول به دې هم ټینګ ست کړی وي او هم په واقعیت کې سست، مېلمه دې هم رخصت کړ او نتیجه هم. ستا په ګټه تمامه شوه ، دې کې یو ځل بیا ټولو وخندل، شور صیب وویل، دېته لا زموږ هېڅ پام نه وو، زموږ کونړي چې دې حد ته رسېږي، نو لغماني به چېرته رسېدلي وي. دا دې والله عجب چل راوښوده، موږ خو چې مېلمه راشي وار له واره ورته تسلیم یو. همدې ګپ و شپ کې د مجبور صیب کور ته ورننږدې شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوه شپه د مجبور صيب په کور کې: د مارچ ۱۹مه پر ۲۰مه شپه وه، د شپې يوولس بجې وې، چې په هالنډ کې د علي محمد مجبور صيب کور ته ورسېدو. مجبور صيب د کونړ يو قومي مخور او د افغانستان د پوليسو يو ښه کدر دی. شور صيب ته د مجبور صيب کور ځکه معلوم و، چې هم يې سيمه وال دی او هم يې د طبعې ملګری دی. مجبور صيب په هالنډ کې دوه کوره لري، خو موږ يې چې کوم کور ته ورتلو، هغه هم شور صيب ته معلوم و، مجبور صيب نن دا کور ټول موږ ته وزګار کړی و، يو اوږد څلور منزله تعمير و، چې کېدی شي په سوونو کورونه په کې وو، دويم پوړ ته يې ورپورته شو، زموږ له راتګ څخه په هالنډ کې يو شمېر نور افغانان هم خبر شوي وو او ځينو ته مجبور صيب بلنه ورکړې وه. ډاکتر عبدالصبور، ډاکتر نصيراحمد ودرګ، عبدالله احسان او ځينو نورو ليکوالو ملګرو هم تشريف راوړی و، تر ستړي مشي وروسته، چې څنګه کېناستو او ټول يو بل ته معرفي شو، نو له معمول سره سم له لاسه يو چاشنۍ ګرم سياسي بحث شروع شو، خو دا بحث داسې په ټوکو کې و، چې چندان جدي نه برېښېده، پر «جهادي» او «الحادي» ليکو ووېشل شو او هر چا خپله پله درنه ښودله، لږه شېبه وروسته ډوډۍ تياره شوه او دا سياسي لړۍ يې له زياتې ګرمېدا څخه وژغورله. مجبور صيب هم داسې ډوډۍ کړې وه، لکه موږ سره چې کوم لښکر راغلی وي او

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښه تاريخي ورېي يو. د تاريخي ورېو په اړه له صالح محمد زيري څخه يو روايت دی، کله چې خلکيان کامياب شول، نو په کرغې کې د اوومې فرقې قومندانۍ د ګوند مشرتابه او نورو مهمو غړو ته ډوډۍ کړې وه، دا مېلمستيا دومره لوکسه وه، چې ډېرو رابلل شويو اول ځل ليدله، پر مېزونو ډول ډول مېوې او طعامونه خواره وو، زېري چې د مېز له بر سر نه تر کوز سر پورې له ډول ډول خوراکونو ډک مېز تر سترګو تېر کړ، نو پر څوکيو ناستو او ډوډۍ ته منتظرو ملګرو يې غږ کړ: «د تاريخ ورېو خورئ همدا مو وخت دی...» نو مجبور صيب هم موږ ته همداسې يو اوږدو دسترخوان غوړولی و، له ډول ډول طعامونو پور او مامور و. زه چې هر چېرته پښتنو کره لاړ شم او هغوی په ډوډۍ کې ډېر لګښت کړی وي، نو زه وايم په دې لګښت خو يو دوه کتابونه چاپېدلای شول. زه او لعل پاچا ازمون يو ځل په پېښور کې د ډاکتر کريم باز دوی په کور کې مېلمانه وو، ډاکتر صيب کريم باز د خپلې موسسې ملګرو ته ډوډۍ کړې وه، زه او ازمون يې هم بللي وو، هغه ډوډۍ هم ډېره لوکسه وه او ډېر لګښت پرې شوې و، ما اوسېله وکړه، خو ازمون ورو ډاکتر صيب کريم باز ته وويل: په دې خو يو دوه کتابونه هم چاپېدلای شول...! سره له دې چې مجبور صيب اوس اقتصادي مشکل نه لري، خدای(ج) ښه نېک صالح زامن او لمسيان ورکړي دي، ټول کار کوي او خپل ژوند يې ښه منظم جوړ کړی، خو بيا هم زه د زيات اصراف مخالف يم. کله چې مو ډوډۍ وخوړه، نو بيا څو دقيقې وروسته چای راغی، د چای پر وخت مجبور صيب ټولو راغلو دوستانو ته وويل: اوس به يون څخه هيله وکړو، چې موږ ته د

(c) ketabton.com: The Digital Library

هېواد د حالاتو په باب معلومات راکړي، ځکه دی هلته د حوادثو په منځ کې دی، هر څه ویني او ښه یې تحلیلوي، نو ښه به وي، چې دی موږ ته معلومات راکړي، ټولو له ما څخه هیله وکړه، ما په پیل کې له کوربه مجبور صیب او نورو ټولو اندېوالانو څخه مننه وکړه، چې په دې مصروفه ټولنه کې یې بیا هم دومره وخت پیدا کړ، چې دلته راشي او یو بل سره خپل نظریات شریک کړو. د هېواد د حالاتو په اړه تاسو ټول ښه پوهېږئ، هر څه درمعلوم دي، رسنیو ته تر موږ ډېر لاسرسی لرئ، زه به داسې څه ونه لرم، چې تاسو پرې خبر نه یاست، یوازې ځینې هغه مسایل دي، چې لاهم رسنیو ته نه رسېږي، کېدی شي پر هغو لنډ بحث وکړو، په دې مسایلو کې هم ډېرې خبرې د تشویش وړ دي، د هیله مندی ځینې خبرې هم شته، چې که هغه هم تعقیب نه شي، نو کېدی شي پر نهیلی بدلې شي. د هیله مندی خبرې خو دادي، چې افغانستان ته د نړۍ پام را اوښتی او د افغانانو لپاره یو طلایي چانس دی، د همدې نړیوالو د پاملرنې له کبله هلته د حکومت اساسات کېښودل شول، په زرګونو ښوونځي جوړ شول، په سلګونو روغتونونه او کلنیکونه ودان شول، سړکونه پاخه شول، د هېواد ولایتونه له مرکز او یو بل سره وصل شول، د ټولنیزوسازمانو،سیاسي ګوندونو او ډله ییزو رسنیو قانون جوړ شو، د بیان ازادي تر یوه حده رامنځته شوه، خو لنډه دا چې یو زیات شمېر مثبت کارونه ترسره شول، خو اساسي مشکل دا دی، چې په افغانستان کې سیاسي عدالت تامین نه شو. هلته عدالت د مصلحت قرباني شو او سوله هم د سازش پر ستنو ولاړه ده. هر کله چې ځینو ډلو ته د امتیاز کچه ټیټه شي، په همغه اندازه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي کاواکي سولې ته زيان رسي، تر څو چې سوله په طبيعي ډول د عدالت پر بنسټ رامنځته نه شي، دا ډول سولې دايمي اساس نه لري. ما په دې بحث کې په افغانستان کې شوي پرمختګونه او راتلونکي احتمالي ګواښونه څومره، چې زما ذهن کار کاوه تشريح کړل، دا بحث ډېر اوږد شو او د شپې تر ناوخته روان و. لږ چې فرصت برابر شو، نو ګران ورور عبدالله احسان راغی او ويې ويل استاده! اوس نو زه غواړم تاسو سره يوه ځانګړې مرکه وکړم، زما هيله ده ځينې معلومات ځان سره خوندي کړم، ازاد بحث خو هسې هم د هوا څپو ته ځي او څه ترې نه پاتې کېږي.

شور صيب، مجبور صيب، يون، غريب صيب او يار صيب

عبدالله احسان زموږ يو ډېر ځوان تکړه ژورناليست، ليکوال، پر هېواد او خلکو، ملي کلتور او ژبې داسې يو اورنی مين دی که موږ دده په شان نور ډېر ځوانان لرلای، نو بيا خو د پښتنو او پښتو

(c) ketabton.com: The Digital Library

هېڅ غم نه و. په هالنډ کې هم زده کړې کوي، هم کار کوي او هم فرهنګي مبارزه، مخکې یې د بېنوا وېبسایټ په چلولو کې کارنده ونډه درلوده، خو اوس د لرو بر افغانستان وېبپاڼه په ډېر ښکلي ډول چلوي. سره له دې چې ما ورسره له نږدې نه ډېر نه دي لیدلي، خو زړه کې راباندې ډېر ګران دی، ګران خو راباندې ځکه دی، چې پښتني فرهنګ ته کار کول او پښتنو ته خدمت کول د زړه وینې خوراک دی. زه چې په خپل وطن کې په ډېره مینه د دې د خدمت په لټه کې یم او تراوسه مې ډېر ناڅیز فرهنګي کار ترسره کړی، نو ماته د دې فرهنګي کار ستونزې او کړاوونه معلوم دي، نو عبدالله احسان چې په پردي وطن کې دی، د مهاجرت، مسافرۍ او تنګلاسۍ په سختو حالاتو کې دومره ستر ستر فرهنګي کارونه ترسره کوي، نو پرده به څومره تکلیفونه راغلي وي، څومره به یې ځان سره ژړلي وي، څومره به یې خپلې اوښکې له غیرته ځان سره تېنګې کړې وي او څومره به د خپل ولس پر مظلومیت دردېدلی وي، د داسې کارونو پر قدر هغه څوک پوهېږي، چې خپله د همدې بهیر یو لاروی وي.

عبدالله احسان خپل تېپ او کمره عیار کړل، ویل یې استاده! ډېرې پوښتنې کوم، خو کومې پوښتنې چې ستا دولتي موقف ته زیان رسوي، هغه پوښتنې نه کوم. ما ویل څه چې دې زړه غواړي هغه پوښتنې وکړه، زړه کې دې ارمان مه پرېږده، زه داسې دولتي سړی نه یم، چې دولتي مقام پورې تړلی یم، مقام ما پورې تړلی دی. که دولت کې یم که نه یم، لکه ونه مستقیم په خپل مکان یم. احسان صیب وویل: چې داسې ده، نو خیر زه به ټولې پوښتنې وکړم، تاسو

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې ځوابونه راکړل، بیا زه ګورم که ځینې داسې مسایل په کې راغلل، چې ستا دولتي موقف ته زیان رسوي، هغه به ترې حذف کړم، ما ویل زه به ټول شیان درته ووایم، که د ځینو واقعیاتو بیان ګټور او ضرور و، نو خپاره یې کړه، زما د دولتي موقف کیسه کې مه اوسه، د واقعیتونو بیان مهم دی، نه د موقفونو ساتنه. احسان صیب ډېرې زیاتې پوښتنې وکړې، چې د ټولو راوړل یې دلته ضرور نه ګڼم، ځکه یو اوږد بحث ترې جوړېږي. خو یوه پوښتنه په کې دا وه: اوسني حکومت کې د لیاقت اصل په پام کې نیول شوی که نه؟ زما ځواب دا و: که مطلق ووایم چې هو! نو هم سمه نه ده ځکه تر لیاقته د مصلحت اصل ته ډېره توجه شوې، زورواکي اوس هم په دولتي چارو کې د ویتو حق لري، خو له دې مضر مصلحت سره سره بیا هم پر یو زیات شمېر دولتي څوکیو د لیاقت پر اساس کادرونه ګومارل شوي او لاګومارل کېږي، که چېرې په افغانستان کې سیاسي عدالت تامین شوی وای، نړیوالې ټولنې د خپلو ګټو په خاطر د یو شمېر کورنیو جګړه مارو زیات ملاتړ نه وای کړی، هغوی یې خلاص لاس نه وای پرېښي او همدارنګه یو شمېر لوړ پوړو دولتي چارواکو د مضر مصلحت او مضر احتیاط څخه کار نه وای اخیستی، نو کېدی شول د لیاقت اصل زیات قوت موندلای وای.

د عبدالله احسان په پوښتنو کې یوه پوښتنه دا وه: په اوسني حکومت کې د قومي او سیمه ییز ترکیب توازن او تناسب څنګه دی؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما وویل: په دې برخه کې نو عدالت بېخي تر پښو لاندې شوی دی. نه یوازې د افغانستان په تاریخ، بلکې د نړۍ د هېڅ هېواد په تاریخ کې داسې یو بد حالت نه دی راغلی، چې (۲۵) فیصده خلک په حکومت کې (۲۵) او (۱۲-۱۵) فیصده خلک دې (۲۲) فیصده ونډه ولري او هغه هم په داسې حالت کې چې هم یې د حکومت اساسي رګونه او مقامونه نیولي وي، هم نا راضه وي او هم د خپل «مظلومیت» چغې وهي. ما ورته وویل: د جمهوري ریاست د چارو اداري لوی ریاست یوه سروې کړې او د دولتي پوستونو پر بنسټ یې قومي او سیمه ییزې ونډه په حکومت کې څرګنده کړې ده. ددې شمېرنې او ارزونې له مخې اوس (۲، ۲۲%) تاجکان، (۳، ۲۵%) پښتانه، (۳، ۴%) هزاره ګان او پاتې نور قومونه په حکومت کې ونډه لري. له سیمه ییز پلوه د ننګرهار او هرات دوو لویو ولایتونو مجموعي ونډه د حکومت په مهمو پوستونو کې د پنجشېر سیمې له ونډې سره معادل ده.

که ددې شمېرنې متن ته متوجه شو، نو واقعیت تر دې هم تریخ دی، په دې (۳، ۲۵) فیصده پښتنو کې بیا ځینې پښتانه داسې دي نه یوازې دا چې پښتون احساس نه لري، بلکې پښتو یې هم زده نه ده. ددې ترڅنګ یو شمېر داسې پښتانه هم په دې سلنه کې شامل دي، چې د جمعیت تنظیم غړي دي او یا د هغو له خوا معرفي شوي. نو په دې وجه په واقعیت کې د پښتنو ونډه په حکومت کې د اغېز له پلوه په نشت حساب ده. دا چې څو تنه د وزارتونو په راس کې پښتانه ښکاري، دا ددې قوم استازي نه شي کولای. زما او د احسان مرکه ډېره اوږده شوه، نورو ټولو دوستانو ورته غوږ نیولی

(c) ketabton.com: The Digital Library

و. په پای کې د احسان یوه پوښتنه دا وه، چې خیر نو حل لاره څه ده؟
ما وویل: حل لارې خو شته، یوه حل لاره خو دا ده، چې پښتانه باید یو قوي مستحکم سیاسي تشکل جوړ کړي. تر هغه وروسته له دنیا سره د تفاهم ژبه پیدا کړي، کله چې یې د دنیا له خطره ځان وژغوره، نو بیا دې په هېواد کې اقتصادي پرمختګ ته زیات پام وکړي، څومره چې د پښتنو اقتصادي حالت ښه شي، په همغه اندازه د دوی د ټولنیز شعور کچه اوچتېږي او بله اساسي خبره داده، چې پښتنو کې یو کلتوري انقلاب وشي، څو چې پښتون لوستی نه شي او تحصیل ونه کړي، له دې تربورولۍ، ګوندۍ او قبیلویت څخه نه شي راوتلی. البته کلتوري انقلاب یو اوږد مزل دی، خو اوس چې کوم شی عاجل او ژر تاثیر ښندي، هغه میډیا یا رسنۍ دي، په رسنیو کې بیا هم راډیو او ټلویزیون، ځکه چې دا داسې وسیلې دي، چې لوستي او نالوستي ټول ترې ګټه اخیستلای شي. موږ څو فرهنګیانو خو په کابل کې د «ژوندون» په نوم د یوه ټلویزیون د جوړولو تکل کړی دی، خدای(ج) دې وکړي، چې نتیجه ورکړي. زموږ دا مشکل اوس یوازې یوه هیله ده، کېدی شي په جوړولو کې یې ډېرې ستونزې وي او ډېر وخت پرې ولګي. عبدالله احسان سره مو مرکه پای ته ورسوله، خو پر نورو دوستانو د «ژوندون راډیو ټلویزیون» نوم ډېر ښه ولګېد، ټول په دې نظر وو، تر هغه چې موږ د فریاد اوچتولو وسیله پیدا نه کړو او خپل مظلومیت چاته څرګند نه کړای شو، نوموږ له دې غضبه نه خلاصېږو، مجلس مو یو څه نور هم اوږد کړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبره د شپې څلورو بجو ته نږدې کېدله، مجبور صیب وویل:
شپه به جوړه کړو، خو زه مې دې وراره ګل یون صیب، سره یو څو
دقیقې ځانته کېنم، مجبور صیب سره یو څو دقیقې نور هم
کېناستو، د کور د ټولو غړو او وړو پوښتنه یې وکړه، په تېره بیا د

خپل ملګري (زما خسر) ډګروال عبدالله خان محمدي. بیا یې راته
وویل: که کور کې څه اقتصادي مشکلات وي راته یې ووایه، موږ
شکر دی، د خدای فضل دی، هلکان کار کوي، ژوند مو ډېر ښه
دی. ما ویل ډېره مننه، هر څه پرېمان دي، د کور خرچه مو کمه ده او
عایدات مو زیات دي، دې ته تشویش مه کوه، خدای دې
افغانستان جوړ کړي، چې موږ په کې روحاً ارام شو، څو دقیقې
وروسته مجبور صیب ټولو ملګرو ته وویل: شپه به جوړه کړو، سبا

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر چای به بیا خپل مجلس کوو. مجبور صیب ته مو وویل: سبا چای مو ړ بل چا سره وعده ایښي، نو ځکه چای درسره نه څښو، که هغه هر څومره ټینګار کاوه، خو موږ وویل: نه حتمي ځو.

له ولسوال صیب سره یو سبا ناری:

له مجبور صیب څخه مو خدای پاماني واخیسته، ځینې ملګري شپې تر شپې تللي وو، شور صیب هم موږ سره پاتې خو دایې ویل چې موږ ته، چې کله د ننمارک ته تللې، نو یوځل به دوی کره ځو، بیا به له هغه ځایه ځو.

نو موږ پنځه یاران (غریب صیب، باوري صیب، احمدزی صیب، شور صیب او زه یون) پاتې وو. په موټر کې کېناستو او د ولسوال صیب د کور پر لوري مو حرکت وکړ، پنځه لس شل دقیقې وروسته هلته ورسېدو، د ولسوال صیب کور د اوږده څلور پوړیز تعمیر په دویم پوړ کې واقع دی. یوې خوا ته یې سړک او بلې خواته یې د اوبو یو نهر ښکارېده، چې غالباً طبیعي به و. ولسوال صیب موږ ته تود هرکلی ووایه، څو تنه نور دوستان هم راغلي وو، عبدالرشید جلیلي صیب یې هم رابللی و، کله چې کوټې ته ننوتو، نو پر غوړېدلي دسترخوان مو سترګې ولګېدلې چې هماغه د ملایانو په اصطلاح ((طعامونه وو لذیز چې پرې هموار وو هرې خواته!)) ولسوال صیب ته مو وویل: موږ څه ختېګر او یا نهالګر درته ښکارېږو که څنګه، دا دومره شیان چاته زور ښیې که څنګه؟ ولسوال صیب هم لکه د مجبور صیب په شان لاس کې ازاد دی، د خلکیانو پر وخت د خوست د لویې ولسوالۍ ولسوال و، له کورنۍ پلوه هم ښه اباد دی، د له چلنده یې د مړښت ښه اندازه لګي، یو ځل بل هم چې زه هالنډ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته راغلی وم، نو زموږ یې ډېر عزت کړی و، دا ځل یې نو خبره ښېخي تر هغې هم اړولې وه، دی ځکه په ولسوال مشهور دی، چې ده یو وخت په خوست کې ولسوالي کړې وه، د ولسوال صیب نوم سیداحمد همدرد دی، خو دوستان او انډیوالان یې ورته د ولسوال خطاب کوي. زموږ ټولنه همداسې ده، چې یو وخت هر چا کوم کار کړی وي، هغه د وظیفې نوم ورپورې پاتې کېږي. تورن اسمعیل خان ځانته د (امیر) لقب ورکړ او ستر جنرالي رتبه هم ورته استاد رباني ورکړه، خو بیا هم خلک ورته تورن اسمعیل وایي، یو وخت به په خبرونو کې دا هم راتلل: ستر جنرال تورن اسمعیل. همداسې د کندهار سرکاتب عطامحمد هم درواخله، چې حکمتیار ورته ستر جنرالي ورکړه، خو په خبرونو کې به راتلل ستر جنرال سرکاتب عطامحمد. د طالبانو د امارت یو مولوي و، نوم یې صدراعظم و، بیا د ننګرهار ولایت کفالت ور پر غاړه شو، نو په خبرونو کې به راتلل: ((د ننګرهار ولایت کفیل مولوي صداعظم)) د دې ډول ترکیب درې واړه برخې (کفیل، مولوي، صدراعظم) ټول رتبه یي نومونه دي، د سړي نوم په کې نه شته او همداسې نور ډېر مثالونه. خو ولسوال صیب چې پر کوم وخت په کوم شکل ولسوالي کړې، نو ښه په نره یې کړې او ښه په خرپ یې کړې ده. اوس چې ولسوال هم نه دی، واک و ځواک یې تر ولسوال لوړ دی.

ولسوال صیب موږ ته یوازې د سباناري ویلي وو، چې لغمانیان ورته (سمناری) وایي خو ترتیبات یې د غرمې ډوډۍ په شان وو. کله چې مو پر خوراک او څښاک پیل وکړ، نو طبعاً سیاسي خبرې ورسره شروع شوې، لومړۍ خبرې جلیلي صیب پیل کړې،

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالرشید جلیلي د خلکیانو د واکمنۍ پر وخت د کرنې او ځمکو اصلاحاتو، بیا د پوهنې وزیر او همدارنګه د کابل پوهنتون د رئیس په توګه دندې ترسره کړې. پر افغانستان باندې له شوروي یرغل سره سم یانې ۱۳۵۸ل کال د جدي تر (۶)مې نېټې وروسته سم لاسي زنداني شو او د ډاکتر نجیب الله د واکمنۍ پر وروستیو وختونو له بنده خوشې شو، نږدې لس کاله زندان یې وګاله، اوس «د افغانستان د ملي یووالي ګوند» په نامه د یوه ګوند مشري پرغاړه، شاعري هم کوي او د شعرونو یوه ټولګه یې هم چاپ شوې ده. جلیلي صیب په خپلو خبرو کې لومړی همدا پوښتنه مطرح کړه او ویې ویل: څه به کېږي اینده کې؟ زه ورته والله ډېر په تشویش کې

احمدزی صیب، غریب صیب، جلیلي صیب، یون، شور صیب، ولسوال صیب، یار صیب

یم! دا کرزی څه کوي؟ دا حالات خو والله ډېر خراب دي؟ یون صیب ته په کې څه وایې؟ ما ویل رښتیا هم حالات د تشویش وړ دي، که چېرې کوم تدبیر ورته ونه نیول شي، نو تر دې هم خرابېږي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

همغه اشتباهات چې په پیل کې وشول، اوس هم دوام لري. پر دې وخت جلیلي صیب وویل: زه انتخاباتو ته ډېر په تشویش کې یم پښتانه به دوه درې کاندیدان ولري، جلالي، خلیل زاد او کرزی صیب او د هغوی به یو وي، پښتانه به ټوټه ټوټه شي. ما ویل همدا تشویش ټولو سره دی، خو که تر انتخاباتو دمخه له پوهو پښتنو څخه یوه ثالثه جرګه جوړه شي او دا جرګه له بېلابېلو کاندیدانو سره خبرې وکړي او د کاندیدانو شمېر راکم کړي، نو دا خطر به یو څه رفع شي، جلیلي صیب او نورو ناستو دوستانو زما دا نظر تائید کړ، ولسوال صیب وویل: خو شروع یې کړئ که نه همدا یې وخت دی، زه خو په ځاني لحاظ هرې قربانۍ ته تیار یم، له ما څخه چې په هر ځای کې کار اخیستل کېږي، ماته امر وکړئ د یوه افغان په توګه هرې منډې ته حاضر یم. مجلس همداسې روان و، چا د تېرو نظامونو پر نیمګړتیاو نیوکه وکړه، ولسوال صیب ډېر احساساتي شو، سره له دې چې هغه هم د خلک ګوند غړی و، نورمحمد تره کي او حفیظ الله امین ته ډېر وفادار و، خو یوازې یې په تره کي نیوکه وکړه، چې که ده دا اشتباهات نه وای کړي، نو ولې به حالت دې حد ته رسېده، غریب صیب باندې د هغه دا انتقاد، چې د امین تنګه په کې وه او د تره کي غندنه، چندان ښه ونه لګېده، عکس العمل یې وښود، خو ولسوال صیب ژر بېرته ښېنه وغوښته او فضا بېرته سره شوه، ماخبره تاوه کړه، ما وویل: اوس باید پر داسې مسایلو فکر وکړو، چې اوسني مشکلات رفع او دفع کړي، پر ماضي به وخت نه ضایع کوو، مجلس پر همدې خوراک او سیاسي بحثونو وغځېده. خو دې کې احمدزي صیب وویل: د ولسوال صیب دې کور ودان وي ډېر زحمت یې ګاللی و، اوس نو که اجازه وي، موږ ځو د ډنمارک

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر لوري، ډېر مزل دی، اجازه به واخلو! ولسوال صيب ډېر ټينګ شو، چې غرمې ته حتماً پاتې شئ، دلته نور ډېر دوستان دي، هغوی ټول به دعوت کړو، يون صيب چې وګوري ډېر زيات خوشالېږي، ښه بنداربه وکړو، خو د ټولو ملګرو ټينګار و، چې ځو. ولسوال صيب، جليلي صيب او نور دوستان موږ سره د موټر تر پارکينګه راغلل، خدای پاماني مو ورڅخه واخيسته او د شور صيب د کور پر لوري رهي شو، شل پنځه ويشت دقيقې مزل به مو کړی وي، چې د شور صيب کور ته ورسېدو، هغه ته مو وويل: کالي مالي دې راواخله ژر راځه چې ځو، هغه وويل: مجاهدينو! چې يوه پياله چای ونه څښئ نه شئ تللای، ما ويل ځه همغه د لغماني ست وکړه، چې هم ټينګ وي، هم سست، موږ ته قبول دی، موږ به د (نه) ځواب درکړو او ستا غاړه به هم خلاصه شي، که کونړي ځان له لغمانو سره برابروي، نو همدا يې وخت دی. شور صيب وويل: موږ چې دې حالت ته رسېږو، نو لغماني به کوم حالت ته رسېدلي وي؟ ډېر ټينګ شو، والله که رانه لاړ شئ، په زوره يې کور ته پورته کړو، يو څو شېبې ورسره کېناستو، د کور ټول غړي يې کومې مېلمستيا ته تللي وو، احمدزي صيب ورته وويل: ځکه دې داسې ټينګ ست وکړ، وريندار نه شته که نه نو ته خو موږ ته معلوم يې، شور صيب وويل: خورئ څه شی چې خورئ نن زما پاچاهي ده، يوه شېبه مو ښه ګپ ولګاوه، شور صيب نو يو سور کړی چرګ هم په کڅوړه کې ځای پر ځای کړ، خپل سفري بکس يې راواخيست او په موټر کې سره منظم شو. شور صيب ته مو وويل: ته مخکې کېنه چې په لاره کې د جي پي ايس کار هم ورکړې. په موټر کې منظم شو او د ډنمارک پر لوري مو حرکت وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ډنمارک پر لوري

کله چې مـوږ ټـول يـاران پـه مـوټر کې ځـای پـر ځـای شـو، نـو د ډنمارک پر لوري مو حرکت وکړ، يوه د خير دعا مو وکړه، ساعت ته مو وکتلې، پر سيمه ييز وخت يوولس بجې وې، غريب صيب وويل: که لاره کې څه خاص مشکل پيدا نه شي، نو نږدې لسو ساعتونو کې رسېږو، يانې د شپې يـوولس دولس بجې، موږ ويل جي پي ايس دې فعال کړه، هغه وويل: دا دی فعال دی بالا، موږ ويل څه بل جي پي ايس هم درسره مخکې ناست دی (شور صيب). دې کې بيا ټولو وخندل، هوا هم سړه وه، باران هم ورېده، تر مابنامه خو مـو پـه اسانۍ سره مزل وکړ، ځکه ځو کيلو متره لانه وو تللي، چې جي پي ايس هم لاره او هم وخت راته په ګوتـه کړل. نږدې يـوولس سوه کيلو متره واټن و او د اوسني سرعت پـه پام کې نيولو سره لس ساعته وخت لګېده. دا مهال غريب صيب بيا د سياست پـه ګېر کې خبره ورواچوله، ده وويل: دا غريب هېوادونه بېچاره ګان هسې د قربانۍ ګډوري دي، د دنيا ټول ځواک اصلاً د نړۍ څو سوه کسانو سره دی چې اسرايل پـه کې اساسي نقش لـري، خـو پـه راس کې يـې د انګلستان ملکه ده. دا چې امريکايان اوس پـه افغانستان کې ولې جنګېږي؟ ولې خپل عسکر وژني او ولې موږ افغانان وژني، دا د دوی يو ضرورت دی او دوی د خپلو ستراتيژيکو ګټو لپاره په خپلو عسکرو هم بندو واز نه دي، پاتې خو لازموږ په خلکو. دا مهال باوري صيب ورتـه وويل: ښه نو تـه د هغو درې سوه کسانو خبره

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوي، چې دا ټول فساد د هغو په زړه کې دی، ښه کیسه کوه، غریب صیب وویل: یو کتاب چاپ شوی، نوم یې دی: «دري سوه کسیزه کمېټه» دا کتاب په انګلیسي ژبه دی، ممکن په نورو ژبو هم چاپ شوی وي، خو ما یې فارسي متن لوستی، دا کتاب چې ته ولولې، نو عجیب و غریب منطق سره به مخامخ شې، په دې کتاب کې د نړۍ د اوسنیو اصلي واکمنو یانې د پردې تر شا واکمنو له څېرو څخه پرده پورته شوې، په دې درې سوه کسیزه کمېټه کې، د نړۍ لوی پانګه وال، د استخباراتي سازمانونو غړي او ډېر خیرک سیاستوال شامل دي. دوی کولای شي د امریکا د مشرتابه په شمول د نړۍ په هر ګوټ کې حکومتونه راوپرځوي، واکمن یې بدل کړي او د نړۍ په نقشه کې تغیر راولي. ددې کمېټې چې خوښه نه وي د امریکا جمهور رئیس هم نه شي ټاکل کېدی. دا کمېټه خپله یوه ستراتیژي لري، خو هر کال یو ځل خاصه عمومي غونډه لري، چې په هغې کې د کمېټې مهم غړي ګډون لري، ددې ټولې کمېټې په راس کې چې وروستی واک ورسره دی، هغه د انګلستان ملکه یا شاهي کورنۍ ده، چې د نړۍ د سیاست اصلي واک ورسره دی. دا کمېټه داسې پلان او فکر لري، چې نړۍ باید همېشه کنټرول شي. دوی وایي که بشر خپل سر ته پرېښودل شي، نو ډېر ورانی به رامنځته کړي، د نړۍ بقا به له خطره سره مخ کړي او هر څه به تباه کړي، دوی وایي د نړۍ منابع په خلاصېدو دي، نو څکه خو په ځینو ځایونو کې جنګونه او په ځینو کې مرضونه په کار دي، چې په دې ډول د نړۍ د نفوسو د کنټرول مخه ونیول شي. دا کمېټه چې د نړۍ له معتبرینو څخه جوړه ده، وایي د نړۍ ټول خلک باید یو شان

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژوند ونه کړي، په همدې خاطر د ځينو خلکو د سواد کچه بايد ټيټه وساتل شي او تقاضا يې راکښته شي، که ټول خلک د پوهې او سواد لوړه کچه ولري، نو هغه څوک، چې اوس لوړ ژوند لري، له هغو سره د تساوي غوښتنه کوي او د نړۍ فعلي منابع ددې جوګه نه دي، چې دا تساوي رامنځته شي. نو په همدې خاطر دا کميټه په دې کار کوي، چې د تساوي مخه ونيسي. دا دنيا کې، چې ځينې واړه حکومتونه او اشخاص ځي راځي، دا دوی ته دومره ارزښت نه لري، خو هغه ځايونه چې د نړۍ په سياست او د بشر په ژوندانه کې مهم رول لري، هلته دوی خپل اغېز شيندي.» دې کې نو باوري صيب غريب صيب ته وويل: ښه شوه نو بالا چې زموږ سر دې پر خلاص کړ.

احمدزي صيب وويل چې ته يې منې؟ موږ وويل: والله خلک يې وايي نو. پر همدې ته يې منې؟ باندې مو، چې بګراونډ يې ټولو ته معلوم دی، ټولو وخندل. باوري صيب وويل چې اوس به نو درې سوه کسيزه کميټه پرېږدو، خپلې پنځه کسيزې کميټې ته به راشو او هغه دا چې غريب دې لارې ته هم ګوري، شور صيب وويل: زه ورسره ناست يم رايه مه وهه. همدې بحثونو کې روان وو، چې د ماښام خړې راخورې شوې. موږ چې پر عمومي سړک د ډنمارک پر خوا روان وو، ځان مو بايد هغه ځای يا بندرځي ته وررسولای وای، چې له هغه ځايه ډنمارک ته کښتۍ ځي راځي، کښتۍ فکس ټايم لري، فکر کوم په ساعت کې يوه کښتۍ تېر و بېر کېږي. دا کښتۍ د لسګونو موټرو د لېږد رالېږد ظرفيت لري. ان ځينې داسې کښتۍ هم شته چې ريل ګاډي هم انتقالولای شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر ماښام وروسته نو هوا نوره هم ترخه شوه، سخته واوره وري، هغوی سړکونه داسې جوړ کړي، چې واوره پر سړک ځای نه شي نیولای، د موټرو ګڼه ګونه هم داسې وه، چې واوره پر سړک راټولېدو ته نه پرېږدي او بل هغوی په متواتر ډول د واورې پر وخت پر سړک باندې مالګه پاشي ، د هوا حالت خو هسې هم هغوی ته معلوم وي، نو کله چې واوره کېږي د مالګې موټر لکه د نورو موټرو په شان پر سړک ګرځي او مالګه پاشي، نو په دې ډول خطر تر ډېره حده کمېږي، خو بیا هم واوره واوره وي او یخ یخ، په دې حالت کې کله کله موټر ټکرېږي، ښوېږي او په لاره کې ګڼه ګونه زیاتېږي، ډېر مزل مو وکړ یوځای ته چې ورسېدو، نو په زرګونو موټر روان دي، مانا دا چې یا چېرته ټکر شوی او یا هم لاره کې څه مشکل دی. د غریب صیب زړه تنګ شو او ویل یې په دې تګ، چې وي، خو درې ورځو کې هم نه شو رسېدلای، جي پي ایس متبادله لاره هم نه ښودله، باوري صیب او شور صیب، چې پر دې لاره ښه بلد وو، غریب صیب ته وویل: همدا لاره سمه ده، اوس به لاره صافه شي، لږه اوسپله وکړه، غریب صیب وویل: ستاسو سر پرې نه خلاصېږي، زه پر یوه بله لاره وځم، شور صیب ورته وویل: بیا چې بېرته همدې لارې ته راوځې، نو پنځوس کیلو متره زیان به دې زغملی وي، خو هغه د هېچا هم ونه منله، یوې بلې لارې ته یې موټر سیده کړ، تر لسو کیلو مترو مزله وروسته له دې عمومي لارې ووتو. پر یوه کلي برابر شو، د موټر تېل هم په خلاصېدو وو، دا چې بیا مو ټانک پیدا کولای شو که نه؟ نو ټولو وویل راځئ چې ټانکۍ ډکه کړو، بیا به ګورو، دا نو د غریب صیب کارونه دي، چې څه راباندې کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زموږه نظر، چې څو ځله پر دې لاره تللي يو ورته وايو، چې لاره دا ده، دی يې نه مني، موږ به نور څه نه وايو، هر څه چې دی کوي مسوليت يې دده پر غاړه. کلي کې مو له تېلو ټانک څخه ټانکۍ ډکه کړه. له دې ځايه مو حرکت وکړ، شل کيلو متره مزل به مو وهلای وي، چې يوې بلې لارې ته سم شو، که څه هم جي پي ايس لارښودنه کوله، چې بندر ته تلونکی لويې لارې ته په دې ډول وګرځو، خو غريب صيب د جي پي ايس کيسه کې هم نه و، يو ځل دوه يې چې پام شو، هغه ځای ورڅخه تېر شو. هلته چې يو ځل اصلي لاره د رڅخه خطا شوه بيا چې بېرته هغې لارې ته سمېږې، نو مجبور يې لس پنځه لس کيلو متره فاصله به زغمې، نو دا ځل چې غريب صيب بيا هم غلط شو، نو ټول پرې ډېر په قهر شول، دی هم پوه شو، چې نور نو خلک اوسپله نه لري، موټر يې بېرته راوګرځوه، يو تېلو ټانک، چې سوپر مارکيټ هر څه ورسره مله وو، هغه ته ودرېدو، له دکانه يې يوه نقشه راوکښله، نقشې ته يې کتل، يو لس دقيقې وخت خو همدلته ضايع شو، نو ټولو ورته وويل چې ژر راځه وخت مه ضايع کوه، هغه هېيوال، چې زموږ لاس خورولو ته متوجه شو، هغه هم پوه شو، چې ټول مشکل په همدې يوه سړي کې دی، غريب صيب مو په زوره موټر کې کېناوه، ټولو ويل، چې جي پي ايس شته او موږ ټول درسره ناست يو، نو بيا نقشې ته څه ضرورت دی؟ پر دې لاره خو موږ لس شل ځله تللي يو، غريب صيب وويل: تاسې ناحقه ما وارخطا کوئ، تاسې ما خپل فکر ته پرېږدئ او که تاسې فکر کوئ، چې موټر به تاسو ته پرېږدم، خو والله که يې رانه وچلوئ. د موټر چلولو خبره هلته قانوني هم ده، هغه څوک به

(c) ketabton.com: The Digital Library

موټر چلوي، چې بارګین کې یې خپل نوم لیکلی دی او ده ورڅخه په خپل تضمین موټر اخیستی دی. که په دې ترخ کې بل څوک موټر وچلوه او څه حادثه پېښه شوه، نو مسولیت یې د موټر اخیستونکي، لومړي چلونکي پر غاړه دی، لایسنس ورڅخه اخلي. همدارنګه که د ډرېورۍ پر مهال څوک الکولي څښاک کړی وي او یا یې نشه کوونکي مواد کارولي وي نو د لایسنس تر قیده پورې سخته سزا ورکوي. غریب صیب وویل: دا ځل ماته وخت راکړئ، بېرته وګرځېږد، شل پنځه ویشت کیلو متره مزل به یې کړی وي، زړه یې هم ښه درزېده، ډېر غلی و، هېڅوک هم خبرې نه کولې، ټول خفه غونډې وو، چې دې کې د غریب له خولې خبره ووته، دا دی انشاء الله چې بېرته خپلې لارې ته سیده شو، له همغې ځایه چې جلا شوي وو، لږ څه کښته بېرته له دې لويې لارې سره وصل شو. ټولو کې بېرته وینه وغورځېده او بېرته په رېز راغلل، پر دې وخت احمدزي صیب یوه سیاسي خبره وکړه: دا سرتمبګي د غریب صیب عادت ده، نه یوازې ددې غریب، بلکې د ټولو «ملګرو» که دوی دا سرتمبګي نه وای کړې، نو ولې به دا ملک دې حالت ته رسېده؟ دا مهال غریب صیب بیا وویل: «دا ته خو خبرې مه کوه ګوره چې راڅخه خرابېږي...» د «راڅخه خرابېږي» دا کیسه ټولو ته معلومه وه، نو ځکه ټولو وخندل. سره له دې، چې سخته واوره ورېدله خو غریب صیب د موټر سرعت تر (۱۲۰) هېڅ کښته نه کړ.

غریب صیب وویل: کښتې ته باید ضرور ځان ورسوو، که نه نو بیا یو ساعت، ان دوه ساعته به هلته همداسې په موټر کې غلي ناست یو، بېرون هم د ناستې ځای نه شته؛ اوس به ماسره خبرې نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوئ پرېږدئ چې لاړ ووهم، تر دې وروسته بیا په لاره کې کومه خاصه موانع پیدا نه شوه، یو وخت مو کتل، چې غریب صیب وویل: دغه دی په خیر رانږدې شو، موټر د بېړۍ تر سینې پورې غځېدلی سړک ته برابر شو. څو متره وړاندې د ګمرک غرفې ولاړې وې، د موټر ټکس یې تحویل کړ او موټر د کښتۍ سینې ته ورننوت.

پاوکم یو ساعت په یوه بېړۍ کې:

کله چې بېړۍ ته پورته شو، نو لومړنۍ پوړ کې یې په لسګونو موټر ولاړ وو، په درې څلور لیکو کې موټر په منظم ډول ولاړ وو. دا کښتۍ که څه هم ماته

نوې نه وه، څکه تېر ځل چې زه (یون)، انځور صیب، ډاکټر شېرولي او نور انډیوالان ډنمارک ته راغلي وو، نو د همدې کښتیو له لارې تللي او راغلي وو، خو دا ننۍ کښتۍ تر هغو هم یو څه لوکسه او

(c) ketabton.com: The Digital Library

لویه وه. یوه زینه دویم، دریم پوړ ته پورته شوي وه، دوی وویل: راځئ چې پورته شو، ما ویل لږ صبر وکړئ چې لفت پیدا کړو، په هغه کې به پورته شو. لفت مو پیدا کړ، دوی وویل: بېشکه چې لغمانی یې، دومره ژر هر څېرته بلد شوې، ما ویل دا عقل خدای(ج) د څه لپاره درکړی دی؟.

دویم پوړ ته پورته شو، خورا لوکسه کېنتۍ وه، هوټل، د انتیکو او نورو شیانو خرڅلاو پلورنځی و، د ناستې ځای یې درلودل، د

باوري صیب، یون او شور صیب

موسیقۍ نری نری اواز هم اورېدل کېده، ما ویل راځئ دریم منزل ته هم پورته شو. هلته د مسافرو د ناستې ځای و، د بېړۍ دواړو غاړو ته منظمې څوکۍ ایښې وې، چې که رڼا وای، نو ټول بحر دې ترې لیدلای شو. پر دې وخت شور صیب وویل: راځئ وروستي چت یا تخت بام ته پورته شو. هلته هم وختلو، خو خورا یخني وه څاڅکی څاڅکی باران هم ورېده، یوازې یو څو شېبې په کې وګرځېدو، توره

(c) ketabton.com: The Digital Library

تیاره وه، نور څه نه ښکارېدل، یوازې د هغو بېړیو رڼاوې ښکارېدې، چې یوه له بلې سره تېروبېر کېدلې. بېرته دویم پوړ ته کښته شو، یخ وهلي وو، احمدزي صیب وویل: کافي به وڅښو، چې لږ ارام شو. کافي مو وڅښله د یو مېز پر شاوخوا څوکۍ راټولې وې، ټول پر څوکیو کېناستو، پر دې وخت باوري صیب وویل: هلته مو چا سره خبره کړې ده که نه؟ غریب صیب وویل: وخت ډېر کم و، ټولو ته مو ونه ویل، یوازې هېواد دوست ته مې وویل چې موږ درځو، خو د شپې ډېر ناوخته درسېږو، نو که تا څوک مناسب ګڼل او نږدې و، دعوت یې کړئ، که نه نو ضرور نه ده، هېواد دوست ماته وویل چې موږ د غونډو لپاره معمولاً یو هال نیسو او هلته ټول فرهنګیان دعوتوو، موږ ورته وویل چې دا رسمي او تشریفاتي غونډه نه ده، موږ درځو، تاسو او ځینو نورو ملګرو سره ګورو، د ځینو مسایلو په باب سلا مشوره کوو او بیا بېرته ژر ځو، هېواد دوست صیب ډېر ټینګار وکړ، خو ما ورته وویل چې وخت کم دی له دې نورو ټولو کارونو څخه تېرېږو او پرته له هغه هم د بېکسیار صیب د شعرونو په باب سبا شپه غونډه جوړېږي، هلته ټول لیکوال ګورو، نو بلې غونډې ته حاجت څه دی؟ نورو انډیوالانو ته مو ځکه ونه ویل چې د چا ځای لرې و، څوک په وظیفه کې مصروف و او څوک هم د ډېرو مېلمنو لپاره شپې ځای نه لري. اوس به یو ځل بیا هېواد دوست صیب ته ټلیفون وکړم، چې د خپل راتګ احوال ورته ورکړم. غریب صیب ټلیفون وکړ. هېواد دوست صیب ویل موږ درته منتظر یو. په کښتۍ کې زموږ وخت ضایع نه شو، کله چې موږ ه بېړۍ ته داخل شو، نو یو دوه دقیقې وروسته بېړۍ حرکت وکړ، که

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر همدغه وخته وروسته راغلي واى، نو بيا به مو تر يوه ساعت زيات انتظار وېسته، غريب صيب وويل: تاسې زما كرامت نه منئ! هسې مو پر ما هغومره غالمغال وكړ، ګوره څنګه په فكس ټايم مو راورسولئ. پر دې وخت احمدزي صيب ورته وويل: «غريب سړى يې ته لاد كرامت خبرې كوې، همدا غريبي دې بس ده، د اولياوو په كارو كې ګوتې مه وهه.» خبره بيا ټوكو ته واوښته، غريب صيب وويل: هغه د لغماني د فابريكې كيسه به درته نه وي ياده؟ ټول غوږ غوږ شول، د لغماني فابريكه يانې څه؟ دټولو زړه و چې غريب دا كيسه ژر ژر شروع كړي، هغه هم خپله غاړه تازه كړه. ويې ويل: «يو لغماني و، يوه يې شادي وه، دا يې راوستې وه كابل ته! هلته به يې پرې خپل كمالات ښكاره كول او خلكو به ورته د هر كمال په سر پيسې وركولې، نو ښه كار يې جوړ و، دې وخت كې يو كابلي ورته وويل: ماما دا شادي دې د برق پايې ته پورته كړه او هلته يې ګډه كړه، زه پنځوس افغانۍ دركوم. لغماني شادي ته امر وكړ، چې ور پورته شه او خپل كمال څرګند كړه، هغه چې كله ستنې ته پورته شوه، د برېښنا له مزي سره يې لاس ولګېد، برق ونيوله، لاندې راګوزاره شوه او مړه شوه، نو لغماني په چيغو چيغو شروع وكړه او از براى خدا، خداى در بدر شدم، خاک به سر شدم، درغم او اندو ډوب شدم، بيړى ما غرق شد، فابريكه ما در ګرفت، ما چه كنيم...» نو دوى ټولو ډېر زيات وخندل، غريب صيب ته يې وويل: والله بېشكه چې كاغذ پيچ وه. ما ويل ښه نو زه به هم د غريب صيب د يو سيمه وال يا كليوال كيسه درته وكړم، تاسو يې خپله پېژنئ نور تفصيل ته ضرورت نه لري، پر دې وخت نو باوري صيب غريب

(c) ketabton.com: The Digital Library

صیب ته وویل: چې بالانو ټینګ شه ورته! غریب صیب ته مې وویل اجازه ده، هغه وویل: ورځه پرې توکل په خدای. ما وویل: ((د غریب صیب یو کلیوال د جهاد پر وخت هېڅ جهاد ته نه ته، ډېر غریب و، یو دی یو یې خر و، خو بله ورځ د مجاهدینو یو قومندان دی مجبور کړ، چې جهاد ته لاړ شي، خر یې هم پر ده ډېر ګران و، ځکه یې خر هم ځان سره بوته، جهاد دوام درلود، نو له ورځو یوه ورځ د روسانو الوتکې پورته شوې، د مجاهدینو پر همدې مرکز یې بمبارد وکړ، ضایعات او تلفات زیات وو، کورونه وران شول، انسانان او څاروي ووژل شول، د ده خر هم په کې ووژل شو. خو د ده سرته په کې زیان ونه رسېده. سرې جهاد پرېښود او بېرته خپل کلي ته راغی، څو موده وروسته هغه قومندان بیا ځواب ورولېږه او سړی یې مرکز ته حاضر کړ، ورته یې وویل: وه وروره ولې تښتېدلی یې، ولې جهاد ته نه راځې؟ هغه ورته وویل: قومندان صیب دا جهاد جهاد نه دی دا ټوله برادر کشي ده)) دې ((برادر کشی)) سره نو باوري صیب، احمدزي صیب، شور صیب او خپله غریب صیب دومره وخندل، چې له سترګو یې اوښکې راغلې، ان په کېښتې کې ناست خلک هم موږ ته متوجه شول، ما وویل دا بله کیسه خو به یې لا درته نه کوم، چې د غریب صیب یو کلیوال و، معشوقه یې په لندن کې اوسېدله او دی په کلي کې اوسېده، ده هم یو خر درلود، یوه ورځ په داسې حال کې، چې پر خره سور و یادګاري عکس یې اخیستی و، دا عکس یې بیا خپلې معشوقې ته لېږلی و. تر سلامونو وروسته یې ورته تر عکس لاندې یو ویکټور کښلی و؛ مخ پر بره یې اشاره کړې وه او لیکلي یې وو: ((ای! دا پورته زه یم.)) دې سره نو ټولو یو خل

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا په کړس وخندل او نور نو ټولو غریب صیب ته وویل: غلی کېنه شل فساده در کې دي او خبرې لاهم ته کوې. باوري صیب وویل: ډېرې خوندورې وې، یوه بله ګریسبند که وکړې، نو د زړه غوټې به مو اوارې شي: ما ویل یو څوک و د پیغمبرۍ دعوه کړې وه، احمدزي صیب وویل: څوک و د کوم ځای و؟ ما ویل طبعاً د غریب صیب کلیوال و، شور صیب وویل: د څه شي دعوه یې کړې وه؟ ما وویل: د پیغمبرۍ، دوی وویل: ژر ژر کیسه کوه چې تلوسه مو زیاته شوه، ما ویل دې سړي چې د پیغمبرۍ دعوه کړې وه، نو طبعاً کلي پر کلي ګرځېده او خلکو ته یې دعوت ورکاوه، یوه ورځ یوه سړي ورڅخه پوښتنه وکړه، چې ته د پیغمبرۍ دعوه کوې، نو کوم دی ستا کتاب چې موږ پرې ایمان راوړو؟ هغه ورته وویل: کتاب نه لرم نوټ ورکوم.)) دې کې نو بیا ټولو دومره وخندل، چې تشي یې ونیول، احمدزي صیب وویل والله چې دا هم ګریسبند وه. د ټوکو ټکالو په همدې څپو کې وو، چې کښتۍ د ډنمارک ګمرک ته برابره شوه، موټر مو عمومي سړک ته برابر کړ، څه کم یو ساعت مزل به مو کړی وي، چې د هېواد دوست صیب کور ته ورسېدو، په لاره کې یوازې یو ځای غلط شو او یو ځای کې لږ ترافیکي ښویېدنه وشوه، نور پر دې لاره ډېر په تکلیف نه شو. څه کم دولس بجې به وې، چې د هېواد دوست صیب کور ته ورسېدو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه شپه د هېواد دوست صیب په کور کې: د مارچ د ۲۰مې پر ۲۱مې شپې، پر سیمه ییز وخت د شپې دولس بجې وې، د هېواد دوست صیب د کور ځنګ ته چې مو کله موټر ودراوه، نو هېواد دوست صیب خپله راووت، تر روغبړ وروسته یې کور ته دعوت کړو، د کور صالون ته چې لاړو، نو ښه متوسط صالون و، شل پنځه ویشت کسان په کې ځایېدل، دوه برخې یې درلودلې چې پارټیشن هم په کې جوړېدلی شو، خو اوس ټول یو صالون و. عبدالمالک بېکسیار، عرب شاه چمتو او څو تنه نور ملګري هم راغلي وو، چې ما تر دې وخته نه پېژندل، خو وروسته بیا هېواد دوست صیب رامعرفي کړل. هېواد دوست صیب نو په تشریفاتو کې ډېر مخکې دی. مخکې تر مخکې یې پر یوه کاغذ لیکلي وو: «د هېواد د تکړه لیکوال پوهنمل محمد اسمعیل یون د هر کلي په ویاړ غونډه» هېواد دوست صیب نو کوټه ښه ګرمه کړې وه، په دېوال کې تیاره نصبه بخارۍ یې، چې لرګي په کې سوزېدل، لا دمخه ښه ګرمه کړې وه، کله چې پر خپلو ځایونو کېناستو، نو هېواد دوست صیب پورته شو، ماته او زما ټولو ملګرو ته یې په داسې لوړو الفاظو هر کلی ووایه، چې زه نه غواړم ځان په هکله د هېواد دوست صیب هغه مینه، محبت، لوړېینه او لوړه ستاینه دلته بیا تکرار کړم. تر هرکلي او ډېر توصیف وروسته

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې د غونډې يو يو برخوال راوپېژانده، بېکسيار صيب، چمتو صيب، عزيز جان خو ټول ما تر هر چا ښه پېژندل، خو ددې ترڅنګ يې يار ګل خان، انجنير جنت ګل، د هېواد دوست زوم (رحمان ګل توتاخېل) هم او يو څو نور مېلمانه هم راوپېژندل، تر هغه وروسته يې هېواد دوست ګروپ ته بلنه ورکړه چې راشي. زه، هېواد دوست ګروپ، د هېواد دوست صيب د کورنۍ لپاره استعمالوم، د خداى په فضل ټول داسې رسېدلي او په ټول پوره دي، چې حساب او کتاب دواړه پرې کېږي، محترمه خور (فيضه هوسا) خو تر هېواد دوست صيب ځکه د کور په چارو کې راته تکړه ښکاري، چې خپل اولادونه يې په ښه ډول روزلي او که يوازې هېواد دوست صيب ته يې پرې ايښي واى، فکر نه کوم چې خبره د برياليتوب دې حد ته رسېدلې واى.

ښاغلی هېواد دوست، محترمه خور هېواد دوست مېرمن او يون

په پښتنو ليکوالو کې او په عام ډول همغه کسان ډېر کامياب دي او ژوند يې ډېر ښه دى، چې مېرمنې يې تکړه دي، د هر بريالي

سړي تر شا د يوې کاميابې مېرمنې لاس وي، هېواد دوست صيب يوه مېرمن، يوه لور او پنځه زامن لري. د خداى فضل دى د دويمې مېرمنې جرئت، لکه د نورو په شان له ده څخه هم سلب شوى دى.
نېکمرغه پښتانه همغه دي، چې مېرمنې يې باسواده دي. زموږ په کلي کې يو سړى و، د باسواده مېرمنې ډېر شوقي و، خو تر اخره پورې چا ور نه کړه او پر بېسواده واوښت، کله چې به مجلس کې کېنې همدا وايي: ((قربان تر باسواده ښځې چې په خپله ښار کې ځانته لاره باسي، زموږ خو نه دي، د ملي بس پر څوکې سرچپه کېنې، ته به يې يوې خواته بيايې، دا به بلې خوا ته زور کوي، لکه نا بلده غوا...)) هغه اوس هم د لوستې ښځې ارمانجن دى او وايي: ((چې په خوله کې مې يو غاښ هم پاتې نه وي، قسم مې ورته کړى، چې يوه باسواده ښځه کوم...)) نو هېواد دوست صيب نېکمرغه دى، چې مېرمن يې د لوړو زده کړو خاونده ده او ده سره ان په فرهنګي چارو کې هم مرسته کوي، د خپلواکۍ جريده هم د ورينداري (فيضه هوسا) په مديريت چاپېږي، هېواد دوست ګروپ:

رحمان ګل توتاخېل، ورمه هېواددوست، يون او سباوون هېواد دوست

(c) ketabton.com: The Digital Library

((سباوون، اجمل (زرغون) شپون، سمون او پیوستون)) ټول ښه د کار هلکان دي، پر خپل درسونو سربېره د موسیقۍ پر هنر هم پوهېږي، د یوه ډول، د یوه هرمونیه او د نورو نور هنرونه زده دي. لور یې (ورېمه) خو همدا اوس پر څلورو لویو ژبو، انګلیسي، الماني، اردو او روسي پوهېږي، پښتو او دري یې هسې هم زده دي. (هېواد دوست ګروپ) په اتڼ کې هم ډېر شهرت لري، کله چې په ډنمارک کې د مهاجرو د ټولنې او یا نورې ملي ورځې وي، نو هېواد دوست ګروپ د افغانستان ورځ په کې په ډېره ښه توګه تمثیلوي، په همدې خاطر یې یو ځل د ګوپنهاګن له ښاروالۍ څخه جایزه هم ترلاسه کړې وه. په کور کې د ناستو ټولو کسانو تر معرفۍ وروسته، هېواد دوست صیب ټول ډوډۍ ته راوبلل، د مېلمستون په بل سر کې یې د مېز پر سر د بوفې سیستم برابر کړی و، خورا لوکسه او زیاته ډوډۍ یې تیاره کړې وه، خوندوره خو په دې وه، چې ډوډۍ یې وطني وه، وریندارې (فیضه هوسا) ته مو وویل، چې ډېر تکلیف دې ګاللی دی، هغې وویل: نه دا څه خبره ده، ماته یې ډېر ناوخته وویل چې یون صیب دوی راځي، زه له څو وظیفې څخه راتللم، ناوخته شو، بیا مې څو سودا کوله، مور وویل: دا لاښه دی، چې ناوخته یې درته ویلي دي که نه نور به دې څه پخول؟ ډوډۍ هر چا ځانته را اخیستله او بېرته خپلو ځایونو ته تلل، د ډوډۍ پر سر بېکسیار مانه د کور د ټولو احوال واخیست، ما وویل: ټول ښه دي، ژوند مو ډېر ښه دی، خو ډېر سرګردانه یو، د هغه ټینګار د همېش په شان دا و، چې ژوند ته ډېره توجه کوه، ژوند داسې نعمت دی، چې بیا نه تکرارېږي، نور هر څه بیا ترلاسه کولای شو، خو ژوند نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شو ترلاسه کولای، دغه راز يې پر صحت هم ډېر ټينګار کاوه، ويل يې: د ډېر کار لپاره ښه صحت ته اړتيا ده، بېکسيار همېشه زما د ژوند او شخصي امنيت په اړه په تشويش کې وي. زما يو بل ملګرى انجنير محمد سالم وايي: کله چې بي بي سي او نورې راډيوګانې نيسم او کله چې په کې دا خبر راشي: ((په خواشينۍ سره مې خبر ترلاسه کړى...)) نو تر څو چې د وژل شوي يا د وفات شوي کس نوم اخلي نو زما زړه ډب ډب ډب کوي، چې خداى مه کړه يون صيب ته څه نه وي پېښ شوي، ځکه يون که ډېر دوستان لري، نو مخالفين يې هم ډېر دي، دوستان خو چاته د ژوند خطر نه پېښوي، خو مخالفين هر څه چې له لاسه يې کېږي، هغه کوي.)) نو زما د ژوند په اړه ډېرو ملګرو له هغې جملې نه بېکسيار صيب سره همېشه تشويش وي. تر ډوډۍ وروسته چاى راوړل شو، پر دې وخت هېواد دوست صيب وويل: وروڼو ليکوالو او فرهنګيانو يون صيب له ډېر لرې ځايه او خپل وطنه تشريف راوړى، زه له ده څخه هيله کوم، چې د افغانستان د حالاتو په اړه موږ ته خپل نظر، تحليل او ارزونه وړاندې کړي. وروسته به طبعاً موږ ورڅخه ډېرې پوښتنې لرو او هغه تشويشونه چې موږ يې د هېواد د حالاتو په اړه لرو، دى به موږ ته د هغوى په باب ځوابونه راکړي. هېواد دوست صيب يو ځل بيا ماته بلنه راکړه، خو مخکې تر دې چې خبرې پيل کړم، چمتو صيب وويل: اول خو زه يون صيب ته ښه راغلاست وايم او بيا زه څو پوښتنې لرم او يوه څه تبصره، هغه به د امريکا غږ، ازادى راډيو او نورو راډيوګانو ته د ټليفونو پر مهال له معمول سره سم يوه لنډه تبصره کوله او بيا به يې خپله پوښتنه طرح کوله. چمتو صيب د

(c) ketabton.com: The Digital Library

راډیوګانو له لارې خپل ملي مسئولیت او رسالت په ښه ډول ترسره کړی دی. چمتو صیب په حقیقت کې د امیر کروړ په شان و، چې په یو تن به له سلو جنګ اورانو سره جنګېده، دی هم په یوازې ځان په راډیوګانو له سلو ستمیانو سره جنګېدلی دی. د چمتو صیب نظریاتو سره د ناست خلکو چندان جوړه نه وه، نو غریب صیب ورته وویل: چمتو صیب ته لږ صبر وکړه، چې یون صیب خبرې وکړي، کېدی شي ستاسو سوالونه په کې حل شي او تبصرې ته هم ضرورت پیدا نه شي، خو چمتو صیب وویل: صبر کوه زه خپلې خبرې تکمیلوم، چمتو صیب بیا دوام ورکړ، خو بیا هم د نورو ملګرو اوسېله ورته تنګه شوه، غریب صیب، احمدزي صیب ته اشاره وکړه، هغه یې پوه کړ، چې ستا غټ کار به نن دا وي، چې د چمتو صیب تر حده زیاتو تبصرو نه مو خلاص کړې، احمدزي صیب لږ په تونده لهجه ورته وویل: چمتو صیب زه هم پوښتنې لرم، خو ته لږ صبر کوه، چې یو ځل یون صیب خبرې وکړي، کېدی شي د ځینو مسایلو په باب هېڅ خبرو او پوښتنو ته اړتیا پیدا نه شي. پردې وخت چمتو صیب بیا غلی شو، ویل یې سمه ده. ما چې خبرې شروع کړې، چمتو صیب بیا وویل: یوه پوښتنه لرم، پر دې وخت بیا تول هک پک شول، احمدزي صیب ورته وویل: چمتو صیب ته بیا ګوره خبرې اوږدوې که څنګه؟ بس خبره داده چې د یون صیب د خبرو تر پایه زه او ته حق نه لرو، چې خبرې وکړو، کله چې دده خبرې خلاصې شوې اول نوبت ستا دی، چمتو صیب دا ځل هو وکړه، خو بیا به هم زما د خبرو پر مهال یو ځل کوچ کې نېغ شو، طاقت به یې نه راته، چمتو خپله پر سیاسي مسایلو ښه پوهېږي، د خبرو ګوډی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی، پر هر څه يې سر خلاص دی، نو ځکه يې طاقت نه کېده، خو چې احمدزي صيب ته به يې پام شو، نو ځان به يې غلی کړ. خو ما ژر ژر د افغانستان حالات ورته تشريح کړل، پرمختګونه، نيمګړتياوې، پرشاتګونه، سياسي ناعدالتي او نور څه، چې زما ذهن کار کاوه دا مې ټول ورته تشريح کړل. بيا مې دوی ته موقع ورکړه، چې سوالونه وکړي، غريب صيب چمتو صيب ته وويل: اوس نو اول ستا نوبت دی هر څه چې وايې ووايه! چمتو صيب وويل: زما اکثره پوښتنې ځواب شوې، څه شی چې يون صيب وويل، همدا خبرې زما په زړه کې هم ګرځېدې، خو دې سره سره يې ځينې پوښتنې او لنډې تبصرې بيا هم وکړې، مخامخ ورته يارګل صيب ناست و، هغه چې خپل ځان معرفي کاوه، نو اول يې پر خپل خلکيتوب ټينګار وکړ، بيا يې ځان معرفي کړ او بيا يې نورې پوښتنې طرحه کړې، وريسې په متواتر ډول هر يو خپلې پوښتنې طرح کړې، خو د ټولو پوښتنو د اندېښنې مرکزي ټکی دا و، چې افغانستان پر کومه خوا روان دی؟ مثبت لوري ته که منفي خواته! مقصد دا چې ټولو د خپل هېواد په باب اندېښنې او تشويشونه درلودل. خو يوه خبره، چې ټولو ته د خوښۍ وړ وه، هغه دا وه، چې موږ ورسره د يوه نوي پښتو ټلويزيوني چينل د جوړېدو خبره وکړه. ټولو وويل: موږ همکاري کوو او هېواد دوست صيب خو بېخي وويل: زه هملته درځم او شپږ مياشتې درسره وړيا کار کوم. د دوی دې تشويشونو او پوښتنو په ځواب کې ما وويل: افغانستان کې پرمختګونه شته خو ددې ترڅنګ تشويشونه هم شته. مثبت پرمختګونه هم ډېر دي؟ د بيا رغونې، نوې جوړونې، ولسواکۍ، د

(c) ketabton.com: The Digital Library

اقتصاد د غورېدو، د خلکو د ژوند د ښه والي، ښوونې او روزنې، پوځ او نورو برخو کې لازم او مثبت پرمختګونه رامنځته شوي، چې ان په دې دومره لنډه موده کې د افغانستان په ټول تېر تاریخ کې یې ساری نه دی لیدل شوی، خو ډېر تشویشونه او نهیلۍ دادي، چې په سیاسي برخه کې عدالت تر پښو لاندې شوی دی. کومه نسبي سوله، چې اوس ټینګه ده، دا طبیعي نه ده، دا پر یوه لوري د زیات نظامي فشار او بل لوري ته د زیات مادي امتیاز او دولتي څوکیو د ورکړې له امله ټینګه شوې ده، ډېره کاواکه او موقتي بڼه لري، هر کله چې پر یوې خوا نظامي فشار کم شي او پر بله خوا امتیاز بند شي، نو دا سوله همغه وخت له ګواښ او خطر سره مخامخېږي او بېرته له منځه ځي، سوله باید له خپل طبیعي مسیره تېره شي، نو هله کېدی شي دایمي سوله ټینګه شي، افغانستان کې د ګاونډیو هېوادونو د ګټو بېلانس هم برابر نه دی، دوی هم کولای شي، سوله تهدید کړي، او کله چې سوله له منځه لاړه شي، په دې نورو ډګرونو کې، چې کوم پرمختګونه رامنځته شوي دا هم ورڅخه متاثره کېږي او حتی له منځه ځي.

دایمي سوله همغه ده، چې پر خپلو طبیعي اساساتو ولاړه وي. د نړیوالو ځواکونو لویه اشتباه په پیل کې همدا وه، چې تصنعي سولې ته یې تر عدالته زیاته ترجیح ورکړه. یو زیات شمېر جنګسالارانو ته یې په دې خاطر په حکومت کې مهمې څوکۍ ورکړې، چې سولې ته ګواښ متوجه نه کړي، که څه هم دلته په ډاګه عدالت تر پښو لاندې شو، خو دوی عدالت داسې یو ضرورت ګاڼه، چې ټول خلک یې پر بالفعل ضرورت نه پوهېدل او سوله هغه اړتیا

(c) ketabton.com: The Digital Library

وه، چې هر چا همدا اوس احساسوله، خو حقیقت داسې نه و، خلک حاضر وو، چې د هر چا تېر جنایتونه وبښي، خو دا په دې کچه نه، چې د دوی پر سر د جنایتکارانو د حاکمیت په قیمت تمام شي، بل خپله پخواني جګړه مار د خپل فطرت له مخې، له عادلانه سولې سره مخالف وو، کومې سولې ته يې چې د زیات امتیاز په مقابل کې غاړه ایښې وه، هغه هم له دې امله وه، چې دوی خپله یو تنفس ته ضرورت درلود او د هغه امتیاز په مقابل کې چې دوی ته ورکړل شوی و، دوی موقتي سولې ته ترجیح ورکوله، هر څوک چې د سولې په بیه په قدرت، واک او امتیاز کې ساتل کېږي، هغوی دې ډول کټورې سولې ته ترجیح ورکوي، همغه وو، چې د افغانستان امنیتي ارګانونه ورو ورو ددې خلکو لاس ته ورغلل، نه یوازې دا چې د امنیت په ټینګښت کې یې ونډه وانخیسته، بلکې په یو زیات شمېر سیمو کې د نا امنۍ سبب شول او همدا راز په دولت کې د غلې درغلۍ لامل وګرځېدل. په دغسې یو ناعادلانه حالت کې نه د دایمي سولې هیله کېدی شي او نه هم د یو پاک او شفاف حکومت د استحکام هیله. دوی ټولو زما خبرې تر ډېره حده تائید کړې، خو چمتو صیب د یارګل صیب پر تېر سیاسي بهیر، چې یارګل صیب ته ډېر مقدس ښکارېده او هغه پرې ډېر ټینګار کاوه، سخته نیوکه وکړه او هغه هم چمتو صیب ته خپل انقلابي رنګه ځواب ورکړ، خبره ډېره ګرمه شوه، خو مور یې سوله وکړه او خبره مو پر بله واړوله، زمور مجلس په داسې حال کې دوام درلود، چې هېواد دوست صیب وویل: که زړه مو وي، چې یو پنجه موسیقي وغږوو ښنګه به وي؟ ستړیا به مو لږه کمه شي، باوري صیب یې تر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټولو زيات هر کلی وکړ، زه که څه هم د باوري صيب د موسيقۍ پر کمال خبر وم، خو دومره لا نه وم خبر چې د ګل اغا شېرزي په شان په کې لوی لاس لري. شپېږ وروسته هېواد دوست ګروپ تيار شو. اجمل (زرغون) خپل ډول راواخيست، هرمونيه هم تياره شوه، اجمل جان ډول او باوري صيب هرمونيې ته کېناستل، داسې په خوند يې څو نغمې وغږولې، لکه سم چې فني هنرمندان وي، باوري ته مې وويل: پر ديندارۍ او شاعرۍ دې خبر وو، پر موسيقۍ هم خو دا دی اوس لا ښه خبر شو، دې کې نو غريب صيب، شور صيب او احمدزي صيب له باوري څخه هيله وکړه، چې خپل کمال نور هم څرګند کړي (سندرې ووايي)، باوري صيب غاړه صافه کړه او لکه د هندي هنرمندانو په ادا يې اجازه وغوښته او بيا يې دوه کلاسيک شعرونه چې خورا ښه کمپوز شوي وو، په ترنم کې وويل: څوک چې د موسيقۍ پر هنر پوهېږي، نو ښه خوند يې ورڅخه اخيستلای شو، البته دا ډول سندرې د خواصو او فرهنګيانو لپاره وي، نه د عوامو لپاره، موږ ډېر خوند ورڅخه واخيست، اجمل جان په خپلو ورونو کې کشر دی، خو ډېر ښه ډول يې وواهه، د هېواد دوست ګروپ نور غړي هم د موسيقۍ پر نورو الاتو پوهېږي، مانا دا چې له خپل کوره پوره او کره دي.

څو شپېږ مو نوره هم موسيقي واورېدله، کله چې ساعت ته متوجه شو، نو د سهار شپږ بجې وې، ټولو وويل: دا خو سهار شو. هېواد دوست صيب وويل: ټولو ته مې د خوب ځايونه جوړ کړي، يوه سترګه خوب وکړئ، چې سباته بيا مزلونه دي، بيا به داسې ګنګس شئ، چې نه به د خبرو ياست، نه د مزله. د خوب تر بستره له

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسېدو سره سم خوب لاندې کړو، لس لس نيمې بجې به وې، چې
هر يو په خپل نوبت سره له تشنابونو راووت، ځانونه مو تيار کړل،

چای مو وڅښه، د هېواد دوست صيب د کور مخې ته مو يادګاري
عکسونه واخيستل، دا کور هېواد دوست صيب خپل شخصي کور
دی، چې په قرضه يې رانيولی، تراوسه يې د قرض زياته برخه پرې
کړې، ما ته چې څوک ووايي: کور يې خپل دی، نو سخت پرې
خوشاله شم، زه وايم څه روحاً خو به په کې ارام وي، پر نن او سبا د
ايستلو وېره او رواني ډار خو به ورسره نه وي، په تېره بيا دا چې
ليکوال د خپل کور خاوند وي، نو ډېر زيات ورته خوشالېږم، موږ
اوس په يوويشتمه پېړۍ او کمپيوټري زمانه کې ژوند کوو، که موږ
غواړو له دنيا سره ځان سيال کړو، نو د ژوند ټول ضرورتونه مو
بايد پوره وي، چې د شننې او څېړنې، تفکر او تجسس قابليت مو
لوړ شي. زه له هغه کلاسيک او دوديز ميتود سره سخت مخالف
يم، چې هر پښتون ليکوال به د شخصي ژوند له پلوه د بدمرغۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

سمبول و، ګرځوان ځيرې او ځپلې شلېدلې، دا يې د ځان لپاره وياړ ګڼه، موږ اوس له لويو چېلنجونو سره مخامخ يو، پخوانيو ارزښتونو خپل ځای نويو معيارونو او ظرفيتونو ته پرې ايښی، اوس زما هغه ليکوال، چې د ژوند چارو د سمبالښت پوره وس نه لري، د معاصرو علومو د زده کړې امکان نه پيداکوي او نن چې موږ ځان د نويو، معاصرو او تجربه يي علومو په ګاڼه ځان سمبال نه کړو، د منځنيو پېړيو په افتخاراتو او امکاناتو ځان له نورو سره د سيالۍ جوګه کولای نه شو، د ارستو دا خبره کېدی شي پر ځينو خلکو ښه ونه لګي، خو د انديالو او مفکرو اشخاصو لپاره بې ګټې نه ده، هغه به ويل: ((موږ بايد غلامان ولرو، چې زموږ د ژوند چارې سمبال کړي او موږ تفکر ته وخت پيدا کړو.)) د ارستو په پورته وينا کې د ((غلامانو)) لفظ ستوغ دی، خو زه يې د خپل پښتون افغان ليکوالو لپاره په دې بڼه را اوړم: ((موږ بايد ښه اقتصاد ولرو، چې زموږ فکر او تخيل د ژوند په وړو ستونزو کې مصروف او مبتلا نه شي او موږ د لويو کارونو د سرته رسونې لپاره فکر وکړو)) ما ځو ځله پښتنو ليکوالو ته د ژوند د سمبالښت او د اقتصاد د ښه والي يادونه او سپارښتنه کړې، خو ځينو ((بې ليکه ليکوالو)) او بې نوښته دوديزپالو په خپل ناوړه تبسم سره هغه ته بل رنګ ورکړی او د پېړيو بدمرغۍ او تتلی حالت يې د پښتنو ليکوالو له شان او شخصيت سره مناسب بللی دی. ددې علت دادی، چې دا ډول اشخاص هسې په ځو سندرو خپل وخت تېروي او د لويو کارونو مفکوره يې په ذهن کې نه شته، ځکه خو د لويو ليکوالو لپاره ډېرو امکاناتو ته اړتيا ده، د امريکا يو لوی ليکوال

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی، هغه چې کله یو ناول یا داستان لیکي، نو په یو بل هېواد کې ځان ته کور رانیسي، ځان ته ارامه فضا جوړوي او په ارام فکر خپل اثر لیکي. ددې لیکوال یو اثر تر (۵۰) ملیونو ټوکو هم چاپ شوی دی. دا سمه ده، چې یو شمېر تخلیقي ادبیات ډېر زیات په اقتصاد پورې اړه نه لري، پنځونه یې د لیکوال د خپل فکر زېږنده ده، خو تکثیر او نشر یې هېڅکله هم له اقتصاد پرته ممکن نه دي. نو هغه دودیزوال چې د هر لیکوال د ژوند پر خړوب یې رخه راځي، په حقیقت کې د ټولې اجتماع د پرمختګ ذهني مخالفین دي، چې پر خپل همسلکي لیکوال یې ښه ژوند نه صلېږي، نو پر نور ولس به یې څنګه ولوربږي.

نو ځکه خو چې زه د کوم لیکوال ژوند سوکال وینم، ډېر زیات پرې خوشالېږم. نو هېواد دوست صیب مې څنګه خوښ شو، چې د ژوندانه دې برخې ته هم توجه کړې ده. د هېواد دوست صیب له کوره د بېکسیار د کور پر لوري رهي شو، چې هغه نو بیا د شاعرۍ او فرهنګي قربانۍ ښه مېړنی، خو د کورني ژوند د سوکالۍ او اقتصادي ښېرازۍ پروړاندې ډېر بې تفاوته دی. څو کاله مخکې چې زه ډنمارک ته ورغلی وم، انځور صیب، ډاکتر شېرولي او ځینې نور انډیوالان ټول سره یوځای وو، نو چې د بېکسیار صیب دوه اتاقیز کور مو وکوت، نو په افغانستان کې مې د ډېرو لیکوالو په ژوند شکر ووېست، همغه وخت مې ورته وویل: دا کور به ژر خوشې کوې که پیسې درسره نه وي، موږ به یې وطن کې درپور کړو، خو دا کور بدل کړه، هغه غیر له دې چې وخاندي نور یې د رد لپاره څه ځواب نه درلود. دا ځل چې زه راغلم، نو بېکسیار سهار وختي د

(c) ketabton.com: The Digital Library

هېواد دوست صيب له کوره تللی و، هغه ته يې ويلي وو، چې يون صيب حتماً زموږ کور ته راوله چې ضرور کار مې ورسره دی.

زه(يون) او نجيب احمدزی صيب له هېواد دوست صيب سره موټر کې کېناستو، باوري صيب او شور صيب له غريب صيب سره کېناستل. پر لاره هېواد دوست صيب په ډنمارک کې د افغانانو د ژوند په باب معلومات راکړل، په تېره بيا د کورنۍ ژوند په باب، هېواد دوست صيب وويل: که دلته مور او پلار تکړه نه وي، نو اولادونه يې ډېر ژر پردي کېږي دا ډېره بل رقم ټولنه ده. نيم ساعت يا پنځه دېرشو دقيقو کې به د بېکسيار کور ته رسېدلي يو، موټر يې د کور مخې ته ودروه، خال خال باران هم و، ما هېواد دوست صيب ته وويل چې کور يې ما ليدلی ورپورته کېږم نه، دی هم ځان سره راکښته کړه ورته وايه راځه چې ځو! دا وخت مو کتلې چې خپله بېکسيار راکښته شو، ماته يې وويل: ځه چې ځو پاس، ما ويل نه ځو دا کور خو ماته معلوم دی، په يوه کوټه هغه هم په واقعيت کې نيمه کې موږ نه ځايېږو، تر هغې نه خو دا موټر هم لوی دی، هغه په خندا شو ولې ته خبر نه يې چې بل کور مې اخيستی؟ ما ويل نه بابا ته او کور، هډه او ګنې، هغه وويل: والله چې اخيستی مې دی، همدا ستا له ډاره مې اخيستی دی، ما وويل: چېرته دی؟ ده وويل: د همدې کور ترڅنګ، ټولو انډيوالانو ته مو وويل: ځئ چې ځو، دويم پوړ ته پورته شو، مخکې تر دې چې دده پخواني کور ته لاړ شو، اول دې کور ته دننه شو، دوه اتاقيز، عيناً لکه هغه بل کور نوی رنګ شوی، رنګ يې لاتراوسه وچ شوی هم نه دی د رنګ بوی يې هم همغسې خېږي، ما ويل ډېر نوی رنګ شوی، بېکسيار

(c) ketabton.com: The Digital Library

صیب وویل: همدا پرون خلاص شو، همدا ستا په خاطر مې خلاص کړ، ما ویل چې دی راځي، دا ځل نو بیا سخت انتقاد کوي، دا دی کور نور څه وایې؟

ما ویل هغه بل خو دې نه دی خوشې کړی؟ ده ویل: نه بابا، ما ویل بس اوس سمه شوه، څلور کوټې شوې ښه گوزاره په کې کېږي، دواړه لکه د مکروریانو دوه خونیز کورونه مخامخ وو. بیا دده کور

ته وردننه شو، نور انډیوالان هم راغلي وو، ارمان صیب، چمتو صیب، عزیر، زموږ خپل گروپ ټول سره کېناستو، چای مو وڅښه، گپ شپ مو ولگاوه، بېکسیار ته مو د کور مبارکي ورکړه، ساعت زیات وکم به سره ناست وو. بیا مو د بل پروگرام په باب خبرې پیل کړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ډاکټر شېرشاه مېلمستیا : راتلونکی پروګرام دا و،

چې ډاکټر شېرشاه هادي موږ ته نن مازيګر مېلمستيا تياره کړې وه. دا مېلمستيا د کوپنهاګن په يوه هندي رستورانت کې وه. ډاکټر شېرشاه د عبدالمالک بېکسيار ورور دی، په پېښور کې يې زما او د نورو ليکوالو ډېر خدمتونه کړي دي. هغه سره له دې چې د طب يو ډاکټر دی، خو ډېر ښه ادبي ذوق او مينه هم لري. په پېښور کې يې لا د طب پوهنځی خلاص کړی نه و، چې ډنمارک ته کډه شو، پر انګليسي ژبه ښه پوهېده، پر اردو هم پوهېده، پښتو او دري خو يې د ليک او لوست ژبې وې، نو د خپل لياقت له مخې په ډنمارک کې ډېر ژر بېرته طب پوهنځي کې شامل شو او په ښه ډول يې دا پوهنځی ولوست. په پېښور کې به زه ډېر وخت د شېرشاه څنګ ته ورتلم او ده زما د ژوند او فرهنګي کار لپاره ډېرې اسانتياوې

(c) ketabton.com: The Digital Library

برابرې کړې وې، بېکسيار په ډنمارک کې اوسېده، خو دلته پېښنور کې يې شېرشاه استازي کوله، کله چې دی ډنمارک ته مهاجر شو، نو ما هلته د خپل فرهنګي کار په چارو کې يوه ښکاره ستونزه حس

ممتاز ارمان او يون يو بل ته مخامخ

کړه. اوس چې دی زموږ له راتګ څخه خبر شوی و، نو د پېښنوريانو په اصطلاح موږ ته يې يوه سپېشل مېلمستيا کړې وه. له نورو انډيوالانو سره هندي رستورانت ته لاړو، ټول به لس دولس تنه کېدلو، څو مېزونه يې موږ ته مخکې تر مخکې ريزرف کړي وو. ډېره ښه هندي غذا، کباب، چکن کړايي او نور شيان يې راوړل، شېرشاه ډېر زيات خوشاله و او نور انډيوالان هم ټول، د ډوډۍ پر وخت مو دومره ټوکې وکړې، يو وخت خندا دومره زور واخيست، شاوخوا ټولو خلکو موږ ته وکتل، چې دا لاڅه مخلوق دی، زه چې په هوټل کې د ناستو خلکو پر دې نزاکت پوه شوم، نو ټولو ته مو ورو وويل: زموږ په کړس خندا نورو ته مزاحمت پېښېږي، بايد لږ

(c) ketabton.com: The Digital Library

احتیاط وکړو، چمتو او نورو ملګرو، خو وویل: په کیسه کې یې!؟ هر څوک به خپل کار کوي، ما ویل نه د هوټل اخلاق دا نه ایجابوي، د کونړ څو ملګري هم راسره وو، هغوی چې به د کونړیانو په رابطه ګریس بند ټوکې واورېدې نو له سترګو به یې اوښکې لاړې، یو یو نیم ساعت دلته ناست وو، چای مو هم دلته وڅښه، بیا نو ټولو وویل چې د بېکسیار د غونډې وخت رانږدې دی، هلته به لاړ شو.

دبېکسیار د شاعرۍ په باب یو ادبي ماښامی: له دې هندي هوټل څخه به مو شل دقیقې مزل کړی وي، چې همدې مطلوب ځای ته ورسېدو، دا داسې یو عادي هوټل و، چې په لومړي پوړ کې به یې خلکو چای څښه او په لاندې ځمکتلي یا تکاوۍ کې به یې د ډنمارک د شاعرانو ټولنې له خوا کله کله د یو شاعر په یاد غونډه جوړېدله، کله چې تکاوۍ ته کښته شو، یو خو ډېره وړه وه، د ډېرو کسانو د ځایونې امکان په کې نه و، بل ډېره تیته وه، څو زاړه کوچونه په کې ایښي وو، ټولو راغلو کسانو ته څوکۍ هم ونه رسېدې، د تکاوۍ چت هم ډېر ټیټ او بدرنګ و، ان تر دې حده چې، لکه کوم سپورت مین له لاندې د پښو ګوزار پرې کړی و، پر چت یې د دواړو بوټانو خاپونه ښکارېدل، غریب صیب ته مې وویل: د شاعرانو برخه، لکه چې هر چېرته همداسې خواره وي، تر دې خو موږ په افغانستان کې ښه یو، چې ځای یې داسې دی نو شاعران به یې څنګه وي؟ هغه ځان سره خندل، دا وخت یو

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بیکسیارصیب په ویاړ د ادبي غونډې د مشاعرې انانسر

څوک راغی، انانس یې ورکړ، ویل یې دا ځای تنګ دی، پاس پورته ځو، ټول هلته لاړو، هغه ځای نسبتاً مناسب او د ناستې ځای و، څو شېبو کې شاعران راټول شول، ډنمارکي شاعران هم په کې وو، له اروپايي هېوادونو څخه ځينې نور راغلي افغانان هم په کې وو، د ټولو شمېر به د (۳۵-۴۰) کسانو په شاوخوا کې وو. څو شېبو کې محفل شروع شو. څو ډنمارکۍ، غالباً چې شاعرانې به هم وې، هلته په ډېرې بې تفاوتۍ پر ځمکه کېناستې، سګرټ يې هم څکول او کومه خاصه سليقه یې هم نه لرله، ډېرې ساده پر ځمکه کېناستې. انانسر يې يو ډېر خريلی، د سرو اوږدو ويښتانو څښتن و. ډېره ساده او بسيط معلومېده، نه يې نکتهايي لرله او نه هم لوکسه دريشي، بس نو لکه چې د شاعرانو عامه خاصه ده، د بد سليقۍ پرې تمامه وه. هغه راغی په ډنمارکي ژبه يې ښه راغلاست ووايه او د نن ورځې د غونډې موخه يې تشريح کړه. هېواد دوست صيب هم پر دې وخت د غونډې پر جوړښت رڼا واچوله. ډنمارکي

(c) ketabton.com: The Digital Library

وويل: دا غونډه زموږ د ټولنې له خوا د عبدالمالک بېکسيار د شاعرۍ په وياړ جوړه شوې، دی به تاسو ته خپل څو شعرونه د

بېکسيار صيب د شعر ويلو پر مهال

بېلګې په ډول لولي او زه به يې تاسو ته ډنمارکي ترجمه وړاندې کوم. بيا يې له بېکسيار څخه هيله وکړه، چې هغه خپل يو يو شعر ولولي. هغه به خپل يو شعر ولوست، همدې ډنمارکي به يې ډنمارکي ژباړه لوستله، هم ډنمارکيانو او هم به موږ ور ته چکچکې کولې. بېکسيار اکثره خپل ازاد شعرونه په کې ولوستل، خو يوه نيمه غزله هم په کې وه، دغه څو عنوانه شعرونه يې هلته ولوستل:((ژړا - خندا ، فصلونه، کډه، خوب، تصوير، برمته او مخه ښه.)) که څه هم ښکاريده، چې ددې شعرونو ژباړه خپله بېکسيار کړې، نو ځکه يې ډنمارکيان هم د مانا تل ته پرېوتل، خو بيا هم د بېلابېلو کلتورونو توپير کېدی شي، دوی ته د شعر پوره پوهېدل مشکل کړی وي. له بېکسيار پرته ددې شعرونو ژباړه بل چاته

(c) ketabton.com: The Digital Library

اسانه نه وه، یو دا چې دی له ډېرو کلونو راهیسې په ډنمارک کې
اوسي او پر ډنمارکي ژبه ډېر ښه پوهېږي، بلکه دا چې دا دده خپل
شعرونه وو، د ژباړې پر وخت يې کېدی شي ښه انډولونه ورته پیدا

د مشاعرې یوه ځنډه

کړي وي او بل بېکسیار یو مسلکي شاعر او لیکوال دی، د ژباړې
پر نزاکتونو هم پوهېږي. خو ماته په کې د ځینو مفهومونو انتقال
ځکه سخت ښکارېده، چې دا یوازې زموږ په ټولنې پورې منحصر
دي او نورو ټولنو کې یې بېلګې یا هېڅ شته او یا هم کمې دي،
لکه، «په تناره کې دم کړې وریجې» په ډنمارکۍ هېڅ نه شته. د
کلي خپل افغاني تصویرونه، د سنځل ګل شېبې، سنځلې ډېرې
شوې یا کمې، شینشوبي او ځینې نور ګڼ مسایل چې ان د
افغانستان په ډېرو سیمو کې هم نه شته او د بېکسیار د
کوچنیوالي دوران یو کلیوالي تصویر وړاندې کوي. خو بیا هم له
دې شعرونو څخه دواړو خواوو خوند واخیست.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخکې تر دې چې بېکسيار صيب خپل شعرونه ولولي، نو ماته هم بلنه راکړل شوه چې د يوه مېلمه په توګه خبرې وکړم. البته زه د وخت پر نزاکت پوهېدم، نو ځکه مې ډېرې خبرې ونه کړې، يوازې دومره مې وويل: شاعري، سياسي، مذهبي، جغرافيايي، قومي او نور بريدونه او سرحدونه نه مني، د مينې د پيغام لېږدونکې او د

بشر د پيوستون وسيله ده او د نړۍ د انسانانو ګډه فکري او هنري شتمني ګڼل کېږي. بېکسيار زما خبرې ژباړلې. تر هغه وروسته بېکسيار صيب خپل شعرونه ولوستل، کله چې شعرونه پای ته ورسېدل، نو انجنير بهرام ته بلنه ورکړل شوه، چې موسيقي وغږوي.

انجنير صيب بهرام يو اماتور هنرمند دی، په ډنمارک کې اوسي، خو اصلاً د ننګرهار ولايت دی. هغه خپله ډله منظمه کړه او په خپله هرمونيې ته کېناست، خورا په زړه پورې ښېره لري او خدای

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاک ښه اواز ورکړی دی، هغه یو ذوقي هنرمند دی، د پیسو لپاره سندرې نه وايي، نو ځکه يې په هنر کې ابتذال نه ښکاربده، خو دې محفل کې يې اکثره د بېکسیار شعرونه وویل. پر ډنمارکیانو او افغانانو خورا ښه ولګېدل. ټول ورته غوږ وو، یو شعر په کې داسې و:

بــې غیــر لــه تــا زنــدګي څــه زنــدګي
ژونــدون بــې ســاه زنــدګي څــه زنــدګي
هــسې یــو څــو ګامــه ژونــدون لټــوم
د اروپـــا زنـــدګي څـــه زنـــدګي

د بېکسیار د شعرونو ترڅنګ یې سیمه ییز سروکي او د ننګرهار په باب څو شعرونه هم سندره کړي وو، په ډېره مسته موسیقۍ یې وویل، یو نیم چې په مجلس کې د ګډا په هنر سمبال و، ځان یې ورته ټینګ نه کړای شو؛ مجلس ته پورته شول، داسې یې ونځل چې د ځمکې له متن څخه یې ګرد پورته کړ. لنډه دا چې د موسیقۍ پروګرام هم خورا خوندور و. کله چې د موسیقۍ پروګرام پای ته ورسېد، نو موږ له بېکسیارصیب، بهرام صیب، هېواد دوست صیب، چمتو صیب، ډاکتر شېرشاه او نورو اندیوالانو څخه خدای پاماني واخیسته، خو بېکسیار راته وویل چې سبا شپه ستاسو لپاره د موسیقۍ یو سوچه پروګرام جوړو، ضرور به ورته راځئ، موږ وویل: خپل کوښښ به وکړو. دې کې مو له ده څخه خدای پاماني واخیسته او د سویډن پر لوري روان شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سویډن پر لوري

د مارچ د ۲۱مې پر ۲۲مه شپې څه کم لس بجې به وې، چې په خپل موټر کې سره منظم شو، د سویډن د مالمو ښار پر لوري مو حرکت وکړ. مالمو ښار د ډنمارک کوپنهاګن ته ډېر نږدې دی، یو ساعت زیات کم واټن ورڅخه لري. کله چې موټر کې کېناستو نو یو بل ته مو وویل: هلته مو چاسره تماس نیولی او که نه؟ غریب صیب وویل: تماس مو نیولای خو لږ ناوخته، هغوی راته وویل: کاشکې لږ مخکې مو موږ ته خبر راکړی و، موږ به ډېر افغانان دلته خبر کړي وو، چې اکثره راغلي وای، دلته په مالمو ښار کې د افغانانو واده و، چې هلته ټول افغانان راټول وو، نو ټول مو لیدلای شول. غریب صیب وویل: ډاکتر صیب کلام مومند ته مو خبر ورکړی، د هغه ځای تر ټولو مناسب دی، هلته لنډ که نور افغانان وي، نو دی هغوی هم خبروي او کېدی شي اوس یې خبر کړي هم وي، خو بیا هم اوس ډېر ناوخته دی، خیر په هر ترتیب موږ چې یو څو تنه افغانان همووینو بس دي، زموږ پیغام نورو ته انتقالولای شي. له کوپنهاګن نه مو د سویډن د مالمو ښار پر لوري حرکت وکړ. د مالمو ښار ډنمارک ته ډېر نږدې دی. ډنمارک له سویډن سره د یوه اوږده پله په واسطه وصل شوی دی. دا پل څو کیلو متره اوږدوالی لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که څه هم د نړۍ په عجایبو کې نه راځي، خو تر عجیبې هم کم نه دی. دوه ملکونه د همدې پله په وسیله وصل شوي، تر نیم ساعت زیات مزل به مو کړی وي، چې پر پله ورواوښتو، سخته واوره هم ورېده، د سویډن په خاوره کې تر حق العبوره تېر شو، جي پي ایس د کلام صیب کور ته لارښوونه کوله، تر یو شلو دقیقو مزله وروسته هلته ورسېدو، جي پي ایس پر صفر نقطه ودرولو، خو د کوڅې په کیڼ او ښي لاس کې د کور پر موقعیت پوه نه شو. مجبور شو، ټول له موټره کښته شو، کله چې پلي شو، نو کور مو پیدا کړ، ډاکترصیب کلام مومند موږ ته منتظر و، هغه موږ سره روغبړ وکړ او د کور لاندیني پوړ یا ځمکتلي ته یې ځان سره بوتلو.

د سویډن له افغانانو سره یوه ناسته: ډاکتر صیب کلام مومند چې موږ د کور مېلمستون ته بوتلو، نو لس تنه نور مخور سویډن مېشتي افغانان هم هلته راغلي وو او زموږ انتظار یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وېست، تر روغبړ وروسته کلام صيب موږ ته راوپېژندل، البته په غياب کې مو ټول پېژندل، خو ځينو سره مو دا لومړی ځل و، چې مخامخ ګورو. حبيب الله غمخور، صديق تنګ، منشي صيب، ډاکترصيب حکمت او نور دوستان په کې شامل وو، زموږ ګروپ هم په ترتيب سره ځانونه ورته وروپېژندل. تر لږې دمې وروسته ډاکترصيب کلام د افغانانو د عادت له مخې وويل: ډوډۍ هم تياره ده، خو مخکې تر ډوډۍ په دې بله خونه کې جامې هم تيارې دي، نو که دريشۍ په کاليو بدلې کړئ، لږ به راحت کېنئ. موږ ټولو وويل والله ښه وايي، په يوه بله خونه کې تيارې جامې ځوړندې وې، ما خو چې يوه جوړه په کې خوښه کړه، داسې راکې جوړې وې، لکه خياط چې خپله ماته ګنډلې وي، اکثرو انډيوالانو جامې بدلې کړې، نور نو ډوډۍ ته ښه ارام کېناستو، ډوډۍ يې دومره زياته وه، چې د ناستو خلکو اشتهاه دې څو واره زياته کړې وای، بيا يې هم نه شوه خلاصولای، ډېره پاکه با صليقه ډوډۍ وه، ډېر زيات لګښت يې کړی و، داسې افغاني ډوډۍ يې تياره کړې ده، چې تا فکر نه کاوه، بهر کې يې، پاکي او صفايي ډېره زياته وه، خو رنګ، خوند او کيفيت يې زموږ د خپل وطن غوندې خوندور و. موږ چې ښه اوږده مزله ځپلي او يخ هم ځورولي وو، نو ښه په خوند مو ډوډۍ وخوړه او ښه زياته مو وخوړه.

تر ډوډۍ وروسته بيا له معمول سره سم چای او سياسي بحث دواړه پر يوه وخت شروع شول، د سويډن افغانان ډېر ارام او دقيق وو، ماته داسې ښکاري؛ سويډن ته چې کوم افغانان ورغلي، ډېر يې د لوړې طبقې او تحصيل کړي افغانان دي، ځکه نو يې د زغم

(c) ketabton.com: The Digital Library

او خبرو کلتور ماته ډېر اوچت ښکاره شو، لومړی یې ماته بلنه راکړه چې د افغانستان حالات ورته تشریح کړم او د خپل سفر هدفونه، نو بیا به دوی خپل نظرونه، وړاندیزونه او پوښتنې څرګندې کړي.

ما ورته د خپل سفر دوه هدفونه وویل: یو دا چې غواړم دلته له یو شمېر افغانانو سره وګورم، د خپل وطن حالاتو حقیقي تصویر ورته تشریح کړم، ځکه ماته داسې ښکاري، چې زموږ د هغه روښنفکره قشر پر ذهن، چې تر هېواده بهر اوسېږي، د خپل هېواد د حالاتو په باب د نهیلۍ یو سیوری د خورېدو په حالت کې دی، نهیلۍ زیاتېږي او پر راتلونکي، باورونه کمزوري کېږي، که څه هم د دوی تشویش هم پرځای دی، خو تشویش د خلاصون اساسي لاره نه ده، نو زه غواړم دوی ته هغه واقعیتونه هم څرګند کړم، چې تر هېواده بهر یې تعبیر او تحلیل یو څه مشکل دی او یا هم کمرنګ او بل غواړم ددې مشکلاتو د حل په باب د دوی نظرونه او وړاندیزونه هم راټول کړم. ددې ترڅنګ د یوه فرهنګي بهیر د پرمختګ لپاره د یوه نوي ټلویزیوني او راډیویي چینل چې د ټولو هیلې، غوښتنې او اندونه منعکس کړي د جوړولو په باب هم د بهرمېشتو افغانانو نظرونه ډېر مهم دي. ما په ترتیب سره په هېواد کې مثبت پرمختګونه، نیمګړتیاوې، منفي خواوې، سیاسي بې عدالتي، د ځینو دولتي چارواکو کمزورۍ، د ځینو سیاسي څېرو خیانتونه، د ټولنې، دولت او ځینو چارواکو ظرفیتونه، ټول یو په بل پسې تشریح کړل. زما خبرې چې خلاصې شوې، نو بیا دوی هر یو په ترتیب سره خپل نظرونه څرګند کړل، یو زیات شمېر نظرونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسې وو، چې د کرزي صيب د مصلحتي چلند پر نيمګړتيا وو متمرکز وو او اکثره په دې نظر وو، چې که ده له ځينو مصلحتونو څخه کار نه وای اخيستی، نو دا اداره دومره نه کمزورې کېدله، د ځينو نورو اشخاصو پر منفي چلند هم نيوکې وشوې، خو ټول پر دې خبره متفق وو، چې پښتانه په دې حکومت کې محروم او محکوم دي، بايد کار ورته وشي او دا کار بايد پر فرهنګي ډګر زيات متمرکز وي، د فرهنګي کار لپاره ښه لاره همدا ده، چې له ټلويزيون څخه کار پيل شي، دوی ټولو وويل چې موږ د راډيو ټلويزيون لپاره د هر ډول علمي موادو تيارولو لپاره تيار يو او په دې برخه کې دلته داسې منابع شته، چې ډېرې موثرې دي او موږ له هغو څخه ګټه اخيستلای شو. زموږ د سياسي بحثونو لړۍ ډېره اوږده شوه، خبره نږدې څلور بجو ته ورسېده، پر دې وخت زموږ ځينو ملګرو وويل: ښه به دا وي، د سويډن دوستان چې له بېلابېلو سيمو راغلي رخصت کړو، موږ او تاسې خو دلته يو، که د چا خوب راته ويده دې شي او که نه راته، نو خپل ګپ به لګوو، د سويډن دوستانو سره مو خدای پاماني وکړه، خو صديق تنګ چې له ډنمارکه راغلی و هم زموږ له ډلې سره يوځای شو.

کله چې مشران دوستان لاړل، نو تنګ صيب او غريب صيب خپل ګپ شروع کړ، غريب صيب پر تنګ صيب داسې ټوکې وکړې، چې هره خبره يې کوله د تنګ صيب په تاوان به تمامېدله، دومره مو خندلي چې ان بېوږدې مو له خندا شنه شول، تنګ صيب ته احمدزي صيب وويل: ولې څه چل دربانديې شوی؟ هغه وويل يون صيب راغلی، زه ډېر خوشاله يم، پر ځان نه پوهېږم، چې څه وايم او که نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا ((غریبان)) خو ما ځو ځله له ((میدانه)) ځغلولي، غریب صیب بیا
وویل: ته یې مني؟ دې کې بیا ټولو وخندل، تنګ صیب بیا یوه

باوري صیب، ډاکتر صیب حکمت، یون، ډاکتر صیب کلام، شور صیب او احمدزی صیب

ضربه وخوړه، خو په پای کې تنګ صیب وویل: دا زه نه منم، زه نن
تر (پرې) لاندې راغلی یم، بله ورځ دې دا غریب او نور غریبان ما
سره بحث وکړي. همدې ګپ و شپ کې سهار رانږدې شو. پرېکړه مو
وکړه، چې یوه سترګه خوب به وکړو، چې د سبا لپاره لږ شیمه پیدا
شي.

یوه سترګه خوب به مو کړی وي، چې بېرته بیدار شو، اوبه مو پر
ځان تېرې کړې، ټولو دریشۍ واغوستې، لږه شېبه وروسته چای
تیار شو، خو په چای کې د ببګاه په شان د دوستانو شمېر زیات نه
و، لږه شېبه وروسته غمخور صیب هم راغی، د ((نوي هیلي))
جریدې څو ګڼې کلکسیون هم ورسره و، هغه یې ماته راکړې، دا هغه
جریده ده، چې غمخور صیب یې په سویډن کې چاپوي، په یوازې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځان د یوې جریدې چاپول، هغه هم په بهرني هېواد او مهاجرت کې اسانه کار نه دی، خو غمخور صیب نه یوازې دا جریده چاپوي، بلکې د پښتو ژبې د تدریس چارې هم پرمخ وړي او د بېلابېلو سیاسي موضوعاتو په اړه وخت پر وخت سایټونو ته په زړه پورې لیکنې هم کوي. چای مو لاخلاص کړی نه و، چې حکمت صیب هم راغی، حکمت صیب خورا نامي او اجتماعي سړی دی، اصلاً د ارزګان ولایت دی، خو اوس یې د دوی ولسوالۍ په وچ زور دایکندي پورې تړلې ده، حکمت صیب پر پښتو او پښتونولۍ ډېر مین دی، هغه وویل: کرزي صیب پر موږ داسې کانه وکړه، چې اوس چېرته ځان هم نه شم معرفي کولای، چې زه د دایکندي یم، ځکه دا ولایت د قومي تعصب پر بنسټ جوړ شوی، د پښتنو دوه ولسوالۍ یې په وچ زور په دایکندي پورې نښلولې، خو په سیاسي مفهوم ورڅخه د هزاره ګانو د یو ولایت مانا اخیستل کېږي، نو که زه ووایم، چې زه د دایکندي یم، نو خلک به وایي چې دا هم عجیب هزاره دی، پر پښتو څنګه مین دی او څومره ښه پښتو یې زده ده، خو تر څو چې زه په اصطلاح دا ولایت (دایکندي) ورته تشریح کوم ډېر وخت به وغواړي. تر چای وروسته مو له ډاکتر صیب کلام او غمخور صیب څخه اجازه واخیسته، هغوی که څه هم ډېر ټینګ شول، چې غرمې ته پاتې شو، موږ ورته وویل: موږ یو ځل بیا ډنمارک ته ځو هلته مو وعده ده. حکمت صیب موږ سره راغی، هوا ډېره سړه وه، یو دوه ځایه لاره کې تم شو، چې دلته د ځینو مېشتو افغانانو حال احوال افغانستان ته ورسوو. له هغه ځایه چې را وزګار شو، نو حکمت صیب وویل: زه چې کوم ځای کې کار کوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

هلته ځو، زه يون صيب ته يو بالاپوښ اخلم، چې يخ ډېر په عذاب کړي دي، ما ورته وويل: تا سره موږ لږ پلي وګرځېدو، موټر او کورو کې هوا ښه ده، بېرون ته خو موږ نه ګرځو نو بالاپوښ ته هېڅ اړتيا نه شته، خو هغه ډېر ټينګ شو، همغه پلورنځي ته ورغلو، چې دده د کار له دفتر سره وصل دی. ما ته يې يو بالاپوښ راونيوه او هملته يې راباندې واغوسته، وجود مې ګرم شو، څو شېبې نور هم هملته وو، له حکمت صيب څخه مو خدای پاماني واخيسته، ډېر مينه ګرکی او اجتماعي شخصيت و، همداسې د ډنمارک پر لوري رهي شو.

په ډنمارک کې د موسيقۍ يوه شپه: د مارچ ۲۲مه نېټه وه، کله چې مو له حکمت څخه رخصت واخيست، نو بيا د سويډن – ډنمارک ترمنځ د سمندر له پاسه پر غځېدلي پله تېر شو. غريب صيب موټر د پله په وسطي برخه کې ودروه، ماته يې وويل، دلته دې يو قطعه عکس اخلم، زما دوه قطعي عکسونه يې واخيستل، سخت يخ و او تېز باد لګېده، ما ورته وويل: هغه د چا خبره د دروتېي تر باده هم تېز دی، دوی وويل: دې باد نه هم دوی ګټه پورته کوي، هغه د سمندر منځ کې ولاړې سپينې ستنې ګورې، چې تعداد يې سوونو ته رسېږي، د ټولو پر سر سرخونه تاوېږي، دا ټولې د بادي برېښنا ستنې دي، له دې ستنو دوی ډېر زيات برق ترلاسه کوي. ما ويل زر کاله دمخه د افغانستان په هرات او نيمروز کې بادي ژرندې وې، چې غنم به يې پرې اوړه کول، خو څومره چې زمانه تېرېږي موږ شاته پاتې کېږو. دا خو چې د لغمان په سرخکانو

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د دروتښې له پاسه جوړې شي، ټول افغانستان ته يې برېښنا بس ده، همدې بحث کې وو، چې له پله تېر شو. د کوپنهاګن د ښار

همایون د سندرو ویلو پر مهال

ځينې برخې مو وکتلې او هغه ځای ته ورغلو، چې ببکسيار او ملګرو يې د تنګ ټکور پروګرام جوړ کړی و. موږ چې ورسېدو هر څه تيار وو، کبابونه، سره کړي چرګان، تازه مېوې، ترکاري، ټول پر مېزونو ايښي وو، يو څو تنه موظف وو، چې خلکو ته تازه او ګرم کباب ورسوي. موږ هم پر خپلو ځايونو کېناستو. له نورو ځايونو هم مېلمانه راغلي وو. له ناروې سوېډن او خپله د ډنمارک له بېلابېلو برخو څخه، په پيل کې ارمان صيب موږ او نورو مېلمنو ته هرکلی ووايه او بيا يې موږ څخه هيله وکړه، چې که څه وينا لرم، ما وويل: د موسيقۍ په پروګرامونو کې ويناوې خوند نه کوي، موږ غير له هغه هم بېلابېلو بنديزونو د موسيقۍ له نعمته بې برخې کړي يو، نو څومره چې ژر موسيقي پيل شي، زموږ تنده به پرې ماته شي. ښه

(c) ketabton.com: The Digital Library

به وي چې تاسې پروګرام پرمخ بوځئ، همايون يو تکړه ځوان سندرغاړی له سويډن څخه رابلل شوی و.

البرز صيب، همايون، يون، بهرام صيب، تنګ صيب او بېکسيار صيب

انجنير بهرام خو د دوی خپل کور به سندرغاړی و، خوراک او څښاک هم چالان و او موسيقي هم، همايون که څه هم د موسيقۍ په برخه کې ډېر ځوان دی، خو ډېرې پخې سندرې يې وويلې، نه يې په تلفظ، نه په موسيقۍ کې ما څه نيمګړتيا حس کړه، خو کوم څه چې ماته يې ډېر خوند راکړ، هغه دا و، چې همايون داسې پاخه شعرونه انتخاب کړي وو، چې ټولو ترې خوند اخيستلای شو، له ترنم څخه يې عوامو او له محتوا څخه يې خواصو. همايون څو پرله پسې سندرې وويلې، محفل يې ښه ګرم کړ، د کوم چا چې ګډا زده وه طاقت يې رانغی، ورپورته شول او د ځمکې له متن څخه يې دورې پوره کړې، موږ چې څو کلنو پرله پسې جګړو او تنګنظرو نظامونو

(c) ketabton.com: The Digital Library

سخت ځپلي يو، دا ډول پروګرامونه مو ډېر کم ليدلي، نو تر نورو مو ډېر خوند ور څخه واخيسته، موسيقۍ کې لږ وقفه راغله.

پر دې وخت يو چا وړانديز وکړ، چې دلته اکثره شاعران دي، يو يو شعر به ووايي او تر هغه وروسته به بهرام صيب سندرې ووايي، نو ټولو پر خپلو کتابچو ګوتې ووهلې، ما سره خو د شعرونو کتابچه نه وه، نو پر خپلې حافظې مې فشار راوړ، چې يو څو بيته پخواني را ياد کړم. غريب صيب خپل شعر ولوست (پا سپورټ) چې ډېر خلک ورسره اشنا دي او په بهر کې د يوه مهاجر افغان هيله او ژوند انځوروي.

ورپسې باوري صيب خپل د غه لاندې دوه ټوټې شعرونه ولوستل:

نوې نړۍ

رنګ مې ورکړ
خوند مې ورکړ
حس مې ورکړ
خو بې رنګه
بې له خونده
بې احساسه نړۍ
داسې پردۍ
لکه د زهرو مړۍ
لا د انصاف ښتک کې
په بې انصافه وخت کې
زما پر تقدير

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما پر تدبیر
باندې مېخونه مېخ کړل.

ایمان

هـــم مـــې ځـــان دی هـــم ایمـــان
هـــم جانـــان دی هـــم ارمـــان
چـــې یـــې نـــه شـــم خپلـــولای
دغـــه ژونـــد دغـــه ګـــذران

***

زمـــا تقـــدیر یـــې اړولـــی
زمـــا قـــسمت یـــې دی رټلـــی
چـــې د یـــار نـــوم پـــر خولـــه راشـــي
پاتـــه مـــا کـــې نـــه شـــي ځـــان
چـــې یـــې نـــه شـــم خپلـــولای
دغـــه ژونـــد دغـــه ګـــذران

***

یـــا منـــصور وای یـــا فرهـــاد وای
یـــا زبـــون او یـــا ښـــه ښـــاد وای
نـــه مـــې چیغـــه ان الحـــق ســـوه
نـــه ښـــادي او نـــه خفګـــان
چـــې یـــې نـــه ســـم خپلـــولای
دغـــه ژونـــد دغـــه ګـــذران

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا ما (یون):

د زړونو زور مو دلبرانو لوټ که
لکه وطن چې رهبرانو لـوټ کـه

غزل ولوست. همدا رنګه بېکسیار صیب خپل یو شعر ولوست، خو ننګ صیب خپل څو ټوټې شعرونه ټول له یاده ولوستل، په داسې حال کې چې ډېر خوشاله وو او همدا یې ویل چې زه نن ډېر خوشاله یم یون صیب راغلی دی، زه په ځان نه پوهېږم، تر دې دمه ما فکر نه کاوه، چې ننګ صیب دې په شعر کې د محتوا ترڅنګ ښکلا تـه هـم زیاتـه پاملرنـه کـړې وي، خـو چـې کـوم شعرونه یـې ولوستل ربښتیا هم دا دواړه عناصر په کې خوندي وو.

ارمان صیب که څه هم شعر ونه لوست، خو په لنډو ټکو کې یې د ډنمارک مېشتو پښتنو لیکوالو په استازۍ یو ځل بیا مـوږ تـه هرکلی ووایـه او مننـه یـې وکـړه، چـې ډنمـارک تـه راغلـو او پـه دې محفل کې مو ګډون وکړ.

وروسته بیا بهرام صیب سندرې پیل کړې، هغـه داسـې وطني او کلیوالي سندرې وویلې، چې زمـوږ د زړه زنګ یې لـرې کـړ. بهرام صیب داسې مسته کلیوالي موسیقي غږوي، چې که د چا یو فیصد ګډا هم زده وي، نو وجود یې خاربښت کوي او میدان ته پورتـه کېږي، دلته هم ځوانان ور پورتـه شول او لـه ځمکې یې یـو ځل بیـا ګردونـه پورتـه کـړل، موسـیقۍ تـر ډېـرې دوام وکـړ، موسـیقوال پـه سندرو، د نڅا شوقیان په نڅاوو او نور حاضرین په چکچکو ټول خولې خولې شول، شپه نوره نیمایي ته نږدې شوه، موږ پسې لا (۹)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساعته مزل تر شا پاتې دی، په همدې خاطر ټولو وویل چې نور ځو، ځکه چې ډېر اوږد مزل لرو، غریب صیب چې موټر یې چلاوه، هغه ته نو تر ټولو سخته وه، چې نور هم پاتې شي، خو جرمني کې یو ښه قانون دادی، چې څوک ډریوري کوي، الکولي څښناک نه شي کولای او که یې وکړ، لیسانس ورڅخه اخیستل کېږي، نو ځکه خو سرې پر ډېر ډېر دا ډېر کېدلای شي. د شپې دولس بجې وې، چې په ډېرې سختۍ مو له انډیوالانو اجازه واخیسته، د موټر تر پارکینګه راسره اکثره دوستان راغلل، کله چې زموږ موټر حرکت وکړ، نو دوی هم راڅخه جلا شول. د خدای پامانۍ په وروستیو شېبو کې یو ځل بیا بېکسیار او ارمان صیب راته خصوصي وویل: ژوند ته به دې ډېر فکر کوې، ژوند ډېر مهم دی، نور ټول شیان بیا لاسته راځي، خو ژوند بیا نه تکرارېږي. همدې خبرو کې مو له ټولو رخصت واخیست او خدای پاماني مو وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

له ډنمارکه د جرمني پر لوري

د مارچ ۲۲مه پر ۲۳مه شپه وه، د شپې نږدې ۱۲ بجې وې، کله مو چې له بېکسيار او نورو ملګرو څخه خداى پاماني واخيسته، عمومي لارې ته برابر شو، تر لږ مزله وروسته مو د موټر ټانکۍ ته پام شو، تېل نور په خلاصېدو وو. دا هغه مهال و، چې پر عمومي واټ له يوه ټانک څخه تېر شوي يو او بل ته لا ډېره فاصله پاتې ده، موټر ورته ور رسېدى نه شو. جي پي ايس ته يې د تېلو ټانک ورکړ، هغه د ښار په منځ کې د تېلو ټانک را په ګوته کړ، غريب صيب په ډېر احتياط تر هغه ځايه ورساوه، باران هم ورېدلى و، هوا هم خورا سړه وه، کله چې مو پر تېلو ټانک سترګې ولګېدې، نو ټول خوشاله شول، ويې ويل که ټانک نه واى پيدا شوى، نو په اصطلاح په ډاګ به پاتې وو، دلته خو داسې هم نه ده، چې په ګيلنه کې ورپسې تېل راوړې، کله چې مو موټر د تېلو ټانک ته ودرواوه، ګورو چې په ټانک کې هېڅوک نه شته، ټول ېېرته خواشيني او حيران شول، چې اوس څه به کړو؟. په دې ټانک کې يو خصوصيت داسې و، چې کمپيوټرايز و او په کريډټ کارت يې کار کاوه، هغه ته مو پام شو. غريب صيب وويل: دغه دى خپله کار کوي، هغه ته چې يې ګوتې وروړې، هغه لارښوونه وکړه، چې کريډټ کارت راکړئ، بېرته ټول غلي شول، چې اوس نو کريډټ کارت له کومه کړو، پر دې وخت شور صيب وويل: تاسې صبر وکړئ چې زه په دې خپله بڅڅکۍ (بټوه) کې وګورم، ما پرون يو دوه کريډټ کارته اخيستي وو، ما

(c) ketabton.com: The Digital Library

ویل نه چې داسې سختې ورځې ته په کار شي، کله چې یې خپله بټوه وکتله، یو کریډټ کارت پیدا شو، ټول بېرته خوشاله شو، کریډټ کارت چې مو ور واچوه، ټانک چالان شو، د ټانک ژبه ډنمارکي وه، بیا پرې ځوک پوه نه شول، کارت یې بېرته راګوزار کړ، بیا ټول چوپ شول، شور صیب وویل: یو ځل یې بیا ور واچوه، دا ځل یې چې استعمال کړ، کار یې ورکړ، ټانک چالان شو، ټانکۍ مو تر مورګو ډکه کړه، ټول داسې خوشاله شو، چې تا به ویل یوه لویه دنیا چا راکړې، پر دې وخت نو شور صیب وویل چې اوس مو منئ! ټولو وویل چې بېشکه منو دې لالا. ((بې شکه منم دې لالا)) هم یوه کیسه ده، چې د عصمت قانع له خولې ما اورېدلې او دوی ته مې کړې وه، خو هغه هم د کاغذ پر مخ د لیکلو وړ نه ده، کېدی شي په ګړني ډول چاته ووېل شي.

له تېلو ټانک نه ښه په ډېرې خوشالۍ راووتو، د شپې یوه بجه به وه، چې د جرمني لویه لاره مو ونیوه، کله چې لویې لارې ته سیخ شو، نو غریب صیب خبره بیا د سیاست ګېر کې واچوله، سیاسي بحث دومره ګرم شو، چې کله کله د خفګان برید ته هم رسېده، له کښتۍ راپورې وتو، خو د سیاست د بحث لومړۍ پړاو یانې د خلکیتوب د واکمنۍ بهیر لانه و خلاص شوی. باوري صیب، نجیب احمدزی صیب، شور صیب او زه (یون)، ټول په دې نظر وو، چې په دې پړاو کې سیاسي تېروتنې وشوې که نه وای شوې نو حالات تر دې کچې نه خرابېدل، خو غریب صیب نه منله او دایې ټول خارجي عوامل بلل او بیا یې د درې سوه کسیزه کمېټې یادونه وکړه، چې د نړۍ د سیاسي حالاتو برخلیک ټاکي، احمدزی صیب

(c) ketabton.com: The Digital Library

غریب سره نور هم ګرم شو: همدغسې کارونه مو کول، چې خبره دې حد ته ورسېده، موږ ټول درته لګیا یو او ته یې نه منې، خو خیر بحث ډېر اوږد شو، لاره کې ځپه ځپه واوره هم ورېدله، غریب صیب ته مو وویل: لاړې ته ګوره په تېرو شلو کلونو کې له دې څو حیواني انقلابونو بچ پاتې شوي یو، چې اوس په دې بحث کې قرباني نه شو، په پای کې مو فیصله وکړه، چې نن شپه سیاسي بحث نه کوو، ازاد ګپ لګوو ددې بحثونو مزه لاړه، نو بېرته مو خپل ګپ او شپ شروع کړ، نهه نهه نیم ساعته مزل مو وکړ، چې سهار څه کم نهه بجې د شېرولي دوی کور ته ورسېدو، ټول داسې وو، چې له حده باده وتي وو، ټولو ویل: یوه سترګه خوب کوو او بیا به ماسپښین د ډاکتر یحیی وردګ صیب په نوښت جوړې شوې غونډې ته ورځو.

د افغانستان معلوماتي مرکز کې یوه علمي ناسته: د مارچ ۲۳مه نېټه وه، د ډاکتر شېرولي دوی په کور کې تر استراحت وروسته مو د غرمې ډوډۍ همدلته وخوړه، ځانونه مو د ځینو ښاریانو په اصطلاح ښه فرېش کړل او بیا مو علمي غونډې ته د تللو تکل وکړ. د خبرو اترو دا علمي غونډه د افغانستان معلوماتي مرکز له خوا جوړه شوې وه، دا مرکز په المان کې جوړ شوی او له څو کلونو راهیسې فعالیت کوي، ددې مرکز بنسټګر او مشر د هېواد یو ډېر دردمن خواخوږی، تکړه لیکوال ښاغلی ډاکتر یحیی وردګ دی، چې له څو کلونو راهیسې یې دا مرکز فعال ساتلی او د افغانستان د خلکو د ژوندانه د بېلابېلو ډګرونو په باب یې د معلوماتو لوی زېرمتون جوړ کړی دی. د افغانستان په اړه د

(c) ketabton.com: The Digital Library

بهرنیانو په تېره بیا د جرمنیانو ذهنیت، چې څومره دې مرکز روښانه کړی، ډېرو کمو علمي مرکزونو به تراوسه په دومره رڼاوي او سپیناوي داسې کار کړی وي، ډاکتر صیب یحیی وردګ وار له مخه ځینو افغانانو ته ددې غونډې په باب اطلاع ورکړې وه، خو پر لومړۍ ورځ پرې زما ټینګار همدا و، چې ډېر خلک که خبر نه شي، نو ښه به وي، ځکه ټولو ته د خبرو نوبت نه ور رسېږي او د خلکو په زړونو کې هسې غوټه پاتې کېږي، څومره چې خلک کم وي، خو چې د نظر او فکر خلک وي، ښه به شي.

دا غونډه د بن ښار په هغې ودانۍ کې جوړه شوې وه، چې ددې معلوماتي مرکز دفتر هم په کې واقع دی. یو هال و، چې دېرش څلوېښت تنه په کې ځايېدل. د یوه علمي سیمینار په شان مېزونه ایښودل شوي وو او څوکۍ یې تر شا وې، خو شاته یې د څوکیو یو بل کتار هم و، په دې ډول، نو تر څلوېښتو زیات کسان هم په کې ځایېدلای شول.

د غونډې پیل

(c) ketabton.com: The Digital Library

موږ چې کله ورسېدو، نو دوی ټول په همدې هال کې راټول شوي وو، ټولو سره مو روغبړ وکړ، غونډه د مازیګر پر څلور بجو د قران عظیم الشان په تلاوت پیل شوه، د غونډې اجنډا مخکې تر مخکې د ډاکتر صیب یحیی وردګ له خوا پر تخته لیکل شوې وه او ددې ترڅنګ یې د غونډې برخوالو ته هم یوه یوه کاپي ورکړې وه. د غونډې اجنډا دا وه:

د افغانستان اوسنۍ پرمختیاوې،

ستــــونزې او احتمــالي حل لارې.

پروګرام:

ښاغلی یون بـه پـه وروستیو اووو کلونو کې زموږ د هېواد پـر لاندې ټکو خبرې وکړي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱- سیاسي پرمختیاوې او نیمګړتیاوې
۲- اقتصادي پرمختیاوې او نیمګړتیاوې
۳- فرهنګي پرمختیاوې او نیمګړتیاوې
۴- نظامي پرمختیاوې او نیمګړتیاوې
۵- د بهرنیو قوتونو هماهنګي
۶- وړاندیزونه
۷- پوښتنې او ځوابونه.

ددې ترڅنګ یې زما دنده او ټایټل هم لیکلي وو.

په غونډه کې دغو ښاغلو مخورو برخه اخیستې وه:

ډاکتر یحیی وردګ، احمدشاه باوري صیب، حرکت صیب، بنګښ صیب، ډاکټر صیب صابر، فیض محمد، پېښوري صیب، مندوزی صیب، امین باوري صیب، شور صیب، مطیع الله خان، اجمل روهي، احمدشاه امین صیب، غریب صیب، عبدالله مومند، ډګروال صیب حضرت رسول، سید امین اشنا، حکیمي صیب، زیارمل صیب، خوشال انځور او ځینو نورو دوستانو.

په پیل کې ما له ټولو نه په ښننې خپلې خبرې پیل کړې، ومو ویل: زه چې کوم نظر دلته څرګندوم، دا په هېڅ ډول د دولت د نظر ښکارندویي نه کوي او نه زه غواړم، چې د دولت د نظر څرګندونه وکړم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

غواړم تاسو ته ناپيېلي معلومات وړاندې کړم، هغه هم هغه معلومات چې ما سره شته، کېدی شي تر زياته بريده دقيق وي، خو بيا هم سل په سلو کې يې د دقت ادعا نه کوم، له دې خبرو څخه مې هدف دادی، چې کله کله قضاوتونه د پېښو پر واقعيت ولاړ نه وي، نو په همدې وجه واقعيت ته صدمه رسي او عدالت تر پښو لاندې کېږي.

زه غواړم دلته په لنډيز سره د تېرو کلونو پرمختياوو او نيمګړتياوو ته اشاره وکړم، خو له دې ټولو ځرګندونو څخه زما هدف دادی، چې دغو پوښتنو ته ځوابونه پيدا کړم:

الف- په افغانستان کې څه شوي دي؟

ب- په افغانستان کې څه بايد شوي وای، چې نه دي شوي؟

ج- په افغانستان کې څه بايد وشي او له بحرانه د وتلو لارې کومې دي؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددغسې احتمالي او یا عملي پوښتنو د ځوابونې لپاره مجبور یو پر پرمختیاوو او ارقامو وغږېږو، په دې سره کېدی شي زموږ د بحث ډیټا یو څه بډایه شي.

۱- په سیاسي ډګر کې څه شوي او څه باید نه وای شوي؟

- د بن توافقات ترسره شول، د یوه حکومت د جوړېدو اساسات یې کېښودل، یوه دیموکراتیکه پروسه پیل شوه، خو نیمګړتیا یې دا وه، چې د جګړې یو او ان څو اصلي لوري له نظره وغورځول شول او مقابل لوري ته چې تر هغه بل لوري یا لوریو هم بدتر و، تر حده زیات امتیازات ورکړل شول او دې بیا په خپل وار نور مرضونه راوزېږول.
- بېړنۍ لویه جرګه جوړه شوه او په ډیموکراتیکه توګه یې زعامت وټاکه، خو ددې جرګې ستونزه دا وه، چې زیات شمېر جنګسالارانو ورته لاره پیدا کړې وه او جرګه پر دې بریالۍ نه شوه، چې د جنګسالارانو واک ختم کړي.
- د اساسي قانون لویه جرګه جوړه شوه، دې جرګې د افغانستان اساسي قانون تصویب کړ او ددې ترڅنګ نور په لسګونو قوانین جوړ شول، د سیاسي ګوندونو، ټولنیزو سازمانونو او رسنیو قوانین یې بېلګې دي، خو په ټولنه کې د زورواکانو شتوالی او حاکمیت لاهم د قانون پر وړاندې ستر چیلنج دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د غونډې یوه بله برخه

- د جمهوري ریاست او ملي شورا ټاکنې تر سره شوې، دا ټاکنې هم د ولسواکۍ د تمثیل یوه ښه بېلګه وه، چې خلک دې په خپله خوښه خپل استازي وټاکي، خو دې سره سره په دواړو ټاکنو کې یو لړ نیمګړتیاوې وې. په تېره بیا په پارلماني ټاکنو کې، پر درغلۍ سربېره (۳۱۵) هغو جنګسالارانو او جنایتکارانو ته په ټاکنو کې د کاندیدۍ حق ورکړ شو، چې تر دې دمخه په تور لست کې شامل وو. تر انتخاباتو وروسته د دوی یو زیات شمېر د ((مشروعیت)) تر پردې تېر شول او اوس ان په ملي شورا کې د خلکو پر برخلیک لوبې کوي.
- په نړیوال سیاسي ډګر کې د افغانستان حضور زیات څرګند شو، افغانستان دا مهال له سیاسي انزوا څخه راوکښل شو، اوس افغانستان د نړۍ په بېلابېلو هېوادونو کې (۵۳) سیاسي استازۍ لري. (۴۵) بېلابېل هېوادونه او (۱۳۰)

(c) ketabton.com: The Digital Library

نړیوال سازمانونه په افغانستان کې خپل دفترونه او نمایندګۍ لري، خو په دې برخه کې هم نیمګړتیا داده، چې د افغانستان سیاسي نمایندګۍ لاهم د یوه تنظیم په لاس کې دي او د افغانستان د ملي ګټو ښکارندويي نه شي کولای. سربېره پر دې یو شمېر نړیوال سازمانونه د افغانستان د ملي ګټو ډېر خیال نه ساتي او همدا راز د ګاونډیو هېوادونو پر وړاندې د افغانستان بهرنۍ سیاست غښتلی نه دی.

غریب صیب د یادښت پر مهال

۲- بیا رغونې ته به لنډه اشاره وکړو:

- د کلیو پراختیا وزارت د ملي پیوستون د پروګرام له لارې د پنځو کلونو په بهیر کې (۲۴۲۵۴) کلي تر پوښښ لاندې نیول شوي، چې له هغې جملې څخه (۱۰۲۰۷) پروژې بشپړې شوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- ❖ د مخابراتو په برخه کې تراوسه پورې (۷۰۰) ملیونه ډالره پانګه اچول شوې، پرکال (۷۰) ملیونه ډالره حکومت ته ګټه رسي، د افغانستان (۷۰) سلنه خاوره تر مخابراتي پوښښ لاندې راغلې او (۴۰۰۰۰) کارګرانو ته کار پیدا شوی دی.

د کرنې په برخه کې هم پرمختګ شوی، په کرنیز ډګر کې (۲۱۲۸) لویې او وړې پروژې تکمیل شوي او نور کار هم روان دی.

- ❖ د سړکونو په جوړونه او رغونه کې هم محسوس پرمختګ شوی، د لویو او عمومي لارو له جملې څخه تراوسه پورې (۲۵۰۰) کیلو متره سړک په اساسي ډول پوخ شوی، د ولایتونو او د هغوی د اړوندو ولسوالیو د سړکونو د پخولو کار هم پیل شوی دی.
- ❖ بانکونو هم انکشاف کړی، پر دولتي بانکونو سربېره (۱۵) خصوصي بانکونه فعال شوي، چې دا د افغانستان په تاریخ کې لومړی ځل دی، پر دې بانکونو سربېره درې خصوصي هوایي شرکتونه هم فعال شوي دي.
- ❖ د مهاجرو د راتګ بهیر هم د پاملرنې وړ دی، (۳،۲) ملیونه مهاجر بېرته خپل هېواد ته راستانه شوي، د داخلي مهاجرو یوه برخه هم بېرته خپلو سیمو ته ستانه شوي، خو په دې برخه کې لا هم مشکلات شته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

يون، اجمل روهي، احمدشاه امين او ډاکټر شېرولي

- د سوداګرۍ او پانګه اچونې په برخه کې هم په زړه پورې پرمختګ شوی، په زرګونو خصوصي او نړيوالو شرکتونو په افغانستان کې پانګه اچولې، يوازې د خصوصي سکتورونو پانګونه تر (۵) مليارډو ډالرو پورته کېږي، له پاکستان سره تجارت په کال کې له پنځوس مليونو ډالرو څخه (۲، ۱) بليونو ډالرو ته پورته شوی، امريکا سره له نشت څخه (۳۲۰) مليونو ډالرو ته لوړ شوی دی. همدارنګه نورو هېوادونو سره د افغانستان صادراتي او وارداتي روابط زيات شوي دي.
- د صحت برخې ته هم پاملرنه شوې، لږ تر لږه په هره ولسوالۍ کې يو کلنيک جوړ شوی، (۲۲) لوی روغتونونه جوړ شوي، (۱۲۰) شخصي کلنيکونه او (۱۴) سيار کلنيکونه جوړ شوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- د پوځ فزیکي جوړښت کې پرمختګونه شوي، د ملي اردو شمېر (۷۰) زرو کسانو ته رسېدلی، پولیس (۵۰) زرو ته پورته شوي، (۲۲) زره نا مسئول کسان بې وسلې شوي، خو لاهم (۱۹) ولایتونه داسې دي، چې د نا امنۍ په اور کې سوزي او نورو پاتې ولایتونو کې هم کله کله د نا امنۍ پېښې پېښېږي، د پولیسو او ملي اردو قومي او سیاسي ترکیب پر عدالت ولاړ نه دی او هم د لیاقت اصل په ځینو برخو کې په پام کې نه نیول کېږي.
- د پوهنې په برخه کې پرمختګونه زیات محسوس دي. تراوسه پورې (۳۵۰۰) ښوونځي رغول شوي، تر دې وروسته به هر کال (۱۵۰۰) نوي ښوونځي جوړېږي، (۶) ملیونه ماشومان ښوونځي ته ځي، په یو شمېر پښتون مېشتو سیمو کې د ښوونځیو سوځونه او د زده کوونکو د لیک لوست مخنیوی، د زیاتې اندېښنې وړ دی. پر ښوونځیو سربېره په هر ولایت کې یوه یوه دیني مدرسه او یو یو دارالمعلمین هم جوړېږي.
- په کلتوري برخه کې هم رامنځته شوي پرمختګونه زیات څرګند دي، موزیم بیا رغولی شوی، ځینې غلا شوي اثار یې بېرته ترلاسه شوي، ارشیف رغول شوی، د اطلاعاتو او کلتور د ریاستونو ودانۍ جوړې شوي، (۲۵) ټلویزیوني چینلونو جواز اخیستي او لږ تر لږه تر پنځه سوو پورې چاپي خپروني خپرېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو په کلتوري برخه کې د بهرنیو په تېره بیا د ګاونډیو هېوادونو او هغو کې هم د ایران کلتوري یرغل زیات محسوس دی. په دې برخه کې د تشویش وړ خبره داده، چې ددې ډول یرغلونو پر وړاندې کومه دولتي ستراتیژي او پلان نه شته.

همدارنګه په ځینو برخو کې هم یو لړ پرمختګونه شوي، چې نه غواړم دلته یې تفصیل ورکړم. بیا ما د غونډې برخوالو څخه هیله وکړه، چې اوس ماته خپل نظرونه، وړاندیزونه او انتقادونه وړاندې کړي، زه به یې نچوړ په افغانستان کې بېلابېلو مقامونو سره مطرح کړم، نو که یوه کمه برخه یې هم عملي شي، هېواد ته به یې طبعاً ګټه زیاته وي. زما تر خبرو وروسته د غونډې اکثرو برخوالو خپل نظرونه او وړاندیزونه څرګند کړل، چې زه یې دلته لنډیز راوړم:

عبدالله مومند صیب وویل: د کرزي صیب مشاورینو کې مشکل دی، دوی دې سړي ته سمه مشوره ور نه کړه، اکثره یې د کار خلک نه دي.

اجمل روهي وویل: امریکایان نه غواړي په افغانستان کې سوله راولي، د افغانستان جګړه بهرني او کورني عوامل لري، خو دوی نه غواړي، د جګړې بهرني عوامل کنټرول کړي، ځکه نو جنګ دوام پیدا کوي.

ډګروال صیب حضرت رسول وویل: غربیان او امریکایان په خپلو ګټو پسې ګرځي، زموږ ملي ګټې په پام کې نه نیسي، بل دوی په خپل منځ کې هم هماهنګي نه لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډاکټر صيب حرکت وويل: دا سمه ده، چې افغانستان کې يو شمېر مثبت کارونه ترسره شوي، خو دا کارونه د هغو په تناسب ډېر کم دي، چې بايد شوي وای. د حرکت صيب په نظر حکومت په دې کې پاتې راغلی، چې له دې طلايي چانس څخه ګټه پورته کړي. حرکت صيب زياته کړه زموږ ملي ارزښتونه د بهرنيو قوتونو له ګټو سره سر نه خوري.

ډاکتر صيب يحی وردګ وويل: سوله او عدالت دواړه بايد تامين شي، له دې پرته د افغانستان ثبات ممکن نه برېښي.

پېښوري شينواري صيب وويل: طالبانو او اسلامي حزب سره بايد خبرې اترې وشي، د جګړې يو لوری هم هغوی دي، دده په نظر خبرې اترې تر جګړې ډېرې ښې دي.

سيد امين اشنا صيب وويل: خلک د قدرت منبع دي، ډېرو مهمو مسايلو کې بايد خلکو ته مراجعه وشي، حکومت ځينو

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلکو ته داسې القاب ورکوي، چې خلک یې هېڅکله ورسره نه مني.

حکیمي صیب وویل: یوه باکفایته شخص کولای شي، ناکامه حکومت د کامیابۍ لوري ته بوځي، خو بې کفایته شخص کامیاب حکومت هم له ناکامۍ سره مخامخولای شي.

احمدشاه امین صیب وویل: یو ملي سیاسي قوت ته اړتیا ده، چې حالاتو ته بدلون ورکړي، ده د حکومت له خوا پر راتلونکي کال د سر شمېرنې پر چارو هم اند ېښنه وښوده.

باوري صیب وویل: افغانستان یو نیول شوی یا اشغال مملکت دی، دلته خلک ځان ازاد نه ګڼي، دده په نظر طالبان د خپلې ازادۍ لپاره جنګېږي.

زیارمل صیب وویل: په هلمند کې د طالبانو قوت له کومه پیدا شو، ولې دومره قوتونه ورسره سمه جګړه نه کوي، ماته خو دې کې هم څه شک ښکاري.

مموزي صیب وویل: زه تېرې خبرې تائیدوم، هسې خو له ما سره ډېرې خبرې شته، که زه شروع وکړم، نو دا وخت ورته کفایت نه کوي، نو ځکه زه نه غواړم، زیاتې خبرې وکړم.

بنګښ صیب وویل: تر ټولو شیانو امن ډېر ضروري دی، کله چې مملکت کې امن ټینګ شي بیا نو پر دې نورو ټولو مسایلو خبرې کېدی شي، نو ځکه باید امن ته تر ټولو زیاته توجه وشي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د غونډې وروستۍ برخه

ډاکټر صیب صابر د جمهوري ریاست پر راتلونکو انتخاباتو اند ېښنه ښکاره کړه، ویې ویل چې له یوې خوا به د جلالي صیب، خلیزاد ، احدي صیب او کرزي غونډې ځو کاندیدان وي او بله خوا به شمالټلواله یو کاندید ودروي، هغوی که انتخابات وګټل، افغانستان ته به زیات مشکلات پیدا کړي، نو داسې لارې چارې باید ولټول شي، چې دومره ګڼ کسان ځانونه کاندید نه کړي.

کله چې هر برخوال خپل نظر څرګنداوه او یا یې پوښتنه کوله، نو ما څخه یې هیله کوله، چې زه هم خپل نظر پرې څرګند کړم. څرنګه چې دا ټول داسې کسان وو، چې د افغانستان پر ټولو حالاتو ښه خبر وو، خپله ټول د نظر او فکر خاوندان وو، اکثره یې په تېرو سیاسي بهیرونو کې رالوی شوي او لوبېدلي وو، نو ځکه زیاتې خبرو او تشریحاتو ته اړتیا نه وه، پر ځینو نظرونو مې خپله لنډه تبصره کوله او همدارنګه ځینې هغه پوښتنې مې ځوابولې، چې ځواب یې یو څه ضروري برېښېده، په ټولنیز ډول زموږ بحث نږدې دوه نیم درې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساعته دوام وکړ، خو بحث دومره ګرم و، چې هېچا د ستړیا احساس ونه کړ، د نظرونو د تبادلې په نتیجه کې د ټولو قناعت حاصل شو او تر ډېره یې خوښي څرګندوه کړه. په پای کې ډاکتر صیب یحی وردګ د افغانیک د دفتر په استازۍ له ما او نورو برخوالو څخه مننه وکړه، چې دده بلنه مو ومنله، بیا یې ماته د ماشومانو په باب یو کتاب، چې نوی چاپ شوی و، ډالۍ کړ او ویې ویل چې دا به زما له خوا هیلې (زما لور) ته ډالۍ کوې. یحیی وردګ وویل: ما په هیله کې د یون صیب یو شعر (له هیلې نه هیلې ته لیک) لوستی و، د یوې پلرنۍ مینې عاطفي تصویر او د خپلې کوچنۍ لور معصومیت په کې انځور شوی و، پر ما یې ډېر تاثیر کړی و، ما خپل تصویر هم په دې شعر کې کاته، ځکه یې ډېر متاثر کړی وم، نو ځکه دا کتاب یون صیب ته ډالۍ کوم چې (هیلې) ته یې یوسي، موږ باید د خپلو ماشومانو ډېر خیال وساتو، دوی ډېر معصوم دي، دوی زموږ د راتلونکي جوړوونکي دي. ما په خپل نوبت له ډاکتر صیب یحیی وردګ او نورو برخوالو څخه مننه وکړه، چې ټول په ګډه ددې غونډې جوګه شول، بیا مو په ډېرې سختۍ یو بل څخه رخصت واخیست. د مازیګر او ماښام ترمنځ وخت و، ښاغلي احمدشاه امین ماته وویل، چې ما سره لاړ نه شې، هېڅ امکان نه لري، اجمل روهي بیا تر هغه هم زیات ټینګار کاوه، ما وویل: ما ډاکتر صیب همایون همت سره وعده کړې، هغه باید نن شپه ضرور وګورم، دوی وویل: هغه ته به ټلیفون وکړو، معذرت به ورڅخه وغواړو، ما وویل نه، له هغه سره مې ضروري کار دی، د هغه نظر ماته ډېر مهم دی باید ورسره وګورم، خو دوی دواړه هېڅ

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه قانع کېدل. ما ویل خیر زه یو وړاندېز لرم، زه او ته (احمدشاه امین) او اجمل روهي به ستا په موټر کې لاړ شو، ستاسو کور به له لرې وګورو، اجمل جان به هم هلته کښېنه کړو، پر لارې به خبرې هم وکړو، هلته به سره ګورو، درېواړه په موټر کې سواره شو، اجمل روهي نو بیا دومره ستیال دي، چې لکه زرې درپورې نښلي او ځو چې ډوډۍ درباندې ونه خوري، پرېږدي دې نه، عیناً لکه خوشال روهي، خو ده بیا په ست کې تر هغه هم دوه څپکه اړولې، زړه کې مو وویل چې اوس به نو ځان له دې دوو زورورو څنګه خلاص کړې، خو په لاره کې مې د سیاسي خبرو په بهیر کې خبره نوره هم پخه کړه، چې د ماسخوتن ډوډۍ به ضرور له ډاکتر صیب همت سره خورو، نو ځکه مې په احمدشاه امین، همت صیب ته ټلیفون وکړ، چې خبره بېخي پخه شي. د احمد شاه امین صیب کور ته چې ورسېدو، نو ده غوښتل، چې موږ کور ته ننباسي، موږ وویل: نه د مخکنۍ پرېکړې مطابق به اوس اجمل روهي کور ته رسوې، نور به زه او ته بېرته ځو. تر لږ مزله وروسته مو اجمل روهي هم خپل ځای ته ورسوه، خو په ډېرې سختۍ مو ځان ترې راخلاص کړ، تقریباً یو نیم ساعت مزل به مو کړی وي، چې بېرته د ډاکتر صیب همایون کور ته ورسېدو.

له ډاکترصیب همایون همت سره خبرې اترې: کله چې د شپې یوولس بجې د ډاکتر صیب همت کور ته ورسېدو، نو د هغه یوه خپلوان موږ ته هر کلی ووایه او مېلمستون ته یې بوتلو، شېبه وروسته ډاکترصیب همت راغی، تر ستړي مشي وروسته یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماته وويل: زه نن ستا په خاطر تر يوولسو بجو ناست يم، زه خو فکس پر نهو بجو ويده کېږم او بيا سهار وختي خپلې دندې ته ځم داسې چې زه هره شپه تر يوولسو بجو ويښ پاتې شم، نو د ورځې به کار څنګه کوم. ډاکتر صيب همايون همت اصلاً د کونړ ولايت اوسېدونکی دی، ډېر لايق او ځيرک شخص دی، د خبرو هنر يې ډېر ښه زده دی، په طبابت کې خو ښېخي نامې ځکه دی، چې په جرمني کې خپل يو شخصي کلنيک لري، دی په سياست او ځينو نورو طبي برخو کې تخصص لري، په جرمني کې يې کاروبار ډېر ښه دی، خپل لوکس شخصي کور لري او د جرمني بهرنيو چارو وزارت ته هم د نظر خاوند په توګه مطرح دی، لوړې زده کړې يې هم په جرمني کې کړې دي، پر جرمني هم لکه د پښتو په شان روان پوهېږي، خبرو کې يې يو عجيب منطق پروت دی، عيناً لکه د رياضي د معادلو په شان يو، دوه، درې تسلسل لري او په يو کې الف، ب، ج، جزئيات لري او همداسې ادامه پيدا کوي، دده د خبرو تسلسل او د منطق ښه والی دادی، چې زياتې جملې، کلمې او ترکيبونه په کې نه شته او که څوک يې غواړي، بلې ژبې ته يې ترجمه کړي، نو ژباړن ته کار ډېر اسانوي، هغه بل ځل چې هم زه جرمني ته راغلی وم، زه يې مېلمه کړی وم، دی پر مېلمستياوو ډېر وخت نه مصرفوي، هغه د عبدالرسول امين صيب خبره، چې د پښتنو کور مېلمه وران کړی دی، دی د وخت پر قيمت او اهميت ډېر زيات پوهېږي، ما چې کله لومړی ډاکتر صيب همايون وکوت، د خدای په فضل دومره چالاکه او هوښيار دی، چې ان ډېر لوبېدلی سياستوال هم سيند ته تږي بيايي او بېرته يې تږي راولي، نو په

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذهن کې مې ډېرې خبرې وګرځېدې، ډاکتر صيب شېرولي تـه مې هغه وخت وويل چې ډاکټر صيب همت د کوم ځای دی؟ هغه راتـه وويـل: د کـونړ دی، مـا ويـل فکـر نـه کـوم پـه ټـول کـونړ کې دومـره هوښيار، ځيرک او ماهر سړی پيدا شي، ځکه د کونړ اکثره خلک چې زه پېژنم، ډېر ځيرړه پښتانه دي، په اسانۍ لـه ښاري کلتور سره نه غاړې وځي، خو دا همت صيب چې زه ګورم، ګومان نه کوم، چې د کونړ به وي، ډاکتر شېرولي راته وويل چې مېرمن يې د لغمان ده! ما ويل بس اصلي علت مې پيدا کړ. د ډاکتر صيب همت مېرمن هم ډاکټره ده او ده سره يوځای په کلنيک کې کار کوي.

ډاکتر صيب همت سره ډوډۍ ته کېناستو، خورا لوکسه ډوډۍ يې تياره کړې وه، د خپلې خسرګنۍ له کورنۍ څخه يې هم دوه تنه هلته حاضر وو، نو زما يې ډېر عـزت وکـړ. تـر ډوډۍ وروسته مې ډاکتر صيب همت ته وويل چې لږ لنډې خبرې بـه وکـړو، بيـا بـه مـوږ درڅخه رخصت واخلو، پر دې وخت چای هم تيار شو. ډاکتـر صيب همت ته مې وويل چې د پښتنو ډېره غټه بدمرغي د دوی اقتصادي کمزوري ده، که د دوی اقتصاد ښه شي، نو دوی به خپله انرژي پـه خپلو کې نه مصرفوي، نورو لوړو مسايلو تـه بـه يې پام شي، نـو داسې لارې چارې بايد ولټوو، چې د دوی د ژوند اقتصادي کچه پورته شي، که هغه د تعليم له لارې وي که د تجارت، تخنيک او يا طبابت له لارې او دويم دا چې په پښتنو کې بايد يو کلتوري انقلاب ترسره شي، چې د دوی ذهن بدلون وکړي او دا کار زما پـه نظـر د رسـنيو لـه لارې پـه تېـره بيـا د راډيـو ټلويزيـون لـه لارې ډېـر ژر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ممکنېدی شي. ډاکتر صیب همت لکه زما خبرو ته یې چې مخکې تر مخکې تیاری نیولای وي، وویل:

اول اقتصاد ته راځم:

یو- که چېرې د پښتنو اقتصاد ښه شي ګټې یې دا دي:

الف- د دوی خپله ژوند ښه کېږي

ب- تا نه پیسې په پور نه اخلي.

ج- که پیسې درنه په پور واخلي، درنه خوري یې نه، بېرته یې درکوي.

دویم: راډیو او ټلویزیون؛

که پښتو راډیو تلویزیون جوړ شي ګټې یې دا دي:

الف- د پښتنو ذهني کچه اوچتوي.

ب- د مخالفینو تبلیغات خنثی کوي

ج- د فرهنګ د غوړونې ښه وسیله ده

د- شخصیتونه په کې مطرح کېږي.

ده په پای کې ژمنه وکړه، چې هر ډول همکارۍ ته تیار دی او د مرستو د جلبولو په برخه کې به خپلې ټولې هلې ځلې وکړي. د شپې دولس بجې به وې چې له ډاکتر صیب همت نه مو رخصت واخیست او د حاجي صیب فضل الرحمن د هال پر لوري مو حرکت وکړ، نیم ساعت وروسته هلته ورسېدو، ټول اندیوالان هلته راته منتظر وو، له هغه ځایه مو له احمدشاه امین سره مخه ښه وکړه او موږ له خپلو اندیوالانو سره د حاجي صیب فضل الرحمن د کور پر لوري رهي شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه غرمه له ډګروال صیب حضرت رسول سره: سهار چای مو حاجي صیب فضل الرحمن سره وڅښنه، هغه هم د پېښور پرلوري د سفر نیت درلود ، له هغه ځخه مو خدای پاماني واخیسته، ورته ومو ویل چې بیا به په کابل کې ګورو.دا وخت نو د شور صېب موږ سره وروستۍ ورځ ده، د هغه رخصتي نو نوره خلاصه شوه، پلان مو داسې جوړ کړ، چې لومړی به شور صېب د اورګاډي تر تمځي پورې ورسوو او موږ به بیا خپلې مېلمستیا ته راشو، شور صېب مو تر تمځي پورې ورساوه، یو ساعت زیات وکم ورسره وو، کله چې مو اورګاډي کې کېناوه، نور ترې راغلو. د اورګاډي دا ستېشن تر دویمې نړیوالې جګړې دمخه جوړ شوی و، دوی په کې څه تغیرات راوستي وو، خو اساسات یې همغه وو.

ډاکټر شېرولي، یون او شور صیب

زه (یون) شېرولي، غریب صیب، باوري صیب او نجیب الله احمدزی د ډګروال صیب حضرت رسول دوی د کور پر لوري

(c) ketabton.com: The Digital Library

وخوځېدو، ډګروال صیب حضرت رسول د ډاکتر شېرولي ماما او د لوړ فکر خاوند دی، دا څو ورځې مفصل یې موږ ته د مېلمستیا بلنه راکوله، خو وخت ډېر تنګ و، دادی نن غرمه د مارچ (۲۴)مه ایله ددې جوګه شو، چې د هغه کور ته لاړ شو. خو تر هغه دمخه د هېواد د پیاوړي لیکوال زرین انځور فرهنګیالي زوی خوشال انځور هم څو ځله بلنه راکړې وه، خو موږ ته ددې مجال پیدا نه شو، چې هلته لاړ شو. انځور صیب دا مهال په کابل کې و، نو ځکه ټولو انډیوالانو پرېکړه وکړه، چې د انځور کور ته ځو، د کور احوال یې اخلو، ورینداره ګورو، خوشال سره چای څښو، خو غرمې ډوډۍ ورسره نه خورو. نو د ډګروال صیب حضرت رسول کور ته د تګ پر مهال، غریب صیب خوشال انځور ته ټلیفون وکړ، چې ماسپښین درځو، چای درسره څښو او بیا ځو فرانکفورت ته، ځکه سبا د یون صیب پرواز دی. غرمه مو له ډګروال صیب حضرت رسول سره تېره کړه، سخته واوره ورېدله، هغه هم دومره لوکسه ډوډۍ کړې وه، چې د چا خبره د پیسو یې په کې ختمې خېږولای و، د ډوډۍ پر سر طبعاً له معمول سره سم سیاسي بحثونه وشول، خو دومره جدي هم نه وو لکه په نورو غونډو کې چې وو او یا هم کله کله په موټر کې واقع کېدل. تر غرمې ډوډۍ وروسته مو له ډګروال صیب حضرت رسول څخه خدای پاماني واخیسته او د انځور صیب د کور پر لوري رهي شو.

دوه ساعته د انځور صیب په کور کې: د مارچ ۲۴مه نېټه وه، ماسپښین مهال و، تر نیم ساعت مزله وروسته د انځور صیب کور ته ورسېدو، خوشال موږ ته د کور په وره کې منتظر و، هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره کور ته لاړو، په مېلمستون کې کېناستو، ورېندار (د انځور صیب مېرمن) راغله، موږ ته یې ستړي مشي راکړل، ورپسې حمزه (د انځور صیب دویم زوی) هم راغی موږ سره یې روغبړ وکړ، ډاکتر صیب رمضان هم تشریف راوړی و، ټولو ورېنداري څخه د کور د حال احوال پوښتنه وکړه، هغې د کور د روغ و جوړ ډاډ څرګند کړ.
انځور صیب دا مهال کابل کې و، کله چې انځور هلته وي، نو د ده کور لکه د شاعرانو د پېره اوهوجره هسې وي، ټول پرې راټول وي.
غریب صیب، باوري صیب او احمدزي صیب ورته وویل: د کور مشري ستا ده موږ ګوره د انځور صیب پر ځای ستا ډېر منندوی یو، هغې بیا ټولو نه مننه وکړه، چې دلته راغلو، د دوی احوال مو واخیسته، خو ویې ویل ډېره به هله خوشاله وم، چې ډوډۍ ته راغلي وئ، یون صیب لرې ځای نه راغلی دی، ما ویل مننه ورینداري، وخت ډېر تنګ و، ټول مو په منډو تېر کړ، که نه خو اول مو باید ستاسو احوال اخیستی وای، اوس نو سبا زه کابل ته ځم، که انځور صیب ته څه احوال لېږې او یا څه سوال، ماته یې ووایه، هغې ویل مننه، انځور صیب وخت پر وخت ټلیفون کوي، موږ هم خپله په خیر د خوشال د واده لپاره په فرصت کې درځو. اوس نو که خوشال څه لري، نه پوهېږم، خوشال وویل: هو زما یو څه کار دی یو پاکټ کې یو څه پیسې وې، ماته یې وویل چې دا ایمل دانځور صیب ورور ته هلته ورکړم،پاکټ مې له هغه څخه واخیستې. د چای پر مهال مې له ډاکتر صیب رمضان سره د فرهنګي کارونو په اړه د زړه خواله وکړل، هغه وویل: انځور چې دلته و، فرهنګي کارونه ښه ګرم وو، اوس هم ښه دي، خو ډېر ګرم نه دي، دغه بروشور چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوري دا مو د کلتوري ټولنې د سلمې کليزې په مناسبت چاپ کړی، دې کې ټول هغه کتابونه معرفي شوي، چې تر دې دمه د کلتوري ودې ټولنې له خوا چاپ شوي دي، په بروشور کې ليکل شوي:

د افغانستان د کلتوري ودې ټولنې د خپلو هلو ځلو په لنډ بهير کې د خپلو غړيو، مينه والو او دوستانو په ملاتړ يو لړ مهم کارونه ترسره کړي دي. ټولنې تراوسه پورې يو شمېر غونډې، مشاعرې، سيمينارونه او کنفرانسونه جوړ کړي دي، لکه:

- د هېواد د نوميالي شاعر اسحق ننګيال ياد غونډه، مى، ۱۹۹۸م کال

- د ملي يووالي پر بنسټ د افغانستان د کړکېچ د حل لارې، لويه غونډه، اګست، ۱۹۹۸.

- د افغانستان د خپلواکۍ د بېرته ګټلو د اتيايمې کاليزې په وياړ علمي سيمينار «افغانستان په شلمه پېړۍ کې»، اګست، ۱۹۹۹م

- د ټولنې بېلابېلې کاليزې او پسرلنۍ مشاعرې

- له نوميالي شاعر جهاني سره يو ماښام

- له پوهاند ډاکتر محمد حسن کاکړ سره يو ماښام

- د ميوند د تاريخي برې د يو سلو شلمې کاليزې په وياړ علمي سيمينار: «ميوند - د افغانستان د تاريخ ځلی»، نومبر، ۲۰۰۰م

- د افغانستان د ملي شاعر خوشال بابا د څلور سومې کاليزې په جشن او نړيوال سيمينار کې له يو شمېر نورو افغاني ټولنو سره فعال ګډون، جون، ۲۰۰۱م

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـ ((د افغانستان راتلونکې او د فرهنګپالو دریځ)) په نوم علمي سیمینار، می، ۲۰۰۲م
ـ ((اساسي قانون او د مدني ټولنې جوړښت)) په نوم سیمینار، اپریل، ۲۰۰۳م.
ـ غازي امان الله خان- د افغانستان د خپلواکۍ ستوری (علمي سیمینار)، اګست، ۲۰۰۴
ـ د ارواښاد میرزاعلم حمیدي یاد غونډه، جولای، ۲۰۰۵
ـ د افغان هوتکي پاڅون د درېیم سومې کلیزې جشن، سپټمبر، ۲۰۰۵م
ـ د ارواښاد استاد روهي د لسم تلین په مناسبت علمي غونډه، (په مونشن ګلادباخ کې له افغاني کلتوري ټولنې سره په ګډه)، می ۲۰۰۶م
ـ په خیبر کې د افغانانو د تاریخي بری د ۳۳۵ کالیزې جشن او د ایمل خان کارنامو یاد، سپټمبر، ۲۰۰۶
ـ د ارواښاد سیداګل غریبیار یاد غونډه، جولای ۲۰۰۷
او دغه راز یو شمېر نورې غونډې.
ټولنې تراوسه پورې دغه ارزښتناک اثار چاپ او خپاره کړي دي:
ـ سیندونه هم مري، اسحق ننګیال
ـ خیرې ګرېوان، عبدالوهاب سرتېر
ـ پښتانه (پټانز)، سراولاف کارو، د جنرال شېرمحمد کریمي ژباړه
ـ په افغانستان کې توپان، غوث خیبری

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـ د شلمې پېړۍ تر نیمايي د افغانستان د بهرنیو اړیکو تاریخ، لوډویک اډامیک، د ډاکټر نثار احمد صمد ژباړه.
ـ په افغانستان کې رښتیا څه تېرېدل؟، جنرال الکساندر مایوروف، د ډاکټر داود جنبش ژباړه.
ـ د سین پر غاړه، حبیب الله زړه سواند
ـ ګام پر ګام له خوشال سره، محمد آصف صمیم
ـ مات ستوري، نصرالله حافظ
ـ افغانستان په شلمه پېړۍ کې، د ګڼو لیکوالو د مقالو ټولګه
ـ د افغان مېړانه او غمیزه، جنرال الکساندر لیاخوفسکي، د محب الرحمن ژباړه.
ـ د پوهاند رښتین ژوند هېنداره، لال پاچا ازمون
ـ افغانستان د هند ستره دروازه، اوسکار فون نیدرمایر، د خوشال انځور ژباړه.
ـ پښتني قبیلې او روایتي شجرې، محمد معصوم هوتک
ـ شمېر پوهنه، ډاکټر ماخان شینواری
ـ د افغانستان د طبیعي سرچینو پېژندنه، پوهنوال محمد بشیر دودیال
ـ طبي میکروبیولوژي، پوهنوال ډاکټر دوست محمد دوست
ـ راز، عبدالله پیکار
ـ انتاني ناروغۍ، پوهنوال ډاکټر عبدالناصر جبارخېل
ـ ستومانه تېښته، عارفه عمر لور
ـ دلته غرونه نه دي هسک، محمد زرین انځور
ـ د هضمي جهاز انډوسکوپي، ډاکټر محمد شریف ظریف

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـ د هضمي سيستم د محلقاتو د جراحي ناروغيو اساسات، پوهاند ډاکتر شېرزاد يعقوبي
ـ په شلمه پېړۍ کې د هېواد نفوس، محمد حسن سهاک
ـ د حقوقو بنسټونه، نصرالله ستانکزی
ـ ناروغ او فزيوتراپي، ډاکتر نور اسلم وزير
ـ ميوند ، د افغانستان د تاريخ ځلی، د سيمينار د مقالو ټولګه
ـ کوروش خون اشام، پوهاند عبدالشکور رشاد
ـ اسلام او ښځه، مولوي حنيفي
ـ په اسلام کې کورنی ژوند ، قاضي حقيار
ـ افغانستان زما وروستۍ جګړه، جنرال م، ګاريېف، د محمدطاهر کانې ژباړه.
ـ تنګيالی د زمانې، سرمحقق زلمی هېوادمل
ـ لرغونپوهنه (د سپړنو او څېړنو چارې) پوهنوال محمد رسول باوري.
ـ پښتو غږ پوهنه، پوهنوال محمد صابر خويشکی
ـ زړه کلا، عبدالوکيل شينواری
ـ پښتو لوست (د افغان ماشومانو لپاره) ع. آماج
ـ افغاني سرداران او مغول، ډاکتر ريتا جوشي، د جنرال شېرمحمد کريمي ژباړه.
ـ تراوماتيکه اورتوپيدي، د ډاکتر عبدالبصير منګل ژباړه.
ـ د پوستکي ناروغۍ، ډاکتر خادم الله کاکاخېل، د ډاکتر سيدانور اکبري ژباړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـ د پوهنې فلسفي بنسټونه، جارج نېلر، د پوهاند ډاکتر محمدحسن کاکړ ژباړه.

ـ روغمن ارمانونه، غلام حضرت روغمن.

ـ افغانستان- سیاست او سیاستوال، ویکتور کورګون، د محب الرحمن ژباړه.

ـ عمومي کیمیا، پوهاند ډاکتر خیرمحمد ماموند.

ـ د حضور احکام (د افغانستان د ولیعهد عنایت الله خان ارشیف)، ډاکتر شاه امو روف، د ډاکتر غلام مصطفی رسولي ژباړه.

ـ د کوچنیانو ناروغۍ، ډاکتر توریالی نورزی

ـ د ښاغلي ډاکتر ماخان شینواري په قلم لیکل شوي یا ژباړل شوي دغه اثار:

ـ د شمېر پوهنې د پښتو الماني او الماني پښتو کوچنۍ ډکشنري

ـ د شمېر پوهنې فرمولونو ټولګه

ـ الجبرونه

ـ دیفرینځیال برابرون یا مساوات

ـ د ځمککچ، د هندسي وکتور- تجارتي او احتمالي شمېرنې

ـ د مسکو لاس، جنرال شیبارشین، د محمد طاهر کاڼي ژباړه

ـ افغانستان له شخصي دوسیې څخه، و.ا. کریوچکوف، د محمد طاهر کاڼي ژباړه

ـ طالبان او اسلامي بنسټپالنه، پوهاند ډاکتر محمد حسن کاکړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـ د پولادي امير تر سيوري لاندې، فرانک مارتين، د محمد معصوم هوتک ژباړه.

ـ محمود طرزي، شاه امان لله و روحانيت متنفذ، کانديد اکاډميسين سيستاني.

ـ تروريزم او جګړه، هوارد زين، د محمد اکبر کرګر ژباړه.

ـ د افغانستان جګړه او ګورکي ته زما تبعيد، د اندري ساخاروف خاطرات، د محمد زرين انځور ژباړه.

ـ د جرمني امپراتورۍ افغاني جګړه، ي. تيخونوف، د محمد طاهر کاټي ژباړه.

ـد شکرې ناروغتيا، پوهندوی ډاکټر امان الله حميدزی

ـ د کوچنيانو جراحي، ډاکټر شګيوال

ـ د افغانستان د مشروطيت غورځنګ، پوهاند عبدالحی حبيبي، ژباړن: حکيمزی

ـ پنځوس مليونه، عبدالوکيل سوله مل شينواری

ـ ميرويس نيکه، استاد بېنوا

ـ په افغانستان کې د منرالي اوبو چينې، ستانه مير زهير او شېرشاه رشاد

ـ رستا خېز قندهار، کانديد اکاډميسين محمد اعظم سيستانی

ـ سل پګړې يو پوړونی (د هوتکو نوميالی)، محمد معصوم هوتک

ـ د پاچا امان الله واکمنۍ ته نوې کتنه، پوهاند ډاکتر محمد حسن کاکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـ د کندهار پاڅون، محمد اعظم سیستانی، د صالح محمد صالح ژباړه.

ـ د کوچنیانو د نس ناستي ناروغي، پوهنیار ډاکټر همایون چاردیوال

ـ د مسیحي سیاح تاریخ، کروسنسکي، د عبدالقیوم مشواڼي ژباړه

ـ غازي امان الله خان- د افغانستان د خپلواکۍ ستوری، د سیمینار مقالې.

ـ شهزاده او هیلۍ، پوشکین، د محمد یوسف صابر ساپي ژباړه او د محمد نادر ساپي نظم

ـ د مخ پر ودې هېوادونو اقتصادي ستونزې، پوهاند ډاکټر نذیر شهیدي

ـ افغان هوتکي پاڅون (د سیمینار د مقالو ټولګه)

ـ په حالنامه کې د بایزید روښان عرفاني او فلسفي څېره، اکبر کرګر

ـ ایمل خان، میراجان سیال مومند

ـ په مشرق کې د مغرب ګلونه، پوهاند ډاکټر حبیب الله تږی

ـ فزیکي کیمیا، پوهاند ډاکټر خیرمحمد ماموند

ـ د حمیدي یاد (د مقالو ټولګه)

ـ په منځنۍ اسیا کې لویه لوبه، تاتیانانیکووایونا، د طاهر کاڼي ژباړه.

ـ د هډې اخوندزاده- ملانجم الدین(رح)، سرمحقق عبدالله بختانی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـ تتمة البیان فی تاریخ الافغان، سید جمال الدین افغان، ژباړن: محمد رفیق حبیبي

ـ موزیم پوهنه او په افغانستان کې د موزیمونو د بهیر لوړې ژورې، پوهنوال رسول باوري.

ـ د پرازیتولوژۍ اساسات، ډاکتر محمد صابر

ـ ایمل خان مومند- د خیبر اتل، د مقالو ټولګه

ـ بابر او پښتانه، عبدالرحیم بختاني

ـ د کندهار یادښتونه (په دوو ټوکو کې)، علامه استاد رشاد

ـ په لویدیز کې سیاسي چارې، پیټرجویس، ژباړن: احمدزبیر ژمن

ـ د طبیعي علومو د وروستیو څېړنو په رڼا کې د ژوندۍ نړۍ تکامل، پوهندوی نسیم ګل توتاخېل

ـ ان لاین ژورنالیزم، ایمل پسرلی

ـ خاطرې او د یوې لنډې مودې تاریخ، محمود طرزي، ژباړن: پوهاند محمد حسن کاکړ.

ـ ډیورنډ- د واحد ملت د بېلتون کرښه، د مقالو ټولګه

او یو شمېر نور اثار او رسالې.

د پورتني لست تر مطالعې وروسته مې له ډاکټر رمضان څخه وپوښتل چې څنګه دي نور کارونه، هغه وویل: نور کارونه روان دي، د خدای فضل دی.

څو شېبې وروسته مو له وریندارې څخه خدای پاماني واخیسته او د فرانکفورت پر لوري روان شو.

د فرانکفورت پر لوري: د مارچ ۲۴مه نېټه مازیګر نږدې و، چې د انځور صیب له کوره رابهر شو، خوشال انځور وویل: زه هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرانکفورت ته ځم، له ډاکټر صیب رمضان څخه مو همدلته، خدای پاماني واخیسته، خوشال سره یو ډېر لوکس ګاډی و، غریب صیب ورته وویل چې دا خو دې له بارګین څخه نه دی راوړی؟ هغه وویل: نه د همغې کمپنۍ دی، چې زه ورسره کار کوم، بیا نو غریب صیب ارام شو، چې څه بد مصرفي یې نه ده کړې. خوشال وویل: یون صیب به ماسره کېني، ځکه تاسې سره خو یې ډېر وخت تېر کړی دی. غریب صیب، باوري صیب او احمدزی صیب په خپل موټر کې کېناستل، د فرانکفورت پر لوري رهي شو، خوشال موټر په (۱۸۰) کې چلاوه، سړکونه دومره پاک وو، چې تا ویل تازه یې وینځلي وي، خوشال په موټر کې جي پي ایس فعال کړی و، ویې ویل چې اوس داسې جي پي ایسونه راوتي چې په پښتو هم درته لارښوونې کوي تول مشکل یې حل کړی دی. خوشال د لارې په اوږدو کې د دویم نړیوال جنګ د پیلېدو عوامل، د جرمني پرمختګ، د دوی د ماتې عوامل او په اوسني حالت کې د جرمني د ژوندانه په اړه په زړه پورې معلومات راکړل، د جنګ د پیلېدو په اړه یې وویل چې هیټلر هسې پولینډ ته پلمه غوښته، د پولنډ له خاورې یې پر خپله خاوره ځو توغوندي وتوغول او همدا یې پولنډ ته پلمه کړه، نور بیا جنګ پیل شو، خوشال وویل: جرمنیانو د اټومي انرژۍ د تولید ټولې دستګاوې د ګاونډیو هېوادونو سرحداتو ته نږدې جوړې کړې دي، چې که احتمالي خطرونه ورته پېښ شي، نو چې راډیواکټیف مواد یې د دوی خپله خاوره ډېره متظرره نه کړي.

خوشال وویل جرمني اوس هم د داسې درنو او عصري وسلو د جوړولو ظرفیت لري، چې ان امریکا ته به هم چیلنج وي، خو دوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته د داډول وسلې د جوړونې اجازه نه شته، دوی هم پرې ډېر سر نه خوږوي، خپل اقتصاد ته يې کش ورکړی دی، دا خلک په مرګ کار کوي، له کار او قانون سره بې حده مينه لري. خوشال په همدې خبرو اترو کې نږدې څلور سوه کيلو متره لار په څه کم درې ساعتونو کې ووهله. خوشال وويل: حبيب ګرديوال سره مو وعده ده، هغه تاسو ته منتظر دی، هغه وويل: يون صيب به ډوډۍ ماسره خوري، بيا چې هر چېرته ځې، ما ويل سمه ده، خو يو ځل غريب صيب ته ټلېفون وکړه، چې هغوی د ډوډۍ لپاره موږ ته په تمه نه شي.

خوشال،غريب سره اړيکي ټينګ کړل، هغوی وويل: سمه ده، يو ادرس يې ورته ورکړ، چې د ښار په دې سيمه کې به موږ درته تر ډوډۍ وروسته منتظر يو. حبيب ګرديوال صيب د يو تعمير په دريېم پوړ کې اپارتمان نيولی و، چې همېشه د دوی يو څوک په کې اوسېږي، خورا لوکس ځای و، ډوډۍ يې هملته تياره کړې وه، ډوډۍ مو وخوړه، حبيب وويل: زما له ډېرې پخوا زړه وو، چې يو ټلويزيون جوړ کړم. په دې برخه کې مې له حاجي صيب (خپل پلار) سره هم مشوره کړې وه، خو لا تراوسه يې راته نهايي مشوره نه ده راکړې، اوس خبر شوم چې تاسو هم د ټلويزيون د جوړولو نيت کړی دی، ما ورته وويل چې موږ يوازې يو نيت کړی، نور عملي امکانات تراوسه هېڅ نه شته، که پښتنانه پانګوال زړه ښه کړي او په دې برخه کې پانګه ولګوي، نو هم دوی ته په ګټه ده او هم ټول ملت ته! نو ما ډېرو خلکو سره سلا مشوره پيل کړې وګورو، چې وروستۍ عملي نتيجه يې څه ده، حبيب وويل زه هم تر خپلې وسې پورې همکارۍ ته تيار يم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څو شېبې نور هم حبيب ګرديوال سره ناست وو، بيا مو له هغه څخه اجازه واخيسته، خوشال زه ټينګ هغه ځای ته ورسولم، چې غريب صيب لاپخوا په ټلېفون کې ورته ويلای و، هغوی تيار هلته ولاړ وو، زه او خوشال له موټره کښته شو، هغوی سره مو روغبړ وکړ، خوشال له ټولو خدای پاماني واخيسته لاړ او موږ څو دقيقې پلې په ښار کې وګرځېدو، تر دې حده چې ستړي شو، باوري صيب په دې ترڅ کې په خپل ويزه کارت باندې له بانکه يو څه پيسې هم راوويستې، يو څه جوس مو وڅښل او نور په موټر کې د غريب صيب د کور پر لوري رهي شو.

له دوو جرمني پروفيسورانو سره کتنه:

د مارچ **۲۵**مه نېټه وه، د سهار لس وې، چې د غريب صيب په کور کې تر چای څښلو وروسته وزګار شو، د بهرامي صيب زنګ راغی، غريب صيب ټلېفون ماته راکړ، تر روغبړ وروسته بهرامي صيب وويل: هغه دوه پروفيسوران چې ما يې مخکې درته يادونه کړې وه، نن يو له برلين څخه پرواز لري او بل له بل ښار نه راځي او تا سره ملاقات کوي، هيله ده دا ملاقات ترسره کړې، دا ډېر مهم خلک دي او ما ستا په باب ډېر معلومات ورکړي دي، ورته ويلې مې دي که غواړئ د افغانستان د حالاتو پر دقيق تصوير پوه شئ، نو ددې سړي نظرونه واورئ، بهرامي صيب ډېر ټينګار وکړ. غريب صيب او نورو انډيوالانو سره مې مشوره وکړه، هغو ټولو وويل: دا موثر ملاقات دی، ورته لاړ شه، څو شېبې وروسته بهرامي صيب راورسېد، له هغه سره په موټر کې کېناستم او د ملاقات د ځای پر لوري رهي شو. بهرامي صيب راته د ملاقات پانه راکړه، چې زما او

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ددې پروفيسرانو ټايټلونه په کې ليکل شوي وو، زه يې ډېر غټ سړی معرفي کړی وم، ما بهرامي صيب ته وويل: دا دې ښه کار نه دی کړی، زه غواړم څومره چې يم تر هغه ځان لوړ ونښيم، عادت مې دی، چې څومره يم تر هغه هم ځان کم وښيم او بل کوم کار چې مې کړی او بشپړ کړی نه وي د هغه وعده هم چاته نه ورکوم، بهرامي صيب ماته وويل: ګله ته خو عادي سړی نه يې، ته په خپل قدر نه پوهېږې، دا اوس چې د دوی کمپيوټرونو ته لاړ شې، د تا په اړه په کې ټول معلومات شته، دا چې دوی ته ساده سړی ښکارېدې دا يو له برلينه او بل له هغه بل ښاره دومره د الوتکې او موټرو مزل نه کاوه، چې ستا ليدو ته راشي، دوی ستا په باب ټول معلومات لري، نو ځکه کله چې ما ورته ستا يادونه وکړه، چې دی په سياحت راغلی، دوی د ملاقات غوښتنه وکړه، هغه يو له برلين دوه ساعته الوتکه کې مزل کوي، اوس به ژر لاړ شو، چې دا خلک پر وعده ډېر ټينګ دي، تر يو ساعت زيات مزل به مو کړی وي، چې بهرامي موټر په ځمکتلي پارکينګ کې پارک کړ، دواړه راووتو، راته يې وويل: دغه مخامخ هوټل دی، پر ښه وخت راورسېدو، د هوټل ريسپشن ته چې ورسېدو، دواړه پروفيسوران زموږ هرکلي ته ولاړ و، ستړي مشي مو وکړل، دواړه ځوانان وو، خو ډېر هوښيار معلومېدل، دننه هوټل ته يې بوتلو، دا په فرانکفورت کې هغه تشريفاتي او لوکس هوټل دی، چې د نړۍ اکثره مهم شخصيتونه، شهزادګان او رسمي خلک دلته راځي او يو بل سره ملاقاتونه کوي.

د ډوډۍ پر مېز کېناستو، دوی په پيل کې ما څخه وپوښتل چې د سفر شپې دې دلته ښې تېرې شوې؟ ما ويل هو ډېرې ښې، خو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډېرې مصروفې وې، بیا یې وویل خدای دې وکړي جرمني ځخه ښه خاطره ولرې چې هر کله راشې! ما ویل ډېر مې خوښ دی، مخکې هم دوه ځلي راغلی یم دا مې درېیم ځل دی. بیا مې دوی ته وویل: ښه به وي چې له وخته ګټه پورته کړو، خبرې وکړو، دوی وویل: لومړی ډوډۍ خورو، ما ویل ډوډۍ هر چېرته او هر وخت خوړل کېږي، خو خبرې هر ځای او هر وخت نه کېږي. دوی ډېر خوشاله شول، خو ویې ویل خیر مینو کې څه خوښ کړه، ډوډۍ به هم خورو او خبرې به هم کوو، ما چې مینو وکتله طبعاً د هغه ځای پر غذایي څرنګوالي نه پوهېدلم، بهرامي ته مې وویل: چې زما له شان سره یو څه راوغواړه خو چې ډېر نه وي. ټولو یوه سپکه غذا فرمایش ورکړ، چې ډېره قیمتي وه خو ماته یې خوند رانه کړ، هسې مې په کې کاچوغه وهله چې دوی څه بل فکر ونه کړي، خو دوی پوه شول، راته یې وویل: غذا دې لکه چې په طبعه نه وه، ما ویل نه ډېره خوندوره وه، ما ویل ښه به وي چې خبرې پیل کړو، دوی ویل څنګه چې ستا خوښه وي، ماویل زه دلته په رسمي سفر نه یم راغلی، نه غواړم رسمي خبرې وکړم، نو ځکه غواړم ازاد بحث وکړم، واقعیتونه څرګند کړم، نو کوم چې ستاسو په نظر سم راتلل هغه یادښت کړئ، دوی ویل هر ډول چې ته ځان راحت احساسوې همغه شان وکړه، موږ هغه واقعیتونه غواړو چې لاهم تر خاورو لاندې دي، بیا دوی ماته وویل چې موږ تاته دا وعده نه درکوو، چې دلته ویل شوې خبرې به موږ سل په سلو کې عملي کړو، خو دومره درته ویلی شو، چې زموږ دواړو نظرونه، د افغانستان په باره کې د المان د حکومت د نظر په ادلون بدلون کې مهم رول لرلای شي. دوی دواړو

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپلې کتابچې پر مېز کېښودې، قلمونه یې راوکښل، بهرامي صیب ژباړه کوله، بهرامي صیب تر پښتو په الماني کې ډېر روان دی، نو ځکه یې ډېره ښه ژباړه کوله. ما ورته د افغانستان حکومت له قومي، سیاسي، سیمه ییز، مذهبي او اقتصادي پلوه له ارقامو سره سم تشریح کړ. په سیاسي لحاظ مې دا هم ورته واضح کړه، چې څوک تر محکومیت لاندې دي او څوک په تصنعي ډول د مظلومیت چیغې وهي. د افغانستان د اکثریت پر وړاندې مې د غربي هېوادونو تبعیضي چلند هم ورته ښه تشریح کړ او د ګاونډیو هېوادونو، پاکستان او ایران پخوانۍ او اوسنۍ ستراتیژۍ او فعلي نفوذ دا ټول مې ورته لا ښه واضح کړل. د افغانستان قومي او مذهبي جوړښت مې له ارقامو سره سم توضیح کړ، د جنګ ساحې، مالي درغلۍ، اداري فساد، جنګسالاران، له بهرنیو هېوادونو سره د جنګسالارانو اقتصادي تړاوونه، ټول مې یو په بل پسې تشریح کړل، دوی ټولو منظم یادښتونه اخیستل او په منځ کې یې پوښتنې هم کولې، بحث ډېر اوږد او خوږ شو، زه پوه شم چې دوی ورته څومره په دقت متوجه دي، هر یوه د خپلې کتابچې ډېرې پاڼې ډکې کړې او داسې ژر ژر یې یادښتونه اخیستل او په منځ کې یې پوښتنې هم کولې، چې حد نه لري، د اکثرو خو یې مخففات لیکل ځکه چې د ټولو خبرو لیکل ورته اسانه نه وو، یو دوه ځله یې ماته وویل: موږ ستا د وخت تابع یو، څومره چې ستا وخت ایجاب کوي موږ درسره یو، ما وویل: نهایي تر دوو بجو درسره یم، بیا زه د خپلې الوتنې ترتیبات نیسم. دلته به تر یوې بجې پورې ناست وو، ښه ډېر یادښتونه یې واخیستل، دوی ته زما خبرو ځکه خوند

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورکړ، چې ځينې يې د دوی له معلوماتو سره هم سر خوړ او ځينې معلومات دوی ته نوي وو، د دوی د ځينو معلومات هم زما له معلوماتو سره سر خوړ، د دوی دقت هغه وخت ماته لاډ اګيز شو، چې زموږ د دفتر د څو لويانو د کاري ظرفيت او صلاحيت کچه يې راته څرګنده کړه او همدارنګه د څو نورو دولتي اشخاصو مالي درغلي او داسې نور مسايل يې راته په ګوته کړل. تر يوې بجې وروسته يې راته وويل: راځه يو څو شيبې پلې وګرځو لږ به تازه شې، بيا به بل هوټل ته لاړ شو، هلته به هم چاى وڅښو او هم به نورې خبرې وکړو.

يو لس دولس دقيقې پلي وګرځېدو، د ښار ځينې واټونه يې راته معرفي کړل، بيا يو هوټل ته لاړو، چاى يې راوړ، بيا مو خبرو ته دوام ورکړ، نږدې يو ساعت يې دوام وکړ، پر اکثرو موضوعګانو مو بحث وکړ، په پاى کې دوى خپل نوټونه سره وارزول، ويې ويل نتيجه داده چې د افغانستان په باب د جرمني په اوسني سياست او همدارنګه د غرب په ټول سياست کې بايد بدلون راشي، ما ويل دا بدلون بايد مثبت او موثر وي، د يو محدود اقليت، څو جنګسالارانو او څو سياستوالو له انحصاره بايد دا روابط ووځي او تاسو د افغان ولس عمومي ګټې په پام کې ونيسئ،په پاى کې د ټولو د نظر يووالى رامنځته شو، ساعت ته يې چې وکتل زما وخت پوره وو، ويې ويل نور دې نه ستړى کوو، که چېرې موږ بلنه درکړو، په ځينو علمي غونډو او سيمينارونو کې دا ځينې مهمې موضوعګانې څېړلاى شې؟ ما ويل که بلنه مو رسمي وي، بيا خو بايد نو زموږ له دفتر سره اړيکي ونيول شي او که همداسې د يو

(c) ketabton.com: The Digital Library

لیکوال په توګه راڅخه غواړئ هم ډېره مشکله خبره نه ده، له هوټله راووتو ټول خوشاله وو، ماته یې وویل په دې خاطر چې د افغانستان واقعي تصویر دې موږ ته څرګند کړ، ډېره مننه، دبیا لیدو په هیله، ښه سفر. له دوی څخه مو خدای پاماني واخیسته، بېرته د غریب صیب د کور پر لوري رهي شو. لاره کې بهرامي صیب راته وویل: وه ګله و ګله داسې سر دې ورخلاص کړ چې څو ورځې به دوی دا مسایل اوس څېړي، دومره کار په دې شلو کلونو کې چا نه و کړی، دا داسې عادي خلک نه دي، د دوی په هره کلمه دلته حکومت حساب کوي، ما وویل: د دوی معلومات هم زیات وو، خو موږ نور هم ورته زیات کړل، بهرامي ډېر زیات خوشاله شو، تر یو ساعت زیات و کم مزله وروسته د غریب صیب کور ته ورسېدو، هغوی ویل ښنګه و ملاقات مو، سر مو ورخلاص کړ، ملایان مو کړل؟ موږ وویل: سر مو هم ښه ورخلاص کړ، ملایان خو وو، خو موږ ترې بېخي مولویان جوړ کړل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

له فرانکفورت څخه دوبۍ ته

د مارچ ۲۵مه نېټه وه، د غریب صیب په کور کې مو ډوډۍ وخوړه، بهرامي صیب، باوري صیب او احمدزی صیب سره ملګري وو د غریب صیب له کوره د راوتو پرمهال مو له بهرامي صیب سره خدای پاماني وکړه، که څه هم هغه ډېر ټینګار وکړ، چې تر هوايي ډګره درسره ځم، خو ما وویل چې دا نور درې یاران راسره دي، ډېر ضرورت نه شته، ځان مه په تکلیفوه، غریب صیب، احمدزی صیب او باوري صیب او زه (یون) پر شپږو بجو له کوره راووتو، پنځه ویشت کم اوه بجې هوايي ډګر ته ورسېدو او د فرانکفورت د هوايي ډګر په دویم نمبر ترمینل کې مو د ټکټ کار

احمدزی صیب، یون، غریب صیب او باوري صیب په فرانکفورت هوايي ډګر کې.

خلاص کړ، هماالته نږدې نیم ساعت په چایخونه کې کېناستو، چای مو وڅښه، غریب صیب د چای د پیسو له ورکړې سره سم وویل: نور به ځو چې وخت پوره دی، پاس منزل ته وختو، هلته څو

(c) ketabton.com: The Digital Library

پښتانه ولاړ وو، یوه پښتنه چې له کراچۍ څخه راغلې وه، خپلوانو مېرمنو څخه یوې یې غریب صیب پېژندہ، له سترې مشي سره سم یې له غریب صیب څخه هیله وکړه:که ستاسې مېلمه بکس نه لري، نو زما له خور سره دوه بکسونه دي د هغه په انتقال کې دې ورسره مرسته وکړي، ما ویل بېخي ښه ده، مرسته به ورسره وکړم، ما خپل دوه واړه بکسونه لادمخه د اماراتو د ټکټ ثبتولو په غرفه کې ورکړي وو، که څه هم ما ډېر ټینګار وکړ چې خپل بکسونه په خپل لاس کې وړمم، خو د ټکټ ورکولو مسولینو وویل چې تاسو به دا بکسونه په دوبۍ کې له موږ څخه اخلئ!

کله چې له دې پښتنې مېرمنې څخه مې بکس واخیست، د چك له ماشین څخه د تېرېدو پر مهال یې ددې بکسونه سخت ولټول، بیا یوې ښځې په لاس ښه تلاشي کړل، یوه سپری یې ورڅخه وکښله او ویې ویل چې اجازه نه شته، که دې پښتنې مېرمنې هر څومره وویل چې دا زما شخصي ده خو هغې ونه منله او په باطله داني کې یې ورګوزاره کړه، د هغې دروند بیك ما راواخیست او ټایر لرونکی بیك یې خپله ځان پسې راکښوه، وروستي چك ته چې یو ځل بیا په کې بکسونه تلل کېږي، ورسېدو، یوه ښځه ولاړه وه، دواړه بکسونه یې وتلل، (۲۳)کیلو شول، ویې ویل ددې اجازه نه شته، ما ویل دا یو زما دی او دا بل ددې، ما ته رابرګه شوه، نه رښتیا وواېه او په احتیاط یې وواېه چې دا ستا دی؟ ما ویل هو، درې ځله یې تکرار کړه، ما وویل چې زه دې مېرمنې سره مرسته کوم، پر دې وخت دې پښتنې ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

وویل: بکسونه زما دي، خو دی راسره مرسته کوي. هغې وویل: ده ته اجازه نه شته، دی دې لاړ شي، پر دې وخت یو تن مسئول راغی او زه یې د الوتکې لارې ته بوتلم او راته یې وویل چې ته خپله ځه. پر سیمه ییز وخت ۸،۱۵ دقیقې وې چې الوتکه الوتنې ته چمتو شوه، نږدې شل کم نهه بجې یې الوتنه وکړه، شپه وه، ځای نیم له الوتکې څخه د مجللو ښارونو رڼاګانې ښکارېدې، یو ساعت مې د یونلیک پر لیکلو تېر کړ، بیا یې ډوډۍ راوړه، تر ډوډۍ وروسته رابانـدې خـوب راغـی، د څـو پرلـه پـسې ورځـو بېخوبي مې په الوتکه کې پوره کړه، د جرمني پر وخت د شپې (۲) او د دوبۍ پر وخت د سهار (۷) بجې به وې چې د دوبۍ نړیوال هوايي ډګر لومړي نمبر ترمینل کې کوز شو.

له دوبي څخه د کابل پر لوري: تر یو څو دقیقو وقفې وروسته چې دکام ایر هوایي شرکت استازی ته راغلم، هغوی وویـل: ستا بکسونه اماراتو (مرحبا) سره دي، باید هغه یې راوړي، پنځوس شپېته ډالره ټکس درباندې راځي، ما ویل ټکس درکوم خو تاسې یې راوړئ، هغه افغان نه ښکارېده، خو دري یې زده وه ویې ویل چې تاسو خپله لاړ شئ، خو فکر نه کوم چې تاسو تـه اوس دا بکسونه درکړي، ځکه تاسې نیم ساعت وخت لرئ، مرحبا ته ورشئ، د مرحبا لویې غرفې ته لاړم، هغې بلې ته او بلې بلې ته ولېږلم، نږدې دوه دري سوه متره لرې یوه بل ترمینل ته لاړم، مسئوله ماموره مې پیداکړه، هغې سره مې ډېر جنجال وکړ، هغې وویـل: تاسو کم وخت لرئ، پر دې وخت دا مـوږ نـه شـو انتقالولای، ما ویل: زه نو څه وکړم؟ بیا ما ورته وویل حل لاره څه ده؟ هغې وویل: لاړ شه د خپل ټکټ دې بدل کړه، بېرته په ډېر ي

(c) ketabton.com: The Digital Library

سختۍ د (۱۴) نمبر ګېټ د پیداکولو او تعقیب له لارې همغې غرفې ته لاړم، چې مخکې په کې د کام ایر استازی ناست و. د بېرته راتګ په لاره کې مې هغه پښتنه مېرمن هم ولیدله، چې له فرانکفورت نه د الوتو پرمهال راڅخه لادرکه شوې وه، هغې سره یو بکس و، ما وویل: بل بکس دې څه کړ، هغې وویل: هغه یې رانه ستون کړ او ما مې خپلو خپلوانو ته تلیفون وکړ، چې بیك واخلي، ما وویل: زما بکسونه هم له دې جنجال سره مخ دي. د کام ایر غرفه کې دا ځل هغه پخوانی مامور هم نه و، هندیان پکې ناست وو او د خلکو ګڼه ګوڼه په کې دومره زیاته وه، چې څو لینه خلك ورته ولاړ وو. په بې نوبتۍ مې یو ځل ځان تر غرفې ځان ورسوه، چې پوښتنه وکړم، هلته یو سړي راته پر اوږو لاس کېښود اشاره یې وکړه، چې دومره خلك پر لیکه ولاړ دي، ما ویل زه فقط یوه پوښتنه کوم، هغه مامور راته وویل: چې ټکټ نه شم چنجولای، بېرته راغلم، څو دقیقې وروسته بل مامور ته ورغلم، هغه هم هندو و، هغه ته مې وویل غواړم پلایټ چینج کړم، ځکه بکسونه مې پاتې دي، هغه وویل څو دقیقې صبر وکړه، یو شل دقیقې انتظار مې وویست هغه بیا هغه بل مامور ته وویل، هغه بیا سر منفي وخوځوه، په دې موده کې نږدې دوه ساعته تېر شول، له لومړۍ الوتنۍ څخه پاتې شوم او بکسونه هم لاسته رانغلل، پر څوکۍ کېناستم او ددې حالاتو پر لیکلو مې پیل وکړ، دا چې وروسته به څه کېږي، معلومه نه ده، اوس مې په څنګ کې لس دولس تنه افغانان هم ناست دي، مېرمنې او ماشومان هم ورسره دي، دوی څوک د پامیر او چا هم د کام ایر ټکټونه لري، د ټولو

(c) ketabton.com: The Digital Library

کار ګډ وډ دی، د چا بکسونه پاتې دي، د یوه ښځه په مخني پرواز کې تللې او ماشومان یې ده سره پاتې شوي، د چا بکسونه تللي، خپله پاتې، څوك خپلو بکسونو ته پاتې، لنډه دا چې هر یو پر یوه جنجال اخته دی، یوه خو وویل: راځئ چې دې ماشوم سره د پولیسو دفتر ته لاړ شو او له دې شرکتونو څخه شکایت وکړو، چا ترانسپورت وزارت ته ګډې وډې ویلې، چې هر چا ته یې دلته د هوايي شرکت د جوړولو امر ورکړی دی، ما چې د خلکو دا مشکلات ولیدل پر خپل ځان مې شکر وویست او راپیدا شوې غوسه مې لږ څه ارامه شوه، اوس منتظر یم چې د کام ایر کوم افغان مامور پیداشي او خپل مشکل ورسره حل کړم، یو ساعت وروسته په دې بریالی شوم، چې له همدې عمومي ارتباطي ځانګې څخه د کام ایر شرکت د افغان مامورینو ټلیفون نومرې ترلاسه کړم، په شپېته درهمه مې د ټلیفون دوه کارتونه واخیستل او د کام ایر شرکت یو مامور سره مې په ټلیفون کې خبرې وکړې، هغه ته مې د الوتنې د بدلون په اړه وویل، هغه بله نومره راکړه، ویې ویل: په دې نومرې زموږ له مامور سره نیم ساعت وروسته تماس کې شه، یو ساعت وروسته مې ورته ټلیفون وکړ، هغه وویل چې تغیر امکان نه لري، خو چې ما ډېر ټینګار وکړ، زما بکسونه پاتې او دا خو ستاسو مشکل دی، چې هر وخت له تاسو څخه خلك شکایت کوي او دا مې هم ورته وویل: چې حتمي باید زما ټکټ تغیر شي، نو یې وویل: تاسو خو نن هم پرواز نه درلود، ما ویل څنګه مې نه درلود، دغه دی ټکټ راسره دی. لږ شیبه وروسته یې راته وویل چې ستاسو ټکټ مې تغیر کړ، سبا پر

(c) ketabton.com: The Digital Library

محلي وخت (۷) بجې او (۳۰) دقيقې مو پرواز دی، دوه ساعته مخکې به بوډنګ کارت يانې د الوتنې د سيټ ټکټ واخلې. تر دې خبرې وروسته يو ځل بيا د عمومي ارتباط څانګې ته لاړم، ما ويل ما ټکټ تغير کړ، غواړم خپل بکسونه ترلاسه کړم، هغوی راته بيا وويل: چې هلته د (مرحبا) د ترانسپورټ څانګې ته ورشه، مرحبا ته لاړه دمخه هم ورغلی وم او دا ځل په کې ښه بلد وم، هلته چې ورغلم، هغوی ته مې وويل ما خپل ټکټ بدل کړ، هغوی وويل تر پرواز (۸) يا (۶) ساعته دمخه به دلته راشې، ما ويل ويې ليکه، زما پر يوه کارت يې راته وليکل (PM ۲۲:۰۰) ما ويل په دې بل ټايم يې هم وليکه ويې ليکل (PM ۱۰:۰۰) له هغه ځايه بيا ټلېفون خونې ته راغلم، کور ته مې ټلېفون وکړ، مېرمن ته مې وويل چې زما راتګ سباته معطل شو، پر دې وخت مې له مېرمنې څخه زوی سمسور ټلېفون واخيست او يو ځل بيا يې راته وويل: اغا زموږ شيان دې له ياده ونه وزي او بل دا چې ممي جان (مور) مې ستا د ټلېفون ټول کريډت خلاص کړ، مور يې ورته برګه شوه. ما ورته وويل: چې دا بکسونه په خير راخلاص شي بيا به تاسو ته سودا وکړم، تر هغه وروسته د (کوسنا) په نوم کافۍ ته لاړم، د پيرکي په شان، يوه ډوډۍ، لږ چپس، اوبه او چای مې راوغوښتل، (۴۵) درهمه يې راڅخه واخيستل، بيا لاړم پر يوې څوکۍ کېناستم، ښه د مزې خوب راباندې راغی، دوه دوه نيم ساعته خوب مې وکړ، بيا تشناب ته لاړم مخ او لاس مې ووينځه، ځان مې ښه تازه کړ، اعصاب مې ارام شول، پر محلي وخت (۴) بجې به وې چې په کابل کې انځور صيب، جمال رحمان او ځينو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نورو دوستانو ته مې ټلېفونونه وکړل، خو یو هم رخ نه شو، غریب صیب ته مې په جرمني کې زنګ وواهه زما غږ نه ورته خو د هغه غږ راته، څلور ځله مې کوښښ وکړ، هم د هغه په لاسي او د کور په ټلېفون، بلاخره رخ شو، خبرې مې ورسره وکړې، چې زه لاپه دوبۍ کې یم او د بکسونو د مشکل لپاره پاتې یم، هغه ډېر خفه شو، ما ویل خفه کېږه ځکه مه، چې ما ایله خپل خوبونه پوره کړل، هغه وویل: د عبدالله مقري دغه نمبر واخله هغه به درپسې درشي، ما ویل نمبر به یې واخلم، خو زه په نړیوال ترمینل کې یم، چې موږ ته د وتلو اجازه نه شته او نه له بهر څخه څوك دلته راپرېږدي، د مقري صیب په ټلېفون مې زنګ وواهه، چې هسې احوال یې واخلم، زما له ډېر کوښښ سره سره رخ نه شو، نو تر هغه وروسته راغلم پر یوې څوکۍ کېناستم او ددې یونلیك د پاتې برخې پر لیکلو مې پیل وکړ، څه وخت وروسته بیا لاړم لږ ساندویچ مې له یو ګیلاس نارنج جوس سره واخیستل، پر محلي وخت (۱۰) بجې پوره شوې، (مرحبا) دفتر ته بیا لاړم، دا مې نو درېیم ځل دی او ښه بلد یم، هلته چې لاړم ، مسئولې مامورې راته وویل: یوولس یا یوولس نیمو بجو پورې ایله مسئول کسان راشي، ستاسو بکسونه به ولټوي، خو (۶۳) ډالره خرچه دربانديې راځي، ما ویل پیسې درکوم چې اوس له دې جنجاله خلاص شم.
دا مهال درې افغانانې هم هملته ناستې وې او له همدې مشکل سره مخامخ وې، یوه مېرمن اصلاً د کندهار وه له خپلو درېو کوچنیو ماشومانو سره له امریکا راغلې وه او دوه نورې درې ژبې وې له لندن څخه راغلې وې، ټولو شکایت کاوه، چې ډېرې پیسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترینه په دغه او هغه نامه لاړې، ټیک یولس بجې وې، چې له ما څخه یو تن کارکوونکي زما د بکسونو نومرې واخیستې، لږه شېبه وروسته راغی او ماته یې وویل چې ستا بکسونه مې پیدا کړل، تاسي باید خپلې پیسې تحویل کړئ د (۶۳) ډالرو معادل (۲۲۵) درهمه مې ورکړل او یوه پاڼه یې راکړه، چې د پیسو د تحویلۍ سند ګڼل کېده او بیا یې ترانسفراي: (Transfer-E) ځانګې ته معرفي کړم، دا د عمومي ارتباط هماغه ځانګه ده، چې زه لاسهار څو واره ورته راغلی وم، دلته د کام ایر او نورو شرکتونو بوډینګ کارتونه (الوتکې ته د ننوتو ټکټ) ورکول کېږي. د شپې (۱۲) بجې دلته راغلم، دوی وویل چې د کام ایر کارونه څلور بجې شروع کېږي، هغه مهال راشه، زه څلور بجې نه، خو درې بجې ورته راغلم ګڼه ګوڼه نه وه، د کام ایر ټکټ، پاسپورټ او د بکسونو د پیسو سند درې واړه مې ورکړل، ویې کتل، کمپیوټر کې یې زما نوم پیداکړ، زما له ټکټه یې یوه پاڼه څیرې کړه، نور یې درې واړه بېرته راکړل، راته یې وویل: لږ منتظر شه، زه پر یوې څوکۍ کېناستم او ددې یونلیك پر لیکلو مې پیل وکړ، یوه افغانه چې مخکې یې خپلو بکسونو ته انتظار ویسته، هغه مې هم ولیدله، پر دې وخت د افغانستان د ولسي جرګې وکیله شکریه بارکزۍ له خپلو دریو لوڼو سره راغله، له ستړې مشي وروسته مې خپله څوکۍ هغې ته خوشې کړله، د هغې لوڼې هلته کېناستې او د ټکټ اخیستلو لپاره له دې ځایه بل لور هال ته لاړه. څو شېبې وتې نه وې، هغه مسئول مامور چې نیم ساعت دمخه یې زما پاسپورټ، ټکټ او د بکسونو سند

(c) ketabton.com: The Digital Library

کتلي وو ماته د الوتنې ټکټ راکړ، له هاله يې رابهر کړو او په کاسټر موټر کې يې کېنولو، چې له اول ترمينل څخه مو دويم ترمينل ته بوځي، د شپې شل کم څلور بجې دي. تر يو څو دقيقو ځنډ او مزله وروسته فکس پر څلورو بجو دويم نمبر ترمينل ته ورسېدو، کله چې دويم ترمينل ته راورسېدو، نو د توحيدي صيب په نامه يوتن افغان، چې اصلاً دکونړ ولايت دی او په هالنډ کې اوسېږي، هغه سره مخامخ شوم، هغه وويل: ستاسو څېره راته ډېره اشنا ښکاري، ما وويل چې پوهنتون کې درس ورکوم، ويل يې يون صيب يې؟ ما وويل: هو! توحيدي صيب وويل: له ټلويزيون څخه مې ډېر ليدلی يې او څو موده دمخه مې په هالنډ کې درباندې ډېر بحث وکړ. هغه وويل: زه د کندهار او غزني د امنيې قومندان وم، خو اوس وظيفه نه لرم، داخله وزير راسره درغلي وکړه. هغه ته مې ويل تاسو دلته پر څوکۍ کېنئ، زه ماشومانو او کور ته لږ سودا کوم، په دې ترمينل کې سودا له کابله څو ځله قيمته ده، خو پر کيفيت يې باور کېدی شي دماشومانو لپاره مې د لوبو شيان شامپو، صابون، بسکټ، عطر او ځينې نور شيان واخيستل، دلته خو دا شيان دوی دومره په خوند ايښي وي، چې د سړي زړه غواړي ټول واخلي. د کمپيوټر مېز ته ودرېدلم، يو يو يې له کمپيوټره تېر کړل د (۷۷۰) درهمو بل شو، هغه مې ورکړل او راغلم له نورو خلکو سره يو شان پر څوکۍ کېناستم، د سهار پنځه نيمې بجې وې او الوتنې ته لا فکس دوه ساعته پاتې دي. دويم ترمينل د لومړي ترمينل په شان ښکلی نه دی، اسيايي او ځينو نورو وروسته پاتې هېوادونو ته له

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې ځايه الوتنې کېږي، خو دې سره سره بياهم د ډېرو هېوادونو له مرکزي ترمينولو څخه لوکس دی، خو سړی چې لومړی ترمينل وګوري دا بيا ورته لوکس نه ښکاري، پر دې ترمينل اوس هم کار روان دی، چې ښکلی يې کړي. پرواز ته لا وخت پاتې و، چې توحيدي صيب سره مې چای وڅښه، پر دې وخت مې عبدالله پوپل صيب هم وليده، چې له امريکا څخه راستون شوی و. پوپل صيب د ملي امنيت شورا په دفتر کې د ولايتي چارو مسئول دی. هغه امريکا ته د دفتر له خوا، د يوه سيمينار لپاره تللی و، نږدې پنځه ويشت ورځې وروسته راغی، الوتکې د خپل ټايم مطابق مسافرين خپلې غېږې ته وبلل، اوس چې شپږ بجې او شل دقيقې دي، الوتکه تقريباً له مسافرو ډکه ده او الوتنې ته چمتو کېږي، دا چې افغاني الوتکې پر خپل وخت د الوتنې جوګه شوې دا د خوښۍ خبره ده، خو لا اوس هم ټول افغاني شرکتونه ددې جوګه نه دي، چې پر خپل وخت الوتنه وکړي.

څو دقيقې وروسته الوتکه الوتنې ته چمتو شوه، الوتکې د بحر پر سطحې خپله ارتفاع نوره هم لوړه کړه، لاندې په شنه بحر کې سپينې کښتۍ داسې ښکارېدلې لکه اسمان کې چې ستوري په حرکت کې وي. يو وخت داسې راغی، چې نورې نو بېړۍ هم په سترګو نه ښکارېدې، خو کله چې الوتکه ټيټه وه، په سوونو بېړۍ ليدل کېدلې، چې په بحر کې تېر وبېر کېږي. په لويو بېړيو کې په سوونو کانټېنرونه بار وو، هلته سړي ته پته لګېدله، چې بحر او بحري ټرانسپورټ د هېوادونو په اقتصاد کې څومره رول لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې الوتکه له بحر را واوښته، نور نو د ایران او افغانستان تر منځ له پرتې سپېرې دښتې، چې خال خال په کې ځای نیم شین کلي ښکارېدل، نوره تووله سپېره دښته وه، له معمول سره سم بیا راباندې خوب غلبه وکړه. کله په خوب کله په ویښه مو نږدې دوه ساعته او پنځوس دقیقې مزل وواهه. د الوتکې سرویس هم د پخوا په انډول ښه شوی او منظم شوی و. پنځه لس یا شل دقیقې له (۹) څخه تېرې وې، چې کابل نړیوال هوایي ډګر کې کښته شو. له معمول سره سم مې په پاسپورټ کې دخولي ټاپه ووهله، له ترمینله رابهر شوم، ډرېور مې تیار منتظر و، کله چې مې له هوایي ډګره د کور پر لوري حرکت وکړ، یو ځل بیا مې خیال کې هغه ځایونه وګرځېدل بیا مې چې دې کابل ته وکتل، نو د سوونو کلونو واټن مو په منځ کې و، داسې لکه سړی چې خوب ګوري یا خوب کې له یوه ځایه راګوزار شي، خو پر همدې وخت ویښ شي، نېغ پر ځای کیني، هېڅ نه وي، یاهم کله څوک د شپې خوب کې یوه خزانه ویني، خو چې ویښ شي هېڅ نه وي، ډېر مې پر خپل وطن زړه وسوځېده، څومره مصیبت ځپلې، غمځپلې، جګړو ځپلې ټولنه ده، څومره د متضادو عقایدو او افکارو د ټکر په اور کې سوی ملت دی. په همدې سوچ او فکر کې تر کوره ورسېدم، هیله او سمسور ښوونځي ته تللي او مور یې (ارین یون) شورا ته، ودان او سوله (کشری زوی او کشرۍ لور مې) را تر غاړې وتل،دواړو کلک ونیولم، ویل یې ډېر درپسې خفه شوي یو، ما هم څو دقیقې ټینګ په غېږ کې ونیول، لږه ستړیا مې ووته، دوی د خپلو شیانو پوښتنه وکړه، ما ویل ټول شیان مې درته راوړي، بیک مې خلاص کړ، دوی پر خپلو شیانو مصروف شول، ما دریشي وایستله، جامې مې واغوستې، په تشناب کې مې مخ ولاس ومینځل،

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل چپرکټ ته راغلم، کمپله مې پر پښو راکش کړه، چورت یوړم، یو ځل بیا مې خپل هېواد او خپل ولس له هغوی سره او هغوی له دوی سره پرتله کړل، په همدې سوچ و فکر کې د خوب ځپه راباندې راغله او څه چې مې لیدلي وو ټول د خوب په شان رانه هېر او تېر شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محمد اسمعیل یون لنډه پېژندنه

محمد اسمعیل یون د حاجي محمدخان زوی پر ۱۳۴۲ل کال، د لغمان ولایت د الینګار ولسوالۍ دنیازیو په یوې روښنفکرې کورنۍ کې زېږېدلی دی.
لومړنۍ زده کړې یې د الینګار ولسوالۍ د سلینګار په لومړني ښوونځي کې سرته رسولي دي، تر هغه وروسته کابل ته راغی او په خوشال خان لیسه کې شامل شو. پر ۱۳۶۲ل کال له نوموړې لیسې څخه په دویم نومره بریالی او پر ۱۳۶۷ل کال د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې محصل شو. پر ۱۳۷۰ل کال له نوموړې څانګې څخه اول نومره بریالی او پر همدې کال بېرته دپښتو څانګې د کدر غړی شو. پر ۱۳۸۵ل کال په نوموړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځانګه کې د ماسټرۍ دوره پیل شوه، یون په ډېر ښه او بریالي ډول دا دوره پایته ورسوله.

محمد اسمعیل یون له ۱۳۷۰ ل کال څخه بیا تر ننه پورې د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي تدریسي غړی او د ((پوهندوی)) علمي پوړۍ ته رسېدلی دی، پر استادۍ سربېره، استاد یون د ((کابل پوهنتون))، ((هیلې)) او ((شمشاد)) مجلو د چلوونکي دنده هم په ښه ډول ترسره کړې ده. په پېښور کې د چاپېدونکې ((معارف)) مجلې کتونکی غړی هم و. همدارنګه د یو شمېر نورو چاپي خپرونو همکار هم پاتې شوی دی.

استاد یون پر ۱۳۸۱ ل کال، په جلال اباد کې بېړنۍ لویې جرګې ته د ختیزو ولایتونو د انتخاباتو د دفتر مشر شو، ددې جرګې لپاره تر ټاکنو وروسته د جرګې غړی، بیاد جرګې د غړو له خوا د بېړنۍ لویې جرګې دلومړي منشي په توګه انتخاب شو. استاد یون په دې جرګه کې تر خپل وروستي وسه خپل ملي او تاریخي مسولیت ادا کړ او د هېواد دښمنه عناصرو د توطیو مخه یې ونیوله.

تر دې جرګې وروسته، کله چې د افغانستان د اساسي قانون د تدوین بهیر پیل شو، نو استاد یون بیا ددې بهیر لپاره د ختیزو ولایتونو د دارالانشاد دفتر مشر وټاکل شو. په ختیزو ولایتونو کې د اساسي قانون د لویې جرګې لپاره انتخابات هم د همدې دفتر له خوا ترسره شول. استاد یون د اساسي قانون د تصویب په لویه جرګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې د نوموړې جرګې د دارالانشا د غړي په توګه خپل فعال رول ادا کړ. ټاکل شوې وه، استاد یون په ختیزو ولایتونو کې د افغانستان د جمهوري ریاست لپاره د عمومي ټاکنو د دفتر مسول شي، خو په کابل کې د لویو جنګسالارانو او ځینو تنظیمي مشرانو له خوا پر حکومت او ملګرو ملتونو د زیات فشار له امله له کاره ګوښه شو. ملګرو ملتونو (UNAMA) استاد یون ته وړاندیز وکړ، چې په کابل کې به تر دې لوړه دنده دروسپارو، خو استاد یون ونه منله او خپلې استادۍ ته یې دوام ورکړ.

درې کاله وروسته یې د ځینو ملګرو په زیات ټینګار او غوښتنه، د جمهوري ریاست د ملي امنیت شورا په دفتر کې د فرهنګي چارو د ریاست دنده ومنله او په کابل پوهنتون کې پر استادۍ سربېره لا تر اوسه دا دنده پر مخ وړي. استاد یون پر ۱۳۸۵ل کال د افغانستان او پاکستان د امن ګډې جرګې لپاره د افغانستان له خوا د منشي په توګه غوره شو او دا دنده یې هم په ښه ډول ترسره کړه.

استاد یون د خپلواک لیکوال په توګه په تېرو شلو کلونو کې ګڼ شمېر فرهنګي او ټولنیز خدمتونه ترسره کړي، په ګڼو چاپي، راډیویي او ټلویزیوني مرکو کې یې د واقعیتونو او حقایقو د څرګندیدو له امله د خلکو په زړونو کې ځای نیولی دی. که څه هم ډېر خلک د یون لیکنې، مرکې او نظریات خوښوي، خو یو شمېر

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسې خلک هم شته، چې د يون سرسختي مخالفين دي. د هغه ملي او ګټورو نظرياتو ته هم غلط رنګ او تعبير ورکوي، دا ډول اشخاص، چې اکثره يې زورواکي او د سياسي ډلو ټپلو غړي او مشران دي، د استاد يون نظريات خپلو شخصي او تنظيمي ګټو ته خطر بولي، نو ځکه يې په ټينګه مخالفت کوي. زه ددې شاهد يم، هر کله چې يون کومه ليکنه او مرکه کړې، نو دده پر وړاندې يې مثبت او منفي غبرګونونه دواړه راپارولي دي، منفي غبرګونونه اکثره وخت د هغو اشخاصو او ډلو له خوا وي، چې په تېر کړکېچن سياسي بهير کې يې ډېرې نامشروع ګټې ترلاسه کړي او ځانونه يې مطرح کړي دي.

مثبت غبرګونونه اکثره د ولس دمشرانو، روښنفکرانو او نورو مخورو له خوا وي، خو استاد يون په دغسې سختو اغزنو او تنګو شرايطو کې بيا هم خپل فرهنګي، سياسي او ټولنيز کار ته دوام ورکوي.

دا اوسنی فرهنګي کار، چې تاسو يې اوس په مسلسل ډول ګورئ، دا د تېرو شلو کلونو کارونه دي، چې له تېر يو نيم کال راهيسې پرې په منظم ډول کار شوی، اوډل شوي او دادی ستاسو مخې ته ايښودل کېږي، په داسې يو دولتي دفتر کې چې بوختياوې په کې ډېرې وي، د منظم او ستر فرهنګي کار سرته رسول اسانه کار نه دی.استاد يون پر خپلو فرهنګي کارونو سربېره د ګڼو فرهنګي ټولنو

(c) ketabton.com: The Digital Library

د غړي، همکار او موسس غړي په توګه هم خپل فرهنګي رول ادا کړی،په پېښور کې يې د دوو المان مېشتو فرهنګي ټولنو (دافغانستان دکلتوري ودې ټولنې) او(د پښتني فرهنګ د ودې پراختيا ټولنې) د همکار په توګه د بېلابېلو ليکوالو په لسګونو اثار، ايډيټ او چاپ کړي دي. دغه راز يې په سلګونو کورنيو مشاعرو، ادبي غونډو او سيمينارونو کې ونډه اخيستې ده، خپله يې هم په لسګونو مشاعرې،سيمينارونه او علمي ورکشاپونه جوړ کړي دي.

سربېره پر دې، په يو زيات شمېر، ملي او نړيوالو کنفرانسونو کې يې په ښه ډول د خپل هېواد استازي کړې ده. دلته به يې د اثارو يادونه وکړو:

اثار

الف- پنځونې:

کتاب نوم	څرنګوالی	چاپکال
• مټکور	لومړۍ شعري ټولګه	دويم ۱۳۸۷
• په اورونو کې سندرې	دويمه شعري ټولګه	دويم ۱۳۸۷

ب- راټولونې:

• هيلې	ګډه شعري ټولګه	دويم ۱۳۸۷
• نيمګړې ارمانونه	د حيران شعري ټولګه	دويم ۱۳۸۷
• د لوونو فصل	ګډه شعري ټولګه	دويم ۱۳۸۷
• د نازو انا ياد	د سيمينار د ليکنو ټولګه	دويم ۱۳۸۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

- د استاد الفت نثري کليات   داستاد الفت نثرونه   درېيم ۱۳۸۷
- سيندونه هم مري   د اسحق ننګيال شعري منتخبات   دويم ۱۳۸۷

ج- ژباړنې:

- د ټولنپوهنې له نظره: په افغانستان کې د واک جوړښتونه
  دپوهنوال روستارتره کي اثر   دويم ۱۳۸۷
- .د افغانستان فرهنګي ميراثونو ته يوه کتنه
  د نينسي دوپرې اثر   دويم ۱۳۸۷
- په افغانستان کې د جګړې جنايتکارانو محاکمه
  د پوهنوال روستار تره کی اثر   دويم ۱۳۸۷

د- يونليکنې:

- د اماراتو سفر   د اماراتو يونليک   دويم ۱۳۸۷
- که يون دی يون دی   د اروپا يونليک   لومړی ۱۳۸۷
- دپنتپاګون ترځنډو   د امريکا يونليک   لومړی ۱۳۸۷

هـ- څېړنې او شننې:

- د محمدګل خان مومند اند و ژوند ته يوه لنډه کتنه   دويم ۱۳۸۷
- استاد زيار د پښتني فرهنګ يو ځلاند ستوری   دويم ۱۳۸۷
- دکابل پوهنتون د ادبياتو پوهنځي پښتو کتابښود   دويم ۱۳۸۷
- د افغانستان فرهنګ ته اوښتي زيانونه   دويم ۱۳۸۷
- د پښتو شعر هندسي جوړښت   شپږم ۱۳۸۷
- له افغانستانه د مسلکي کادرونو د فرار عوامل   دويم ۱۳۸۷
- ساينسي پرمختياوې   دويم ۱۳۸۷
- بېړنۍ لويه جرګه ولسواکي او زورواکي   دويم ۱۳۸۷
- انديال خوشال   لومړی ۱۳۸۷
- هيله د خپلو سريزو په لمن کې   لومړی ۱۳۸۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

- کلتوري يون — لومړی ۱۳۸۷
- فرهنګي فقر — لومړی ۱۳۸۷
- مرکه او مرکې — لومړی ۱۳۸۷
- خوشال په خپل ایډیال — لومړی ۱۳۸۷
- د کتابونو په وړمو کې — لومړی ۱۳۸۷
- افغانستان په سیاسي کړلېچ کې — لومړی ۱۳۸۷
- پښتو لیکنی سمون — لومړی ۱۳۸۷
- اوسنۍ رسنۍ — لومړی ۱۳۸۷
- که نړیوال ماته وخوري؟ — لومړی ۱۳۸۷

خدای (ج) دې استاد یون ته ډېر عمر ورکړي او جرئت دې ورته هم تاند لري، الله(ج) دې دی له هر ډول بدو بلاوو وژغوري، په فرهنګي کارو زیار کې ورته د نور زغم او اوسېلې هیله لرم.

په درناوي

وفاالرحمن وفا

کابل- افغانستان

(c) ketabton.com: The Digital Library

ka yun day yun day

(Uruapan Travel log)

BY:
M. Ismael yoon

ISBN 978-9936-500-28-0

د خپرونو لړ: (۲۹)

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library